

DESPRE INCERCARILE FACUTE

PENTRU

DESVOLTAREA SCIINTIELORU NATURALE

IN ROMANIA

EX LIBRIS
UNISFOR GHIBU
CLUJ-SIBIU

DISCURSU DE RECEPTIUNE ALLU D-LUI

D^R. ANASTASIU FÊTU

GHIBU

BUCURESCI

IMPRIMERIA STATULUI

1873.

SCRIERI PUBLICATE DE DR. ANASTASIU FÊTU.

1. Thèse pour le Doctorat en medecine, Paris, 1847.
2. Invetiaturi dietetice relative la scrophule, inserate in gazeta de Moldavia d'in annulu 1850, N-rii 3 si 4.
3. Monographia despre friguri, publicata totu in aceiasi gazeta la N-rii 32, 34 si 35.
4. Descrierea si intrebuintierea apei simple si a apeloru minerali d'in Moldov'a, publicata in annulu 1851.
5. Articul despre ano-timpuri, publicatu in Calendariulu d'in annulu 1851, allu typographiei Buciumului Romanu.
6. Articul despre starea sanatat'ei publice d'in annulu 1851, inseratu in foi'a Societatii de medici si naturalisti d' in Moldov'a la N-rii 10 si 11 d'in annulu 1852.
7. Manualulu pentru invetiatur'a mósieloru d'in annulu 1852.
8. Statutele societatii de incuragiarea tineriloru romani la invetiatura d'in annulu 1855.
9. Cuventulu de inaugurarea Societatii pentru incuragiarea tineriloru romani la invetiatura, publicatu in foiletonulu Zimbrului d'in annulu 1855 No. 25.
10. Articul despre starea institutului Gregorianu, publicatu in annulu 1856 in Calendariulu institutului Albinei d'in Iassy.
11. Mai multi articli, relativi la hygienu privata, publicati in jurnalulu de agricultura a D-lui Ionu Ionescu d'in annulu 1857.
12. Projectu de organisarea politiei sanitare a Romaniei d'in annulu 1863
13. Enumeratiunea specielloru de plante, cultivate in gradin'a botanica d'in Iassy pene in annulu 1870, publicata in Revist'a scientifica pentru vulgarisarea scientielloru naturali si phisice d'in annii 1871 si 1872, cumu si intr'o deosebita brosiura.
14. Manualu de medicina practica popularia d'in annulu 1871.

B. C. U. "Carol I" - Bucuresti

C201803357

Domniloru membri ai Societatii academice,

Candu in anulu contentu 'mi ati facutu insemnata onore de a me chiama in mediloculu D-vostre, cea antaia cugetare a mea a fostu de a imaginá o formula potrivita, prin care se ve potu esprime tota gratitudinea mea fiendu cá 'mi ati procuratu ocașinea de a participá la lucrarile importante alle corpului academicu; ensa, cautandu acesta formula m'amu convinsu co mediloculu cellu mai bunu este de a veni se ve arretu cu simplicitate viu'a mea recunoscintia, si de a me sili pururea se ve-o dovedescu prin zelulu meu in lucrarile cu cari veti bine-voí a me insarcina.

Ve rogu dero se bine voiti a fi indulgenti pentru mine, coci nu viu cu talentele cari distingu pe meritosii membri ai Societatii academice, cá se exprim cu elegante si fermecatore forme alle cuventului oratoricu sentimentele cari me agita: totu ce dorescu este ca D-vostra se vedeti in vorbele mele sinceritatea, cu care ve deschidu anim'a mea, si se ve convingeti despre devotamentulu pe care 'lu adducu ca omagiu acestui corpu academicu, a caruia viitoriu este o era noua de marire pentru Romani'a, coci asta-di sciinti'a este adeverat'a civilisatiune.

In domeniulu vastu allu scientiei, timpulu actualu ne deschide o arena pentru o lupta fecunda a careia resultatu este progresulu morale, intelectuale si materiale allu poporului. Lupt'a acesta nu va fi mai pucinu gloriosa pentru noi decatu aceea a armeloru, pe cari secolii intregi au sustinut-o strebunii nostri in contra barbariloru ce voiau se le incalice patri'a. Dero, Domniloru, noi eei d'in urma desceptati d'intre fiii marei Rome la ideele noue, avemu multe de facutu in pucinu timpu, in tote ramurile infinite alle scientiei si alle littereloru, pentru co deco positiunea nostra geografica a avutu avantagiulu de a ne aperá contr'a pericoleloru ce amenintiau esistenti'a nostra de statu independentu, ea a avutu enso si nenorocirea de a ne tine isolati multu timpu de miscarea *marei lumi latine*, in catu prea pucinu amu resimtitu noi impulsuinea puternica de civilitate, data Europei dupo imprastiarea intuvericului Evului-de-midilocu.

Astu-feliu, noi Romani; Domniloru mei, cari avemu naturalmente o mare missiune civilisatrice in Orientu, trebue se punemu tote silintiele, tota activitatea si inteligenti'a poporului nostru in miscare, ca se putemu respunde la sarcin'a ce ni-a destinat-o Providenti'a si se dobandimu rapede, prin energi'a nostra, ceea ce alte natiuni au realizatu intr'unu timpu mai indelungatu.

Dero ore care 'i midiloculu cellu mai potrivit pentru a realiza rapede civilitatea si progressulu, de care simtimu atata nevoie? Eta intrebarea ce 'mi amu pussu de mai multe ori, si care, candu amu primitu magulitorea D-vostre invitatiune, mi s'a impusu d'in nou cugetarei.

Si fiindu-co pentru a resolve unu problemu, trebuie se procedemu de la cunoscutu la necunoscutu, se 'mi permiteti a ve vorbi despre incercarile facute in Romani'a pentru desvoltarea scientieloru naturale, despre starea loru actuale si midilocele de perfectionare, despre barbatii cari au luat o parte activa la cultivarea scientieloru naturali, unii d'in ei deja incetati d'in viatia, altii retrasi in viati'a de neactivitate sub pover'a unei etati inaintate, ero altii continuandu-si carier'a cu unu zelu nestramutatu.

Voiu vorbi deci despre aceste incercari scientiefice, si socotu co lucrarea mea nu va fi infructuosa, coci inainte de a face veri-o intreprindere, trebuie se scimu bine ce s'a facutu de catre predecesorii nostri; cu acesta ocasiune vomu face d'in parte-ne si unu omagiu acelor barbatii incetati d'in viatia, cumu si acelor ce mai traescu, dero cari s'au opritu in cariera obositi sau incarcati de versta.

Ero in ceea ce privesce persoanele devotate scientiei cari se mai gasescu in deplin'a loru activitate, dupo ce voiu indica directiunea ce elle au apucatu in cultivarea scientieloru naturali, in genere, sau a unei specialitati, e bine a lasa timpului ca se ne spuna meritele loru. Eu insumi, de si pe lunga profesiunea mea nu amu incetatu de a cultiva unu ramu de scientie, totusi speru co 'mi va fi datu a face si mai multu decatu peno acuma, inspiratu de luminele D-vostre si de incurajamentele ce 'mi dati — si in acela-si casu credu co se gasescu mai multi d'entre iubitorii scientieloru naturali in Romani'a.

Dupo ce vomu inchiaia cu aceste succinte desvoltari, cari formedia o ochire istorica aruncata asupra starei scientieloru in Romani'a, vomu cautá appoi se resolvemu cea-lalta parte a problemei — adeco ce trebuie se facemu pentru a dá unu rapede aventu starei nostre scientiefice? Si in acest'a, D-loru, eu ve voiu espune preocuparile mele personale, lassandu cá D-vostre, cu concursulu cunoscientieloru ce aveti, se alegeti ce veti gasi bunu si utilu, se adaogiti si se deseversiti ceea ce ve vá para neindestulatoriu.

Esistu, Domniloru, trei midiloce de inaintarea scientieloru: I. activitatea individuale, II. asociatiunile private si III. invetiamentulu publicu, care dá impulsione prin formarea tineriloru.

Constatamu co celle antaie incercari de inaintarea scientieloru naturali au venitu de la activitatea individuale. D'entre barbatii, cari au cultivatu scientiele naturali in tierr'a nostra, unii s'au ocupatu mai cu sema cu partea geologica, altii cu cercetarea si descrierea remnului vegetale ori animale, altii au cautatu mai virtuosu a vulgarisá scientiele naturali; in fine o sema au tratatu cate o specialitate, precumu: medicin'a, agronomi'a, etc.

In espunerea ce vomu face aicea, ne vomu margini a analiza scrierile acelloru barbatii, cari au studiatu terr'a nostra in timpurile mai nuoe, adeco de la renascerea nostra politica si litteraria; coci acestea suntu mai apreciabile, ero in ceea ce privesce pe autorii vechi, precumu sunt: Cantemiru, Carra, Del Chiaro, Pallas, T. G. Baur, Fichtel, Frantz, Jos. Sultzer, Sestini, l'ott, Raicewich, Haquet, Engel, Wolf, Wilkinson, ii vomu cita numai d'in punctulu de vedere istoricu,

mai alessu co unele d'intre descrierile loru nu sunt indestulu de clare, si altele datedia de pe atunci candu scientia era prea inapoiata in Europ'a, incatu nu putemu trage d'in analis'a loru elementele ce ni sunt necessarii in presentu.

De ore-ce amu intratu in domeniulu scientieloru naturali, pentru ca se procedamu cu ordine si precisiune, vomu studiá impreuna cu D-vostre mai antaiu cercetarile ce s'au facutu teremurilor nostre, atingendu tote ramurile cari se apropia mai multu sau mai pucinu de geologia si in cari s'au operatu celle mai multe si mai precioase d'intre investigatiunile omeniloru de scientia in Romani'a; appoi vomu tratá pe acele cari privescu botanic'a, si vomu incheia cu consideratiunile ce le vomu putea deduce d'in cercetarile assup'ra remnului animale.

Domniloru, nu uitati co barbatii cari au esaminatu territoriulu Romaniei nu au purcessu d'in acellua-si puntu de vedere, ci unii, calletorindu prin tierr'a nostra precumu D. Lovvir la annulu 1834, si D. Hommaire de Hel la annulu 1839, au studiatu locurile pe unde ei au trecut, si in urma au publicatu descoperirile facute; altii comandati fiendu intr'o missiune, precumu D. D-r. Mayer in revisiunea ce a facutu districtului Mehedinti la annulu 1836 a esaminatu unu munte ce in fia-care annu inainta de la 60—80 pasi; assemenea D. Mihalec de Hodocinu, trimessu de epitropi'a scoleloru in annulu 1840, a esaminatu partea de susu a Moldovei, si delegatiunea trimessa in annulu 1868 de catre directiunea scolei de medicina spre a mesura inaltimea muntiloru Buceginlui, descoperi o minera forte importanta pentru dobandirea ferului; altii au esaminatu tierr'a nostra pentru a descoperi productele trebuitoare veri-unei industrie, precumu tãcura Domnii de Laland si M. T. Foucault pentru exploatarea petroliului si a carburiloru de pamentu; altii, precumu D-nii professori Gr. Cobalcescu si Gr. Stefanescu, insarcinati de ministeriulu instructiunei publice, facura excursiuni geologige si anume: la annulu 1862 D. Gr. Cobalcescu esaminá calcariulu de la Rapidea si D. Gr. Stefanescu studiá la annulu 1864 calcariulu de la Albesci si la annulu 1870 valea Domnei. D. Foeterle intreprinse in anuulu 1870 cercetari geologice de la Cernauti la Iasi, spre a determiná cauzele de deteriorare alle acestei cai ferate in tempuri ploioase. In fine, incercarile de sfredelirea putiului artesianu de la Cotroceni a datu ocaziune a studia pãturile acestei localitati peno la o adencime de 224 metri.

D'in analisarea cercetariloru facute de catre geologii mencionati se constata: lips'a de unitate in lucrari, pentru co fia-care geologu 'si-a facutu studiele d'in punctulu seu de vedere si conformu cu impregiurarile cari i-au datu ocaziunea de a intreprinde lucrarea sea, celle mai multe ori ignorandu cercetarile facute anteriormente de catre altii; pe de alta parte se constata chiar si contradictiuni intre rezultatele unora d'intre geologi comparate cu alle altora, precumu acesta se observa intre afirmatiunile D. de Laland de o parte si alle D-lor Beudent si Mihalec, de alta parte. Contraditiuni analoge se constata intre observatiunile facute de barbatii tramisi la annulu 1868 de efori'a spitaleloru civili spre a e-

saminá structur'a geologica a Bucegiului si intre studiile facute de catre D-nu professoru Gr. Stefanescu, in cea-ce privesce assertiunea ca ar essistá in acestu munte intre alte minere si Basaltu.

Alti geologi, precumu D-nu Gr. Cobalcescu, la o intrebare ce i s'a facutu de catre agronomulu I. Ionescu assupra formatiunei muntiloru Mehedintiloru, dá lamurirea ceruta conchidiendu de la structur'a cunoscuta a Banatului la cea necunoscuta a Mehedintiloru.

Constatamu asemenea, co cercetarile geologice intreprinse in terr'a nostra s'au facutu fora nici unu sistemu. In fine, ne convingemu ca guvernulu nostru nu a instituitu peno acumu unu esamenu regulariu si sistematicu allu avutiiloru minerali alle terrei. In adeveru, gasimu, precumu amu disu, co D-nu A. Odobescu, ministru instructiunei publice la annulu 1862, a insarcinatu pe D-nu Gr. Cobalcescu de a studiá calcarulu de la Rapidea. Asemenea gassimu ca la annulu 1864, D-nu N. Cretulescu, pe candu erá ministru instructiunei publice, invitá pe D-nu D-r Davila, D-r Esarcu si professorulu Grigorie Stefanescu se combine midilocenele cele mai nemerite pentru studiarea structurei solului Romaniei si pentru facerea unei charte geologice a Romaniei, in urm'a careia se si infintia societatea de scientie naturali d'in Bucuresci, si cu scopu de a veni in adjutoriulu realizarei acestei idei, se prevediu in budgetulu annului 1866 summ'a de 40,000 lei pentru intimpinarea cheltueliloru Societatei si facerea excursiuniloru geologice; dero Societatea acesta, care erá conceputa sub asia de bune auspicie, a contenitu de a mai da semne de viatia in annulu 1868, si chart'a geologica a remasu totu in starea de projectu.

Asia dero, Domniloru, barbatii nostri de scientia nu au inceputu a se ocupa de geologia decatu de la annulu 1834, si acest'a numai dupo nisce inspiratiuni straine, cari urmarindu scopuri particulare, au strinsu ore-cari minere seu au examinat u ore-cari ape minerali, fora a fi condusi de ver-o sistema de exploratiune, ero statulu de atunci si peno acumu nu s'a preocupatu nici cumu de facerea unui studiu geologicu seriosu; in catu avem, intru acest'a, o lipsa totala de cunoscintiele necesarie alle avutiiloru solului nostru.

De aice resulta cá tote incercarile intreprinse in respectulu geologicu, nu potu fi luate de catu ca nisce opiniuni, nefiendu facute cu unu planu determinatu; pe de alta parte, acelle lucrari nu presenta conditiunile necesarie de scientia ca se se pota sustiene cu probe opiniunile emisse de differitii calletori si particulari, cari s'au incercatu se faca studie geologice in terr'a nostra.

Indicatiunile, cáte se potu cullege d'in cercetarile facute peno asta-di, potu fi utilizate numai ca primele jalone aproximative cari se servesca la infintia-rea unei charte geologice a Romaniei, pentru conducerea acelor u ce voru fi in positiune a incepe adeveratele lucrari geologice, cari inco nu sunt facute.

Acuma, Domniloru, fiendu cá in acesta espunere nu potu intra in lungi desvoltari assupra differiteloru studie, nici in analisulu amenuntu allu differiteloru monographie, cari s'au publicatu intru acest'a, ve rogu se 'mi permiteti se facu

o mica analiza a lucrării D-lui Mihalecu de Hodocinu, care la anulul 1840 a parcursu diferite localitati insemnate in Moldova si s'a incercatu se studiede terremurile nostre si bogati'a lor mineralogica; si, deco facu acesta, Domniloru, o facu d'in acellu punctu de vedere ca se ve aretu co chiaru de pe la anulul 1840 omenii speciali au aretatu tota importanti'a resurselor nostre miniere, si co nepasarea de atunci si peno acumu este singur'a cauza care a privatu societatea, atatu de folosele materiali directe ce le da exploatarea lor, catu si de folosele mai inalte, cari le dau investigatiunile scientifice. Vedeti, Domniloru, co deco tinu se insemnediu acesta data 1840 in espunerea ce facu, este tocmai ca se atragu atentiunea D-vostra si a tierrei intregi assupra imenselor perderi cari au resultatu pentru societate d'in nepesarea nostra, cursu de 30 ani.

Intr'unu periodu mai scurtu, tierre emancipate ca si noi de sub o presiune straina, precumu a fostu Americ'a de Nordu, au luat unu aventu de infflorire si de prosperitate neaudita, tocmai pentru co omenii cari se aflau in capulu guvernului au sciutu se indrepte energi'a poporului in tote directiunile unde activitatea umana are ceva de castigatu.

Acumu fiindu siguru co veti seusa acesta digresiune, se-mi permiteti a intra in analis'a lucrării geologice a D-lui Mihalecu de Hodocinu.

Acestu naturalistu, in calitatea sea de impiegatu allu ministeriului din Moldov'a, a avutu ocasiune de a face desse excursiuni geologice, mai allesu in partea de susu a Moldovei. Asia la anulul 1840, elu fu insarcinatu de epitropi'a invetiaturilor publice a cerceta sirulu muntiloru de la Dorn'a la valea Taslaului, atatu in respectulu geognosticu catu si allu productelor muntiloru.

In raportulu seu d'in anulul 1840, Mihalecu espune mai anteu starea paduriloru d'in valea Bistritiei; probeadia inriurirea paduriloru assupra climatei si a rodirei pamentului, descrie arderea paduriloru si alte asemenea procedari devastatore d'in acelle locuri, si termina esprimendu temerea co valea Bistritiei se va preface in curendu in stanci si petrisiu голу, fora nici unu pretiu pentru tierra, deco nu se va opri sterpirea paduriloru, si recomanda introducerea unei economie rationali, mai vertosu co acesta parte a tierrei, nefiendu potrivita pentru agricultura, este propria pentru stabilirea de bai, fabrici si alte industrie folositoare tierrei intregi. Aici autorulu da importanti'a cea mai mare ingrijirei paduriloru.

Intr'unu altu raportu publicatu in foilletonulu Zimbrului, de sub redactiunea D-loru Th. Codrescu si Gusti, d'in anulul 1855, D-nu Mihalecu descrie pe scurtu mineralele descoperite in muntii Moldovei despre graniti'a Bucovinei.

D'in acesta relatiune resulta co muntii acesti'a continu minere forte variate si anume:

1. Petra ferosa de formatiunea cea mai noua (feru limonosu) ce se gasesce in sirulu muntiloru Pangaraciorulu.

2. Petra ferossa de formatiune noua (limonitu), ce se gasesce in muntii Dru-moca si Valea Negrisiora.
3. Petra ferossa rosia eremenosa (hematita), ce se gasesce pe muntele Rarau.
4. Petra ferossa eremenosa negra (feru magneticu), ce se afla mai allesu pe muntele Ferulu, unde, dupo traditiunile poporane si dupo aspectulu gropeloru vechi parasite, a esistatu odiniora fabrice de feru.
5. Petra ferossa galbena (ferulu oxidatu), ce se afla sub forma de bolovani in pariulu Saruiu, Pangaraciurul, etc.
6. Piritulu de arama ce se afla in valea Holda, intr'o intindere insemnata. In periulu numitu allu Aramei se vedu si gropi vechi naruite unde erau d'in vechime bai de arama, assemenea se vede in valea Holditi'a loculu unde d'in vechime se spalà aur.
7. Petra de plumbu (galen'a), se gasesce la piciorulu muntelui Tonciu. Aceste straturi plumbifere ce continu argintu — ca si piritulu de arama — sunt o continuatiune a vineloru minerifere ce se lucrea in Bucovin'a si anume: unu cuptoru de arama la Pojorit'a si altulu de plumbu si argintu la Carli-Baba, lunga Iacobeni.
8. Realgarulu seu auripigmentulu se gasesce in satulu Charu-Dorn'a.
9. Lemnitulu seu carbunele de pamentu de formatiunea cea mai noua, se gasesce mai allessu pe lunga Baia, Sasca, Fontana-Mare, etc.
10. Gagatulu seu carbunele de pamentu de formatiune noua, se gasesce in departare de Iasi cá de 3 poste.
11. Carbutii de pamentu de formatiune vechia se gasescu pe lunga Comanesci intr'o intindere ca de 2 ore; acesti carbuni s'au intrebuintiatu catu-va tempu pentru aprovizionarea batelurilor de aburu de la Galati, precumu acesta se probedia si d'in lucrarile D-lui D-r Cihac d'in annulu 1837.
12. Huli'a seu carbunii de pamentu de formatiunea cea mai vechia se gasesce pe lunga riulu Bistriti'a de pe mosi'a Hangu, lunga monastirea Pangaratii si Bohalnit'i'a, etc.
13. Sarea gema, ce se scote d'in ocna, se gasesce intr'o adencime anco nedeterminata si in lungime cá de 5000 stanjeni. Acestu stratu de sare are o intindere mare in directiunea de la Valea Sarei in Vrancea, pe la Grozesci, Ocna, Iapa, Callu, Savinesci-de-josu, Garcina de susu de Petra, Baltiesesci, Slatina, peno departe in Galiti'a.
14. Schista aluminifera se gasesce d'in josu de monastirea Bisericani si in valea Tarcaului.
15. Hum'a de portielauu formedia straturi lunga Fontanele.
16. Iaspisulu se gasesce sub forma de straturi, mai allessu in rip'a perelui Petrele-rosie si in muntele Rarau; ellu este de o frumusetie rara si se pote intrebuintia la multe obiecte de arta.
17. Granitul formedia straturi pe muntele Rarau si la polele muntelui Haleuca.

18. Gneisulu formedia acoperisiulu granitului aretatu mai susu.

19. Marmur'a se gasesce in felurite varietati si formedia stanci colosale pe muntele Raraulu.

20. Albitulu (feldspatu) formedia stanci inalte ca de 50 stanjeni in valea Bernaru.

21. Porfirulu (piroxenulu) formedia stanci in valea Holdea.

22. Mica-schistulu se presinta sub forma de stanci in apropiare de satulu Gallu.

23. Ghipsulu-zacharoidu formedia straturi de o grossime mai mare seu mai mica pe delulu Calugara.

D. Mihalecu de Hodocinu, precumu vedeti, s'a silitu a stimula societatea nostra, si a datu destula inboldire spre a desvolta interesulu societatei romane si a omeniloru cari erau in capulu ei.

D'in descrierea D. Mihalecu si a altoru geologi resulta, co pamentulu Romaniei contine: auru, argintu, arama, plumbu, feru si alte metale; dero in ce stare de combinatiune se afla ele, acest'a nu o scimu bine, fiendu-co unii afirma co metalele mentionate se afla intr'o ore-care stare de combinatiune chimica, pe candu altii afirma co ele se gasescu intr'o stare cu totulu opusa. Cu tote aceste se pote afirma co tierra nostra posseda tote acele metale cari se gasescu si in alte tierre, si deco noi nu ne putemu compara intru acesta cu Engliterr'a, Franci'a si Belgi'a, totusi Romani'a se pote assemena cellu pucinu cu Austri'a. Deco nu amu profitatu de aceste resurse minerale forte abundente, si cari se ivescu de-a lungulu tierrei mai in tote punctarile insemnate alle muntiloru, vaeloru si colniceloru selle, acesta probedia pucin'a staruintia ce s'a pussu peno acum'a in studiele geologice, studie cari si cate avemu nu provinu de catu dela buna-vointi'a si initiati'a privata.

Ar fi prea lungu de a intra in desvoltarea tutuloru consideratiuneloru morali cari au impededatu progressulu scientieloru naturali in genere si acelloru geologice in specie, fiendu-co aceste cause impiedicatore ve sunt bine cunoscute.

Voiu nota numai co intre aceste multoratiche cause trebue se facemu o parte insemnata si influentieloru esteriore, cari au epesatu atat'a tempu poporulu romanu si cari de abia intr'o epoca cu totulu recenta s'au pututu inlatura in parte.

Importanti'a cercetariloru geologice este dero forte mare d'in induoitulu punctu de vedere: allu scientiei abstracte, allu caria progressu interesedia lumea invetiata, si allu resultateloru ei practice, cari dau elementele celle mai puternice de progressu si de inavutire societatiloru civilisate. Aceste cercetari potu conduce la descoperiri de acele cari aducu noue lumini in cestiunile mari geologice, ce interesedia omenirea si de cari se preocupa cu dreptu cuventu Congressulu Archeologicu, adico de a lamuri conditionile geologice in cari s'au gassitu celle mai vechi urme alle esistentiei omului in differitele parti alle globului; considerate d'in punctulu de vedere practic, ele ne conduc: la cunnoscinti'a avutulni nostru mineralogicu, la inaintarea industriei si

a agriculturii, cari nu se potu desvolta pe catu timpu ferulu si alte metale necesare tierrei se vor aduce cu cheltueli mari d'in strainatate.

* * *

Una d'in partile celle mai frapante prin cari se manifesta avuti'a mineralogica a terremurilor Romaniei, sunt apele minerali. Astu-feliu in mai multe puncte alle straturiloru nostre, hazardulu a facutu se se descopere bogate sorginti curative, cari interesedia atatu de multu igien'a publica si partea terapeutica. Celle mai insemnate isvore de ape minerali alle Romaniei de d'incoace de Milcovu (Valachi'a) sunt :

23 isvore de *apa sulfurosa*: la Alunisiu, la Arefu, la Boboci, la Brusturasi, la Bâsc'a, la Braesci, la Breasa, la Bradetu, la Calimanesci, la Humea, la Lopatari, la Ivanetiulu-Mare, la Poian'a-Merului, la Posesci, la Ocina, la Paduri, la Puceos'a, la Olanesci, la Soreni, la Sierbanesci, la Teleg'a, la Valeni-de-Munte si la Nevoia.

1 isvoru de *apa amara* la Bengala.

1 isvoru de *apa sarata* la Teleg'a, si unu lacu de atare apa la Balt'a-Alba si Teleg'a.

8 isvore de *apa ferruginosa*: la Busite, la Balanesci, la Bordisioia, la Braesci, la Ivanetiulu-Mare, la Sibiciu, si celle doue de la Vacaresci.

Pe lunga aceste mai existe unu numeru de 11 isvore de *ape minerali necanalizate*: la Nissipeni, Sindila, Mircea, Cornetu, Nevoesi, Sierbanesci jud. Dambovit'a, Rotund'a, Sierbanesci jud. Argesiu, Bughea de susu, Didesci si Oile.

Principalele isvore de ape minerali de dincolo de Milcovu (Moldavi'a) sunt :

11 isvore de *apa sulfurosa*: la Crivesci, Fontanele, Husi, Iappa, Putuross'a, Pungesci, Pangarati, Rece, Strunga, Tarcau si Vascani.

3 isvore de *apa sarata*: la Tergulu-Ocnei, Baltiatesci si Grosesci.

3 isvore de *apa amara*: la Bistrit'a, Vailuti'a si Delulu-lui-Mironu.

11 isvore de *apa ferruginosa*: la Bohotinu, Bore'a, Iappa, Leava, Negrisior'a, Piciorulu-Lupului, Scharu-Dornei, Viisior'a si la Slanicu No. 4 si 5.

6 isvore de *apa muriatica-alcalina*: la Slanicu No. 1, 2, 3, 6, 7 si 8.

Se 'mi permiteti, Domniloru, a intr'a in ore-cari consideratiuni assupr'a aceste localitati balneare a Slanicului, pe care amu citatu-o in urma si pe care nici unulu dintre D-vostra nu o ignoredia de nume; fiendu co credu ca aceste consideratiuni sunt aplicabili si la alte localitati balneare d'in tierr'a nostra.

Slaniculu, in privirea positiunei selle geografice si chiaru climaterice, se afla in conditiuni escelente pentru a deveni un'a d'in celle mai insemnate bai alle orientului. Positiunea sea frumoasa la polele Carpatiloru, la hotarul Austriei, usiurinti'a de comunicatiune, mai cu sema acumu prin estensiunea retielei ferate d'in Austri'a si de la noi, puritatea aerului, bogati'a multipla a sorgintiloru de ape minerali, atatu acelle cari se intrebuintadia peno acumu, catu si acelle neintrebuintate — nefiendu ele indestulu de bine analizate — sunt ata-

tea imprejurari favorabile, cari dovedeseu, ce folosu amu putea trage candu amu da tota atentiunea noastra la dezvoltarea si imbunatatirea acestei localitati balneare. Cu atatu mai multu simtiescu, Domniloru, necesitatea se ve atragu atentiunea D-vostra assupr'a acestoru bai, cu catu in alte tierre localitati multu mai pucinu importante in privirea apelu loru au devenitu surse de avutia si de sanatate, prin silintiele ce 'si-a datu guvernulu aceluor tierre. Dero apoi noi Románii, cari de unu timpu incoce, dupo tote elementele ce ne dá statistic'a si cadastrulu de conscriptiune, vedemu co populatiunea noastra este bantuita de diferite bole chronice si constitutionali, cari amenintia se devina unu casu de degenerescentia a populatiunei; noi, dicemu, cari, afara de midiloce ordinarie ce ne dá medicin'a, n'amu cautatu se intrebuintiamu nici unulu d'in midilocele naturali, ce posedamu, pentru a combata aceste bole, avemu mare trebuintia ca se dezvoltamu resursele nostre de apa minerale, se propagamu intrebuintiarea loru in poporu, si se accumulamu tote midilocele necesarie pentru comoditatea vietiei si pentru accessibilitatea acestoru stabilimente pentru publicu.

De essaminamu modulu cumu s'au analisatu apele minerali alle Romaniei, ne incredintiamu co acesta lucrare s'a effectuatu seu d'in initiativa unoru medici si chimici, precumu au fostu D. D-r C. Vernavu si farmacistulu Pavlov, cari au essaminatu isvorulu allu treilea si allu sieselea de la Slanicu, si ap'a sarata de la Ocn'a si Baltiatesci, seu d'in indemnulu proprietariloru respectivi pe alle caroru mosii se gasescu sorginti de ape minerali, precumu: proprietarii mosieloru Dorn'a, Hangu, Vailutia si epitropi'a casei St. Spiridonu d'in Iasi, in ceea ce privesece apele Slanicului, provocandu pre farmacistii: A. Abrahamfi, Steiner si altii, pentru a esamina sorgentii respectivi; inse, aceste ape minerali nu s'au analisatu dupo o methoda otarita si identica de catre diferitii chimici, nici s'au esploratu d'in puntulu de vedere geologicu terremurile nvecinate spre a se lua despre ele o cunoscintia perfecta.

* *

Celle dise despre remnulu inorganicu sunt aplicabili si in respectulu cercetariloru botanice si geologice. Aci cá si aeolo vedemu barbati ca D-nii Iulius Edel, Szabo, F. Prujnaski, Ulrich Hoffmann, Dr. Caillat, D. professore D. Grecescu si D. Lesmann, facendu escursiuni botanice prin tierra pentru studierea florei Romane si facerea de herbarie.

Vedemu pe D. ingineru silvicultoru D. Stanescu ocupandu-se cu studiulu paduriloru nostre, si apoi dresandu chart'a silvica a Romaniei: cu circumscrip-tiunile in cari se gasescu situate padurile Statului, alle spitaleloru eforiei d'in Bucuresci si alle St. Spiridonu d'in Iasi.

Intre naturalisti straini, cari au studiatu flor'a Bucovinei si a Galitiei, trebuie se mentionamu aice pe D. Dr. Frantz Herbich si pe D. Carolu Hoelzel, fiendu-co cercetarile loru se potu utilizá cu folosu de catre naturalistii nostri.

In ceea ce priveste studiul faunei române, vedem la anulu 1834 pe D. Bel in Iassi si la anulu 1860 pe fostulu direttore allu museului nationale d'in Bucuresci Ferrerati facendu colectiuni geologice. D'ntre barbatii, cari au facutu mai tardiu atari colectiuni, vomu aminti aici: pre D. preparatore in zoologia *Petru Georgescu*, care s'a ocupatu in cursu de mai multi anni cu compunerea de colectiuni animali indigene pentru museulu nationale d'in Bucuresci si acellu de la scol'a de agricultura de la Herestrau; 2, pre D. Buchholtzer, care a adunatu o interesanta collectiune de insecte, ce au fostu premiata la espositiunea universale d'in Paris la anulu 1867; si 3, pre D. Lesmann, care a facutu collectiunea entomologica de la fost'a scola de medicina; inse tote aceste lucrari isolate nu au avutu ver-unu efectu reale pentru inaintarea scientiei si nici au facutu se se cunosca dupo cuvientia productiunile organice alle tierrei nostre; pentru co in elle nu au fostu unu planu communu, nici o unitate de actiune si de directiune pentru unu scopu determinatu.

Mai multu de catu acest'a, relatiunile statistice privitore la studiulu padurilor, facute de Michalec la anulu 1840 si de catre silvicultorulu Stanescu la anulu 1870, nu au avutu nici macaru efectulu de a pune stavila devastarei padurilor nostre si de a introduce unu modu mai rationale pentru exploatarea lor, spre a se impiedeca in viitoru calamitati forte mari, ce resulta d'in stirpirea padurilor, precumu: lips'a de combustibile, lips'a de apa, uraganele, grindin'a si inecaciunile, uscaciunea si nefertilitatea pamentului, schimbarea climatei, ivirea bololoru epidemice pentru omeni si epizootice pentru animalii domestici.

D'in nenorocire trebue se observamu, co de candu cu cercetarile mentionate, pare co inadinsu s'a facutu o mai mare devastatiune, care ne autorisedia a dice co asta-di in tierr'a nostra mai multu de catu in trecutu se simte o lipsa totala de ingrijire in privirea consecintieloru ce aduce dupo sine devastarea padurilor unei tierre. Observati bine, D-loru, co Romani'a, care avea o reputatiune pentru intinderea si marimea padurilor selle — precum acest'a se vede d'in descrierea Moldovei de principele D. Cantemir d'in anulu 1717 si a lui B. Hacquet d'in 1790 — este nevoita asta-di in interesulu climatei a procede chiaru ea la lucrari de impadurare, d'in caus'a nu a exploatarei, ci a devastarei, ce s'a intrebuintiatu si se intrebuintiedia pentru paduri.

D-loru, mai inainte de a trece la unu altu ordinu de idei, dati-mi voia se ve mentionediu aice urmatorele opere: 1, scrierea D-lui I. A. Vaillant intitлата *La Romanie* (d'in anulu 1844); 2, statistic'a Moldovei de principele N. Suti (publicata la anulu 1849); 3, scrierea D-lui professore Cav. Giovanni Capellini, intitulata: *Giacimenti petroliferi di Valachia*; 4, dictionarul topograficu si statisticu allu Romaniei (d'in anulu 1872) de D. Dimitrie Frundiescu; 5, tratatulu D-lui Agronomu I. Ionescu despre agricultur'a Romaniei d'in judetiele Dorohoiulu, Putn'a si Mehedinți; si 9, mai allesu important'a scriere a D-loru A. Odobescu si P. S. Aurelianu, membri ai commissiunei insarcinate cu directiunea sectiunei Romane la Espositiunea Universale d'in Paris in anulu 1867. Acesta

commissiune, in rapportulu ei intitulatu: Notice sur la Romanie principalement au point de vue de son économie rurale, industrielle et commerciale, etc. resume starea cunoscientieloru nostre in respectulu faunei, a florei si a terremuriloru geologice alle Romaniei. Intre alte lucrari preciose gassimu in acesta scriere si o notitia forte importanta a D-lui Teofilu Foucault, care tratedia despre formatiunea petroliloru in Romani'a.

* * *

Me-amu silitu, D-loru, in pucinele cuvinte alle espunerei de mai susu se ve aretu catu de mare golu se simte la noi in privirea scientieloru speciali, catu de pucinu interesu amu pusu noi la desvoltarea partiei scientifice, de unde provine si neinsemnetatea rezultatelor, ce amu dobenditu d'in acestu ramu allu cunoscientieloru. Asia dero observati bine, D-loru, co, de si suntu inceputuri de lucrari si de investigatiuni, cari facu onore iniciativei private a omeniloru devotati scientiei, de si vedemu co s'au facutu cate-ceva, co s'au scrisu si tiparitu observatiuni privitore mai assupr'a tuturoru ramuriloru scientiei naturali, cu tote aceste trebue se constatamu co nu putemu trage seriose folose d'in ceia ce s'a facutu si co lucrarile acestea, precumu amu mai dissu, nu ne potu servi de catu pentru unu gialonagiu la studiele seriose cari trebue neaperatu se intre-prindemu si se inauguramu in tierr'a nostra, deco nu voimu se remanemu cu totulu inderetulu celoru-alte popore. Tienu aice, D-loru, la finitulu acestoru observatiuni, se constatatu unu faptu: co deco iniciativ'a privata este unu lucru laudabile pentru acei ce intreprindu investigatiuni scientifice, ea ens o nu dispune de resurse sufficiente pentru a le face so dea tote fructele ce omenii luminati astepta dela propagarea scientieloru. Intr'o assemenea stare de lucruri, rolulu Statului este de mare insemnetate. Rolulu si respunderea sea suntu cu atatu mai mari, cu catu ellu dispune de midilocene colective alle societatei si cu catu ellu pote intrebuintiá resurse puternice, pe cari nici individulu, nici chiaru asociatiunile voluntarie nu le potu avea ver-o-data.

Acesta constatare erá necesaria se o facemu inainte de a trece la celle-alte consideratiuni ce voescu a espune d'inaintea D-vostre, adeco la acele privitore la midilocene ce trebue se aplicamu pentru vulgarizarea scientieloru in poporu.

* * *

Deco studiamu tierr'a nostra in stadiulu ei de asta-di, d'in punctulu de vedere allu vulgarisarei scientieloru, cellu anteuu faptu ce ne atrage luare aminte este creatiunea aceloru pucine institutiuni, cari, cu tote vicisitudinile timpuriloru d'in trecutu, gratia unoru nobili barbati inspirati de binele publicu au luat nascere in Romani'a.

Creatiuni de feliulu acest'a s'au facutu de:

D. Dr. I. Cihak, care indata dupo venirea lui in Moldov'a, la annulu 1825, incepu

a face diferite colectiuni de obiecte naturale, parte pentru strainetate, parte pentru museulu naturale d'in Iassy, ce infientiã impreuna cu fostulu protomedicu Zotta la annulu 1833.

La annulu 1837, *Dr. Cihak* scrisse unu manuale de istoria naturale in limb'a romãna dupo *Dr. Iohan Fridrich Blumenbach*. In curendu apoi fu numitu professore pentru predarea scientieloru naturali in Academi'a Mihailena.

Manualele mencionatu a fostu o mare bine-facere, atatu pentru studenti, catu si pentru amatori de scientie naturali, fiendu-co pe atunci nu mai esistau assemenea carti in limb'a romanescã.

Dr. Cihak catu a statu in Romani'a s'a silitu de a cooperã la sporirea colec-tiunilor museului naturale d'in Iassy, si chiar acumu, fiendu retrasu la *Aschaf-fenburg*, nu perde nici o ocasiune de a pune in curentu societatea scientieloru naturali d'in Iassy cu lucrarile altoru societati analoge d'in strainetate.

D. Dr. Cihak merita mai multu atentiunea noastra fiendu-co in cualitate de strainu a sciutu se respatesca ospitalitatea, ce a primitu in Moldov'a, prin fapte de acelle cari suntu demne de recunoscinti'a tuturorã.

Ori candu e vorb'a de scol'a medicale d'in Bucuresci, ne vine in minte numele onorabilelui nostru presiedinte *D. Nicolae Cretiulescu* si allu inspectorelui generale *D. Dr. Davila*, cellu d'anteiu pentru co a conceputu ide'a de a infientia o scola de medicina, si cellu d'in urma pentru co a realizatu ide'a conceputa.

Posedatu de acesta idea, *D. Dr. Cretiulescu* dupo intorcerea sea in patria propuse eforiei de atunci a ospitaleloru se infintiedie unu invatiementu medicale sistematicu pentru formarea personalului medicale adjutatoriu, si in acestu scopu *D. Dr. Cretiulescu* publicã la annulu 1842 unu manuale forte utile de anatomia umana in limb'a romãna, dupo care a tienutu prelegeri in cursu de unu annu de dille. Propunerea D-lui *Dr. Cretiulescu* neaprobandu-se, scol'a mentionata remase numai pentru invetiamentulu micii chirurgie, care s'au continuatu cu intrerumperea de 4 anni (de la annulu 1848—1852) pene in annulu 1855, candu atunci *D. Dr. Davila* supunendu principelui *Stirbey* unu proiectu de organizarea acestui institutu, dupo modelulu scoleloru secundarie d'in Franci'a, dobendi aprobarea prencipelui, si scol'a se inscrise ca institutiune publica in budgetulu Statului. Organizatiunea scolei noue fiendu completa, *D. Dr. Davila*, prin midilocirea guvernului nostru, a pututu obtine favorea de la guvernele Franciei si Italiei pentru cã elevii esiti din acesta scola se fie considerati intocmai ca elevii esiti d'in scolele respective ale Franciei si Italiei si, prin urmare, avendu dreptulu de a intra in facultatiile de medicina respective.

D. I. Ionescu, vechiulu elevu allu renumitei scole francese de agricultura a lui *Dombasle*, reintorsu in tierra inspiratu de invetiãintele marelui seu profesore, s'a silitu cursu de 30 anni, atatu prin intreprinderi private, catu si prin publicatiuni si prelegeri, se respandesca cunoscintiele agriculturiei, a botaniceii si a creșterei sistematice a viteloru. Acestu meritosu barbatu nu a statu numai

aice, ci cu ajutorulu fratelui seu, D. N. Ionescu, punendu-si ambii putinele resurse in comunu, au infientiatu la Bradu jud. Romanu o modesta ferma pentru agricultur'a rațională, avendu de scopu mai cu sema propagarea cunoscintelor practice alle scientiei intre cultivatorii Români acei noui impropietariti la 1865. Initiatorii acestei institutiuni au intiiellu catu de mare profitu ar' trage societatea nostra candu acei 700,000 de impropietariti, cultivandu dupe principiele scientiei pamentulu loru, aru putea cu aceiasi munca se indoiasca si se intreiasca productiunea. Aceste suntu pucinele, dero insemnate prin ide'a fondatoriloru loru, institutiuni create la noi pentru propagarea scientieloru.

Totu aice, Domniloru, credu co este locul se vorbescu si despre acelle institutiuni cari suntu constituite prin asociatiuni.

Astu-feliu avemu :

I. Societatea de scientie naturali d'in Iassy, infientiata, precumu s'a disu, la annulu 1833, cu scopu de a inainta scientiele naturali si medicali si de a indemná la aplicarea scientifica a agronomiei.

II. Societatea de scientie naturali d'in Bucuresci, inaugurata la 31 Octombrie 1865 in scopu de a conlucrá la inaintarea scientieloru naturali in genere, si in specie a face se se cunosca productiunile solului Romaniei, in sine insu-si si in raporturile selle cu artele, industri'a si agricultur'a.

III. Societatea de scientie fisico-naturali d'in Bucuresci, infientiata la annulu 1868, in scopu de a elaborá programe si cărți didactice de scientie fisico-naturali pentru invetiamentulu secundariu, si a midiloci admiterea loru in scolele publice.

IV. Societatea medico-chirurgicale d'in Bucuresci, infientiata la annulu 1867 in scopu de a cultivá scientiele medicali in tota intinderea loru; a inlesni legaturile de confraternitate intre medici prin intrevederi mai desse; a apera drepturile corpului medicalu si a judecá veri-ce faptu allu unui medicu, care aru atinge demnitatea intreguluu corpulu.

V. Societatea hidrologica infientiata la annulu 1869.

Cugetandu pucinu asupra activitatiei acestoru asociatiuni, vedemu ca elle desvolta dupe impregiurari o activitate mai mare seu mai mica.

Asia *Societatea de scientie naturali d'in Iassy*, care la inceputu condussa cu multu zelu de cotre fondatorii sei si mai ales de cotre D. Dr. Cihak, a progresatu intr'unu modu insemnatoriu; mai tardiu prin mortea seu retragerea barbatiloru mentionati au perdutu multu d'in avéntulu ei primitivu. Asia in catu asta-di societatea acesta lucrea, pentru sporirea collectiuniloru selle, mai multu prin iatrebuintiarea sumelor de cari ea dispune si prin donatiunile particulariloru, de cotu prin propriele forcie alle asociatiloru sei.

In ceea ce privesce *Societatea de scientie naturali d'in Bucuresci*, amu aretatu mai susu ratiunile pentru cari ea a contenitu lucrarile selle d'in annulu 1868.

Relativu la *jun'a societate fisico-naturale d'in Bucuresci*, care a elaboratu mai multe programe fisico-naturali pentru invetiamentulu secundariu si s'a silitu a le face sa se admita in scolele publice, precumu vedemu din darea de sema a

societatii inserata in *Romanulu* din 18 Maiu 1868, lassamu tempului de a se pronuncia despre lucrurile si activitatea acestei asociatiuni. Observatiunile aceste suntu aplicabili si la *Societatea hydrologica d'in Bucuresci*.

Constatam in sa cu placere ca *Societatea medico-chirurgicale d'in Bucuresci* si urmaresce cu zelu scopulu propussu; si in adeveru, pe longa sedintiele despre cari se face mentiune in *Monitorulu Medical* si alte diare, amu avutu oca-siune a asista la intruniri de alle societatei, la cari iau parte mai multi medici, si d'in discutiunile loru asupra casurilor observate in diferitele ospitaluri d'in capitala, m'amu convinsu catu de multu contribuescu la progressarea scientie medicali, mai allesu ca aceste desbateri publicandu-se prin foi periodice se comunica tuturoru mediciloru d'in Roman'i'a. Discutiunile mature asupra casuriloru grave si importante ce se observa, imprasciate prin publicitatea intinsa ce li se da, suntu menite a aduce celle mai mari folose scientieloru medicali si propagarei notiuniloru de hygienu publica in Roman'i'a.

Pe longa societatiile indicate mai susu, essistu si alte asociatiuni, cari ar' contribui si la propagarea scientieloru naturali deco li s'ar da o directiune potri- vita. Astu-feliu mai avemu :

I. *Societatea pentru incuragiarea jnniloru romani la invetiatura* si tramiterea loru in strainatate, infientiata in Iassy la annulu 1855.

II *Atheneulu Romanu*, acumu in Bucuresci, infientiatu in Iassy la annulu 1866.

III. *Societatea pentru invetiatur'a poporului Romanu*, infientiata la annulu 1866 in 33 judetie alle Romaniei, cu a ei sectiune centrale in Bucuresci.

IV. *Sectiunea scientifica a Societatii academice romane d'in Bucuresci*, infien- tiata la annulu 1866.

V. *Societatea Transilvana d'in Bucureeci*, infientiata la annulu 1867.

* * *

Intre barbati, cari prin scrierile loru au contribuitu a vulgarisa scientiele naturali in Roman'i'a, vomu aminti aice pe urmatorii :

1° *Dr. Const. Vernav* a scrissu la annulu 1836 o dissertatiune importanta de- spre fisiografi'a tierei nostre. Ellu a publicatu la annulu 1844 foi'a *Povetiuto- rulu sanitatiei si a economiei*, si in annulu 1848 cartea *Despre choler'a epidemica* si midilocene de a se feri si vindeca de ea, cumu si alte foi tintitore la respan- direa enoscientieloru practice in poporu.

2° *Dr. in filosofie Th. Stamati*, unulu d'intre elevii facultatiei de philosophia d'in Vien'a, care reintorsu in tierra, pe lenga ocupatiunile ce avea la catedr'a de scientie naturali d'in Iassy, petrunsu de necesitatea vulgarisarei mai intinse a scientieloru a publicatu in limb'a Romana mai multe opere de physica, chimia si de histori'a naturale.

3° *Dr. Iulius Barasch*, nascutu intr'o provincia a Poloniei, dupe terminarea studiiloru selle medicali la universitatea d'in Berlin in annulu 1841 veni in Ro- mani'a. Aice Dr. Barasch fu numitu medicu de carantina la Calarasi; apoi medicu primariu allu districtulu Dolju; in fine chiamatu in Bucuresci, ellu fu numitu

professore de histori'a naturale la gymnasiulu nationale d'in Bucuresci si apoi la scol'a de medicina.

La annulu 1848 Dr. Barasiu a scrissu conversatiunile selle asupra scientieloru fisico-naturali, apoi o carte de botanica forestiera, cate-va manuale de histori'a naturale, diarulu *Isis seu Natur'a*, destinatu la respandirea scientieloru naturali si esacte, precumu si alte opere importante, prin care acestu naturalistu invetiatu a lassatu unu nume nestersu d'in memoria Romaniloru.

Jurnalulu *Isis* a aparutu incontinuu de la 1856-1860, candu atunci, ellu a incetatu d'in lipsa de mediloce banesci. Dupo o pausa de duoi anni, diarulu in cestiune a reaparutu subu titlu de *Natur'a*, avendu de redactore pe longa Dr. Barasiu pe D. Ananescu. Dupo unu annu de dile, diarulu acesta éراسي a incetatu, d'in caus'a trecerei d'in viatia a Dr. Barasiu ce s'a intemplatulu la 31 Martiu 1863.

La 1 Ianuariu 1865 diarulu *Natur'a*, reaparulu subu redactiunea D. Dr. C. Esarcu si D. Ananescu, avendu de scopu propagarea scientieloru naturali in raportu cu trebuintiele nostre materiali si cu educatiunea nostra politica, intelectuale si sociale.

Diarulu *Isis* ar' fi trebuitu se aiba o mare influentia asupra vulgarisarei scientieloru fisico-naturale; dar' lipsa de incuragementu lu-a silitu ca se contenesca.

Dupe incetarea diarului acestuia, scientiele fisico-naturali nu mai avura unu organu propriu de publicitate in Romani'a. Pentru a indeplini acesta lacuna D-nii P. S. Aurelianu si Gr. Stefanescu, asociandu-se cu D. C. F. Robescu, redactedia de 2 ani si jumetate unu nuou diariu de vulgarisarea scientieloru phisico-naturali intitulatu : *Revista scientifica*.

Pe longa acestea trebue sa mai mentionamu aice si pe D-nii Doctori G. A. Polizo, Dr. Capsa, A. Bassereau, I. Felix, D. Branza, Obedenariu, D-nii Leon Philipescu, P. Vasiciu, S. C. Mihailescu, P. Poni, D. Ananescu, B. Nanianu, cari prin scrierile loru au contribuitu la vulgarisarea scientieloru naturali.

Intre foile periodice vechi cari au publicatu studie si observatiuni relative la scientiele phisico-naturali vomu cita aice : *Foi'a pentru minte*, inima si litteratura a D. G. Baritiu, *Albin'a Romanésca*, *Gazet'a de Moldavia* si mai cu sema *Icon'a Lumei*; tustrele diare infientiate si condusse de repausatulu G. Asachi, gazetele *Universulu* fondata de D. Geniliu, *Museulu nationale*, redactatu de D-nii Poenariu, Aaron si Marcovici, *Invetiatorulu satului* allu D-lor Poenariu, Aristia si Marin, *Revist'a Romana* publicata de D. A. Odobescu; éراسي intre foiele mai noue : *Gazeta medico-chirurgicale* si *Revist'a medicale* d'in Bucuresci.

Aceste suntu informatiunile ce amu pututu aduna despre incercarile de vulgarisarea scientieloru in Romani'a si despre medilocele de publicatiune si de respandirea ce s'au intrebuintiatu peno acuma.

* * *

Noi amu percursu intru acesta rapede ochire totu ce s'au facutu in tiara pentru scientiele phisico-naturali; insa si aice, domniloru, nu credu ca este de prisosu se amintescu ca din tote aceste incercari isolate, din tote aceste

C 201803357

10021908

creatiuni rudimentari, din tote aceste societati scientifique, care aru fi pututu sa ia unu puternicu si rapede aventu, unele d'abia se sustienu si altele d'abia languiescu intr'o viatia vegetativa, tocmai din cauzele espuse la inceputu; d'in lipsa acellei idei conducetore, d'in lipsa de stimulu d'in partea statului, d'in lipsa de incurajamente din partea societatiei, d'in lipsa de interessu a publicului Romanu.

In aparentia, la scurt'a espunere ce v'amu facutu in privirea mediloceloru de vulgarizare, noi avemu aerulu de a nu ne departa multu de organizatiunea societatieloru celloru mai prospere; diferentia se vede inse la rezultate. Deco avemu medilocele aceste, cumu s'au manifestatu actiunea loru dupo atatia anni de durata? — Cari suntu fructele ce elle au datu Romaniloru? — Si, de care rezultate ne potemu inmandri ca amu dobanditu in domeniulu scientificu de candu paremu ca amu inceputu a intiellege utilitatea acestoru cunoscentie? ... Nu voescu sa aruncu prin aceste cuvinte nici umbr'a macaru a unei deseurageri: observatiunile melle suntu menite mai multu se dovedesca ca peno asta-di amu perdutu unu tempu preciosu pe care nu se cade se 'lu mai perdemu in venitoriu.

Asia dero noi avemu: mai multe asociatiuni scientifique, duoe musee, duoe gradini botanice, mai multe scoli publice, cari intre altele suntu menite se contribue si elle la propagarea scientieloru phisico-naturali si anume: 2,130 scole primarie rurale (2,070 de baeti, 60 de fete); 239 scole primarie urbane (133 de baiati, 106 de fete); 5 scole comerciali; 2 scole rurale; 7 scole normale primarie; 5 scole de meserie; 2 scole de belle-arte; 4 scole de agricultura; o scola de poduri si siosele; o scola de telegrafia; 2 scole militare; 2 scole de mositu; 6 scole secundarie de fete; 15 gimnasii; 6 lycee; 8 seminarii; 2 universitati: cea d'in Iassy cu 3 facultati: de littere, scientie si dreptu; acea d'in Bucuresci, pe lenga aceste si o facultate de medicina, de care depinde scol'a de pharmacia si viterinaria; 35 scole private de ambe-sexe, in care intra Institutulu academicu si Lyceulu nou din Iassy.

Iata ce avemu, si cu aceste mediloce bine derigiate, amu putea face simititore progresse.

In privirea obiecteloru de demonstratiune, suntemu cu totulu modesti; afara de collectiunele din museulu nationale din Bucuresci si Iassy si din cabinetele de phisica si chimia din aceste orasie, din museulu scolei de medicina si pharmacia si de acelle aflate in gradin'a botanica din Bucuresci si Iassy, inventiamentulu scientieloru naturali in Romani'a mai nu possede de catu ici colea pu-cine si incomplete collectiuni phisico-naturali.

Chiar starea in care se gasescu aceste collectiuni este departe de a fi satisfactore; pentru ca sa ve probesu acest'a, ve voiu repeti aicea ceea ce au spusu D. Prof. Gr. Stefanescu in raportulu ce au facutu domnului ministru de instructiune publica in annulu 1865 asupra museului nationale din Bucuresci, care este cellu mai completu si mai bine ordinatu ce posedemu; si deco acesta se afla in starea descrisa de directorele seu, ce trebue se gandimu despre celle-alte

musee si collectiuni, mai departate de centru si prin urmare mai lipsite de mediloce? . . .

D. profesore Gr. Stefanescu areta, ca museulu de scientie naturale „nu respunde nici la scopulu de a presentă in modu essactu visitoriloru avuti'a animale, vegetale, minerale si geologica a tierrei nostre, nici la scopulu de a presentă eleviloru o seria de animale, de vegetale, de minerale, de stanci (roce) si fosile complete si classificate sistematicu, spre a putea studiă cu succesu ramur'a pentru cari se destina.“

„Si in adeveru, Museulu nu respunde la scopulu antaiu fiindu ca productiunile tierrei suntu reprezentate in museu numai prin unu numeru de 519 specimene indigene. Museulu nu respunde neci la scopulu allu duoilea, fiind-ca din celle 4 grupe de collectiuni ce trebuie se continua unu museu de histori'a naturale: zoologia, botanica, geologia si mineralogia, numai zoologia și mineralogia are reprezentanti — pe candu materialulu trebuitoriu pentru botanica si geologia lipsesce cu totulu!“

Si se nu credeti, domniloru, ca de la annulu 1865 inoce starea museului de Bucuresci s'a amelioratu, fiindu-ca din epistol'a priimita la 30 Maiu 1872 de la D. Gr. Stefanescu se constată ca de si dumniului nu au contenitu a starui si a cere mediloce banesci ca se completese museulu, cu tote aceste d'abia a pututu obtine pentru annulu 1872 o mica alocatiune de 3,000 lei! . . .

Acestu adeveru s'a recunoscutu si de catre D. Aaron Florianu, membru din Consiliul permanente allu instructiunei publice, in discursulu ce au tienutu cu ocaziunea solemnitatii premiiloru la 29 Iuniu 1872, candu intre alte consideratiuni, D-lui face si urmatorea: „alta lipsa forte prejuditiosa invetiamentulu secundariu peste totu, este ca prea pucine d'in scolele de acesta categoria, d'in lipsa mediloceloru budgetari au collectiuni, pentru histori'a naturale, aparate pentru phisica si chimia, si instrumente pentru matematica, in catu aceste studie figuresa in programa numai ca essercitiu allu spiritului si allu memoriei fara vre unu resultatu practic.“

D'in nenorocire, domniloru, acesti tabloulu tristu dero adeveratu, in care se oglindesce starea reale a mediloceloru de propagare si vulgarizare a cunoscintiloru naturali in Romani'a.

Domniloru, deco initiativa privata au facutu incercari; deco erasi din initiativa individuale s'au formatu unu mediu de asociatiuni scientifice; deco in unele periode si in bune momente statulu chiaru a facutu inceputuri de incurajamente; tote aceste nu au avutu rezultatele ce eramu in dreptu sa aseptamu, pentru ca nu au fostu staruintia in ideea de bene de care s'au condusu acei cari au inceputu intreprinderile aceste — si pentru ca statulu mai in totu-de-una au uitatu de ce mare importantia este concursulu si actiunea sea pentru inradacinarrea institutiuniloru folositoare, intr'o tiarra, care nu e inca regenerata pe deplinu.

Precumu vedeti, domniloru, activitatea individuale s'au incercatu de a s'gdui societatea spre a o descepta d'in somnulu ignorantiei selle, dero, totu-o-data, v'ati incredintiatu ca aceste silintie alle ei au remasu sterpe, pentru ca au fostu parasite numai in cerculu mediloceloru de cari dispuneu initiatorii.

Intr'o asemenea stare de lucruri Societatea Academica are o mare missiune de implinitu in mediloculu societatiei romane; ea va fi legamentulu si cimentulu tuturor acestoru asociatiuni scientifice, ce trebue sa dea directiunea suprema si impulsionea viua a vietiei tuturor acestoru instrumente, cari au remassu inerte si neproductive. Mai multu de catu atata, ea trebue sa iea in manele salle interesele progressului scientiei, sa stimulese statulu, sa 'lu convinga despre detori'a ce o are de a intrebuintia autoritatea si midilocele selle materiali pentru a provocá unu mare curentu scientificu in Romania'a.

Dero, domniloru, pentru ca societatea intrega sa fia miscata si se prinda interesu la propagarea scientieloru este necessariu ca Societatea Academica sa 'si indrepte solitudinile selle nu atatu asupra scientiei pure si abstracte pe catu asupra acelloru parti alle scientiei, alle caroru applicatiuni imediate la arte, industria si agricultura facu mai sensibile rezultatele si folosele ei in ochii multimei.

Opiniunea mea, domniloru, este, precumu vedeti, ca aru fi mai potrivit cu impregiurarile in cari ne aflamu ca mesurele ce vomu lua in sensulu acest'a, sa incline mai multu in spre partea positiva a applicatiunilor, cari au isvoritu d'in scientia, ca o data cu miscarea scientifica sa ia nascere si miscarea arteloru, a industriei si a agriculturii; cu acestu chipu elle se voru stimula, se voru radica si se voru sustiene un'a prin alt'a. Acesta directiune este cu atatu mai necessaria cu catu noi ne aflamu la punctulu acela in care poporulu passiesce de la viati'a teoretica la practica positiva. Romanii au trebuintia de o directiune scientifica ca acea ce a luat nascere in Francia in urma mesurilor salutare alle lui Suly si Colbert, seu ca aceea prin care Prusia a isbutitu sa se assiedie intre poporele acelle ce stau in fruntea civilisatiunei lumii. Prin ce midiloce a dobanditu ea acesta inalta positiune? — Negresitu ca succesele recente si cu totulu neasteptate alle armeloru selle au contribuitu sa o puna mai in evidentia; dero adevverulu este ca ea, cursu de 30 anni, s'au dedatu numai la cultura scientieloru si a applicatiunei loru, si a obtienutu pe unu solu in mare parte ingratu o desvoltare economica, industriale si comerciale care ne surprinde. Scientiele putemu dice au creatu imperiulu germanu; fiindu-ca elle au datu midiloce de forti a Prusiei.

O asemenea directiune asiu dori eu sa o vedu patronata pentru statulu Romanu de catre acestu savantu corpu academicu. Atunci prosperitatea nostra va fi cea mai solida garantia pentru viitoreea emancipare a intregului nostru neamu in Oriente si pentru reuniunea lui intr'unu corpu unicu, potente si vivace; atunci vomu fi intr'adeveru poporulu civilisatoriu allu orientelui euro-

peanu, precumu fratii nostri antenati, suntu initiatorii si parentii civilizatiunei occidentale.

Nu suntu inemiculu isbandeloru politice si a silintieloru ce si-au datu, de la annulu 1830, barbatii nostri de statu; dero, cutezu a dice ca deco activitatea loru s'aru fi intinsu de o potriva si pe teremulu modestu allu scientieloru si allu culturai, noi amu fi asta-di la nivelulu multoru state d'in vecinatate.

Isbandele politice suntu nisce realizatiuni ephemere, deco elle nu se resima pe unu fondu solidu cari lu da unei natiuni numai cultura. Aspiratiunile celle mai legitime alle poporeloru suntu vane utopii, deco le lipsesece acesta neaperata conditiune de stabilitate si de forcia.

Istori'a sta martura inaintea nostra pentru ca sa sustiena cu faptele selle neperitore; ca marirea nici unui poporu nu s'au mantienutu de catu cu acesta conditiune.

Sciu, domniloru, ca nu era nevoe de asemenea argumente si observatiuni pentru a forma convictiunile unoru barbati ca D-vostre, si deco le amu produsu in trecatu, este mai multu pentru ca sa justifuca inaintea insusi ochiloru mei ideele pe care le sustienu.

Sciu ca, din nenorocire, insasi Societatea Academica au fostu menita si ea sa fia parasita de concursulu statului. Societatea aceast'a d'abia nascunda, care au trebuitu sa fia incuragiata de tota sollicitudinea guvernului, este acumu privata de una jumetate din mieulu ajutoriu ce i lu promisese la infientiarea ei. Pentru mine acesta mi areta indestulu catu este de facutu pentru ca barbatii nostri politici sa se petrunda de necesitatea desvoltarei nostre scientifice si de avantajiele ce trage unu poporu d'in cultura intelectuale, cari au creatu avuti'a, poterea si glori'a natiuneloru moderne.

Deco insa, aceste consideratiuni ne destépta sentimente de mahniciune, trebue se constatamu de alta parte cu bucuria ca patriotii Romani intiellegu trebuinti'a asociatiunei nostre candu îi vedemu cu ce devotamentu au adunatu mediloece banesci pentru ca sa sustiena o institutiune de importanti'a Societatei Academice Romane.

Acesta miscare spontanea este gagiulu cellu mai viu pentru noi: ca ori catu de modeste ar' pute fi rezultatele lucrariloru nostre, omenii luminati si iubitori de terra ne incuragiadia sa mergemu inainte in callea dificile pe care amu apucatu si ne impingu cá cu staruinti'a nostra sa desteptamu activitatea si energi'a morale amortita in poporulu Romanu.

Dero pote ne voru intreba unii cumu ar' trebui se procedemu ca sa desteptamu rapede acestu curentu scientificu intre Romani?

Done suntu mediloecele: scola pentru viitoriu si *incuragiamente* bene distribuite pentru presentu.

In ceea ce privesce scolele, modulu organizatiunei loru dependendu de la statu, noi nu putemu face intru acest'a de catu a emite opiniunile si dorintiele nostre. Eu suntu convinsu ca guvernulu considerandu lipsurile si nevoiele

noastre va cauta sa se inspire in viitoriu de reformele ce s'au intreprinsu in alte state si se va sili sa recastige timpulu ce amu perdutu noi pana acumu in dezvoltarea noastra scientifica. Si fiindu ca suntu animatu de acesta credintia, ve rogu se me ingaduiti sa spunu cari suntu dorintiele melle in privirea reformelor acestor'a, si cumu socotescu eu ca actiunea statului ar' pute da, in pacinu timpu, rezultate immense, atatu pentru vulgarizarea si respandirea scientieloru usuali in poporu, catu si pentru dezvoltarea scientiei innalte si a culturai selle seriose.

Pote ca multe d'in aceste dorintie alle melle, nu prevedu directu cerculu preocupatiuniloru Societatei Academice Romane, dero D-vostra veti bene-voi a observa ca d'intr'o buna directiune data invetiamentului publicu resulta indirectamente mari folose chiaru pentru inaintarea scientiei pure; caci ea afla atunci mai multe elemente apropiate scopului seu.

Iaca in resumatu dorintiele melle in privirea actiunei statului:

- 1° Sa se dea sateloru cultur'a pr'in scoli elementarie, agricole si de meserii.
- 2° Sa se creeze in tote urbele lycee si gymnasie, unde invetiamentulu scientieloru va merge imbinatu cu allu litteriloru si sa fie simultaneu obligatoriu peno la celle mai inaintate grade alle studiiloru. Si pentru ca efectele sa fa mai repedi, nimene sa nu pota obtiene in scolele superioare unu gradu litterariu seu scientificu, propriu dissu, deco ellu nu va sci sa practice totu o data si o meseria resultandu d'in scientia, precumu acea de mechanicu, ingineriu, medicu, chimistu, agronomu, etc. seu chiaru si o meseria manuale.
- 3° Sa se creeze facultatile acestoru profesioni scientifice pe o scara serioasa in ambele mari orasie alle Romaniei — Bucuresci si Iassy — precumu si doua mari laboratorie chemice de experimentatiune.
- 4° Sa se infientiedie burse numeroase pentru junii aceia cari terminandu studiiele loru scientifice in scolele romane voiescu sa castige cunoscintie mai intinse pre la vechiele universitati alle Europei.
- 5° Sa se infientiedie de o camu data macaru in celle siepte mari orasie alle Romaniei scole industriale, tehnologice, de messerie, de agricultura si de comerciu.
- 6° Programmele invetiamentului publicu, cari actualmente au o tintire exclusivu litteraria, se priimesca o reforma radicale, punanduse in armonia cu scopulu ce voimu a adjuge.

In ceea ce privesce incuragiamentele, assemenea dorescu ca statulu sa adjuce cu fondurile selle asociatiunile incepute; sa provoce crearea de noue societati; sa doteze Societatea Academica Romana pentru ca ea se pota luera in permanentia; sa institue premie avantajoase annuali pentru lucrurile scientifice si pentru descoperirile utili; sa creedie legi spre assecurarea proprietatiei inventiuniloru de totu feliulu, cari voru cere protectiunea statului; sa se faca appelu la sentimentulu patrioticeu allu omeniloru avuti ca sa iea parte la fonda-

rea de asociatiuni romane pe care sa le umbréscă statulu cu ua protectiune speciale.

Iata, Domniloru, in resumatu, ceea ce dorescu sa se faca cu concursulu statului si credu ea, cu acesta conditiune, Romani'a ar' lua unu aventu necredibilu intr'un scurtu spaciu de timpu, nivelulu intelectuale allu poporului s'aru urca intr'unu modu apreciabile; forcele productive alle tierrei ar' cresce si, cu elle, avuti'a publica si privata ar' spori asia de multu in catu aru resplati cu prisosintia sacrificieile ce amu face acumu.

Atunci amu vedea intr'-adeveru nascunduse in Romani'a unu progresu seriosu si siguru, care, o data desteptatu, nu ar mai pute fi stavilatu de nici o impregiurare; pentru ca s'aru rezima pre fortie reali, era nu numai pe planurile ideali alle metafisiceii politice.

Dero ore Academia ce rolu are si ce trebue sa faca?

Ea cata sa fia regulatoriulu si totu-o-data, propulsoriulu inteligente. Ea are sa conduca actiunea si se inlesneasca callea progresseloru viitore; si, ca se imprumutu o espresiune din domeniulu militaru, ea trebue sa fie *Statulu majoru* allu tuturoru acestoru operatiuni de desvoltare scientifica.

Domniloru, scienti'a este umanitara in universalitatea sa si omulu de scientia este adeveratulu cosmopolitu, in sensulu abstractu allu cuventului; si in adeveru, numai in abstractiunea sa ideale scienti'a se pote dice ca are de patria omenirea intrega; dero ea se desvolta in fia-care tiarra si la fie-care neamu umanu dupo geniulu particularu allu poporului; deci, aci este rolulu cellu mai nobile allu Societateii Academice Romane, sa scia, pr'in directiunea ce va da, se *nationalizeze*, in acestu sensu, scienti'a si se o faca *romana* pr'in rezultatele aplicatiunei selle in tiarr'a nostra.

Este pote pentru momentulu de facia o cutesatore ideea acest'a pe care v'amu espus'o, dero ea nu este covarsitore intelligenteii si devotamentului D-vostre patrioticu, si neci imposibile pentru resursele statului nostru.

Suntu convinsu ca o eugetare mai aprofundata assupra acestoru idei va dovedi catu de curendu se potu elle realisa, mai allesu in sinulu unui poporu desceptu, desbracatu de prejudecati si accesibile la cultura cumu este poporulu romanu.

Acumu, Domniloru, sa'mi permiteti sa mai adaugu inca cate-va cuvinte dupo care voin incheia aceste consideratiuni si cari privescu in speciale *sectiunea scientieloru* pe care D-vostre ati infientiat'o de curendu si in sinulu caria mi ati facutu onorea de a me chiama. Cea anteu lucrare scientifica cu care credu ca este necessariu sa ne ocupamu in acesta sectiune este facerea unei *chárte scientifice* complete a tierrei, care se coprinda tote ramurile avutiei nostre geologice, zoologice, botanice si agricole; — in ea sa se indice differitele zone climaterice cu plantele ce le caracteriseaza si cu observatiunile meteorologice pentru fia-care judetiu in parte. Ea va trebui sa cuprinda, assemenea, si notitie statistice assupra populatiunei si a productiunei agricole a fia-carei regiuni.

D'in studiulu acesta vomu pute dobandi o cunoscintia esacta a mineriloru

noastre, de tote speciile, a plantelor, a animalelor si a dezvoltarii noastre agricole, dupa regiuni, si a influentiei climei asupra vietii plantelor si a animalelor.

Acestu studiu atatu de utile si totu-o-data, atatu de laboriosu este necessariu sa 'lu incepemu de indata.

Sa nu ne uitamu, Domniloru, la difficultati: zelulu nostru le va invinge. Sa incepemu de indata si cu incredere organizarea acestei intreprinderi atatu de atile; caci luandu noi initiativ'a unei opere care intruneste si vederile scientiei si necessitatile practice, nu credu ca ne va lipsi nici concursulu initiativei individuali a societatiei romane, nici concursulu si incuragiamentele statului.

Eu, Domniloru, pentru ca sa aretu catu de aduncu suntu convinsu de necesitatea si de utilitatea *chartei scientifice* a tierrei, d'in modestele resurse, pre care le-amu potutu aduna prin o munca continue de 25 anni, depunu dreptu ommagiu de recunoscintia pentru acesta Societate Academica ca fondu summ'a de diece mii franci allu carei'a venitu annuale sa se intrebuintieze la facerea Chartei despre care amu vorbitu.

Inchieu aice, Domniloru, ruganduve din nou sa priimiti cu buna-vointia manifestatiunea recunoscintiei melle pentru onorea ce-mi ati facutu si sa scusati espunerea acest'a prea lunga, pote, care v'au obositu attentiunea, dero care este pornita dintr'o convictiune profunda, si d'in dorinti'a impacienta ce amu de a vedea tiar'a nostra radicata la o innalta positiune pr'in mediloculu pacificu si vivificatoriu allu conquistelor scientifice.

Dr. Anastasin Fêtu.

ANNEXE

ANNEXA A.

GEOLOGIA

I.

F. S. BEUDANT.

Sub titlulu de *Voyage minéralogique et géologique en Hongrie pendant l'année 1818*. F. S. Beudant face descrierea geologica a Ungariei, a Transilvaniei, si a unei parti d'in terrele limitrophe, in care intra si o parte a Moldavei.

Appreciarele nostre relative la opera lui F. S. Beudant se refera: 1) la obiectulu principale ce autorulu si'a propusu facendu voiagiulu in Ungaria; 2) la planulu generale alu operei selle si 3) la observatiunile si cercetarile sciintifice continute in acesta opere.

1) La annulu 1818. D. Beudant in qualitatea sea de sub-directore alu cabinetulu mineralogicu regescu alu Franciei fu insarcinatu de a visita Ungaria, a aduna probe (esiantillione) pentru inavutirea cabinetulu regescu si a face observatiuni geologice. De si mai multi geologi — intre cari: Deborn, Fichtel, Esmark, Becker si altii descrisese inaintea lui Beudant terremurile metalifere alle Ungariei, totusi mai essista ore-care nedomeriri assupra constitutiunii minerali a acestei tierri, si mai cu sema intru aceea ca unii geologi credeau ca Ungari'a mai pretutindinea continea terramuri volcanice, pe cand altii affirmau in operele loru ca acelle terramuri, erau de provenintia neptunica. Era, daru, importantu de a fissa prin observatiuni positive opiniunea geologiloru assupra naturei acestoru terramuri problematice alle Ungariei, a stabili a lor differentia si a fissa limitele respective. Acestu scopu 'si propuse Beudant de a realisa calatorind in Ungaria la anulu 1818.

2). Calatorind prin Ungaria, Beudant a visitatu tote locurile unde se esplota dia minerele aurifere si cantonele unde s'au presupusu esistinti'a terramuriloru trachytice. Ellu a inaintatu spre Ostu tinendu-se in tierrele muntose, ce se compunu d'in catusia Carpatiloru pina la Villisca; apoi de la marginea Transilvaniei, ellu s'a intorsu la Pest'a si, trecundu Dunarea s'a indrumatu spre laculu Balaton pentru a observa terramurile basaltice.

Opera lui Beudant se compune d'in trei volume textu si unu volumu charti. Ea se imparte in doue parti: 1) relatiunea istorica si 2) resumatulu geologicu. Relatiunea istorica nu este de cotu jurnalulu calatoriei lui Beudant si contine faptele geologice allu fie-carei localitati, pe care ellu resuma la finele fie-carui capitolu dessemnandu rezultatulu prin sectiunile ce se gassescu in tabellele seu chartele annexate la opera lui Beudant.

De si Beudant n'a visitatu Transylvania, nici Banatul, totusi, elu a crediutu necessariu a consacra unu capitolu acestoru provincie, spre a da ua ideia sumaria despre a lor constitutiune mineralogica. Elu a redigiatu acestu capitolu dupe ore-cari opere ce tratezu despre natura solului acestoru tierri, cum si dupe alte documente, ci elu si'a procuratu de la barbati competinti a'i Ungariei.

Resumatulu geologicu, ce formeza alu 3-lea volumu, cuprinde in ordine sciintifica principalele observatiuni culesse de catre Beudant assupra Ungariei. In resumatulu acest'a autoriulu a urmatu ordinea terramurilor generalmente admisse pe acelu timpu, a terramurilor: primitive, intermediarie, secundarie, si tertiarie, in fine terramurile trachytice si basaltice.

La pagina 170 a volumulu III, Beudant emite opiniunea cumu ca gresulu hulieru allu Carpatiloru aru forma na catena continua care se intinde de la nord-vestu spre sud pino la Maramurasiu, pe marginea septentrionale a Transylvaniei, ba inca s'aru para ca gresulu, in cestiune, se intinde pino in Moldova, si acesta opiniune a sea Beudant o esprima chiar in chart'a ce a facutu despre Ungaria, Transylvania si tierrele limitrophe.

Oper'a lui Beudant fu apretiuuta intr'unu modu forte magulitoriu in raportulu suppusu Academiei franceze de cotre Humbold si alti naturalisti, raportu care se gassese imprimatu chiaru in capulu operei lui Beudant. Acesta d'in urma opiniune, ce Beudant a emissu assupra constitutiunei geologice a tierreloru nostre, a motivatu presenta relatiune.

II

DOCTORULU MEYER.

Dr. Meyeru in brosiura sa intitulata: „du progrès dans les principautés de Valachie et de Moldavie“ inca din annulu 1834 au comunicatu naturalistiloru intruniti la Bonu unu faptu importantu pe care au avutu ocaziune a observa in caletori'a ce au facutu in districtulu Mehedintii la satulu Malovitia, unde fu informatu ca unu munte d'in apropiere in fia care annu inaintedie de la 60—80 pasi. Intrandu in muntii situati la nordulu Cernitei, Dr. Meyer adjunse intr'o valle ce ave forma unei palnie in fundulu caria se afla satulu Malovitia. Conducatoriul aretandu muntele celu mai apropiatu spussera ca acumu doue-deci ani acellu munte da semne de unu focu latentu fiindu-ca d'in tempu in tempu d'in ma-

nuntaiele lui esia fumu ba chiar' si flacara. Dupa 6 ani se audi unu vuetu in-
fricosiatu in urma caruia prin unu cutremuru puternicu se surpá jumetate de
munte si mas'a desprinsa acoperi satulu mencionatu. In adeveru partea d'in
care era compusu muntele desprinsu fiind o gresia in inflorescentia se potea ina-
intá mai alessu prima-vera findu adjutata si de topirea ometului. O data cu pro-
ducerea fenomenului mentionatu se forma la partea nordica a muntelui in cesti-
une unu lacu micu inse aduncu a caruia apa contine gazu idroгенu sulfurosu,
acidu carbonicu si substantie ferrose.

Dr. Meyer a examinandu locurile 'n cestiune afla unu numeru insemnatu de
coline respandindu aburi de pucioasa si de pecura; éra devastatiunele produse
prin incendiulu neuntricu prezentau o lungime de 7,470 pasi pe o largime de
3,200 pasi. Mass'a desprinsa infaciosia o multime de coline negricioase, compuse
d'in gresia pe jumetate arsa, de argila ardoisata, de hulia bruna si de sgura
terrosa si sulfurosa. Ici colea se vedea o cantitate mare de fugeri si o cenusia
miscatore, in care piciorulu putea strebate pana la genunchi.

Acestu munte in forma de conu éra inpartit in doue jumetati pe cari se observá
diverse straturi de gresia efflorescenta si de petre quartióse si calcarose. Inal-
timea partiei surpate era de 245 picioere.

In mediloculu acestoru sfarmaturi Dr. Meyer gasi o multime de trunchi de
arbori imbibati cu bitumu si dispusi intr'o positiune orizontale sau perpendicu-
laria; trunchii mentionati provinéu de la palmieri fossili.

In raportulu seu Dr. Meyer amintesce si despre céra de pamentu, desco-
perita la Comanesci si in vecinatatea Slanicului pe la annulu 1832, pe care D.
Glocker a descriu-o antea data si dupe care Dr. Meyer au prezentatu la annulu
1833 o relatiune sectiúnei mineralogice si geognostice intrunite la Breslau.

Acestu fossile, care au atrasu deosebita atentiune a mineralogiloru si invetiari-
tiloru de prin tierile straine, s'au exploatatu fora succesu de D. Udrischi si de
D. Anastasiu Basiota. Asta céra de paméntu odinóra alimenta o fabrica de lu-
minari ce essistá la Moinesci, care acuma inse s'a desfiintiatu.

III

D. LOWIR.

D. Dr. Meyer in brosiur'a sa: du progrès dans les principautes de Valachie
et de Moldavie, din annulu 1835, ne spune ca in annulu 1834, D. mineralogu
Lowir trecéndu cu rapedeciune prin ambele principate au lasatu ore care no-
titie interesante asupra vechieloru mine de feru ce au fostu descoperite la ba'a
de arama si care au fostu exploatate de catre nisce germani stabiliti in acesta
tiara. D. Lowir au gasitu minele aceste in destulu de bine conservate in cate-va
d'intre ele se aflau chiar' si instrumentele parasite.

IV.

HOMMAIRE DE HELL.

Acestu naturalistu francesu care si a consacratu tota viati'a scientieloru naturalii, in calletoriele ce a facutu in partea meridionale a Russei la annulu 1839 descriindu fisiografia Bassarabiei a publicat'o in Spicuitorul Moldo-Romanu (Glaneur Moldo-Valaque) d'in annulu 1841. In acestu articulu D. Hommaire trateasa despre numerulu locuitoriloru si despre apele sarate ce se intindu de la Reni pono aproape de Akermanu. Tratandu in deosebi despre lacurile Ialpu-gului si alle Cahulului, autorulu noteasa immensa cantitate de scoice marine ce se gasescu pe malulu acestoru lacuri si care probea a presentia marei Negre sen a apelor sarate pe aceste locuri intr'o epoca nu pre departata de noi jude-candu dupe starea de conservatiune a acestoru remasitie organizate.

Autorulu spune apoi ca malulu despre nordu allu Ialpu-gului presinta la o inaltime de doue verste unu stratu de nisipu si argila ce contine nenumerate scoice fluviatile de acelle ce se gasescu chiar asta-di in Prutu, Nistru si alte fluvie alle Russei meridionale.

Melcii (culbecii) in cestiune au conservatu formele loru afara de colorea care a devenitu mai alba.

Mai departe D. Hommaire notedia unu stratu de lemnitu de grossime ca de doue picioare cu lemnulu deabia carbonisatu si pe alocurea chiaru intactu. Se constata assemenea ca apele lacului acestuia arunca adessea bucati de calcariu strepunsu de o multime de gaoici de molusee a carora specie nu s'au pututu determina d'in cauza completei loru deterioratiuni. O formatiune analoga de nisipu, argila si scoici se gasesce dealungulu Nistrului si a Prutului.

Mai susu de Cahulu s'au descoperitu unu numeru insemnatu de straturi subtiri, irregulari, undulosi si despusi fora ordine, de greutate specifica differita. Aceste deposite a carora inaltime este de la 60-100 de picioare nu au pututu fi formate, dupo D. Hommaire, prin o inundatiune subita seu lenta ca aceea ce au produsu straturile regulate si orizontale alle aluviuniiloru cari constitue stepele Russei meridionale.

D'in investigatiunele ce precedu autorulu conchide: Ca nivelulu marei Negre fiendu odinora mai radicatu, acoperea Bugeculu intregu si depositele mentionate nu suntu de cotu nescie gramadituri aduse de apele acestoru trei fluvie mari ce se arunca in Marea Negra. Aceasta parte a Bassarabiei este acoperita cu nisipu, argila, gravieri calcarosi si quartiosi, d'in scoice fluviatile si marine dispuse in modu irregulariu. Calcariulu scoicosu se arata numai in prejurulu Achermanului si formeasa ici colea adeverate insule, cari singure au fostu respectate de vechiele curente.

Prin dispositiunele indicate mai susu, aceasta parte a Bassarabiei se deosebesc de celle-alte siesuri alle Russei meridionali cari suntu formate prin

depositele regulare ale aluviunelor ultimului cataclismu ce au sguđuitu globulu nostru fiindu-co aice totu este nou, atatu in respectula formatiunei depositeleor cotu si a naturei fienteloru organice ce elle contienu.

In relatiunea sa Domnulu Hommaire de Hell mentioneasa si despre acea grupa de stanci primitive formate d'in gneisu si serpentinu ce suntu de o inaltime de 60 picioare si de o grosime de 200 picioare. Stancele mencionate se afla in apropiere de Reni si denoteaza esistenti'a unui munte subteranu analogu cu rocele d'in care se compune muntele Balcanu situatu de cea-alta parte a Dunarei.

V.

D. N. SUTZU.

Mineralele, cari s'au descoperitu in Moldov'a pana in anulu 1837, se gasescu publicate in Notitiile statistice alle D-lui Sutzu dupa cartea scrisa de D. Dr. Jacob Cihak la annulu 1837.

In espunerea sea, D. N. Sutzu indica numai clasele si ordinele acele d'in care Moldova d'in annulu 1843 possede reprezentanti, precumu suntu :

Clasa I, ord. II, quartiulu, representatu prin quartiul, calcedonu, cremene; ord. III *Spatulu* representatu prin: spatulu vulgaru, coalinu, aluminitu, alunitu. Ord. IV *Argilulu* representatu prin: mica, talculu. Ord. VII *Varulu* representatu prin: varu carbonatu, marmura, si feldspatu, varu carbonatu compactu, marga, pamentu varosu, cre'ta, ipsosulu, ipsospau, ipsosu fibrosu, ipsosu granulosu, varu fluatatu acru, fluoru spatosu.

D'in *clasa II. Sarurile minerali*: sarea petrosa, carbonatul de soda, sulfatul de soda, silitra, petra acra, magnesia sulfurica.

Clasa III. *Fosili ardietori*: anthracitul, cera de pamentu, dohotulu (petroliulu), ecateritul, asfaltulu, carbunele de pamentu, carbunele fibrosu mineralu, gagatulu, lemnitulu vulgariu (hulia), carbunele resinosu.

Clasa IV. *Metaluri*. Ord. II *Aurulu*: aurulu nativu. Ord. III *Argentulu*: argintulu nativu. Ord. IV *Argentulu viu* seu mercuriulu: cinabrulu. Ord. V. *Arama*: arama nativa, arama sulfurata. Ord. VI *Ferulu*: ferulu rosiiu, ferulu rosiiu compactu (feru oligistu), ferulu oligistu rosiiu, ferulu oxidatu fibrosu sau hematita, oxidulu de feru negru sticlosu, marcasitul. Ord. VII *Plumbulu*: plumbulu nativu, sulfurulu de plumbu. Ord. XII *Cobaltulu*: sulfurulu de cobaltu. Ord. XV *Arseniculu*: Auripigmentulu.

VI.

D. VAILLANT.

La pag. 7 si 8 d'in volumulu alu III-lea a operei selle „La Romanie“ publicate la annulu 1844 se vedu inscise metalele ce contine pamentulu Munteniei, si anume:

Aurulu, se gasesce la Motru, Oltu, Topologu si Argesiu.

Argintulu viu se afla la Corbeni.

Arama la Baia de arama, la Crasna si Arifu.

Sarea de mancatu la Ocna-mare, la Telega si Slanicu.

Puciosa in judetiile Ambrovia, Muscelulu si Secuenii.

Carbunii de pamentu la Campu-lungu si Iessieni.

Chirimbariulu galbenu la Sibiciu, Coltin si Satulu-Boiloru.

Chirimbariulu negru la Campina si Telega.

Petroluulu seu dohotulu la Câmpina si Telega.

Lemnitulu terrosu in plainlu Bugea si Armasiesei.

VII.

D. DELALANDE.

Pe timpulu domnitoriului Gr. Ghica, cautanda a lua unu privilegiu de la statu pentru exploatarea mineloru, D. Delalande a facutu o excursiune in muntii nostri despre care elu a publicatu o notitia la finele unei brosiure politice asupra Romaniei scrisa de D. F. Colson.

In acesta notitia D. Delaland nega avuti'a minerifere a muntiloru nostri in generale, precumu si esistenti'a carbuniloru de pamentu in specialu.

D. P. Poni, pe atunci studentu in Paris intr'unu articulu publicatu in *Tieranalu Român*, s'au silitu a releva neesactitatea aceloru assertiani, basandu-se: 1) pe consideratiuni geologice generale, 2) pe pucinele lucrari anteriore d'in cari se putea avea ore-care cunoscintia asupra naturei teramuriloru nostre, precumu e chart'a geologica publicata in oper'a lui Beudant: *voyage mineralogique et geologique en Hongrie et Transylvanie*. Paris 1818.

Mai tardiu D. Delalande isbuti sa capete o concessiune pentru exploatarea petroliului, in numele unei societati d'in Marsilia. D'in nefericire acesta intreprindere remasa nefructuosa, si societatea marsiliana, dupe ce a cheltuitu fora profitu sume insemnate, a tramisu aici pe D. Coquand spre a face studiile sale asupra cestiunii propuse.

Acestu geologu insemnatu a studiatu in excursiunea sa, atatu gisementele sarei d'in pregiurulu Targului-Oenei, cotu si gisementele petroliului. Lucrarile selle se afla publicare in *Buletinulu societatii geologice* d'in Paris.

D. GREGORE COBALCESCU

1) A publicatu dupe Beudent la annulu 1859 cartea intitulata : *Elemente de geologia pentru clasele gimnaziali.*

2) A facutu mai multe excursiuni geologice pentru studiarea terramuriloru terrei si adunarea materialeloru necesarie la formarea chartei scientifice a Romaniei.

3) A publicatu mai multe articule relative la studiulu geologicu alu Romaniei, dintre cari cele mai importante suntu : a) articlu inseratu in *Revista Romana* din annulu 1862 intitulatu : *Calcarifulu de la Rapidea de longa Iassi* si b) acellu tiparitu la annulu 1868 in oper'a D-lui Ion Ionescu : despre *Agricultura Romana* din juedediulu Mehedinti.

A) Calcarifulu de la Rapidea.

In acestu articlu D. Cobolcescu incepe a espune mai antaiu inaltimea si intinderea delului de la Rapidea ; vorbesece despre podisiulu Rapidei si descrie delutiile cu ramificatiunele si vale ce purcedu din massivulu Rapidei urmarrindule pana in siessurile Stavnicului , Siacovetiului , Berladului , Vashuiului cumu si pe acelle in care curgu apele : Jiji'a, Prutul si Prutetiulu pana la Husi ; mentioneza si delulu de preste Prutu ce se intinde din dreptulu Sculeniloru pana la Lapusna, a caruia inaltime si conformatiune fisica este ca si a deluriloru indicate mai susu.

In lucrarea sea D. Cobolcescu 'si propune a studia : natura geologica a acestoru deluri, materialulu ce le constitue, modulu prin care elle s'au formatu si prefacerile ce au incercatu din momentulu in care s'au formatu terramurile celle compunu pana in tempulu de facia.

Asta-felu purcedundu din siessulu Bahluului si urcandu-se pe cresta Rapidei unde este petraria pe lenga periulu Vamesiulu , D. Cobolcescu intimpina : 1) unu *lutu galbenu* mai compactu la basa de catu la suprafacia, de structura cellularia, alle caruia cavitati suntu acoperite cu mici cristaluri de carbonatu de calce si cuprinde o multime de nodurele de calcariu fainosu. Acestu depositu lutosu care acopere nu numai sistemulu deluriloru Rapidei, ci se prelungece forte departe spre rasaritu, apusu, media-di si media-nopte e cunoscutu sub numele de Loess si de *Lehm sau diluviulu galbenu*; grosimea lui variaza de la unulu pana la 14 metri.

2) Sub acestu depositu se afla *calcarifulu de la Rapidea*. Sistem'a acestui calcariu are o grossime ca de 100 metri si straturile lui suntu orizontali. In partea lui superioare se afla unu bancu grosu ca de 5 metri formatu numai din cyrene agglomerate. Sub acestu bancu vine o alternare de straturi anguste de

lutu calcariferu si de calcariu, ambele continendu unu mare numeru de cyrene. Grossimea acestei assiedieri este ca de 5 metri. Vinu apoi straturi anguste imbucate a caroru grossime este de la 1—3 centimetre; care tôte la unu locu forméza o patura ca de duoi metri si presinta afara de cyrene, ceriti, cardii, salene, etc. Sub aceste paturi se gasesce o zona ca de 4 metri de calcariu friabilu, alle caruia straturi suntu despartite prin paturi subtiri de lutu plasticu galbenu. Sub paturile friabili compuse de mici fragmente de scoici si din fice de calcariu, se gasescu bancuri grosse de calcariu ooliticu, alle caruia fice suntu de marimea pulberii de tunu si apoi ajugem la puternice bancuri de calcariu cremenosiu a caruia duritate cresce cu catu inaintamu mai injosu.

In articulu seu D-lu Cobalcescu spune ca urmarindu spre rassaritu si apussu cóst'a nordica a délului ce se intinde de la Pannu pana la Bordea, a gasitu pretutindene la aceiasi inaltime depositulu de petra studiatu la Rapidea, avendu in tote locurile o positiune orizontale si straturile de o rigurosa continuitate cu acelle studiate la Rapidea, cu deosebire ca in diferite puncturi o parte mai mare saũ mai mica din paturile selle superioare lipsescu.

Constitutiunea mineralogica a calcariului de la Rapidea nu e pretutindene aceiasi, asia la movila Purcelu calcariulu este de colore negria, infiltratu fiendu, cu o mare cantitate de bioxydu de manganu, avendu si o duritate forte mare. Assemenea, partea sistemii dintre Bãrnova si Bordea este compusa dintr'unu calcariu voliticu forte ferosu, aceia-ce face ca sorgintele de apa ce purcedu dinrinsulu continu o certa cuantitate de carbonatu de feru.

In ceea ce privesce natura materieloru pe care este asediata calcariulu Rapidei, se constata ca calcariulu acest'a se razima pe o patura de huma care comunica cu acelle din vaile Crasnei, Vasluiului si a Poerecei trecundu pretutindene pe sub sistem'a calcaria. Assemene se constata ca pe acesta huma se afla asediata albi'a peraeloru respective si ca apa care isvorasce din pamentu trece printr'unu nisipu calcariu assiedatu pe huma.

Mai departe D. Cobalcescu se silesce a demonstra prin consideratiuni geologice ca a trebuitu sa fia unu timpu candu calcariulu nu avea forma actuale ci constitua o assissa neintrerupta de vai asternuta ca o placa, ce se intindea celu pueinu din malurile Șacovatiului pe d'asupra siessului Prutului, de la inaltimea Sculeniloru si pana la Lapusna si, ca unu curentu cataclysmicu, pornitu de la nordu-vestu unde se afla cele mai nalte puncturi ale Carpatiloru tabarindu asupra acestui massivu au ruptu o parte dintrinsulu si au transportatu-o, sapandu astu-felu vallea Prutului si vaiile riuriloru ce purcedu din podisiulu Rapidei spre a curge catre sudu. Depositulu depusu prin acestu curentu, e cunoscutu sub numirea de *Diluviulu suru sau Diluviulu cu bolovani*. Nu este de prisosu a not'a aci essistenti'a unui allu treilea depositu cataclysmicu cunoscutu de geologii russi sub numele de *Cernoï-zemle, saũ Diluviulu negru*. Ellu este constituitu dintr'unu lutu, ce coprinde o cuantitate mare de materie vegetali a caria grossime nu trece peste unu metru in tierrele nostre.

Pentru a preciza *modulu formatiunei*, D. Cobolcescu distinge două sisteme în depositul Rapidei: *unulu inferiore* constituit prin un calcariu siliciosu, care în multe locuri întrece petra de marea, — și în care se găsesc lymneie și planorbe, animale ce nu traiesc de cât în ape dulci; și *altulu superiore* care reprezintă caracterile marine fiindu că cuprinde: ceriti, cardi, seleni, turbati, venere, etc.; de unde rezulta că, după intervalulu în care s'a formatu depositulu inferiore, laculu, ce continea depositile împreună cu animalele traitoare în ape dulci, s'au prabusitu dinpreună cu locurile de prin-pregiuru și marea a venit spre a'lu acoperi și a'lu cuprinde în domeniulu seu depunđu, ca sedimentu, calcariulu marinu pe deasupra calcariului lacustru.

În ceea ce *privesce epoc'a geologica în care s'a format calcariulu* în questiune, este constantu că ellu nu s'a pututu forma de cât în epoc'a terciaria; înse nu se pote reportă neci la Eocenu, neci la Miocenulu inferiore, fiindu-că nu cuprinde necăiure *numulite*; ci după consideratiunile făcute asupra fossililoru ce ellu cuprinde, D. Cobolcescu atribuie calcariulu Rapidei Miocenulu de midilocu; cu tote aceste, se accepta mai ample lamuriri de la Academi'a din Paris caria D-lui au tramisu o colectiune din fossilile culesse în acestu depositu. În fine, D. Cobolcescu, afirmă că partea sudică a Moldovei a fostu acoperita de Marea Neagra pene după finitulu epocii Miocene, cându calcariulu s'a radicatü ca unu podisiu și marea s'a retrasu spre sudu.

B.) Despre formatiunea muntilor Mehedințiului.

În scrisorea adresată D-lui I. Ionescu la annulu 1866 *relativa la formatiunea muntilor Mehedințiului*, D. Gr. Cobolcescu vorbește mai antaiu despre formatiunea muntilor Banatului austriacu de care, după D-lui, se ține Mehedințiulu. Astu-feliu, începundu de la formatiunile celle mai vechi, D. Cobolcescu, arăta, (după lucrările D-lui Schröckenstein și după chart'a geologica numita: Geologische Carte des Banats, der geologischen Reichsanstalt von Wien) formatiunile Banatului, mai antaiu:

a) *Formatiunile sedimentarie alle terramuriloru paleozoice și secundarie*, și anume:

1) Formatiunea carbonifera; 2) f. permica; 3) f. gresului bigaratu; 4) f. equivalenta calcarului conchyliau; 5) f. marnelorü irisate; 6) f. Liasica; 7) f. Jurasica, 8) f. de Purkeek; 9) f. Wealdica și nisipulu de Hastings; 10) f. Neocolsiana și 11) f. gaultica. b) Cătu pentru formatiunile *terciarie*, în Banatu se află numai formatiunea miocena asternuta orizontale în giurulu Carpatilorü; ea cuprinde atât'a sare, în cotu totu sussulu Dunarei este constituitu din diversele formatiuni ale acestui terramu. În fine, c) *Formatiunile primitive*, adică azoice, cu graaiturile lorü formăza partile centrale alle muntilorü.

După aceste indicațiuni, D. Cobolcescu adăuge: „ast-feliu este natur'a elementelorü geologice ce constituiescu Banatulu și camu totu aceste formatiuni,

dupe marturia geologiloru ce au umblatu prin Mehedinti, trebue sa se afle si in acestu-tienutu allu nostru."

Mai departe D. Cobolcescu dice: 1) Hust, in buletinulu societatei geologice, aréta ca pe terramulu Dunarei lunga Port'a-de-feru existe calcariulu compactu jurassicu, care ajunge pene aprópe de Cernetiu, ca aici incepe Malassa mio-cena. 2) Boné, (voyage geologique en Turquie), confirma aceste aretandu prin muntii de prin pregiuru o formatiune de gresu si conglomerate rosii ce trebue sa faca parte din terremulu permicu; ca in Mehedinti acésta formatiune aru fi strabatuta, de nesce stânci eruptive pe care Boné si Schiff le numescu porfiri si Hust Syessituri, pe care, inse, D. Cobolcescu le considera ca Banatituri, seu roci particulare. Lunga podul lui Trajanu in malassa, Meyer (Geologische Jahrbücher) semnaléza lemnitulu; asemene intr'unu munte de la Malovitia, ce este taiatu in doue si are tote caracterile unui vulcanu terciariu, despre care vorbesce si Schuller in scrierea sea „Ueber die Fortschritte der Cultur in der Walachei und Moldau. Acésta d'in urma opera, tiparita la Bonn si insocita de o charta geologica, contine, intre altele ca lunga Baia de arama se afla intr'unu schistu lutosu strebatutu de dioritu si serpentinu (banatitu), unu gisementu forte importante de chalcopiritu. In acestu tinutu se afla si gresu Carpaticu in rapportu cu calcariulu d'in epocele cridose, care cuprinde insemnate pesceri; éra terremurile schistose azoice cuprindu in multe locuri filonuri quartzifere de auru nativ.

IX.

D. ULRICH HOFFMANN.

In annulu 1863, D. profesoru Ulrich Hoffmann, dupe medilocirea scolei de medicina, facundu o escursiune prin Carpatii districtului Buzelu, Prahov'a si Dambovit'a, a adunatu pe lunga speciele de plante indicate la p. 69, si o collectiune de 36 minerale, petrefacte si fossili, despre care trateasa in deame-nutul Monitorulu medicale d'in annulu 1863 la No. 36.

Assemene, la annulu 1864, D. professore Ulrich Hoffmann facundu o escursiune botanica prin muntii Cozi'a, Bistriti'a si Tisman'a, impreuna cu D. Lesmann, a adunatu intre altele si o collectiune geologica compusa d'in 230 minerali.

X

D. Dr. OTTO BUCHNER.

Intr'un articulu intitulatu Petrolulu Romanu, D. Dr. Otto Buchner a publicatu o relatiune despre acestu fossile in diarulu intitulatu „Polytechnisches“ journal allu D. Emil M. Dingler, d'in annulu 1864, tom. CLXXII, fasciculu V, pag. 392. Dupe ce autorulu 'si esprima temerea ca, prin insemnat'a consumatiune a petroliului Pensilvanu si Canadesu, acelle surgente se voru impucina séu chiar voru secá, reclama de a se avisá la alte tieri unde sa se póta gasi

acestu materiale ardietoriu, între cari cîtedia si pe Romani'a de unde în annulu 1864 s'a transportatu la Londra 280 tone de petrolu.

D. Dr. Buchner spune ca analisandu petroliulu romanu în comparatiune cu acellu d'în Pensilvani'a a constatat: 1° ca petroliulu Pensilvanicu este brunu verdu, petrolulu românescu calitatea I este brunu; éra cellu de calitatea II brunu închissu, 2° ap'a findu luata de unitate, fluiditatea petroliului Pensilvanu este 0,73; a petroliului romanu de calitatea I-a, 0,68; éra acellu de calitatea II, este 0,09.

3° Greutatea specifica a petroliului Pensilvanu este 0,813; a petroliului romanu calitatea I este 0,840; éra cellu de calitatea II, 894.

4° Mirosulu petroliului Pensilvanicu este tarisioru; a petroliului românescu calitatea I tare si displacutu; éra a cellui de calitatea II nu pre tare.

Supussu distillatiunei, petroliulu Pensilvanicu a datu unu distillatu incoloru séu de colóre galbióra; petroliulu românescu calit. II a dat destilatullu cellu mai pucinu incoloru.

Dupe ce autorulu mai face si alte consideratiuni chemice, termina articolulu seu cu urmatóarele reflexiuni: „Din cercetarile facute resulta: ca petroliulu românescu este unu materiale preciosu pentru productiunea oloii de iluminatu si, de si petroliulu românescu nu póte rivalisá cu acellu Pensilvanicu, totusi autorulu felicitedia tiererele acelle, cari aflanduse în posesiunea unui atare productu potu luá parte la comerciulu si industri'a universale.

Intr'un altu articulu, publicatu în foi'a de mai susu t. CXC, fascic. I, pag. 80 din annulu 1868 cetimu urmatóarele: „În Romani'a: Moldov'a și Valahi'a se găsese petroliu, cu tote aceste în comerciu nu a figuratu pana acumu de câtu petroliulu Valahiei. Celle mai avute surgenti alle Romaniei suntu acelle de la Matitia, Colibasi, Sarata, Chiojda, Ploesci si Vallea-Lunga. D'în publicatiunile officiali se vede ca în anulu 1867 surgentele Romaniei au produsu 1,206,090 vedre pecura, d'în care cea mai mare parte s'a consumatu în tiera, esportandu-se numai o a treia parte din sum'a indicata.

În Brail'a essistu stabilimente pentru distillarea petroliului, din care cellu mai însemnatu este allu asociatiunei englese „The Principalitees Petroleum Refining Company-Limited, cari liveredia pe anu ca la 800 tonne petroliu albu, 400 tonne petroliu de machine si 350 tonne spirtu de petroliu.

De si petroliulu românescu este inferiore cellui Americanu, -caci cellu d'anteiu da de la 40—60 procentu oloiu bunu de arsu, éra cellu din urma livereasa de la 70—75 procentu - totusi petroliulu Românescu întrece pe cellu Pensilvanu prin aceea ca cellu d'antaiu contine 8 procentu spirtu de pétra; éra cellu d'în urma deabia liveredia de la 10—16 procentu.

Dintr'unu fasciculu publicatu în Bucuresci la anul 1867, ce contine statutele relative, se vede ca la acestu annu s'a infientiatu o compania de romani pentru exploatarea si comerciulu de pecura în Romani'a.

XI.

D. GRIGORE STEFANESCU.

a) D. Grig. Stefanescu, insarcinatu de D. N. Cretiulescu ministru instructiunei publice, la annulu 1864 facu o excursiune geologica in apropiere de Campu-Lungu unde a avutu ocaziunea de a studia la Albesci unu calcariu albu destulu de consistente, ce presenta trei varietati: unulu cu bobele mai maricele, altulu cu bobele de medilocu si altulu cu bobele merunte. Acestu calcariu, compussu de mici mimuliti, este forte bunu pentru constructiuni fiendu co ellu se tae lesne, mai cu sema candu se scote prospetu d'in carriera, daru cu tempulu ellu devine forte resistente. Calcarifulu de la Albesci este bunu nu numai ca petra de zidaria, ci chiar ca petra de sculptura; ca proba pentru acest'a pote servi: monastirea de la Curtea de Argesiu, care este construita d'intr'unu calcariu analogu adussu seu de la Albesci seu de la satulu numitu Oescii, care se afla in vecinatate cu monastirea in cestiune.

b) D'in relatiunea, publicata in Revist'a scientifica d'in annulu 1872 assupra excursiunei geologice facuta de D. Gr. Stefanescu la annulu 1870, totu d'in insarcinarea D. ministru lucrarilor publice, in vallea Domnei, se constata:

a) Ca lunca riului Domnei este formata de aluviuni moderne ce suntu de natura argilo-nisiposa.

b) Ca rocele ce constitue sub-solulu si malurile vaiei se potu grupa in optu sisteme: 1) argilulu nisiposu, 2) sist. argilosu, 3) s. bigaratu, 4) s. giposu, 5) s. schistosu, 6) s. conglomeratulu multilaidu, 7) sistemulu micaschistului, si 8) sistemulu diluvianu.

D. Gr. Stefanescu indica pe largu differitele localitati pe unde se gassese mai cu deosebire, unulu seu altulu d'in aceste optu sisteme.

D. Stefanescu termina lucrarea sa cu urmatoarele cuvinte: „ca in cestiuni atatu de dificile, precumu este descifrarea structurii geologice a unei localitati muntose, este bene de a se face cotu mai multe cercetari mai inainte de a se pronuncia in modu definitiv.“

c) Intre diversii articoli publicati de D. Grig. Stefanescu in Revist'a Roman'a cotu si in acea scientifica, merita o deosebita attentione articolulu scrisu de D-lui *despre geologia*, inseratu in Revist'a Romana d'in annulu 1868.

d) D. Gr. Stefanescu a mai publicatu una brosiura intitulata: *Despre animalele diluviane*, lectura publica ce D-lui a tienutu in sala Ateneului Romanu la 1 Ianuaru 1866.

La pag. 225 a scrierei domnilor A. Odobescu si P. S. Aurelianu citata mai susu, se arêta ca D. Gr. Stefanescu a prezentatu la Espositiunea universale d'in Paris de la annulu 1867 o collectiune geologica compusa d'in 101 specimene seu probe de diverse minere adunate in Romania si anume: 8 specimene roce eruptive, 10 sp. roce metamorphice, 9 sp. roce sedimentarie, 19 sp. roce calcarie, 7 sp. roce gypsose, 9 sp. roce siliciose, 5 sp. roce combustibili si 3 sp. fossile.

XII.

D. LEON JAUNET

Din act'a ce se găsește la Ministeriul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor publice, relativă la *sfredelirea putiului artesianu de la Cotroceni*, se constată că, din motivul lipsei de apă trebuitoare omenilor și vitelor în câmpiele Baraganului, D. Cogalniceanu, fostu Ministru Lucrărilor Publice, pe la anulul 1865 a încheiatu unu contractu cu cassa Bonet, Degoussé și Ch. Laurent din Paris pentru stabilirea putiului mentionatu; ăra cu executarea lucrărilor fu însărcinatu D. Leon Jaunet, carele în un'a din adresele selle, emite următoarele observațiuni geologice: „totu spaciulu cuprinsu între Carpați și Dunare face parte din formațiunea terciară, a caria basă este compusă d'în alternative de argile și nisipuri, în consecința din straturi permeabile, pe a locure ne permeabile, cari îndeplinescu condițiunile necesare de a conține mari cantități de apă. Munții Carpați suntu de formațiune terciară, și la certe înalțimi posedu și slabe straturi terciare. Aceste paturi affundandu-se sub bassinulu Valachiei se arăta de ceea l'alta parte a Dunarei la înalțimi egale, seu și mai ridicate de câtu solulu bassinulu; elle formédia albi'a și dăca, o lovitură de sonda nimeresce intrinșă, atunci țisnesce o cantitate însemnată de apă.

D. Jaunet începu lucrările selle de la Cotroceni la 5 Iuliu 1866 pe care le-a conduscu cu alternative de întrerupere, din caus'a reparațiunilor necesare, pene la 22 Iuniu 1869. cându atunci, după o îndelungată întârziare, provocată prin desese nerruiri, se constată neputința de a mai continuă aceste lucrări, pe care le și suspendă din caus'a terenului nisiposul întâlnitu la aduncimea de 244 metre; din care causa sondagiulu de catu-va timpu nu mai înaintă și se faceau numai nese chețuele nefructuöse.

În aceste impregiurări, Ministeriul Lucrărilor Publice alu României, s'a adresatu la agentulu seu de la Vien'a, ca se caute intru acest'a luminele unuia din geologii cei mai renumiți ai Austro-Ungariei avendu o perfectă cunoștința de structur'a Carpaților și de pozițiunea geologică a osebitelor strate ce compunu vallea Dunarei, pentru ca astu-feliu Ministeriulu să se pota otari dacă lucrarea în chestiune trebue se mai urmedia seu nu. Agentulu României adresandu-se la D. Geolog Hauer, acest'a au însărcinatu pe D. Franz Foetterle consiliariu de mine și șiefu geologu. Ministeriulu romanu accepta acumu de la acestu geologu deslegarea în chestiunea propusă.

Din raporturile adresate de către D. Leon Jaunet Ministeriului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice, resulta că peno la aduncimea 46 metre, sfredelitura putiului de la Cotroceni s'a efectuatu intr'unu stratu de nisipu mai multu sau mai puțin dificil de strabatutu; de la 46 pene la 53 m. 55 centimetre s'au găssitu: o patură de *marna argilosa rosietica compacta* amestecată cu concrețiuni calcarie a caria grosime este de 1-00

Urmedia, apoi, o patură de *marna argilosa sura-galbia* de 3-20

Alta patura de marna argilosa rosiatica compacta de	2-15
Alta patura de marna argilosa galbia compacta de	1-20
De la 53-55 pene la 55-45 patura se compune dintr'o argila compacta inverstata cu ore-care vene de nisipu	1-90
De la 55-45 pene la 58-30 stratulu este compussu din nissipu quartzosu albu aspru	2-85
De la 58-30 pene la 58-75 patur'a este compussa din argila arinosa fina negriciosa forte compacta	0-35
De la 58-75 pene la 59-35, s'a gasitu o patura de argila marmuria (vergata), sura-galbia negriciosa.	0-60
De la 59-35 pene la 66-40, o patura de arina argilosa suria aspra	7-05
De la 66-40 pene la 68-39 unu stratu de argila plastica negra compacta	1-99
De la 68-39 pene la 69-99 o patura de argila marnosa sura galbia	1-60
De la 69-99 pene la 100-06 sfredelitur'a s'a continuatu camu totu in assemenea tarramu	30-06
De la 100-05—101-25, una patura sura de agila forte nisiposa	1-25
De la 101-25—103-00 una patura de nissipu suru micaciosu aspru	1-75
De la 103-00—105-50 argila marnoso sura-negriciosa.	2-50
De la 105-50—110-50 arina argilosa micacea sură	5-00
De la 110-50—113-00 argila marnosa sura galbena cu mici gravieri.	2-50
De la 113-00—115-50 nissipu suru micaciosu aspru	2-50
De la 115-50—121-25 nissipu marnosu suru negriciosu	5-75
De la 121-25—125-50 argila sura negriciosa compacta	4-25
De la 125-50—127-50 argila nisiposa sura negriciosa.	2-00
De la 127-50—129-25 argila arinosa sura negriciosa amestecata cu bulgari de carbonatu de calce	1-75
De la 129-25—133-35 marna sura negriciosa compacta	4-10
De la 133-35—134-10 o patura de argila sura negriciosa compacta	0-75
De la 134-10—135-55 o patura de argila sura negriciosa compacta amestecata cu bulgari de calce cremenosu	1-45
De la 135-55—140-30 unu stratu de argila sura arinosa	4-75
De la 140-30—142-05 o patura de marna argilosa sura albastria	1-75
De la 142-05—148-70 unu stratu de arina argilosa micacea sura-negri- ciosa amestecata cu unu mare numeru de fossili mici, cu bitumu, paludiane, etc.	6-65
De la 148-70—150-30 unu stratu de nissipu suru cu gravieri duri.	1-60
De la 150-30—153-40 unu stratu de arina negriciosa aspra	3-10
De la 153-40—154-25 o patura de nisipu suru negriciosu compactu suru	0-85
De la 154-25—158-50 o patura de nissipu quartzosu suru aspru	4-25
De la 158-50—163-50 unu stratu de nissipu, pe alocurea finu, pe alocure aspru amestecatu cu gravieri	5-00

De la 163-50—169-05 argila plastica sura negriciosa mestecata cu prundisii menuntu la inceputu	5-55
De la 169 m. 0-5 centimetri pene la 180-88 aceeasi patura de argila plastica, forte negra si compacta	11-83
De la 180-88—181-85 alternative de argila si de nisipu duru dispusu in bance a caroru grosime este de la 15 pene la 0-30	1-85
De la 181-85—183-65 marna argilosa arinosa sura virtosa	1-80
De la 183-65—190-75 arina sura dura amestecata cu prundisii cremenusu	7-10
De la 190-75—192-70 aceeasi arina amestecata cu pucine scoice	2-65
De la 192-70—194-25 arina sura agglutinata dura	1-50
De la 194-25—196-75 argila arinosa sura fina	2-50
De la 196-75—204-60 arina sura virtosa cu prundisii cremenusu	7-95
De la 204-60—205-35 arina sura virtosa aspra mestecata cu prundisii si fossili	1-25
De la 205-35—207-75 aceeasi arina, in sa mai fina	1-27
De la 207-75—212-40 aceeasi arina, inse mai aspra	4-65
De la 212-40—214-55 argila forte arinosa sura	2-15
De la 214-55—215-75 argila sura veneta-negriciosa mestecata cu prundisii si scoici	1-15
De la 215-75—220-40 argila sura mestecata cu scoice	4-65
De la 220-40—222-30 aceeasi argila mestecata cu scoici, inse mai arinosa	1-90
De la 222-30—225-05 arina sura fina virtosa	2-90
De la 225-05—228-00 arina sura fina virtosa forte argilosa	2-90
De la 228-00—234-00 argila sura negra arinosa virtosa	6-00
De la 234-00—236-20 arina sura aspra forte argilosa	2-20
De la 236-20—236-60 arina sura aspra argilosa	0-40
De la 236-60—239-00 arina sura aspra argilosa	2-40
De la 239-00—243-00 aceeasi arina, inse mai fina	4-10
De la 243-10—244-80 argila sura negra	1-70

XIII.

D. A. ODOBESCU si P. S. AURELIANU.

In privirea cunoscintelor geologice a terramurilor Romaniei, D-nii A. Odobescu si P. S. Aurelianu, membrii comisiunei citate la p. 12, se rostescu in modulu urmatoriu: Pene acumu nu essista unu studiu complectu despre totalitatea terramurilor cari acoperu solulu Romaniei si, pentru a da ore-care idee despre acesta, trebue sa avemu recursu la collectiunile essistenti si la ore-cari

lucrari partiali facute de professorii Gr. Cobolcescu si Gr. Stefanescu. Ambii se unescu a recunosee ca solulu Romaniei presinta de la Dunare peno la verful Carpatiloru trei regiuni geologice, correspundiendu pene la unu punctu cu acelle trei regiuni agricolu:

Antaia regiune, ce se intinde dealungulu siessului de la vestu spre ostu peno la polele muntiloru, este formata prin terramurile quaternarie seu diluviene. Aice se deosebescu trei straturi reprezentate: a) prin diluviulu suru seu depositel ecremenose invalatucite, cari contienu osseminte forte abundante de mammiferi fossili; b) prin diluviulu galbenu seu argila nisiposa (loes seu lehm) caracterisata prin alle selle concretioni marnose (margose seu lutose). Acestu stratu, care la polele muntiloru ajunge a fi de o grossime de 50, 60, 100 metri, formedia regiunea vailoru. c) Allu treilea depositu cataclismicu este acellu cunoscutu de catre geologii Russi sub nume de: *cernoe zemlea* seu diluviulu negru. Grossimea lui nu este mai mare de unu metru in tiar'a nostra si se compune d'in o materia negra, formata de unu humus ce contiene o mare cuantitate de substantie vegetali. Acestu humus se gasesce mai intactu pe suprafeciele plane, pe costisiele colineloru nu pré innalte si prin tote vaiel unde ellu nu este interruptu de cotu prin málulu ce depunu riurile in albi'a loru. Assemenea, humulu lipsece de pe mai multe coline cu malurile oble. Depositulu mentionatu nu se gasesce de cotu in regiunea situata intre muntii Urali si Carpati si între Marea Negra si muntii Valdaii, cea-alta parte a Europei este privata de acesta formatiune care da localitatieloru respective o fertilitate esceptionale.

A dou'a regiune formandu proptea seu piciorulu muntiloru este compussa d'in terramurile tertiarie, reprezentate prin pliocene, miocene si numulitice. Rocel ce'lu compunn suntu: argilele, marnele, nisipulu, gresi'a, calcariulu, gypsulu, sarea-gema si lemnitele.

A trei'a regiune, care constituie innaltimel Carpatiloru, este formata prin terramurile secundarie, primarie si metamorfice seu azoice. Aceste d'in urma suntu forte desvoltate mai allessu dealungulu Oltului; elle incepu la monastirea Cozi'a si se continue cu mai multe duplicaturi peno peste frontari'a Transilvaniei si peste verfurile muntiloru Moldovei occidentali.

Rocel cari compunn a trei'a regiune suntu: calcariulu compactu, marmur'a cu alle selle numeroase varietati, lemnitulu, antracitulu, schistulu lucitoriu, schistulu ardoiazatu (ardezia paturosa); mica-schistulu si gneiulu. Rocel erupitive nu suntu pre abundanti.

Trebue se observamu aice cà aceste paturi au o inclinatiune de la nordu la sudu si se afunda sub Dunarea pentru a reapare de cea-lalta parte a fluviului cu o inclinatiune in sensu inversu pene la verful Balcaniloru. Si astu-feliu e formatu bassinulu Dunarei de josu.

Considerandu producturile mineralogice alle Romaniei d'in punctulu de vedere allu 'exploatatiunei loru, trebue se recunoscemu cà numerulu si cuantitatea celloru estrasse este neinsemnata in comparatiune cu bogati'a si varietatea gise-

mentelor. S'a constatat că în mai multe localități există stănci, minere și depozite geologice care ar putea alimenta industrie însemnate.

1° Asia pe partea dreaptă a Oltului, în Olanesci, se găsesc numeroase varietăți de marmură și, în toate districtele muntoase, petra de pavat se găsește în cantități însemnate.

2° Petra de mărșă se scote din mai multe localități ale districtelor Gorju, Dambovitia, Buzeu, Bacău, Nemțiu, Suceava și mai ales la Harleu în districtul Iassy.

3° Gipsul și alabastrul sunt comune la: Campul-Lungu, în districtul Suceava și în colinele Dunării de Jos în Bassarabia.

4° Diferitele petre calcaree, ce pot servi la construcții, se găsesc în mare cantitate în întregă regiune a munților. Ele sunt de o așa calitate ce permit cele mai fine sculpturi, precum sunt petrele care decorează biserică de la Curtea de Argeș, zidită în anul 1520. (Vedeți și descrierea D. Gr. Ștefanescu pag. 36).

5° Fabricațiunea materialului de zidit din argilă, precum sunt: cărămizile, etc. numără în țară 226 stabilimente cu 428 cuptoare.

6° Pentru exploatarea petrei calcaree există mai în toate districtele muntoase cuptoare al căror număr se ridică la 564.

7° Mai preste totu locul se găsesc pământuri de făcut ole; districtele cele mai renumite pentru olărie sunt: Romanții (satul Oboga), Mehedinții, Prahova (satul Brazi), Dambovitia, Suceava (satul Lespezi), Muscelul (Campul-Lungu), Covurlui (Tiglia) și Bolgrad. Industria acestă este reprezentată prin 622 fabrici cu 728 cuptoare.

8° În districtul Gorju și Bacăul există fabrici de faianță și de porțelan. La Grozești și la Rucar există și fabrici de sticlă.

Între produsele minerale, care se găsesc la suprafața pământului în ore cari localități, vom cita aici: săpunul mineral și varul hidrolic.

Între rocile încă neexploatate vom cita aici: cuarțul, feldspatul, mica, talc, sulfuretul de var, marna etc. și între sărurile minerale: carbonatul de sodă, sulfatul de sodă, azotatul de potasă sau salitră, sulfatul de alumina sau petra acra, sulfatul de magneză, etc.

Sulfurul sau pucioasa se găsește nu numai în stare de combinație chimică cu apele minerale ci și în stare nativă, mai ales în districtele Prahova, Dambovitia, Buzeu, Râmnicul și Suceava.

Mineralele se prezintă sub diferite aspecte: așa vedem mai multe riuri ducând pașoare de aur, care se adună din aurari; precum este riul Oltul Argeșului etc.

Mineralele de aur se găsesc în valea Oltului, în munții Argeșului, ai Rucărului, a Tergo-vestei, Bacăului, Nemțului și Sucevei. În filonele cuarțioase ale Păzrei, D. Gr. Cobolcescu a găsit chalcopiritul, piritul aurifer și galena argentică. Numitul geolog a adunat minere pe dealul Ursului, pe dealul

Ferului si piciorulu Bradului ce contienu feru forte abundante si de o calitate excellenta. Asemenea, se gaséscé feru in districtele: Buzeulu (la Trestiora) si a Gorjului (la Baia-de-feru unde d'in vechimo se exploatá ferulu). Numai pucin se gassescu urme de exploatarea aramei la Baia-de-arama districtulu Mehedinti, éra pentru auru si argintu in muntii Vâlcei. S'aru para ca innaltimele d'între Valahi'a si Moldov'a contienu celle mai bogate mine de plumbu. Mercuriulu se gassescé deamandoue laturile Oltului: in vaiete Romnicului si Pite-sciloru, acolo ellu piftescé d'in paretii tuturoru celariloru sepate in coline.

Asia dero solulu Romaniei contiene: auru, argintu, arama, mercuriu nativu, feru oligistu rosiu, compactu terrosu, sulphatu de feru, plumbu nativu si sulphatu de plumbu, cobaltu nativu si sulphatu de cobaltu, arsenicu si alte metali despre care tratedia D. Mihalecu si alti geologi cari au essaminatu terramurile tierei nostre.

Cea mai importante d'între explotatiunile minerali in Romani'a este a sarei geme seu in drobi.

Straturile de sare se gassescu mai cu sema in colinele districtelor: Valcea, Prahov'a, Buzeulu, Romniculu Saratu, Putn'a, Bacaulu si Niamtiulu. Substantiele minerali cari insocescu seu cari incungiura gisementele compacte de sare suntu mai allessu marna verde de diferite nuanse, argila sura compacta, gypsumu, mica-schistulu, ochra si nisipulu.

Minele de sare seu ocnele asta-di lucratore in Romania se afla: la Ocna districtulu Bacau, celle de la Slanicu si Teleg'a districtulu Prahov'a si la Ocnele-mari districtulu Valcea.

Localitatiile unde se gassescé sarea possuudu mai totu-de-una surgenti abundante de apa sarata; ba inca unele riuri, precumu Cricovulu, Romniculu, Slaniculu si Ocn'a, conserva in totu cursulu loru unu gustu saratu, ce le face nepotabili. Este siguru ca totu prin infiltratiunea subterana apele unora lacuri alle Romnicului-Saratu precumu: Balta-alba si Balta-amara suntu incareate de sare.

Pe lunga sarea gema, Romani'a possede bogate rezervorie de sarea de mare in lacurile sarate alle marei Negre pe marginea Bassarabiei. Cristalele ce se formedia in ap'a sarata a lacuriloru: Sasicu, Staganu, Alibei si Burna-Sola sunt insemnate prin volumulu si transparentia loru.

In privirea petroliului Romaniei, bogati'a terramuriloru respective este cunoscuta; si in adeveru, surgentiile de petroliu suntu pe alocurea atatu de abundanti ca adessea acestu materiale esse prin cóstele colineloru, ba inca in unele localitati suprafacia pamentului fiendu impregnata cu acésta substantia, respandescé in atmosfera unu mirosu fórte pronunciatu de dohotu si iea focu apropianduse cineva de ea cu o luminare. De la annulu 1860 a inceputu mai allessu a se pretiui importanti'a exploatarei petroliului. Fontani mai numeróse s'au sapatu in diferite localitati si s'au stabilitu usine pentru a estrage petroliulu din diferitele produse ce 'lu contienu.

Domnulu Th. Faucault studiandu formatiunea terramuriloru petrolifere alle Ro-

maniei, a recunoscutu ca dealungulu Carpatiloru Valahiei si Moldovei, existe unu stratu de materia vegetale fossile, care gradualmente presint: hulia, antracitul, lignitul, petroliulu cu varietatile séle, resina minerale, ozocherita, cera fossile, ambra, etc.

Si in adeveru, in mai multe localitati se vede chiar' in faci'a pamentului depozite insemnate de carbuni de pamentu; intre aceste localitati vomu cita muntele Lainici (distr. Gorgiu) pe care Jiulu traverseaza intre doue straturi gigantice de hulia si de lemnitu; daru din caus'a dificultatielor de a nu putea ajunge la monastirea Lainici de catu calare, exploatarenea acestoru minere a fostu peno acumu impiedicata. Cu tóte aceste existu mai multe localitati din cari s'aru pute estrage mai cu inlesnire acestu combustibile. Si 'n adeveru s'a si intreprinsu óre-cari exploatarenea in districtul Dámboviti'a la Hoteng'a, la Runcu si la Bezdatu.

Min'a de hulia de la Comanesci este destulu de cunoscuta; assemenea localitatile Soldanesci si Forescii din districtulu Sucevei posedu cantitati insemnate de carbuni de pamentu, din cari peno acumu nu s'a trasu nici unu profitu.

Exploatarenea celle mai insemnate de petroliu s'au facutu in districtele Damboviti'a si Prahov'a: la Pacureti, la Drumenesi, la Colibasi si in districtulu Bacaului: la Comanesci, la Oena si Tesca. Pe langa acestea existu fontani de petroliu mai in tóte districtele muntóse.

Petroliulu se gasesce intr'o cantitate atatu de mare, in cât D. M. Faucault crede ca daca exploatarenea va ajunge la acellu gradu de desvoltare de care ea este susceptibile, Romani'a singura va puté liverá Europei intregi materialulu de care comerciulu seu va avea trebuintia, in catu nu va mai fi necesitate de a cautá acestu combustibile prin Americ'a a carei departare i sporesce pretiulu.

In respectulu productiunei petroliului existe assemenea o mare diferentia intre Romani'a si Americ'a; caci pe candu in acesta din urma se ntilisedia depozitele de petroliu, in Romani'a se exploateaza surgentile; de unde resulta ca in cea d'antaiu epuisarea petroliului este certa, pe candu in vallea Dunarei durat'a productiunei selle este necalculabile.

Cu tóte aceste, comerciulu petroliului si allu productelor ce se estragu d'in ellu nu este atatu de insemnatu pre catu ar putea se fia. Se calculeaza la 2,000,000 de lei productele fabricate in óre cari usine stabilite la Ploesci, Brail'a, Galati, Bucuresci si in alte locuri.

Distillatoriele mentionate produc: gazogenu sau oleiu de petroliu de diferite grade de puritate si taria, parafina din care se face lumanari, benzina si alte produse.

Intre productele ce suntu de o formatiune analoga cu petroliulu, este si chichrimbariulu a caruia existentia pana acumu nu s'a constatatu de catu in muntele Sibiciu situatu in vallea Buzeului. Chichrimbariulu in cestiuone este de colóre bruna care trece prin diverse varietati: de la galbenu naramdiu séu rosaticu la negru

cu apele verdi. Ambr'a aceasta se estrage in bucati mici fiindu ca acelle mari suntu prea rari.

In raportulu comisiunii mentionate la p. 12 se afla consemnata si o *collectiune geologica* a terramuriloru petrolifere din punctulu de vedere allu indicieloru revelatorie gisementeloru de petroliu in Romani'a. Acesta collectiune cuprinde:

1° Specimene de totu felulu de minere de petroliu, atatu d'in celle cunoscute mai inainte catu si d'in acelle descoperite de D. M. T. Foucault.

2° Apele minerali cari insocescu petroliulu.

3° Materi'a primaria care 'lu liveredia prin alle séle transformatiuni naturali.

4° A duo'a transformatiune in lemnitu.

5° A trei'a transformatiune in catranu bituminosu.

6° A patr'a transformatiune in oleiu brutu mineral.

7° Productele derivate precumu: resin'a minerale, smól'a ozocheritulu, ambr'a, resin'a uscata séu catranulu de corabia etc.

9° Nisipul permeabilu allu filóneloru séu veneloru de pamentu.

10° Rocenele indicatrice gisementeloru.

11° Rocenele de diverse nature ce se potu intalni in sondagiu, facundu a se cunósce form'a si calitatiele utensilieloru si a instrumenteloru cari suntu a se intrebuintã.

12° Rocenele cari indica incetarea straturiloru favorabili exploataiunei.

13° Fossilele ce indica etatea geologica.

14° Tabel'a indicatóre vérfului muntiloru Pacureti cu alle séle isvóre de petroliu.

XIV

D. M. TH. FOUCAULT

Cu privire la formarea petroliului romanu, D. T. Foucault face urmetórele aprecieri geologice inserate in raportul comisiunei citate: Catena Carpatiloru formedia limitea occidentala a Romaniei si disparte acésta provincia de Banatu, Temisiór'a, Transilvani'a si Bucovin'a.

Acesta catena póte fi privita ca urmareea unui sistemu analogu de munti, cari sub numele de Balcani, se ramifica in diverse sensuri in imperiulu Otomanu si care 'n directiunea nordica ia numirea de Carpati incependu de la stramtur'a Portiloru-de-feru prin care se scurge vastul bassinu allu Dunarei.

De la Portile-de-feru la Orsiova, caten'a se suie dreptu spre nordu, apoi incurbanduse spre ostu formedia limitea Moldovei. In acestu quartu de cercu formatu prin muntii indicati si limitatu la sudu prin cursulu Dunarei si riurile Bulgariiei, se intinde Valahi'a.

Acesta vasta regiune cu totulu plana este generalmente pucin redicata de-

asupra nivelulu marei mai allessu spre ostu; de aceea suprafaci'a sea este acoperita cu balti immense cari comunica cu Dunarea.

Este probabil ca la o epoca anteriore acestu bassinu a trebuit sa fie acoperitu cu apele marei; caci sub-solulu compussu numai de alumina de la basea muntiloru si peno in Bulgari'a indica originea acestoru terramuri sedimentose. Aceasta formatiune este din epoc'a tertiaria pliocena si miocena ca si acea din Galiti'a situata la nordulu Carpatiloru.

In tempulu aparitiunei muntiloru din centrulu Europei si mai allessu din nordu ostulu Ungariei, elementele plutonice essira prin terramurile celloru din urma formatiuni, cari radicate fiindu formau celle antaiu trepte orientali alle catenei Carpatiloru. Vastulu patu maritimu allu bassinulu romanu resimti celle d'in urma efecte alle redicaturei si inaltiandu-se spre vestu si nordu lassara apele sele sa se scurga spre sudu-ostu catre Marea Neagra cu care in acestu puntu bassinulu 'si confunda nivelulu.

Acesta mare ridicatura a produsu trei efecte:

1° Formatiunea vârfuriloru innalti cari se intindu ca o catena gróssa in Transilvani'a si Galici'a si care este compussa d'in roca primitive.

2° Redicatur'a terramuriloru recente cari incovainduse devenira basea séu pólele muntiloru.

3° Aparitiunea siessuriloru Romaniei pana atunci acoperite cu ape. Dovada despre aceasta ne da chiar' inspectiunea starei actuale a regiunei in cestiune. In adeveru indreptandune catre vestu, parassimu tiermurile Marei Negre, ce nu se despartu de continente de catu prin mlastine si balti fórte numeroase. raversamu unu siessu de mai bine de 2,500 chilometre a caruia inclinatiune regularia se indrépta spre ostu.

Sub-solulu acestui siessu este formatu dintr'o argila sura albastria acoperita mai multu sau mai pucinu cu unu stratu de humus diversemente coloratu prin circumstari locali. Spre munti aceste luturi stau adesea in faci'a pamentului, si in óre care vai din districtulu Buzeului elle formedia singure solulu regiunei respective, cari din aceasta cauza este lipsita de ori-ce vegetatiune. In alte locuri luturile suntu aduncu ingropate sub unu humus fertile, dér' in genere essiste destula regularitate in dispositiunea acestei banci. Astu-feliu lutulu acesta se póte lesne studiá urmarindu cu atentiune tiermulu stangu allu Dunarei unde suprafaci'a pamentului se gasesce pururea la nivelulu fluviului. Tiermulu dreptu din contra, care arata stratificatiuni calcarie, se infacisiasa sub forma de maluri inalte.

Nici o petra ori stánca nu schimba uniformitatea inspaimantátore a siessuriloru Valachiei afora de riurile torentiali, cari pogorându-se de la nordulu si vestulu muntiloru taie ici cole solulu si rumpu pamenturile pe cari apoi le depunu mai departe inpreuna cu bolovaniu seu prundulu s'aultu din munti.

Cu catu inaintamu, cu atata povarnisiulu sporesce si riurile devinu mai furiose; in fine solulu devine undulosu, apoi se inaltia si ajunge la Carpati.

Aici, examinându solulu primeloru trepte alle acestei catene, lesne putemu deosebi ca cu tóta innaltimea loru elle au o constitutiune analoga cu a siessuriloru acaroru continuatiune elle sunt.

Pe albi'a riuriloru se restogolescu totu soiulu de roce calcarie, gresia, porfira, granitu etc. si acésta indica natur'a solului de unde elle provinu; in realitate, urmarindu cursulu vaieloru ajungemu la stancele de la cari s'au desprinsu farimaturile ce au fostu transportate pana in siessuri. Aceste paragine au fostu odinióra tiermurile bassinului maritimu inaintea radicarei cellei mari si aceste tiermuri, ca si limitele nordice alle Bulgariei, nu erau de catu productulu aluviuniloru dintr'o epoca mai anterióra, a caria origine neptuniana este constatata prin o cantitate de sfaramaturi organice.

Aceste suprafece erau deja gole pe candu siessulu actuale era inca acoperitu cu apa; mai in urma elle fura redicate si, in fine, rupte pentru a lassà se treca masele subterane ce le au traversatu pentru a formà planulu allu III-lea allu catenei din care elle asta-di nu suntu de catu allu II-lea.

De si este peste putintia de a urmari in a loru amanuntime tote efectele produse in cursu unui atare cataclismu, pe candu natur'a ingreunata nascea muntii in cestiune, totusi se pote admite ca pe langa schimbarile de nivelu, aspectulu suprafieloru au primitu nesce modificatiuni profunde la cari deslocarea panteloru au trebuitu se contribueasca insemnatoriu.

Pe allu II-lea planu allu catenei, pe aceste terramuri care atunci erau deasupra apei, essistu in realitate neste spatiuri vaste acoperite cu o vegetatiune forte abundante de arburi, fiind ca la acesta epoca constitutiunea atmosferei era saturata de o enorma cantitate de acidu carbonicu; atunci era *remmulu vegetaleloru*.

Atari dislocari nu s'au pututu operà fara o modificatiune insemnata in cursulu aerului, care venira a mai adauge a sea fortia terribile si devastara culmea acestoru codri a caroru base era deja desradacinata prin sguiduirea pamentului.

Atrasi in caderea loru prin panta muntiloru, territi de catre apele subitamente dislocate, gramedi de vegetali fura aduncu inghitite in prapastiele immense alle unui solu ce essia din mare si care nu avea neci o consistentia.

Cu tote aceste effectulu innaltiarei ce nu se produsse-se in modu subitu isi continua opera. Alu II-lea planu de munti urmara acestei redicari, mai vertosu aproape de punctulu de contactu allu noieloru formatiuni ce se redicaun econtenitu si, devenindu ellu insusi prea verticale se restogoli asupra sea, acoperindu-se astu-felu de alle selle proprie sfarimaturi intr'o sguiduire gigantica.

Atunci lutulu umedu comprimatu de antaiele planuri se dispuse in undulatiuni; unele vai noue se formara, altele se astupara prin farmaturile acestoru verfuri fora consistentia cari se rotundira ei insii si cari caracteriza chiar asta-di regiunile aceste.

Astu-feliu mentionatele gramedi de vegetali, cari prin antaiulu effectu furo resturnate in vai, prin allu duoilea se acoperi de munti.

Aceste vegetali primitive pe cari revolutiunile globului au facutu se dispara

in aduncimele pamentului, au trebuit se incerce acea putrediciune organica care cu timpulu preface in humu tote remasitiurile fienteloru organisate. Cu tote aceste intr'unirea fortuita a unoru circumstantie precumu: hydrometri'a locului, pressiunile enorme, mai allessu departe de contactulu aerului atmosfericu si chiar natur'a vegetaleloru au ajutat transformarea acestoru substantie in nesce materie noue numite combustibili minerali. Acest'a a fostu originea lemniteloru din muntii Carpati.

Dupa scientia chimica lesne se pote intielege cumu in aceste gramedi de vegetali, ingropate intr'unu pamentu umedu, caldur'a a sporitu insemnatoriu, mai virtosu fiendu elle espusse unei pressiuni immense d'in partea solului ce le acoperea.

O atare sporire de temperatura fiendu admissa, lesne se pote prevedea cumu tote elementele volatile alle massei au trebuit sa fia eliminate prin aceeași cauza.

Candu hydrocarburile acestoru gramedi subterane se degagiadia prin actiunea caldurei 'nauntrice a massei, atunci se producu urmatorele efecte: a) aburii siliti prin propria loru tensiune, essu prin tote crepaturele si in curendu se gassescu in contactu cu corpurile de o temperatura inferioare, b) aburii mentionati se condensedia si c) hydrocarburele, devenindu umede, se conducu de apele invecinate ca unele ce suntu mai grele; si acest'a este origina oleiului mineral numitu *petroliu*.

Dintre productele mencionate unele se condensedia mai repede, altele mai tardiu, trecandu prin o alta patura de pamentu; astu-feliu ca doue curente de bitumu (asphaltu de pamentu) pornite din acelasi isvoru, potu calatori separatu, si chiar in sensu opussu, din caus'a differitului gradu de condensatiune a loru. Assemenea, aburii de apa, mai multu seu mai pucinu incarcati de gazu condensandu-se la o alta temperatura, dupe ce ei au circulatu intr'unu sensu seu intr'altulu vinu a se liquefia intr'un punctu cu totulu differitu de catu este acel'a unde curge petroliulu.

In respectulu determinatiunei caiei ce percurgu curentele de petroliu, D. Foucault face urmatorele observatiuni: paturile teramurilor, ce formedia primele planuri de munti suntu compusse d'in o zona de argila, colorata cu hydratu de feru, care sta la suprafacia humului si sub ellu. Mass'a sau past'a acestei pature este amestecata cu gravieri de nissipu si pe alocurea cu prundisiu permeabile; apoi, vine una patura seu gramada grossa de lutu suru-albastroiu, si compactu, care se intinde peste tota terra. Grossimea acestei pature este necunoscuta pe primele undulatiuni alle Carpatiloru, fiindu-ca, prin sondagiele facute, ea s'a gassitu a fi aceeași chiar la o aduncime de 126 metre. Acesta argila, care e de o omogenitate perfecta se esfolieza la aeru si, uscandu-se, devine atatu de virtosa in catu neci sap'a neci harletiulu veri casmaoa nu o pote taia.

Prin uscarea argilei in cestiune s'a produsu in acesta gramada gigantica de pamentu nesce crepaturi immense prin cari se scurgu apele ce essu d'in acea

massa. Crepturile primitive devenira mai mari prin mancur'a apelor cari le strabateau; éra curentii, cari se pogorau d'in regiunile innalte carandu nespulu 'lu depussera in elle. In proportiune cu abundanti'a si repedeciunea apelor, aceste crepturi se impucinara gradualmente, locurile desierte se implura chiar prin retragerea masei, éra nispulu depussu remasse acolo inchissu.

Candu aburii de hydrocarbura suntu condensati, ei nu gassescu altu medilocu de essire d'in terramurile impermeabili, cari incungjura lemnitele ce-i producu, de catu felonele de arina indicate mai süssu. Asia dera, aburii mentionati caletorescu pe sub pamentu, scurgundu-se de la sine, seu fiindu dussi de apele cari percurgu felonele.

Dreptu aceia candu cine-va sapa unu putiu pentru castigarea petroliului, dupo ce au strebatutu prin un'a sau mai multe paturi de arina percorse de unu curen-te de petroliu, acesta cade in fundulu putiului dupo ce s'a taiatu vena de nispulu. Acest'a este modulu esplotarii petroliului in Romani'a, unde generalmente nu essistu rezervorii de petroliu ca in Americ'a ei numai vine seu surginti de pecura.

Este déru in acest'a privire o mare diferintia intre provinciile Romaniei si alle Americiei, unde se utilisedia depositele de petroliu, pe candu in Romani'a se esplotedia surgintii de pecura. Secarea petroliului este certa pentru lumea noua, durata productiunei este necalculabile pentru lumea vechia. (Vedi p. 42).

XV.

D. LESMANN

In diarulu Romanulu din 4 Augustu 1868 s'au publicatu analisea mineratelor ferrose descoperite de *D. Lesmann*, preparatorele de istori'a naturale la fost'a scola de medicina, intr'un'a d'in escursiunile ce a facutu in annulu 1867 pe muntii Bucegiloru aproape de Sinaia,—provocatu de directiunea scolei medicali in scopu de a mesurá innaltimea muntiloru Bucegiloru si a face ore-cari cercetari botanice si mineralogice.

Acestae scursiune conducundu la descoperirea unoru minerate ferrose impo-rtanti, Efori'a spitaleloru civili pe a careia mosia se gasescu aceste minerate regula: determinarea mineralogica a mineratelor mentionate; 2) essecutarea lucrariiloru chimico-analitice quantitative si qualitative si 3) essecutarea lucrariiloru chimico-technologice (proba prin topire) si otarirea cantitatii si a qualitatei materialelui ce se adange pentru reducerea ferului intr'o cantitate mare. Cu acesta lucrare fu insarcinatu capulu laboratorului de chimia allu Eforiei *D. Dr. in chimia Bernath*.

XVI

D. Dr. BERNATH.

Asupra obiectului indicatu la No. XV, D. Dr. Bernath a publicatu unu articulu in fascicululu *Transactiuniloru literarie si scientifice* de sub directiunea D-loru D. Aug. Laurianu si Stefanu Michailescu din annulu 1872 pe care 'lu in-soceste si de ore-cari notitie geologice asupra terrimuriloru respective.

In articuluu seu D. Dr. Bernath aréta mai antâiu cumu D. Lesman in excursi-unea sea gasindu la suprafaci'a muntelui ore-cari specimine feruginose, elu au fostu indemnatu se sape in diferite puncte ale poeneloru *Bucegiloru*, unde gassi la o mica aduncime unu conglomeratu de minerate seu erze feruginose, si cumu elu intoreundu-se la Bucuresci, comunicâ D. Dr. Davilla probele (monstrele) de minerale ferrifere aflate. D. Bernath spune co consultatu fiindu asupra acestoru minere gassi de cuiintia a merge la Sinaia pe la finele lui Iuliu 1867 insocitu de D. Maderspach ingineru minaru allu companiei franceze de esplotarea mineloru in Ungari'a si de D. ingineriu Popovici.

Aici D. Bernath facû cercetari intr'o intindere aproape de 7 kilometre patrate, unde ellu recunoscû co tota radi'a nord-estica a Sinaei presinta indicie de minerate ferrifere. Din sapaturile facute in 20 locuri diferite din acesta regiune la o aduncime de $1\frac{1}{2}$ metru D. Bernath constata patru foi seu paturi stratificate :

1. La suprafacia, unu asternutu de humu argillosu ;
2. Una foia de unu conglomeratu compussu de petre si petrisiu calcaro-quartiosu, cimentatu cu pucina argilla. Aci se gassescu minerate de ferru globulariu, a caroru volume este de la marimea unui bobu de mazere, peno la allu unui capu de omu. Mineratele in questiune au doue moduri de jacimentu: sau ca elle possu una forma globularia propria, sau suntu incrustate in venele veri crepaturele petreloru calcarose alle conglomeratului.
3. Unu stratu subtire de nissipu galbenu cu pucina infiltratiune de ferruoxidu hydratu.
4. Unu nou conglomeratu grossu de calcariu, quartiu si argilla nissiposa fora minerate de ferru si fora infiltratiune ferrosa.

Din celle constatate resulta co solulu acest'a este o formatiune de alluviuni antice, caracterisate prin depositele subtiri de petre valvate, de petrisiu, lassate de torrentii fluviali ai acellei epoce, de argilla si nissipu, mai pretutindene incarcati de infiltratiuni ferrose; nici unu caracteru paleontologicu nu s'a pututu aflâ in aceste terrimuri.

Deci dupo D. Bernath mineratele in questiune aru fi de natura ferrului dussu de alluviune, ruptu împreuna cu rocele de formatiune mai antica, territu si sfarmatu in acesta territura, si depussu impreuna cu celle-l-alte producte diluviane in antâia perioda a epoeci quaternarie.

D. Bernath essaminandu mineratele ferrose din stratulu No. 2 au gassitu co elle se reducu la trei specie bine-distinse :

a) Hematita bruna de varietate cristalina ce se afla la suprafaci'a solului (ferul aeroliticu).

b) Unu ferru hematitu amorphu amestecat cu alte substantie minerali, ce petrundu mass'a mineratelor in diferite directiuni; si

c) Limonita globularia, peroxydu de ferru hidratu.

Mineralele in questiune analizate chimicesce au datu urmatoriulu resultatu, si anume: specimenele gassite la suprafacia lit. a:

Oxydu de ferru	58,580.
Silice	30,500.
Apa hydroscopica	9,567.
Calce	0,923.
Magnesia	0,430.
Sulphuru.	una urma.
	<u>100,000.</u>

Era mineralele ferrose de alluviune lit. b si c in amestecatura au datu:

Oxydu de ferru	57,3.
Silice	32,0.
Apa hydroscopica	8,2.
Calce	1,3.
Magnesia	1,2.
Sulphuru.	una urma.
	<u>100.</u>

Ceea ce da unu totalu de ferru curatu metalicu de 39 procente; inse in practica nu se pote comptà de câtu pe 30—33%.

Acesta analiza fu controlata si in laboratoriuu geologicu imperiale din Vien'a de D. Carolu de Hauer directorele acestui institutu.

Mineralele in questiune, supuse cercetarei metalurgice (prin topire) au datu aproape ca si in casulu de analize pe calcea umeda de la 39 peno la 40% ferru metalicu, precumu acest'a se arata pre largu in articulu D-lui Bernath.

In fine, acestu chimistu conchide co, de si se pote afirmà in genere, co pe vervurile si pantele Bucegilora se gassescu minere ferrose abundanti, totusi consideratiuni economice de natur'a celloru espuse in articulu mentionatu, se oppunu de o cam data la esplotarea lor, fiindu co beneficiulu aru fi neinsemnatu in comparatiune cu capitalulu necessariu la prelucrarea minelor in questiune.

In articulu inseratu in Monitorulu Oficiale No. 50 d'in annulu 1869 se dice ca cu ocaziunea excursiunei din anulu 1868 Augustu 7—20, la care au luat parte D. Dr. Grecescu, D. Dr. Bernath, Lesman si Brandstatter si in care s'au facutu si cercetari mineralogice prin muntii Bucegiului, s'au adunatu 455 specimene de diferite minere, intre cari mai multe specimene seu probe de basaltu in table si colone.

Asupra acestei din urma minere D. profesoare Gr. Stefanescu in foi'a Roma-

nulu din 26 Septembrie 1869 face urmatorele observatiuni: eo in ceea ce privește științele exacte, simple deducțiuni n'au nici o valoare, dacă nu sunt unite cu o cunoștință perfectă a lucrurilor observate. Pe aceste condițiuni indispensabile de publicatiune D. Stefanescu, care încă la anulul 1864 facuse cercetări geologice prin muntii Bucegiloru fora a găsi acelle colone și table de basaltu, în urma publicatiunei în Monitorulu Oficialu cu No. 50 d'în anulul 1869, se otarira a vizită d'în nou verfurile Caraimanu și Omu, unde d'în list'a publicată în Monitorulu Oficialu No. 50 d'în anulul 1869, între alte minere se notedia că aru există basaltu. D. Stefanescu, călătorindu prin locurile acelle împreună cu D. P. S. Aurelianu și D. C. Robescu, au pututu constată că stâncelē cari formedia verfurile cele mai înalte în Bucegi, și mai cu seamă verfurile despre Caraimanu erau compuse de unu conglomeratu multilapidu, formatu cându de bolovani mari, cându de fragmente mai mici, cimentate cu gresia și intercalatu cu strate de gresia, fora a se potē constată altu-ceva, fie-măcaru în fragmente rupte d'în verfuri și pravalite pe valcelle *de cătu conglomeratu*, afora numai de se va fi luatu dreptu basaltu în table, tablele de gresia ce despartiau diferitele strate de conglomeratu. Assemenea nu s'a potutu constată basaltulu în colonne nici pe muntele Omu, ci numai conglomeratulu mentionatu.

XVII

D. F. FOETERLE.

În anulul 1870 D. F. Foeterle a scrisu unu articolu relativu la geologia țiereloru noastre subu titlu: despre întinderea scalei Sarmatice (a paturiloru cerithiane) în Bucovina și partea nordică a Moldovei, pe care l'au publicatu în diarulu intitulatu: *Verhandlungen der K. K. geologischen Reichsanstalt*, 1870, No. 16.

D. F. spune că în a sea călătorie a luatu cunoștință despre starea geologică a localitatiloru situate dealungulu drumulu ferratū de la Cernauti la Suceva, Folticeni, Romanu și Jassi.

Mai spune că afora de alluviunile depuse în întinsele vai ale Prutului și ale Siretului și afora de însemnatele terrenuri diluviane cari se întindu pe marginele acestoru vai, totu teritoriulu se compune d'în paturi terțiare cari aparținū numai Scalei Sarmatice, caracterizată prin fosile de *Tapes gregaria* Partsch, *Mactra podolica* Eichw, și *Cerithium pictum* Bast.

În aceste paturi se deosebescu două soiuri de terrimuri caracterizate atât în respectulu petrograficu câtu și paleontologicu. Pământulu (randulu antaiu de josu) se compune d'într'o argillă albastră suria ce este petrunsa de o patură subțire de nisipū finu micosū, care se înbibē lesne cu apă și formesa o masă unsuroasă semi-fluidă. În acestu rōndu de pământu se găsesce pe longă *Mactra podolica* și *Cardium obsoletum*, *Cerithium plicatum* M., *Buccinum Dujardigni* Destr. și *Trohus patulus* Brocchi.

Pamentulu d'in rondulu de susu allu acestei Scale se compune d'in straturi mai multu seu mai pucinu vertose, une-ori infoiate si dispuse in bance de petre nisipose, varose si argillose galbene, avendu o grosime de mai multe picioare, cari adesea alternesa cu paturi de nisipu infoiatu. Aceste bance au o dispositiune camu orizontale cu o mica inclinatiune cotra sudu ostu si contine pretutindenea petrefactiuni de acellea ce caracteriza scala sarmatica. Acestu pamentu contine petre de ziditu ce s'au utilizatu la lucrarile caiei ferrate. Intinderea petreloru nisipose se pare a fi insemnata, coci elle possu pe alocurea o grossime (inaltime) peno la 280 picioare, precumu longa Cernauti intre Pascani si Jassi pe candu argilla occupa tracturile inferioare si vaiile cu costisiele loru.

Straturile de argilla pr'in a loru proprietate de a se impregna cu apa mai allessu in tempurile ploioase suntu o cauza puternica de deteriorare a caiei ferrate, astu-feliu in câtu pentru a preveni pericolele putincioase este necessariu de a se inlaturá materialulu argillosu si a se inlocui cu altulu mai bunu.

Incependu de la Suceva petrele nisipose ieu o dimensiune mai mare; de acolo cotra granitia Moldovei se intindu liniile de petra nisiposa cotra vallea Seretului in directiunea sudica si peno la Folticeni. Pe totu drumulu de la Suceva peno la Folticeni, mai allessu la granitia, se gasescu in petra nisiposa infoiat. nenumerate specimene de *cerithium pictum*.

Longa Folticeni apparu straturile de argilla intr'o intindere destullu de mare. La partea sudica a orasiului acestuia se gasesce in lutulu tiermuriloru garlei care curge cotra Soldanesci maclura podolica si *cardium obsoletum*, o petura de carbune brunu destullu de solidu scoicosu, cari dupo apparentia esteriore semena cu carbunele d'in sudulu Stiriei. Acesta petura are, inse, numai o adâncime ca de 12 palmace. Aceasi petura s'au descoperitu la 150 stanjini spre sudu de Sioldanesci pe soseua cea noua care duce spre Dolhasca. Argilla este accoperita si aicea cu petra nisiposa infoiata care in straturile selle celle mai solide formesa bance de o grosime ca de doue picioare. In stratulu inferiore allu nisipului infoiatu se gasescu miliarde de *cerithium pictum*, pe candu in bancele de petra nisiposa superiore se gasescu cantitati destullu de abundanti de maclura podolica si *cardium obsoletum*.

O asemenea patura de carbuni se pare a essiste destullu de desu in argilla acestoru localitati, fiendu co probe de acestu materialu s'au cullesu in mai multe puncturi, atâtu in Moldov'a câtu si in alte locuri alle Bucovinei si Galitiei.

Petrele nisipose a straturiloru cerithiane ce se gasescu intre Sucev'a si Folticeni se paru a avé o intindere mai mare spre Nemtiu si Tergulu Petrei fiendu-co de si platoulu ce se intende intre Pascani si Romanu se compune d'in prundu, intre cari la Mircesci se vedu gramedi de prundisiu diluvianu, totusi petrele addusse de pe longa orasiulu Pietrei pentru construirea podulu de peste Moldov'a continu o multime de Tapes gregaria si *cardium obsoletum*. Nu mai pucinu teritoriulu d'intre Seretiu si Pascani si spre ostu de la Jassi contine straturi mari de petra nisiposa. Petr'a nisiposa ce essiste la nordu de Ruginos'a este tare

si alternedia cu straturi de petra infoiata. La Costesci de unde s'a scosu materialulu trebuitoriu pentru nisiparea caiei ferrate s'au gasitu numerose remasi-tiuri de tapes gregaria si de alti fossili indicati mai susu, acea ce s'au aflatu si in petrele nisipose de pe delulu Repedea. In cea ce privesce straturile de argilla, elle se observa numai in vallea Seretului si a Bahluului cu costisiele lor.

D'in celle espuse mai susu resulta co Scala Sarmatica atatu in Bucovina catu si in Moldov'a possede o intindere insemnata; si nu este indoiala co acesta scala sta in strinsa legatura in directiunea nordu ostica si ostica cu formatiunile analoge d'in Podoli'a si Bessarabi'a. Este inse necunoscutu peno unde se intindu paturile cerithiane spre sudu pentru a fi accoperite de paturile congerice. Pre-cumu s'a constatat d'intr'o relatiune data de D. F. asupra callatoriei ce au facutu in annulu 1870 in Muntenia, ar' resultá co in Alpii Transilvaniei si a Valachiei d'in partea sudica straturile marine salifere sunt accoperite numai cu paturi congerice cari incepu a se areta de la tergulu Jiiulu peno la Buzeu, unde lipsescu urmele de paturi cerithiane. Pe de alta parte s'ar' paré co patu-rile congerice lipsescu in Moldova nordica si Bucovina. Asia dero limitea ambeloru formatiuni cade intre Petra-Bachu si Buzeu. Aru fi de mare interesu geologicu de a se urmari aceste cercetari.

Straturile cerithiane sunt deosebite cotra vestu de petrele nisipose alle Carpatiloru prin straturi marine tertiare salifere, pe candu paturile cerithiane se paru a lipsi cu totulu cotra nordu vestu si nordu in directiune cotra Colomea.

APELE MINERALI

APELE MINERALI ALLE MOLDOVEI

XVIII.

DOCTORIULU PLUSQUE.

Unulu d'in cei mai vechi barbati cari au analisatu apele minerali alle Moldovei au fostu doctoriulu *Plusque*. Ellu analisà si descriisse apa ferrosa de la Borca, resultatulu acestei lucrari publicate la annulu 1814 intr'o brosiura este resumatu in descrierea apelor minerali alle Moldovei publicata in annulu 1851 de Dr. A. Fétu.

XIX.

PROTOMEDICULU ZOTTA SI FARMACISTULU A. ABRAHAMFY.

A doua cercetare s'au facutu la annulu 1833 de cõtra o commissiune compussa d'in protomediculu *Zotta* si farmacistulu *Antoniu Abrahamfy*, cari de'n ordinulu Generalului Chiselef au analisatu : 1) Acelle trei isvõre de ape minerali, ce penõ atuncea se descoperisse la Slanicu; 2) Apa ferrõsa de la Charulu-Dornei, de la Borca si de la Hangu si 3) Apa sulfurõsa de la Strunga. Resultatulu acestoru analisi descrise in limba germana s'au publicatu la annulu 1834 in diarulu intitulatu „Buchners chemische analen“ din annulu 1833, cari opere s'au utilisatu la compunerea descrierei mentionate mai susu.

XX.

Dr. I. CIHAK SI PROVISORIULU HUMPEL.

La annulu 1839 descoperindu-se cu ocasiunea escursiunei D-lui Michalecu de Hodocinu o noua surginte de apa minerale ferrõsa pe malulu riului Negriõra, judeciulu Sucevei, D. Dr. Cihak fu invitatù de logofetulu C. Conaki, proprietariu acelei mosii de a analisà impreuna cu provisorulu Franz Humpel ap'a isvorului mentionatu; resultatulu cercetarei s'a publicatu in numerulu 65 allu diarului Albin'a Romanesca d'ia annulu 1844, care analise se gasesce reprodussa in fõi'a scientifica si literaria d'in annulu 1844 No. 32.

Cu acèsta ocasiune D. Dr. I. Cihak a analisatu si isvõrele de apa sarate de la Baltietesci, proprietate a principelui G. Cantacuzinu, èro resultatul lucrarei acestia se vede publicatu in diariile mai susu mentionate.

XXI.

D. Dr. C. VERNAVU SI FARMACISTULU PAVLOVU.

Mai tardiu D. Dr. C. Vernavu si D. farmacistu Pavlovu au analisatu isvorulu allu treilea si allu sieselea de la Slanicu, cumu si apa sarata de la Ocna si Baltietesci, a carorà resultatù se afla consemnatu in descrierea mai susu citata a apelor minerali d'in Moldova.

XXII.

FARMACISTULU B. SCHLEIDER.

La annulu 1850 farmacistulu *Schleider* a analizatu apele minerali de la délulu lui Miron si de la Piciorulu Lupului de longa Iassi, assemenea publicate in descrierea mentionata.

XXIII.

A. ABRAHAMFY, Dr. TH. STENNER, Dr. KONYA.

La annulu 1837 s'a analizatu de cotra farmacistulu A. Abrahamfy, ap'a sulfurosa de la Vailutia. Acesta analize fu repetita in tomna anului 1853 de cotra D. Dr. Th. Stenner, ero la annulu 1869 de cotra D. Dr. Conya, a carui descriere in limb'a germana s'a publicatu in annalele Academice de scientie din annulu 1870.¹

Resultatulu acestoru analisi este consemnatu in tabella allaturata:

Substantiele cuprinse in 10,000 parti de acesta suntu:	Dupo	Dupo	Dupo
	A. Abrahamfy	Dr. Th. Stenner	Dr. Konnya
Chloridu de Natrin.	8. 7	—	—
Sulphatu de Kali.	—	0.88	0.235
„ „ Natron.	19. 0	80.	57.457
„ „ Lithion.	—	urme	0.029
„ „ Ammoniacu.	—	urme	0.0023
„ „ Calce.	0.83	5.59	5.037
„ „ Magnesia.	—	6.00	17.900
Phosphatu de Calce.	—	—	0.009
Chloridu de Magnesi.	2. 0	1.80	1.541
Carbonatu de Calce.	5.13	6.89	4.430
„ „ Magnesia.	—	0.23	0.976
„ „ Barytu.	—	—	urme
„ „ Strontiana.	—	—	urme
„ „ protoxydu de ferru.	—	—	0.011
„ „ de Manganu.	—	0.15	0.0017
Argilla.	—	—	0.008
Siliciu.	0. 5	0.13	0.082
Acidu nitricu.	—	urme	urme
Substantie organice.	—	urme	0.868
Acidu carbouicu semi-liberu.	—	—	2.465
„ „ liberu.	—	3.14	0.919
Suma partiloru fixe calculate.	—	112.59	92.225
Suma partiloru fixe aflate.	38. 0	112.78	90.145
„ „ ca sulfate socotite.	—	—	90.133
„ „ aflate.	—	—	89.959
Greutatea specifica.	—	1.00903	1.00811

¹ Ans d. LXI. Bde. d. Sitzb. d. k. Akad. d. Wissensch. II. Abth. Iän.-Heft. Jahrg. 1870.

XXIV.

PROTOMEDICULU L. STEEGE, Dr. TH. STENNER.

La annulu 1853 generala Epitropie, a casei St. Spiridon din Iassi, primindu in stapanirea sa baile Slanicului spre a le da o mai mare desvoltare, a insarcinatu pe fostulu protomedicu *L. Steege*, de a merge la Slanicu impreuna cu D-nii farmacisti *Dr. Stenner* si *Petru Schnell*, si a analisá d'in nou acelle ape. D'intre cari siesse muriatico-alkaline si doue ferruginóse. Resultatulu acestei lucrari impreuna cu observatiunile medicali relative la bólele in cari acelle ape potu fi folositorie, se gasesce consemnatu intr'o brosiura publicata de *Dr. L. Steege* la annulu 1854.

Totu in acellasi anu D. Dr. Stenner a analisatu si ap'a minerale muriatico-alkarina de longa tergulu Ocnei. Acesta apa de si se apropia in compositiunea ei de apele Slanicului, inse ea contine o mica cantitate de gazu hydro-sulfuricu. Resultatulu acestei analise s'au comunicatu municipalitatiei respective, pe care inse ea peno acumu nu l'a datu publicitatii.

In annulu 1856 D. Dr. Stenner fu insarcinatu de comitetulu sanitariu allu Moldovei de a visitá impreuna cu *Dr. Steege* partea vestica a Moldovei spre a analiza apele minerali, cari presenta vre-o insemnatate in regiunile acelle.

In urm'a acestei insarcinari D. Dr. Stenner a analisatu 17 isvóre de ape minerali, si anume:

6 Isvóre de la Baltietesci.	} Alcaline-muriatice.
2 Isvóre de longa orasiulu Némtiu.	
1 Isvoru de apa de puciósa de longa monastirea Némtiu.	} Alcaline ferróse.
2 Isvóre de la Siaru-Dornei.	
1 Isvoru de la Borca.	
2 Isvóre de la Hangu.	
3 Isvóre de apa sulfurósa la Strunga.	

Resultatulu acestoru analisi s'a comunicatu Comitetului sanitariu respectivu, carele a tramisu lucrarea in cestiunea directiunei sanitarie d'in Bucuresci inco d'in annulu 1862.

In luna lui Septembrie 1859 *Dr. Stenner* fu insarcinatu de a analisá ap'a sulfurósa de la Pungesci, dreptu care se dusse acolo impreuna cu D. Dr. *Lefler* si indeplini lucrarea; ero resultatulu s'a comunicatu Comitetului sanitariu.

Considerându inse eo analisea mai multora d'intre isvórele mentionate nici peno acumu nu s'a datu publicitatii; de aceea D. Dr. *Stenner* mi le-a comunicatu pentru a le intercalá aici. Spre completarea elaboratului de facia D. Dr. *Stenner*, insocesce lucrarea sea de notitia urnatória:

„Analisile qualitative si quantitative s'au facutu in mare parte dupo invitarea „fostului Comitetu sanitariu allu Moldovei la annulu 1856, numai apele de la „Tergulu Ocnei si de la Vailutia sunt cercetate la annulu 1853, si ap'a de la „Pungesci in annulu 1859.

„Lucrarile chimice ce au trebuitu a fi essecutate la faci'a locului le-amu facutu chiar longa sorgentile respective. Acidulu carbonicu lu-amu precipitatu „cu chloridu de bariu si amoniacu, si in precipitatu amu determinatu acidulu

„dupo method'a lui Fresenius. Sarurile carbonice le-amu calculatu ca carbonatate simple, si echivalentele acidului carbonicu necesarie pentru formarea de bicarbonate, adeco acidulu carbonicu semilegatu s'a determinatu ca acidu liberu. Acidulu sulphu-hydricu amu determinatu, atatu ca sulfitu de arseniu, catu si prin o solutiune titrata de iodu in calijodatu. Ambele acide gaziforme sunt determinate atatu dupo greutate (in pondere), catu si dupo volume (in centi-metre cubice si tiolluri cubice) luandu la acesta calculare greutatea unei litre seu 1,000 centimetre cubice acidu carbonicu egale cu 1.9814 gramme, si greutatea a 1,000 c. c. acidu hydrosulfuricu egale cu 1.5415 gramme; ero volumele acidelor s'a calculatu ca si volumele apelor la temperatur'a gassita a sorgentiloru. Coefficientulu de expansiune a gazuriloru pentru unu gradu de temperatura dupo Celsius l'amu adoptatu 0.00367. Asia precumu calcularile s'au facutu pentru 1,000 gramme de apa, si pentru unu funtu = 16 uncii = 760 grane, totu asia s'au calculatu si gazele dupo volume la unu funtu, socotindu funtulu egale cu 32 tiolluri cubice.

„La fia-care determinatiune amu facutu câte doue, une-ori chiar si trei probe, luandu apoi din rezultatele gasite cifra midilocia.

„La cercetarea substantieloru essistinti in forte mica quantite in aceste ape minerali, amu avutu in vedere si rezultatele dobendite mai 'nainte de cotra alti chimici, cari au essaminatu assemenia ape; cu tôte co in celle mai multe casuri quantitatile de apa ce amu avutu la dispositiune nu erau indestullatorie pentru ajungerea scopului propussu.

„Me simtiu datoriu a declará aici, co reposatulu doctoriu Steege, care a luat parte, atatu la voiagiulu ce amu facutu in partea vestica a Moldovei, catu si la cercetarea apelor, au manifestatu cea mai viue parere de reu co n'au pututu publicá resultatulu acestoru analisi insocitu de consideratiuni medicali de natur'a acelloru facute pentru apele Slanicului, cari sunt publicate la annulu 1854 in brosiura intitulata „apele minerali de la Slanicu in Moldova de Dr. A. Steege.“

La via D-lui Ion Butiureanu din Podgoria Bernovei sub Petraria, unde incepe obersi'a perêului Nitielea se afla doue isvore de apa ferrosa, dintre cari unulu s'a annalisatu la annulu 1870 de cotra D. Dr. in chimia Th. Stenner, ero cellu-l-altu este inco neannalisatu. Isvorele in cestiune s'au ivitu la occasiunea reversãrei de ploia ce avu locu in acellu annu, si care au provocatu mai multe mancaturi de pamentu in vecinatatea Socolei. Analisea D. Dr. Th. Stenner au datu resultatulu urmatoriu :

In 1,000 parti de acesta apa se afla :

0,072 parti carbonatu de feru seu 0,050 procentu oxydu de feru, si

0,104 parti carbonatu de varu.

Intr'o oca seu 1260 gramme sunt:

0,089 gramme Feo, Co₂ seu 0,063 gr. Fe₂ O₃, si 0,131 gr. CaO, CO₂.

Aluminiu, magnesia si acidu silicicu forte pucinu.

APELE MINERALE

APELE ALCALINE CARBONICE FERRUGINOSE	APA MINER. DE LA BORCA		APA DE LA HANGU No 1.	
	Temperatura = +7.75° Cels. Greutate specif. = 1.0166		Burentulu d'in arsitia Cretului Temper. + 14.75° Cels. Gr. specif. = 1.0036	
Abundantia sorgentei	1 oca in o minuta		4 oca in o ora	
	1,000 parti de apa continu:	1 funtu = 7680 gram. de apa contine:	1,000 parti de apa continu:	1 funtu = 768 gr. de apa contine:
Sulfatu de cali	0,004	0,031	0,0277	0,2127
„ „ natron	—	—	0,1529	1,1743
Chloridu de kaliu	0,021	0,161	—	—
„ „ natriu	0,966	7,419	0,0262	0,2012
Carbonatu de natron	3,277	25,167	0,7362	5,6540
„ „ calce	0,330	2,534	0,6657	5,1123
„ „ magnesia	0,158	1,213	0,1524	1,1704
„ de protoxydu de ferru .	0,026	0,200	0,0206	0,1582
Aluminiu	Urme	Urme	Urme	Urme
Acidu siliceu.	0,025	0,192	0,0106	0,0811
Suma partiloru compaste. . . .	4,807	36,917	1,7923	13,7642
Substantiele, ce se afla in apa in quantitati imponderabile . . .	Manganu Aluminiu Acidu crenicu „ apocrenic.		Aluminiu Acidu sulfhy- dricu Materia resi- nosa	
Acidu carbonicu liberu	2,505	19,238	2,1800	16,7424
„ „ „				
Socotitu in volumine la 1,000 volumine de apa, si la tempe- ratura sorgentei	1334,9	42,7 *	1163,96	37,247

* Intr'unu funtu sau 32 tioluri cubice d'apa cu tem-
peratura de +7,75° Cels. suntu 42,7 tioluri cubice
d'acidu carbonicu.

DIN MOLDAVIA

APA DE LA HANGU No. II. Burentulu Tersioseii Temper. + 11° Cels. Greut. specif. = 1.0049		APA DE LA SIARU DORNA No. I. Burentulu la Cruce. Temper. + 7° Cels. Greut. specif. 1.00284		APA DE LA SIARU DORNA No. II. Bure. in liniste la Ion Mandrilla Temper. + 8.25° Cels. Greut. specif. 1.00234	
1 oca in 2 min.		3 oca in 2 minute		Nu s'a pututu messura.	
1.000 parti de apa continu:	1 funtu = 7.680 gram. de apa contine:	1.000 parti de apa continu:	1 funtu = 7.680 gram. de apa contine:	1.000 parti de apa continu:	1 funtu = 7.680 grame de apa contine:
0,0255	0,1958	0,0249	0,1912	Urme	Urme
—	—	—	—	0,0170	0,1306
0,0091	0,0699	—	—	—	—
0,3399	4,6104	0,0414	0,3180	0,0044	0,0338
1,3339	10,2444	0,4115	3,1603	0,0197	0,1513
0,4006	3,0763	0,3478	2,6709	0,0778	0,5973
0,1179	0,9055	0,0953	0,7319	0,0181	0,1392
0,0090	0,0691	0,0483	0,3712	0,0097	0,0742
Urme	Urme	0,0085	0,0654	0,0028	0,0213
0,0033	0,0256	0,0083	0,0640	Urme	Urme
2,2392	17,1970	0,9860	7,5729	0,1495	1,1477
Aluminiu Acidu sulfhy- dricu Materia orga- nica		Manganu Materia orga- nica		Kaliu Acidu azoticu	
2,0002	15,3600	1,8246	14,0129	1,5461	11,874
1054,75	33,752	947,2	30,310	805,8	25,78

APELE MINERALE

APELE ALCALINE MURIATICE	BALTIATESCI No I. (Fons principalis)		BALTIATESCI No II.		BALTIATESCI No III.	
	Temper. $\pm 14^{\circ}$ Cels. Greutate specifica : 1,2749		Temperatura variaza dupo temperatura aerului; ca midloce a siase mesurari sau gasitu $+ 24.3^{\circ}$ Cels. Greutate srecifica 1,17956		Temperatura variaza dupa temperatura aerului; ca midloce a mesurari $+ 25^{\circ}$ 8 Cel. Greutate specifica 1.23782	
Abundantia sorgentei	1,723 metre quadrate in 15 ore		Forte mica, si apa in sorginte pucinu adunca		Forte mica; si apa in sorginte pucinu adunca :	
	1,000 parti de apa continuu :	1 funtu = 7,680 gr.	1,000 parti de apa	1 funtu 7,680 gr.	1000 parti de apa	1 funtu de apa = 7680 gr.
Sulfatu de Kali	Urme	Urme	Urme	Urme	Urme	Urme
„ „ Natron	20,985	161,166	19,316	148,347	26,226	201,416
„ „ Calce	0,522	4,009	0,015	0,115	—	—
„ „ Magnesia	20,280	155,750	20,185	155,021	24,939	191,532
Chloridu de Kaliu	—	—	—	—	—	—
„ „ Natriu	250,659	1925,061	225,977	1735,503	236,207	1814,070
„ „ Magnesiu	—	—	—	—	—	—
Carbonatu de Natron	—	—	—	—	—	—
„ „ Calce	0,018	0,136	Urme	Urme	Urme	Urme
„ „ Magnesia	0,030	0,228	0,009	0,069	0,113	0,868
„ „ Protoxydu de ferru	0,031	0,234	0,018	0,138	0,023	0,177
Aluminiu	Urme	Urme	—	—	—	—
Acidu silicieu	—	—	0,007	0,054	0,005	0,038
Materia organica	—	—	0,011	0,084	0,014	0,108
Suma partiloru compuse	292,525	2246,584	265,538	2039,331	287,527	2208,209
Substatiile ce se afla in apa in cantitati imponderabile	Kaliu Aluminiu Bromu Jodu		Acidu cre- nicu Acidu apo- crenicu Kaliu si Calciu		Acidu cre- nicu Acidu apo- crenicu Kaliu si Calciu	
Acidu carbonicu liberu	0,726	5,578	Nu s'au pututu deter- mina apa fiindu prea pucinu adunca.		Nu s'au pututu determina	
„ „ „ „ Socotite in volumine la 1000 volumine de apa si la tem- peratura sorgentei	491,38	15,72				

DIN MOLDAVIA

BALTIATESCI No IV. Temperat +14° Cels. Greutate specificata 1.22489		BALTIATESCI No VI. Temperatura +13° Cels. Greutate specifica 1.10782		TERGU NEMTIU No I. (La Venetoru) Temperatura +13° Cels. Greutate specifica: 1.21397		TERG.-NEMTIU No II. Temper. = + 11.5° C. Greutate specifica = 1.1954	
Forte mica, si apa in sorgente pucinu adunca		2 oca in 3 minute		2 ocale in 4 minute		3 ocale in 4½ minute	
1000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 grane	1,000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 grane	1.000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 gr.	1.000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 gr.
—	—	0,006	0,046	0,009	0,069	0,005	0,038
14,307	109,878	4,542	34,883	3,882	29,814	2,025	15,547
0,011	0,084	5,051	38,792	3,063	23,524	1,947	14,953
24,897	191,209	3,964	30,444	0,420	3,226	0,583	4,477
—	—	—	—	—	—	—	—
235,677	1809,999	132,796	1019,873	258,165	1982,707	129,016	1658,843
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	0,071	0,545	0,149	1,144	0,152	1,167
0,025	0,192	0,083	0,637	0,006	0,046	0,012	0,092
0,024	0,184	0,044	0,338	Urme	Urme	—	—
—	—	Urme	Urme	—	—	—	—
—	—	0,010	0,077	Urme	Urme	—	—
0,008	0,061	Urme	Urme	—	—	—	—
274,949	2111,607	146,567	1125,635	265,694	2040,530	233,740	1685,117
—	—	—	—	Ferru Jodu Acidu si- licicu	—	—	—
—	—	1,830	14,054	0,666	5,115	0,420	3,226
—	—	1071,97	34,30	423,01	13,53	264,0	8,45

APELE MINERALE

APELE SULFUROSE	APA ALCALINA MURIATICO-SULFU- ROSA DE LINGA MONAST. NEMTIU		APA ALCALINA MURIATICO-SULFU- ROSA DE LA TERGULU OCNA		APA SULFUROSA DE LA STRUNGA No 1	
	Temp. = +8.75° Cels. Greutate specifica = 1.02005		Temp. = +11° Cels. Greutate specifica = 1.00851		Temp. = +11° Cels. Greutate specifica = 1.001888	
Abundantia sorgentei	Destulu de mare					
	1000 parti de apa continuu:	1 funtu = 7680 gr.	1.000 parti de apa continuu:	1 funtu de apa = 7680 gr.	1.000 parti de apa continuu:	1 funtu de apa = 7680 gr.
Sulfatu de Kali	Urme	Urme	Urme	Urme	Urme	Urme
„ „ Naton	—	—	0,041	0,315	0,534	4,101
„ „ Calce	1,187	9,116	—	—	—	—
„ „ Magnesia	0,085	0,653	—	—	—	—
Chloridu de Kaliu	—	—	—	—	—	—
„ „ Natriu	15,494	118,994	9,415	72,307	0,012	0,095
„ „ Magnesiu	0,374	2,872	—	—	—	—
Carbonatu de Natron	—	—	1,110	8,525	0,514	3,948
„ „ Calce	0,468	3,594	0,254	1,951	0,105	0,806
„ „ Magnesia	0,056	0,430	0,150	1,152	0,339	2,604
„ „ Protoxydu de ferru	0,010	0,074	0,008	0,061	Urme	Urme
Aluminiu	Urme	Urme	0,013	0,092	—	—
Acidu siliciu	0,008	0,061	0,102	0,783	0,010	0,077
Materia organica	0,007	0,053	Urme	Urme	Urme	Urme
Suma partiloru compacte	17,689	135,848	11,093	85,186	1,514	11,631
Substantiele, care se afla in apa in cantitati im- ponderabile	Kaliu Aluminiu	—	Kaliu Amoniacu Manganu Jodu Bromu Materia re- sinosa	—	Kaliu Ferru Materia organica	—
Acidu carbonicu liberu	0,7737	5,942	0,394	3,026	0,379	2,911
„ hydrosulfuricu liberu „ carbonicu in volumine (in centimetr. cubice, si in tioluri cubice)	0,0227 411,09	0,171 13,15	0,026 208,63	0,200 6,68	0,166 199,4	1,275 6,38
Acidu hydrosulfuricu in vo- lumine (in centimetr. cu- bice, si in tioluri cubice)	15,5	0,5	17,7	0,56	112,26	3,59

DIN MOLDAVIA

STRUNGA No. II		STRUNGA No. III.		DE LA PUNGESCI		APA AMARA DE LA WAILUTIA	
Temper. +10.75° Cels. Greutate specifica = 1.001609		Temp. = +11.5° Cels. Greutate specifica = 1.00,1519		Temper. = +11.5 Cels Greutate specifica = 1.0012		Temper. = +10.5° Cels. Greutate specifica = 1.00903	
5 ocale apa in 2 min.				7 ocale apa in 2 minute			
1.000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 gr.	1.000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 gr.	1.000 parti de apa continuu :	1 funtu de apa = 7680 gr.	1.000 parti de apa	1 funtu de apa = 7680 gr.
Urme	Urme	Urme	Urme	0,006	0,046	0,088	0,676
0,400	3,072	0,676	5,192	0,126	0,968	8,092	62,147
—	—	—	—	—	—	0,559	4,293
—	—	—	—	0,120	0,922	6,600	4,608
—	—	—	—	—	—	—	—
0,008	0,061	0,016	0,123	0,040	0,307	—	—
—	—	—	—	—	—	0,180	1,382
0,679	5,215	0,226	1,736	—	—	—	—
0,115	0,883	0,164	1,260	0,304	2,335	0,689	5,292
0,243	1,866	0,225	1,728	0,143	1,098	0,023	0,177
0,008	0,061	0,050	0,384	0,005	0,038	0,015	0,115
Urme	Urme	Urme	Urme	0,038	0,292	Urme	Urme
0,007	0,054	0,004	0,031	0,027	0,207	0,013	0,100
Urme	Urme	Urme	Urme	0,045	0,346	Urme	Urme
1,460	11,212	1,361	10,454	0,854	6,559	10,259	78,790
Kaliu		Kaliu		Amoniacu		Iethionu	
Aluminiu		Aluminiu		Manganu		Amoniacu	
Acidu cre-		Acidu cre-		Acidu phos-		Acidu ni-	
niciu		niciu		phoricu		triciu	
Materia re-		Acidu apo-		Acidu cre-		Acidu cre-	
sinosa		crenicu		niciu		niciu	
		Materia		Acidu apo-		Acidu apo-	
		resinosa		crenicu		crenicu	
0,340	2,611	0,442	3,395	1,069	8,150	0,314	2,412
0,090	0,691	0,002	0,015	0,092	0,707	—	—
178,7	5,72	232,96	7,445	562,3	18,0	166,1	5,3
60,8	1,95	1,35	0,04	62,2	2,0	—	—

APELE MINERALI DIN VALACHIA

XXV.

DR. S. V. EPISCOPESCU.

Unulu d'in cei mai vechi barbati cari au descrissu apele minerali alle Romaniei de dincoace de Milcovu (Valachiei) au fostu Dr. Stefanu Vasiliu Episcopescu.

In precuventarea ce face Doctoriulu Episcopescu spune :

1) Co causa care lu-a indemnatu a face cartea sea au fostu aflarea câtoru-va ape metalice in Romani'a, necunoscute mediciloru practici din terra, din care causa ei tramitu pe patimasi la baile din terrele celle mai departate, unde ei facu cheltuele insemnatorie.

2) Ellu aréta co pe tempulu armatelorु russesci in Romani'a, descoperindu-se pe longa apele sulphurose de la Boboci, si alte trei isvóre cu occasiunea cercetarei Carpatiloru: la Bréza, Tergovesce si Campu-Lungu, aceste isvóre s'au analisatu de cotra doctorii russesci, si apele acelle s'au intrebuintiatu la tratarea militariloru printre cari se stracurau si multi pamenteni patimasi.

3) Co, dupo essirea armatelorु russesci d'in Principate, de si remasera apele minerali slobode, totusi nelassându acei doctori nici o insemnare despre analisea apelorु in cestiune, patimasi pamenteni nu se puteau folosi de acelle ape metalice mai multu de câtu in trecut.

4) Co, de si mai tardiu s'au analisatu aceste ape de cotra doui doctori, totusi acesta lucrare ne fiend i facuta de barbati speciali, n'au addussu vre-unu resultat pentru folosinti'a patimasiloru.

5) In aceste imprejurari Dr. Episcopescu se otari a calatori prin terra, cu care occasiune cercetandu ca la 50 isvóre de ape metalice aflate bune, le-a descrissu in cartea sea : cu partea ce predominesce in fia-care apa, cu indicarea pentru cari patime apele sunt folositorie, modulu intrebuintiarei si dieta ce trebuie a se padi la applicarea loru; ero isvórele aflate relle si de smintela s'au astupatu.

6). Doctoriulu Episcopescu indémna pe poprietarii, pe alle caroru mosii se gassescu isvórele de ape metalice, ca se le inzestreze cu sghiaburi de petra sau bassinuri potrivite, si se construesca in giurulu loru 5—6 odaitie dotate cu utensiliile necesarie, avendu si câte unu ingrijitoriu spre procurarea mancariei, si altoru lucruri trebuincioase bolnaviloru; ero in locurile unde proprietarii nu aru face acesta, sa reguleze guvernulu ceea ce va gasi cu calle.

7). In urma Dr. Episcopescu aréta cumu ellu a intreprinsu callatori'a sea spre cercetarea apelorु dulci si metalice cu o truda nespussa si fora neci unu ajutoriu, suindu-se pe munti indalti si coborindu-se in vaile celle periculose,

inoptandu pe campiele locuite de fiere selbatece si bolnavindu-se chiar in acellu voiagiu.

8). Dr. Episcopescu incependu callatori'a sea d'in Plaiulu Slanicului, trecu ap'a Romnicului, pentru celle doue isvore din Délulu Magura, apoi s'a lassatu de la muntele Niculele la vallea pe Plesi, pe Furi, pe Giurgiuulu, pe Penteleu, pe Siriu si peno la muntii Arefului in josu la Oltu, pe unde au gassitu sate fora comunicatiune de poteca..... unde vegetatiunea este cu o luna mai tardia, unde omenii ca si vitele sunt menunti la trupu, dero virtosi si sanitosi in Muscelu si Argesiu ómenii sunt pe alocure gusiati si prosti. Sarea pote indestullá tota Europ'a; pe longa immensele cantitati de sare, Dr. Episcopescu gasi in munti gypsu, puciosa, petra ferrosa, carboni de petra, petra acra, pamentu de porcelanu, si alte metalle.

9). Dr. Episcopescu spune, mai departe, co in plaiulu Slanicului se afla doue déluri cu numirea de pacle, cari suntu intru-o departare ca de 500 stângeni unulu de altulu, si fia-care possede in siessulu verfului seu câte 15 guri, de marimea unui pumnu, din care se resufla pufuindu o drojdia de pamentu forte sarata si fora mirosu, care reversându-se si eventendu-se imprejuru inaltia gura din faci'a siessului de 7 seu 8 palme in susu si ori ce se va aruncá in gura se intorce si se revérsa inapoi. Acestu fenomenu se pricinuesce, dupo Dr. Episcopescu, din topirea sarei din pamentu cu apa lui, la care topire se deslega unu dufu si resufla in facia pufuituri si pote cu tempuln se se cufunde loculu acestu-a si se essa apa.

Totu in acestu plaiu se afla la Clesna unu focu nestinsu, ardiendu, cu flacar'a ca de unu stengenu pe unu munte, unde sapandu impregiurulu locului acelluia, Dr. Episcopesculu a gassitu intr'insulu carbuni de petra de puciosa si catranu; neci unu isvoru de apa curgutoria nu s'a gasitu in totu giurulu muntelui in cestiune de cátu unu micu lacrimatoriu de apa acra cu dufu séu gazu carbonicu, castigatu dintru-o sapatura de 3—4 palme, din care cu timpulu s'aru puté deschide vre unu isvoru de apa ferbinte. Assemenea ardere de pamentu inse fora bolbore, s'a aflatu si la Baicoiu in judetiulu Prahovei, si sapandu loculu s'a gasitu catranu cu puciosa; o atare fumegare de locu ardietoriu in pamentu este si intr'unu délu de longa Tergovestea.

In tota acesta calatoria nu s'a aflatu vre-unu isvoru de apa ferbinte si acra. Dr. Episcopescu regreta co n'a pututu visitá neci plaiulu Romnicului, neci plaiulu de peste Oltu, neci plaiulu Prahovei.

Dr. Episcopescu spune co din tote isvorele, de ape dulci, limpede, curate, si usiore de beutu suntu celle siépte isvore alle Penteleului si doue alle Siriului.

Ezerulu Siriului, ce este de o lungime si latime in rotundu ca de 50 stângeni, este aduncitu la medi-locu ca o pálnie, si trage tote gunoiele dupo densulu, si le resufla din dosulu muntelui printr'altu isvoru. Acesta apa care cuprinde pucinu ferru si arama, folossesce ca scaldatore in caldurele verei.

Locurile celle mai potrivite pentru intramarea sanitatei, si pentru petrecerea

caldureloru verei si a furiei epidemieloru naprasnice sunt Valenii-de-Munte si Campu-Lungu, ce se afla intr'-o inaltime ca de 50 stângeni de suprafacia apelor, fiind dotate si cu cele mai bune ape de beutu.

In fine, Dr. Episcopescu dice: „vedindu co n mulu (romanescu) se afla impreuna cu elementele lui intr'-o intunecosa inveluela si nescienti'a sinesiului s'intru-o prosta stare de sanatate neajunsu la cunoscenti'a traiului dulce, veselu si indelungatu si nedeprius la iscusintia darureloru si a vrednicieloru de virtute, prin cari cresc si se inaltia poporele pamentului in virtutea si frumusetia lor; de aceea amu lungitu si largitu cuprinsulu acestoru foitie de imbaiarea apelor metalice insocindu-le de povatiuiri la cautarea celoru mai frecuenti bole, de o dietetica si macrobiotica, din a caroru nepadire nascu cele mai multe bole“.

In urma acestoru consideratiuni generali Dr. Episcopescu face descrierea generale a diverseloru genuri de ape minerale, precumu acelle de puciosa sau sulphurose, de sare amara sau magnesia, de ferru seu ferruginose acre seu carbon se.

D'in aceste genuri de ape, Dr. Episcopescu descrie in specie numai doue, adeco pe acelle ferruginose si sulphurose. Genulu apelor sulphurose este dupo Dr. Episcopescu de trei soiuri: unulu este de puciosa cu sare amara, altulu de puciosa cu sare de bucate si erosi altulu este de puciosa cu magnesia carbonica. Genulu apelor ferruginose are doue soiuri: unulu este de ferru carbonicu cu puciosa, si altulu este numai de ferru carbonicu.

Dupo aceste notiuni preliminare, Dr. Episcopescu indica in opulu seu diversele specie de ape metalice aflatorie in diferitele parti alle Romaniei, precumu mai josu se ar ta, dupo judetiu si plaiu, si anume:

Ape de puciosa cu sare amara.

Judetiu. Plaiulu

Romnicu Slanicu: La d lulu Magura, mosia monastirei Romnicului sunt doue isvore.

Buzeulu Slanicu. La satutiulu Lopatari pe d lulu Carpenisiului este unu isvoru.

Parsecovu La schitulul Nifonu sunt trei isvore de frunte.

Secueni. Despre Buzeu. La Cornetu, la Bengala este unu isvoru.

Valea Crviei La satulu Calimanesci sunt siesse isvore dintr'unu d lu, celle din midilocu mai insemnate.

Damboritia — La Ocina pe verfulu Bainei la poiana rotunda este unu isvoru.

Ape de puciosa cu sare de bucate.

Secueni, despe Buzeu. La Brusturosiu, la Puturosulu este unu isvoru.

„ Teleajenu. Longa Valeni-de-Munte este unu isvoru.

Judetinulu	Plassa	
Prahova	Teleajenu	La ocna Telega suntu doue isvore.
Dambovitia	"	La Serbanesci suntu siésse isvóre; cellu mai susu mai insemnatu, si cu pucinu feru si pecura, untu de pamentu.
Muscellu	"	La Bugea in Humele este unu isvoru; in dreptulu acestuia peste riu in satu, este altulu assemenea.

Ape de puciosa cu magnesia carbonica.

Buzeulu	Slanicu.	La Poiana Merului la Schitu sub unu scropusiu este unu isvoru.
"	Perscovu	La Braiesci de la Miron este unu isvoru.
"	"	La muntele Ivanetiulu cellu mare, la schitulu St. George suntu doue isvore unulu in tierina schitului, si altulu de sub chilia de petra.
Secueni.	Despre Buzeu.	La Alunisiu din susulu satului este unu isvoru.
"	Tohani	La Boboci este unu isvoru.
"	"	La Nehoiesi in Gura-Isvorului Mircei, cumu si mai la valle in Gura-Sindrillei, sunt doue isvore.
"	"	La Basca cu calle dreptu Plesiu, este unu isvoru.
"	Telejenu.	La Posesci este unu isvoru.
"	"	La Sureni este unu isvoru.
Prahova,	Bredia.	Suntu doue isvore, unulu din josulu satului, si altulu din susu, pe Periulu-cellu-Rosiu de la Sunatore.
Argesiulu,	Arefulu	Suntu assemenea doue isvore, unulu la Bradetu, si altulu din giosulu cetatii lui Negru-Voda.

Ape de ferru carbonicu cu puciosa.

Secueni,	Despre Buzeu.	Este numai unu isvoru la Sibiciu, la Dêlulu Burdusióiei, ense cellu d'in giosulu isvorului cellui d'in susu d'in delu.
Muscelu,	Bugea.	In Humele, este unu isvoru, dero nedestupatu, si amu lasatu pe D-nu Logofetu Nicolae Rucarianu a carui mosia este, ca se lu destupe.

Ape de ferru carbonicu.

Buzeulu,	Slanicu.	La satulu Buscea, mosia Iancului Coloianu, este unu isvoru mare insemnatu de bunu si de curatu, are si pamentu rosiu de cea mai statornica baia.
"	"	La mosia Balanesci, peste garla Saratiellului, la beserica Cocarceni, suntu doue isvora mai mici, cumu si la Braiesci la Mireu este unu isvoru.
"	"	La muntele Ivanetiulu cellu mare d'in susulu fontanei Angheliesianiloru este unu isvoru.
Secueni,	Sibiciu.	La dêlulu Bordisióiei este unu isvoru, cellu mare din susu amestecatu cu petra acra mai multu pentru beutu, fiendu prea tare, i dice apa acra, dera nu e.
Vâlcea,	Cozia.	La satulu Callimanesci, este din stanga drumului, si din josulu isvóreloru de puciosa, unu isvoru, astupatu, si amu lasatu pe parentele Iconomulu Coziei, ca se'lu deschidia.

Dupo aceste notiuni D. Dr. Episcopescu trateza pe largu: a) despre modulu intrebuintiarei bailoru de ape metalice; b) despre patimele chronice cari se vindeca prin: intrebuintiare'a apelu de puciosa cu sare amara, de puciosa cu sare de bucate, de puciosa cu magnesia carbonica, cu ape de ferr u carbonicu, cu puciosa si fora de puciosa; c) despre dietetica seu aperaturea sanetatei (man-care, beutura, imbracamente, aeru, etc.), si d) despre macrobiotica seu prelun-gitorea vietiei.

XXVI. D. I. A. Vaillant.

La pag. 3 si 4 d'in volumele III a operei *D. Vaillant „la Roumanie“* se vedu inscrise 48 surgenti de ape minerale ce isvorescu d'in pamentulu Romaniei, si anume:

12 isvore *alumino-sulfurose*: doue la Magura, 1 la Lopatari, 1 la Nifon, 1 la Cornetu, 6 la Callimanesci si 1 la Rotunda.

12 isvore *Salino-sulfurose*: 1 la Brusturasi, 1 la Valleni, 2 la Telega, 6 la Sierbanesci, 2 la Bugea.

2 isvore *ferrugino-carbonico-sulfurose*: 1 la Sibiciu, 1 la Bugea.

15 isvore *sulfuro-magnesio-carbonice*: 1 la Monastiriu, 1 la Braiesci, 2 la monastirea Ivanciu, 1 la Allunisiu, 1 la Gogosi, 2 la Nevoiesi, 1 la Basca, 1 la Cosesci, 1 la Sureni, 2 la Breza, 2 la Bradetu.

7 isvore *ferrugino-carbonice*: 5 la monastirea Ivanciu, 1 la Sibiciu, 1 la Calli-manesci.

XXVII. D. Dr. K. K. Epitis.

D. Dr. K. K. Epitis au analisatu si descrissu la annulu 1847 apa sarata de la Balta-Alba, indicandu calitatile selle, si modulu intrebuintiarei, cumu si dieta ce trebue a se pad'i la facerea curei cu acesta apa. *D. Epitis* a facutu analiza calitativa si cantitativa, at'atu a apei, c'atu si a glodului aflatoriu in fundulu baltei acesteia.

XXVIII. D. Dr. Davilla.

D. Dr. Davilla, a publicatu in No. 8 a foiei „Columna lui Traianu“ d'in annulu 1873, descrierea proprietatiloru chimice si therapeutice a apei de la *Balta-Alba*. In articulu mentionatu se dice co la o distantia de 2 metri de la marginea baltei, apa are o coloratiune bruna-rosietica, si respandescu o odore gretiosa. C'ativa metri mai departe, apa acesta are o apparentia albicioasa ca laptele si o odore assemenea neplacuta, gretiosa si de acidu sulfidricu. Mai la centrulu baltei apa este incolore si transparente, la gustu sarata si apoi al-calina.

Candu *temperatura* atmosferei era de 33 grade, apa d'in Balta-alba avea numai 20 grade.

Densitatea apei este de 1,20, si varietatea dupo tempulu de ploia seu de seceta. Unu litru de acesta apa evaporata lasa o remasita de vre-o 15 gramme de sare. D'in analiza chimica facuta de D. Dr. Davilla resulta ca apa de la Balta-Alba contine cantitati insemnate de chloruru de sodiu, sulfatu si carbonatu de soda, o mica cantitate de carbonatu de calce, urme de ferru si de magnesia.

Din analogia apei de mare cu acea de la Balta-Alba resulta, ca acesta d'in urma se pote intrebuintia cu folosu in casurile in care se intrebuintia apa de mare; si in adeveru vedemu ca in tote verele o multime de sufferinti tragu mare folosu atatu d'in baile ce ei facu in Balta-Alba, catu si d'in petrecerea loru in aerulu d'in vecinatatea acestui lacu. Dupo D. Dr. Davila casurile in cari s'aru pote utilisá apa minerale de la Balta-Alba sunt atatu morbiu generali, catu si acei locali produsu prin langedirea nutritionii.

XXIX D. Dr. N. Vertheimer.

La annulu 1853 *D. Dr. N. Vertheimer* au descrissu apele minerale alle Valahchiei. In descrierea sea *D. Vertheimer* tratadia: 1) despre apele minerale alle Munteniei, si apoi despre apele minerale d'in strainetate.

Dupo ce autoriulu emite ore-cari generalitati asupra diverselor specii de ape minerale, descrie diferitele ape minerale alle tierrei, cu indicarea analizei, a morbilor pentru cari fia-care specia de apa pote fi folositoria, cumu si modulu intrebuintiarei apelor respective.

Dintre apele minerale descriisse de *D. Vertheimer* unele au numai o analize calitativa, altele possu si o analize cantitativa.

Resultatulu descrierei apelor minerale a Romaniei (Moldova si Muntenia) se gasesce publicatu si in Dictionarul Topograficu allu Romaniei, de *D. Demetriu Frunzescu*, referente statisticu in Ministeriulu de Interne, tiparitu in annulu 1872.

XXX D. ingineru Berthon si apele ferruginose de la Vacaresci.

Aceste isvore s'au descoperitu de inginerulu *Berthon*, representantele *D-lui Alexis Godillot*, la 11 Augustu 1871, eu occasiunea saparei fundatiiloru podului de ferru ce se coustruesce peste Dambovitia in callea Vacaresci.

Eforia spitaleloru d'in Bucuresci, luandu scientia despre aceste isvore, a insarcinatu pec himistulu seu *D. Dr. Bernath* cu analizarea apelor acestoru-a; ero primaria Bucuresciloru a numitu ua commissione care se studiedie midilocale de concentrarea acestoru isvore.

Locurile din vecinatatea Dambovitii, la cari s'au descoperitu isvorele in ce-stione, stau la o aduncime mai bine de 2 stangeni de catu partile celle mai inferiori alle stratei, si cu unu stangenu mai josu de catu nivellulu Dambovitiei.

Acesta apa nu supporta contactulu aerului atmosfericu fora a perde o parte d'in proprietatile selle, astu-feliu in catu apa care tisnesce atatu de limpede d'in

isvoru se turbura, fiindu pussa in butelie in cari depune dupe câte-va ore unu sedimentu galbenu de peroxydu hydratu de ferru.

Pentru a se oppune la descompunerea apei s'a propusu diverse moduri de construirea putiurilor respective, precumu acésta se pote vedé d'in reportulu inginerului Berthon adressatu D-lui ministru de lucrari publice la 11 Aug. 1871, publicatu in Romanulu din 5 August 1871.

Cu analisarea apelor de la Vacaresci fu insarcinatu D. Dr. Bernath; inse peno acumu D-lui n'a potutu face de câtu o analise calitativa, allu carui resultat este urmatoriulu:

Intr'unu chilogrammu de acesta apa se afla in dissolutione 1,620 milligramme de corpuri fissé, si anume: bicarbonatu de ferru, bicarbonatu de magnesia, bicarbonatu de calce, chloruru de magnesia, chloruru de calciu, sulfatu de calce, sulfatu de magnesia, carbonatu de soda, carbonatu de calce, phosphatu de calce, aluminu (oxyd-hydratu), lithiu constatatu spectroscopicése; oxydu silicicu, si substantie organice.

Pe candu temperatura atmosferei erá de 19 grade centigrade, apa avea numai 10 grade de caldura; reactiunea apei este acida. Dr. Bernath dice co de si analisea cantitativa inco nu este terminata, totusi se pote dice co cantitatea bicarbonatului de ferru tinuta in dissolutione intr'unu chilogrammu de acesta apa se urca la 984 milligramme.

Din comparatiunea apei de la Vacaresci cu apa de Spa (isvorulu d'in Povhon,) resulta co pe candu cea d'antáiu contine 1,620 milligramme corpuri solubili, acesta d'in urma nu contine de câtu 657 milligramme. Assemenea, pe candu apa de la Vacaresci contine 984 milligramme bicarbonatu de ferru, apa de Spa nu contine de câtu 71, adeco essiste o differentia de 613 milligramme in mai multu in apa de la Vacaresci.

Din reportulu commissionii precitate formatu de D. Dr. Davilla asupra apelor minerali de la taiare, inseratu in Revista medicale No. 13 d'in annulu 1872, se constata:

- 1) Co putiulu sapatu in curtea taiarei este alimentatu prin isvore ferruginose.
- 2) Co apa acestui putiu a datu totu aceasi reactiune ca si apa fontanei ferruginose a Domnei Maria de la Vacaresci, analisata de D. Dr. Bernath.
- 3) Co catimea apei acestui putiu se evalua la 60,000 chilogramme de apa ferruginosa pe fia-care ora.
- 4) Co apa ferruginosa d'in Bucuresci seu mai bene dissu din albia Dambovitiei se pote intrebuintá sub forma de bai, in tote casurile de bole unde este indicata applicatiunea hydrotherapieii cu ape athermalí, si atunci apa in cessione pote avé o actione therapeutica analoga cu baile de la Spa.

D. Berthon face urmatoriele observatiuni:

- a) Co apele ferruginose de la Vacaresci avendu essistentia loru in straturi de nisipu pe o intendere insemnata, potu fi considerate ca inepuisabili. b) Co nivellulu de ascensione acestoru ape se inaltia seu se cobora in proportiune cu

nivellulu riuului Dambovitia, si depende de la tempulu ploiosu veri uscaiosu.

Stratulu aquiferu ferruginosu, este immediatu sub terrenurile cari formedia albia Dambovitiei. Unu sfredelu veritu la o certa aduncime chiaru in axulu Dambovitiei, in puncturi putinu departate de acestu riu, a datu apa ferruginosa. Sfredelele introdusse la isvorulu Domnei Maria au demonstratu presentia a doue stratului aquifere ferruginose suprapuse, despartite unulu de altulu prin unu stratu de argilla, a carei grossime este de unu metru.

Apa ferruginosa provenindu de la stratulu inferiore a priimitu numirea de isvoru No. 1, ero acea de la stratulu superioru, No. 2.

Apa No. 1 nu differe chimicesce de apa No. 2, inse prin constructionea chiar a putiului acesta apa se accumuledia intr' unu rezervoriu inferiore, unde o parte din ferru se precipita naturalmente, si prin urmare apa devine laxativa.

Prin differiti reactivi chimici Dr. Bernath a pututu constata compositionea acestei ape, si a nume:

Acidu carbonicu in cantitate considerabile, constatatu atatu prin chartia de turnesolu, catu si prin apa de calce, care da unu precipitatu abundante de carbonatu de calce.

Magnesia. Unu precipitatu abundante de phosphatu ammoniaco-magnesianu, produsu prin phosphatulu de soda ammoniacale.

Calce. In cantitate prea considerabile in stare de bicarbonatu; acide, si chiar acidu citricu si tartricu, producu o degajare abundante de acide carbonicu.

Sare de potassa si de soda, sulfate, in cantitati simtitorie.

Dupo D. Berthon apele ferruginose d'in Bueuresci, provinu d'in infiltratiunea apelor garlei, prin stratele nisipo-argillose, ce formesa fundulu albiei Dambovitiei. Apele aceste filtranduse prin nisipulu argillosu, se incarca de principurile minerali alle acestoru argille ce devinu solubili sub influentia unui excessu de acidu carbonicu. Aceste ape ajunse astu-feliu in strate de nisipu inferiore, isvorescu la supra-facia nivellulu apei Dambovitiei, in virtutea principulu vaselor comunicanti, din data ce se face o gaura prin o sonda.

Apele ferruginose remanu separate de apele Dambovitiei prin unu stratu aduncu de unu metru, si nu se amestica in starea loru normale cu apele Dambovitiei; fiendu-co elle continundu principuri minerali, remanu in fundu din cauza mai marei loru densitati.

De si efectele salutarie alle apelor ferruginose din albia Dambovitiei s'au constatatu de toti medicii, cari au studiatu acesta cestiune, totusi localitatile unde elle s'au gasitu peno acumu, nu sunt favorabili spre a forma stabilimente de bai, in catu este necessariu a se mai continua sondagiurile spre a se descoperi isvore ferruginose in conditioni mai bene dispuse. D. Dr. Davilla incheia reportulu seu cu urmatoriele observatiuni: a) Apele ferruginose din albia Dambovitiei suntu ape curative de o calitate forte buna; coci principurile minerali suntu dissolute in apa Dambovitiei, filtrate printr'unu stratu nisipo-argillosu si

b) tiermurile Dambovitiei sunt singure favorabili la creationea unui stabilimentu de hydrotherapia, de bai calde.

La 25 Augustu D. ministru N. Cretulescu, in interessulu facerei unui podu oprindu cursulu apei prin canalulu Dambovitiei, de odata secara tote isvorele de apa ferruginosa de la Bucuresci. Acesta probedia peno la evidentia co apele in cestione suntu produse numai prin filtrationea apei Dambovitii, precumu opinasse D. Berthon.

XXXI D. Dr. Bernath si apele minerali de la Predélu.

In diariulu Romanulu din 27 Augustu 1871. D. Dr. Bernath publicà descrierea acelloru siesse isvóre de apa ferruginosa, cari suntu situate intre scoborisiurile despre nordu alle muntiloru Bucegi si intre muntii Predélu. Antâiulu studiu acestoru ape, afora de celle de la schitul Predélu, s'au facutu de cotra D. Dr. Davilla cu doi-spre-diece anni mai inainte.

D. Dr. Bernath imparte aceste isvóre alogene in trei grupe: la grupa I-a appartine surgentea de longa vama Predélului, care isvorasce pe scoborisiulu despre sudu allu muntelui Predélu, longa siosseua Brasiovlui. Grupa a II-a este formata de isvorulu No. 2 si 3 din vallea Rosnovei, si grupa III se compune din isvórele No. 4, 5 si 6 de la schitul Predélu.

Apa acestoru isvóre luata din fontanele inco necuratite nu este limpede, ci amestecata cu marna (pamentu aluminosu) din terrimurile invecinate; ero dupo curatirea isvorului apa este limpede, si dintr'ensa essu cu putere si fora de continere bulsupei de gazu. Luata int'unu paharu si lassata in repausu dupo câte-va minute apa acésta devine limpede, incolore, si depune la marginea vasului bulle gazóse, lassandu totu-o-data pe fundulu vasului unu sedimentu de oxydu de ferru. Cantitatea gazului, ce se degagiaza in tempu de o ora este de 600 c. c. séu de 14 litri si 400 c. c. Gustulu apei este forte saratu, mirosulu slabu bituminosu si caracteristicu de acidu jodhydricu. Reactiunea apei este slabu-acida; greutatea specifica este de 1,030. Areometrulu de lixivia aréta 3,502%. Temperatura medi-locia este de 10,3. Reaumur, observata in lunele Augustu si Septembre.

Apa limpede espusa aerului atmosfericu depune o certa cantitate de oxydu de ferru, ce provine din oxydationea carbonatului de protoxydu de ferru. Assemenea prin ferberea apei se depune unu precipitatu abundante.

Ecco: basile,	Acidele	halogenele si corpurile indifferenti descoperite in aceste ape.	
Oxydu de Natriu.	Acidu Carbonicu.	Chloru.	Idrocarbure usiore (gazu de balti).
— — Kalii.	— sulphuricu.	Bromu.	(Nitrogenu).
— — Lithiu.	— phosphoricu.	Iodu	(Substantie organice nevolatili).
— — Cesi. *	— siliciu	(Substantie	

* Substantiele inchise in parentese suntu in fórté mica cantitate, astu-feliu co cantitatea loru este nedeterminabile.

Ecco: basile,

Acidele

halogenele si corpurile indiferenti descoperite
in aceste ape.

— — (Rubidiu.)		organice vo-
— — Magnesiu.		latili.)
— — Calciu.		
— — (Aluminiu.)		
— — Bariu.)		
— — Strontiu.)		
— — Siliciu.		
— — (Ammoniu.)		

Protoxydu de ferru.

Gazele cari se degagieza suntu: Acidulu hydrojodicu, nitrogenulu si hydrocarbure usiore (gazu de balti.)

Corpurile fixe ce intra in combinatiunea acestoru ape saline suntu:

Numirea corpurilor.	Isvorulu No. I.	Isvorulu No. II si	Isvorulu No. IV, V si VI.
in 1,000 c. c.	longa vama Predélu.	III din vallea Rosnovei	de longa schitulu Predélu
Chloruru de Natriu	35,042	35,042	1,024.
— — Potassiu			
— — Litiu			
Oxydu de Rubidiu	urme	urme	urme
— — Cesi			
Joduru de Natriu	0,291	0,281	0,392.
— — Magnesiu	urme	urme	urme
Bromuru de magnesiu			
Oxydu de Ammoniu	abiá urme	abiá urme	abiá urme
Carbonatu de calce	presente	presente	presente
— — Magnesia	—	—	—
— — Natriu	—	—	—
— — protoxydu de ferru	—	—	—
— — Manganu.	—	—	—
Sulphatu de Magnesia.	—	—	—
— — Calce.	—	—	—
Phosphatu de calce.	—	—	—
— — Aluminiu	—	—	—
Acidu Siliciu.	—	—	—
Acidulu carbonicu combi- natu cu basi ca saruri bicarbonate.	—	—	—

Amestecatura gazeloru ce se degagiaza din aceste isvóre se compune d'in gazulu de balti, d'in gazulu acidu jodhydricu in cantitate predominante si numai urme de nitrogenu.

Cotra aceste D. Dr. Bernath adage co: concentratiunea sarei in apele de la Predélu si Rosnova nu permite de cátu aplicarea loru esterna (in bai), pe candu apa de la Schitu, fiendu mai pucinu sarata si chiaru placuta la gustu, se póte intrebuintiá si pe din intru. In aceste din urma ape continutul jodiului are mai totu aceasi concentratiune ca si in celle d'antáiu ape.

FLORA ROMANIEI

FLORA MOLDOVEI.

Intre barbatii cari s'au ocupatu mai allessu cu studiulu florei Moldovei vomu citá aici pre D-nii Julius Edel, Iosifu Szabo si silvicultorele D. Stanescu; pe longa acestia merita a fi citate si scrierile D-lor Doctori *Franz Herbich* ce a publicatu câti-va articli asupra arboriloru cari crescú in Carpatii despre Bucovina, si D. Carol Hoelzel care a scrissu despre flora Gallitiei si despre callatoria ce Baltazar Hacquet a facutu in tierra nostra pe la annulu 1788, cari scrieri se potu utilisá cu folosu de barbatii ce voru voi a tratá despre flora Carpatiloru nostri.

XXXII Julius Edel.

Botaniculu *J. Edel* insarcinatu fiendu la annulu 1834 de cotra societatea de medici si naturalisti d'in Iassi au facutu o callatoria scientifica prin Moldova, allu carei resultatu lu-a publicatu intr'o brosiura intitulata „Vegetation der Moldau.“

In acesta lucrare autoriulu tratedia despre fisiografia Moldovei sub punctulu de vedere allu dispositionei territoriale si allu specioloru de plante ce crescú in differitele regioni alle acestei tierre.

D. Edel, in acesta privintia, impartiesce Moldova in doue jumetati: una situata intre Prutu si Siretiu, si alta intre Siretiu si Carpati.

Dupo ce *J. Edel* descrie apele si muntii cari constituu regionea Carpatica, indica: a) 102 specie de plante observate pe Céhlaui, si 100 de specie ce se gasescu in regionile inferiole alle acestui munte; b) ellu aréta plantele cari lip-sescu si cari nu mai crescú pe verfulu Céhlaului, si c) notedia ca la 111 specie de plante cari crescú in tracturile invecinate alle Carpatiloru.

Autoriulu vorbesce, apoi, despre catena Alpiloru de longa Ocna si despre plantele ce crescú pe acesti munti; indica numerósele isvóre de pecura si de apa minerale cumu si céra de pamentu ce se afla in apropiare, nu mai pucinu si straturile de carbuni si alte mineri ce se gasescu in acei munti.

J. Edel descrie in fine: cursulu apelor Moldovei peno la reversarea loru in Dunare, differitele déluri si colline despre Prutu cumu si intinsele siessuri, mlastini si balti cu alle loru stuarii dealungulu Prutului peno la Galati, areta apoi plantele cari crescú in locurile sarate din vecinatea Prutului si a Dunarei, cumu si differitele specie de plante cari crescú in acesta regione.

Ellu vorbesce despre laculu Bratesiulu si despre plantele apatice cari crescú in mlastinele invecinate ce se redica la numerulu de 27 specie.

J. Edel considera siessulu ce se intende de la Galati la Harsiova ca bas'a florei Daco-Romane, ce formedia o ramura importante a florei Carpatiche si care se

intende cu pucine modificazioni spre Carpati si se continua cu formele florei germane. Cu tote aceste Prutul si Dunarea constituu o limite statornica pentru mai multe plante cari suntu proprie territoriului Dacicu. Numerulu specioloru de plante adunate de J. Edel in aceste regioni se suie la 390.

Dero deco mai multe plante nu trecu limitea indicata mai susu, altele au proprietatea de a se indomesticii introdusse fiendu in aceste regioni, precumu este de esemplu planta numita: Cholera (*Xanthium tricuspidatum*), care asta-di se gasesce pe tote drumurile, pe candu inaintea resbellului turcescu din annulu 1829 nu erá cunnoscuta in Moldova 1)

Mai departe J. Edel areta 38 specie, d'ntre plantele sociabili, cari suntu mai frequenti in regionea d'ntre Prutu si Siretiu. Ellu spune co, d'ntre plantele cari in alte tierri cresc in pratele de pe longa munti, in aceste regioni elle cresc prin paduri.

J. Edel nu lipsesce a indicá si locurile unde lipsescu lemnele de focu si surrogatele cu cari elle suntu inlocuite. Ellu spune co padurile deviau mai abundanti purcedendu de la Jassi in susu spre Bacau si Romanu, ast-feliu câtu prin munti codrii devinu atátu de mari in câtu cu lemnele transportate la Constantinopole pe Siretiu si Dunare se face unu commerciu insemnatu. Numerulu diferiteloru specie de arburi si arbusti ce cresc in Moldova se redica dupo J. Edel la 101. In fine, J. Edel vorbesce si despre cultura arboriloru roditori, a diferiteloru specie de curcubitacee intrebuintiate ca alimente, cumu si despre modulu cultivarei verdetieloru de contra Bulgari.

XXXIII Dr. Joseph Szabo.

Dr. I. Szabo, a facutu inco d'in annulu 1842 mai multe excursioni botanice in Moldova, la care occasione ellu a adunatu unu insemnatu numeru de plante, cu cari a formatu unu erbariu ce contine 2844 esemplarie de diferite specie de plante, cari se conserva si asta-di in museulu naturale d'in Jassi, paguba inse este co erbariulu in cestione a remasu neclasicatu.

In urma acestoru excursioni Dr. Szabo incepù a descrie flora Moldovei, a carei indice se gasesce publicatu in statistica D-lui N. Sutiù, editionea commentata de D. T. Codrescu in annulu 1849. Manuscriptulu florei mentionate scrissa in limba româna, s'a incredentiatu la annulu 1863 spre imprimere D-lui Dr. Davilla, pe atunci direttore servitiului sanitariu, care inco peno asta-di nu s'au mai publicatu. Distributionea materiei in opulu mentionata erá facuta dupo sistema lui Linneu. Dr. Szabo s'au condussu in lucrarea sa si dupo botanica naturalistului Baumgartner, care au descrissu flora Transilvaniei.

D. Dr. Szabo descriisse flor'a Moldavei in respectulu scientificu, tecnicu, si economicu, allu medicinei legali si poporane, cu insemnarea geografiei plante-

1) Despre modulu propagarei acestei plante in tote partile lumoi tratedia si Dr. S. Reisk in scrierea sea intitulata: *Callatoria cholerei (Xanthium spinosum) inserata in: Verhandlungen der zoologisch-botanischen gesellchit in Wien, annulu 1850 T. X, Fascie. 1, pag. 108.*

loru, a localitatii si a pamentului care li priesce mai bene. Acestu manuscriptu chiaru de s'aru gasi nu mai pote fi publicatu cu forma si stilulu de atunci, fiendu conceputu intr'unu tempu pe cându inco nu se introdusesse litterele latine si limba romanesca nu ajunsese la gradulu de desvoltare in care se gasesce asta-di. Afora de acesta Dr. Szabo a mai scrisu si ua dissertatiune relativa la preambularile selle botanice si la alte observationi istorico-naturali cari si aceste s'au incredentiatu D-lui Dr. Davilla, precumu s'au arretatu mai susu.

La annulu 1863 Dr. Szabo in unire cu Dr. Jacob Cihak a publicatu in limba germana, in foia intitulata Flora, unu opusculu, care tratedia despre plantele coloranti ce cresc in Moldova si despre plantele medicinale ce se intrebuentiedia de poporulu Românulu la bolele omeniloru si alle vitelorulu. Materiele coprinse in acestu opusculu suntu assemenea classate dupo sistema lui Lineu.

List'a plantelorulu ce constituu flora Moldovei, studiate de cotra D-nii Dr. J. Cihak, I. Szabo si J. Edel, face parte d'in statistica principelui N. Suti, publicata la annulu 1843. Acesta lista contine numai genurile plantelorulu din cari flora Moldovei are representanti, si anume 608 genuri luate d'in 21 classe dupo sistema lui Lineu, éro speciile correspundetorie nu suntu indicate.

XXXIV D. Dr. Frantz Herbich.

D. Dr. F. Herbich a scrisu asupra arborilorulu, ce cresc in Carpatii despre Bucovina, sub titlu „Pflanzen geografische Bemerkungen über die Wälder Galliziens“ si totu-o-data a publicatu si charta padurilorulu Gallitiei in diariulu: Verhandlungen der K. K. zoologisch-Botanischen gesellschaft in Wien, annulu 1860. T. X. Fascicululu II pag. 359.

Assemene, Dr. Herbich a mai publicatu in diariulu mentionatu T. XI, fascicululu I d'in annulu 1861 de la pag. 34-70, unu articulu relativu la flora Gallitiei si a Bucovinei, intitulatu „Über die verbreitung der in Gallizien und der Bucovina wild vachsenden pflanzen,“ impreuna cu charta Gallitiei si a Bucovinei.

XXXV D. Dr. Carl Hoelzl.

Intr'unu articulu intitulatu „Botanische Beiträge aus Gallizien,“ publicatu in diariulu mentionatu T. XI, fascicululu I, pag. 149-160, D. Hoelzl a descrissu plantele medicinale, cari se intrebuentiedia de cotra Rutenii din Gallitia ostica si Bucovina. In acesta seriére D-lui vorbesce si despre plantele intrebuentiate de cotra Românii din Bucovina totu pentru acellu-asi scopu.

Carol Hoelzl, intr'unu art. publicatu in diariulu societatiei zoologico-botanice din Vienna, annulu 1861. Tom. II, fascicululu IV de la pag. 433-446, analiza in moduln urmatoriu scrierile lui Baltazar Haquet asupra observationilorulu botanice facute in cursulu callatoriilorulu selle Carpatice.

B. Haquet, magistru in filosofia si Dr. in medicina, nascutu la annulu 1739, la Metz, repausatu la 10 Ianuariu 1815 in Vienna, a fostu mai antâiu attasiatu ca chirurgu pe longa armata franceza, apoi professore de anatomia si chirurgia la

liceulu din Leibach, si in fine, pe la 1788 professore de scientie naturali in Lemberg. Ellu a lassatu forte multe scieri, mai allessu in ramura medicinale si mineralogica.

Este importante de a studiá operele unui barbatu ca B. Haquet, care, de si nu erá unu specialistu botanicu, totusi ellu a adunatu in cursulu callatorieloru selle mai multe plante d'in tierrele pe unde a trecut.

Haquet a publicatu la Nüremberg operele sele in IV parti, de la annulu 1790-96, opere intitulate: „Neueste physikalisch-politische Reisen durch die dacischen und sarmatischen oder nördlichen Karpathen.“

Haquet a callatoritu in tempu de optu anni unulu dupo altulu, de la 1788-95, prin tierrele de la nordulu Carpatiloru: Gallitia si Bucovina, partile invecinate alle Transilvaniei si Ungariei, Moldova, Bassarabia si Polonia russiana.

Afora de relationile istorice, etnografice si nationali, economice asupra acestoru tierri, opera lui Haquet contine in mare parte observationi geologice si mineralogice, relative la calitatea solului, la prelucrarea avutiiloru minerali si la apele minerali. Notitiile botanice, de si pucinu numeroase, totusi elle sunt de o mare insemnatate, pentru ce ne areta starea vegetationei tierreloru pre unde *Haquet* au callatoritu, suntu acumu 60 de anni.

Haquet descrie mai antaniu monte Petrosu ce se afla in sudulu Bucovinei la granitia Transilvaniei si a Moldovei. Aice ellu aflá pretutindenea paduri ne-strabatute dea-lungulu riului Dorna, Negrisióra si Négra, compuse numai din pinulu seu bradulu cembra. Inainte cu 70 ani acestu arbore formá paduri si in Bucovina, asta-di inse ellu au disparutu acolo cu totulu, in câtu acesta specia de bradu nu se mai afla de câtu in muntii invecinati ai Transilvaniei si ai Moldovei.

Passindu peste Bistritia, Moldova, si Siretiu, *Haquet* se indrepta spre nord-ostu cotra Botosiani. Ellu afla pretotindenea acésta regione accoperita cu paduri dese, si numai vervurile muntiloru erau golle, éro locurile injosite de pre longa riuri si mlasteni erau ocupate cu fenetie abundanti. In siessulu din giurulu Botosianiloru se impuciná numerulu paduriloru, si loculu loru erá ocupatu cu frumóse verdetie. De la Botosiani spre nordu cotra Prutu, *Haquet* afla ua padure de artiari inalti, allu caroru diametru era de 2 palme; de aici *Haquet* trecu Prutul si inaintá peno la Hotinu.

In partea a doua descrierea lui *Haquet* nu presenta in privirea botanica multu interessé, afora de enumerationea catoru-va specie de plante.

Intorcundu-se din callatoria sea, *Haquet* de la Mohilev trecu la Botosiani, Folticeni, Iassi si veni peno la Berladu; incunjurá coltiulu sudu osticu allu Carpatiloru si trecundu peste Agiudu adjunse la Ocna, apoi sui passulu Oituzului, cutreierá Carpatii Transilvaniei in mai multe directiuni, si in fine se intorse in Bucovina la Carli-Baba.

Reporturile vegetationei celloru mai multe locuri, pre unde au trecut *Haquet* nu s'au scambatu multu; chiaru in Moldova pucinu s'au modificatu de la acestu

tempu in coce starea lucrurilor, coci espositionea facuta mai tardiu de *Iulius Edel* se potriveste cu cea facuta de *Haquet*.

Acestu barbatu dà ua attentione speciale reporturilor botanice a tierriloru callatorite, mai allessu in cea ce privesce avuti'a vegetationei. Pre longa acesta la celle mai multe plante observate in aceste regioni ellu mentionedia abaterile de la diagnosea facuta in operile botanice ce au utilizatu, si da ua mica descriere planteloru. Este, inse, de observatu co nu toti reprezentantii familieloru ce cresc pre acollo, presenta ua marime colosale. D'ntre densele prospera mai bene speciele annuali din familiële gramineeloru, labiateloru, compositeloru si papilionaceeloru; rare ori se afla plante bisannali séu vivaci, cari, in privirea dimensioniloru, presenta ua abatere insemnata de la esemplarieloru acelleiasi specie crescutorie in tîerrele de la vestu. Aseminea arbustii si arbureii nu presenta neci ua deosebire in respectulu abitului loru de speciele cari cresc in regionile vestice.

In cea ce privesce plantele observate de *Haquet* in tîerr'a nostra, si loculu unde elle cresc cu mai multa abundantia se pôte consulta lista publicata de la pag. 440—446, in diariulu intitulatu: *Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien*, annulu 1861, Tom. XI, fasciculu IV.

XXXVI D. Dimitriu Stanescu.

Intr'unu articulu publicatu in No. 17 a „*Revistei*“ scientifique din annulu 1872, D. D. Stanescu, ingineru silvicultoriu tractedia despre padurile Moldovei.

Dupo ce D. Stanescu studiedia in art. seu differitele specie de arbori ce cresc in Moldova, D-lui observedia, co modulu de tractamentu vulgariu si nesocotitu, care se applica paduriloru, ne pune in mare ingrijire pentru viitoriulu tierrei din puntulu de vedere climatericu si economicu. D-lui aréta, co de si legea din annulu 1844 prevede modulu taiarei paduriloru, totu si acésta lege reguledia numai economia paduriloru statului, ero despre a particulariloru nu contine nemica; dero chiar si in respectulu paduriloru statului legea se incongiura, si padurile se devasta mai reu de câtu deco elle aru fi lassate in voi'a intêmplariloru.

Cestionea paduriloru se tracteza si de cotra *Dr. Iulius Barasiu* intr'unu articulu publisatu in diariulu seu la No. 27 si 28 sub titlu de influentia paduriloru asupra umeditatei, si fertilitatei pamentului.

Observationi analoge cu acelle ce contieniu art. precedenti se potu ceti si in reportulu D-lui N. Radulescu cotra D-lu ministru lucrurilor publice, inseratu in diariulu Romanulu din 6 si 12 Ianuariu 1868.

Barbatii, cari au mai tratatu despre productionea solului Moldovei si despre padurile ei, sunt: a) principele N. Sutzu, care ne dà notioni destullu de intense in statistica Moldovei, edit. francesa din anulu 1843, cumu si in editionea romana publicata de D. Th. Codrescu la anulu 1852; si b) D. Ionu Ionescu in tratatulu seu despre agricultur'a judeciului Dorohoiu si Putna.

In foița „*Convorbirilor Litterarie*“ din annulu 1869 se vede publicata sub titlulu „flora Moldovei“ ua lista de 200 numiri de plante indigene cu a loru terminatione latina si româna, sub-scrissa de D. Constantinu Negruți.

FLORA MUNTENIEI.

Barbatii, cari au facutu mai multe excursiuni botanice in Munteni'a, suntu : D. F. Prujinski, D. Ulrich Hoffmann si D. Dr. Grecescu.

XXXVII D. F. Prujinski.

Din reportulu presentatu princepelui Cuza la annulu 1859 de cotra D. Dr. Davilla se vede co D. F. Prujinski au facutu mai multe excursiuni botanice prin pregiurulu Bucuresciloru inpreuna cu studentii scôlei de medicina si farmacia de la anulu 1857 peno la annulu 1859, la care occasione au adunatu specie de plante din 27 familie. Aceste excursiuni, cari se faceau in interessea studiulu mai cu sêma inainte de infientiarea gradinei botanice din Bucuresci, s'au repetitu si mai tardiu atâtu pentru formarea de erbarie câtu si pentru inavutirea mentionatei gradine botanice.

XXXVIII D. Ulrich Hoffmann.

Celle mai insemnate excursiuni botanice s'au facutu in annii 1862, 63 si 64, si a nume :

a) Escursiunea botanica din annulu 1862, in muntii districtulu Valcea sub D. U. Hoffmann cu 40 elevi.

b) Escursiunea botanica si mineralogica din annulu 1863 in muntii Buzelui, Prahovei si Dâmbovitiei cu 50 studenti, condussi de U. Hoffmann si Lesmann; éro speciile de plante adunate in acesta excursiune suntu consemnate in numerulu 36 allu monitoriulu medicale din annulu 1863.

c) Assemenia excursiuni s'au facutu si in annulu 1864, prin muntii Cozia, Tismana, etc., la care occasione s'au adunatu unu numeru de 270 specie de plante, precumu acesta se vede din annuariulu I. P. d. R. pre annulu scolariu 1863—64, la pag. 237.

Una din collectionile celle mai insemnate alle lui U. Hoffmann, este marele seu erbariu, care coprendea peste 2,000 specie de plante cullesse in terra nostra : acestu erbariu fu cumparatu de la veduv'a repausatulu U. Hoffmann in annulu 1867 de cotra eforia spitaliloru civili din Bucuresci, scol'a medicale nedespunendu de mediloce pentru a cumpará acesta collectione de plante, una din celle mai insemnate, care s'a potutu face in terra nostra.

XXXIX D. Dr. Grecescu.

Data 3—21 Aug. a annulu 1868 D. Dr. si professoriu Grecescu insocit de D. Lesmann a facutu ua excursiune botanica la monastirea Sinaia, muntii Buce-

gi, districtulu Prahova, allu careia resultatu se gasesce publicatu in No. 50 allu *Monitoriului officiale* d'in annulu 1869.

Dupo ua introducere in materia, D. Dr. Grecescu arréta in acestu articlu mersulu escursionii sélle, indicandu speciele de plante observate in fia-care di, si anume in care localitate.

Din espunerea mentionata, care merita tóta attentionea, resulta co D. Dr. Grecescu in acesta escursione a adunatu ua bunicea collectione de semintie, si vre-ua 200 specie de plante luate d'in 56 familie de plante.

La pag. 14—22, a vol. III, din opera D-lui *Vaillant* „*La Roumanie*“ anulu 1843, se descrie vegetatiunea Romaniei in respectulu agriculturii, orticulturii si planteloru, cari crescú necultivate in terr'a nostra.

La pag. 121 a raportulu loru D-nii A. Odobescu si P. S. Aurelianu tratandu despre flora Romaniei, aréta diversele specie de vegetali, ce crescú in Romania, si a nume D-loru indica : a) d'in classea *cryptogameloru* ciupercele, b) d'in classea *monocotyledonèloru* diverse specie de graminee, cyperacee, calohicacee, liliacee, c) d'in classea *dicotyledonieloru* diverse specie de urticee, polygynee, amaranthacee, chenopodie, caprifoliacee, rubiacee, labiate, composite, boraginee, solanee, plantaginee, gentiane, umbellifere, ampellidee, leguminoase, rosacee, crucifere, violacee, ranunculacee, malvacee, caryophyllee. D'in acestea resulta co flora romana contine mai tote plantele continentulu europeanu, afora de acelle cari nu potu rabdá frigulu cellu aspru allu iernei.

Serierile, cari mai tratadia despre productionea solulu Romaniei suntu : a) dictionariulu topograficu si statisticu allu Romaniei de D. D. Frundescu d'in annulu 1872, si b) tractatulu D-lui agronomu Ionnu Ionescu despre agricultura româna in judetieulu Dorohoiulu in annulu 1866, Mehedinti in annulu 1868, si Putna in annulu 1870.

XL Agronomulu Ionnu Ionescu.

In espunerea sea despre agricultura româna in judetiele Dorohoiulu, Mehedintii si Putna, D-lui I. Ionescu, in calitatea sea de inspectore generale, si propune de a face descrierea acestoru judecie d'in punctulu de vedere agricolu, industriale si statisticu, cu scopu de a imbunetati agricultura si cu ea crescerea civilisationii poporulu romanu. Aceste scopuri se potu realisá, dupo D. Ionescu, prin constatarea starei actuali a agriculturii române, d'in care allegandu lucrurile bune si folositorrie si inlocuindu pre celle asta-di pagubitorrie cu methodele descoperite de scientia si aprobate de esperientia, se se pote dobandi beneficiulu cellu mai mare possibile fora a secá isvorele productionei.

D. Ionescu divide descriere'a fia-caruia d'in judeciele mentionate in patru parti : 1) studiulu statisticu, 2) studiulu agricolu, 3) studiulu industriale, si 4) studiulu commerciale.

In partea întâia D. Ionescu tradédia despre statistica judeciulu, in partea a doua despre conditionile productionei si medi-locele de imbunetatie, in partea

a treia D-lui trateaza despre diferitele industrii ale judetiului si in partea a patra D-lui face o ochire asupra comerziului judetiului respectiv, indica pretiul productelor, vorbeste despre bèleiuri, esportu si importu, etc.

Nu e dubiu ca D. I. Ionescu facundune conoseuta starea actuala a agriculturaj nostre si a medi-loceloru de perfectionare, pe longa eo au contribuitu immediatu la sporirea productionii agricole, industriale si comerciale a Romaniei, au contribuitu imediatu si la desvoltarea scientieloru naturali facundune cunoscute vegetalile acelle cari, d'in complessulu productioniloru naturali alle remnului vegetale se culteva cu succesu in terra nostra.

ANNESSA C.

FAUNA ROMANIEI.

FAUNA MOLDOVEI.

Intre barbatii, cari s'au ocupatu mai multu cu *fauna* Moldovei, vomu notà aici pre *D-nii Bel, I. Cihak* si *I. Szabo*.

XLI D. Bel.

Unulu d'intre cei mai vechi ornithologi, cari au strinsu productele tierrei nostre in respectulu sboratorieloru, a fostu D. Bel, care inco pre la anulu 1834 a adunatu ua collectione insemnata de passeri indigene, pre cari le a preparatu si donatu cabinetului de istoria naturale din Iassi.

XLII D-nii Doctori I. Cihak si I. Szabo.

Afora de D. Bel, s'au ocupatu 2) *Dr. I. Cihak*, si 3) *Iosif Szabo* cu studiulu animaliloru, cari constituu *fauna* Moldovei.

Acesti barbati au contribuitu cu speciminele adunate la inavutirea collectionei zoologice a museului societatii de medici si naturalisti d'in Iassi.

Lista specioloru de animali aflatòrie in Moldova se afla publicata in statistica princepelui *N. Sutz*; impartirea materiei se face dupo clasificationea lui *Linne* in VI classi: sugutòrie, passeri, amfobie, pesci, insecte si vermi.

Numerulu sprezieloru de animali publicate in statistica Moldovei este de 255.

FAUNA MUNTENIEI.

XLIII Domnii Ferrerati si G. Stefanescu.

Intre naturalistii cari s'au ocupatu in Romania de dincòce de *Milcovu* (*Muntenia*) cu facerea collectioniloru geologice, mentionàm aice mai cu deosebire

pre Directorii museului zoologicu din Bucuræsci *Ferrerati* si *D. G. Stefanescu* : unulu si altulu au sporitu prin collectionile loru avutia museului.

Din anuariulu instructionei publice pre annii 1864—65, se constata co *D. Ferrerati*, fostu direttore museului din Bucuresti de la annulu 1859 peno la annulu 1867, au adunatu prin terra nostra in escursionea făcuta in lunele Septembrie si Octobre 1865, urmatoriele specimene de animali : mamifere 35, reptili 35, pesci 9, conchilie 148.

De la pag. 23—28 a operei citate a D-lui *Vaillant* sunt indicate animalile, traitorie in Romania, atātu domestice câtu si selbatice, pre cari le imparte in mamifere, pesci, insecte si reptili.

Intre barbatii cari au facutu mai tardiu collectioni zoologice in Romania trebue a mentionà inco : 1) pre *D-lu Petru Georgescu* preparatoriu in zoologia, 2) pre *D-lu Lesmann* pentru a sea collectione entomologica ce au facutu la fost'a scola de medicina, precumu s'au aretatu la p. 12, si 3) pre *D. Buchholtzer* : in adeveru, la pag. 223 a reportulu *D-loru A. Odobescu* si *P. S. Aurelianu* se vede co *D-lu Buchholtzer* au presentatu la espositionea universale din Parisu de la annulu 1867 ua collectione de passeri si insecte adunate in diverse parti alle Romaniei, si a nume : 22 esemplarie de passeri rapitorie, 5 agatiatorie, 12 passerelle, 4 gallinacee, 44 palmipede, 10 cutie cu insecte, si anume : cinci cu coleoptere, doue cu lepidoptere, doue cu conchilie si una cu diverse insecte.

Aici se cuvine a mentiona de reportulu *D-loru A. Odobescu* si *P. S. Aurelian*, citatu la p. 13, care resume conoscentiele nóstre in respectulu faunei Romaniei. *D-loru* enumera diversele specie de animali selbatice, si a nume : a) I d'in mamifere : carnivore, roditorie, rumegatorie, pachyderme ; b) passeri : rapitorie, alergatorie, cantatorie, agatiatore, gallinacee, passeri de balta ; c) *reptili* : brosee testose, sioperle, sierpi ; d) pesci ; e) crustacee : raci ; f) insecte : lepidoptere, orthoptere, hymenoptere, diptere ; g) arachnide ; h) vermi : rime, lipitori ; i) animali moi seu molusee.

Afora de aceste s'au mai facutu si alte collectioni de animali adunate in térr'a nostra, precumu :

a) Collectioni de reptili adunate d'in térr'a nóstra si conservate in bocaluri cu spirtu ;

b) Una mica collectione de passeri implute, inceputa inco de la annulu 1857 sub maiestrulu *Vallenstein*, care inse de abià s'a mai continuatu dupo mórtea acestui barbatu ;

c) Câteva animali mamifere implute.

Aceste collectioni faceau parte intregitoria d'in museulu fostei scola de medicina si pharmacía.

ANNESSA D.

Medilocele de vulgarisarea științelor naturale în România.

Medilocele acestea suntu private și publice. Între *Medilocele private* se numera: a) Diversele creațiuni și asociațiuni; b) diferitele tractate și scrierile periodice. Medilocele publice de vulgarisarea științelor sunt: scolele primare, secundare și înalte, cum și institutele speciali întru câtu în elle se preda ver-una ramura de științele naturale. În fine aici se cuvine a vorbi și despre depozitele de cultura private sau publice.

Mediloce private de vulgarisarea științelor.

A) Diverse creațiuni și asociațiuni.

Celle mai însemnate creațiuni și asociațiuni pentru vulgarisarea științelor naturale suntu:

XLIV. Societatea de medici și naturalisti din Iassi.

Antâiulu promotoriu allu acestei societate este *Dr. Iacubu Cihacu*, nascutu la *Ashafenburg* în annulu 1800.

Dupo venirea sea în Iassi *Dr. Cihacu* dorindu a se țiené în currentulu științelor medicali formà una reuniune de medici pentru cetirea jurnalilor medicali, și la annulu 1833 se concepù idea împreuna cù fostulu proto-medicu *Dr. Zotta* de a întemeià una societate medicale și de științe naturale. Statutele acestei societate, fiindu primite de medicii, cari luassé parte la asociaționea pentru cetirea jurnalilor, se suppusera guvernului spre aprobare, care se acordà prin officiu din 18 Martiu 1835, sub generalulu *Chiselef*, și în consideratione utilitatii sèlle se inscrise acesta societate în budgetulu Statului cu una summa annuale de 6,000 lei, cù rsulu Iassiloru, ce se primesce și astadi din thesaurulu publicu.

Intensele relationi ce întemeiassé *Dr. Cihacu* cu museele din strainatate, contribuira fòrte multu la sporirea capitalulu societatiei și a collectionilor sèlle.

Prin concursu *Dr. Cihacu* societatea ajunse a interessà chiaru și pre învetiati barbati din strainatate, în câtu ea numerà între membrii sei pe renumitul *Humbold*, pre principele *Demidovu* și alti barbati eminenti, prin cari societatea aceasta a legasse relationi științifice cu alte societati învetiate din strainetate.

Dupo scopulu ce urmaresce, societatea acesta-a se împarte în sectionile: medicale, de științe naturale și de agronomia.

Administrarea affacerilor societatiei este încredentiata unui comitatu compus din unu presiedente, unu vice-presiedente, primu secretariu și cassiaru, secretariu allu doilea, bibliotecariu și conservatoriu, fia-care cù attributionile pre-

vedite in statute. Despre museulu si collectionile societatei de medici si naturalisti din Iassi se tractedia mai la valle.

Societatea de scientie naturali din Iassi a avutu si unu organu de publicitate ce s'au editatu la annulu 1852 sub redactiunea D. Dr. Const. Vernavu. Foia acesta contine articuli relativi la starea sanitatiei, la cultur'a, industri'a si negotiulu Moldaviei, cumu si la dietetica. Foia in cestione inse nu au apparutu de câtu unu tempu de doui anni.

XLV. Scôla secundaria de medicina.

De mai multu tempu s'au semtitu necessitatea unei scôle de medicina pentru formarea unui personale medicale adjntatoriu mediciloru primari de pr'in districte si chiaru a mediciloru de spitale, unde se tieneau persône fora diplome si de una capacitate dubiosa sau chiaru simpli barbiari. De si se semtiea insuficientia acestui personale adjntatoriu, totusi p'eno la annulu 1855 n'au essistatu in Bucuresci de câtu una scôla de barbiari, unde se predau conoscentiele relative la artea loru dupo mica *chirurgia* compusa de D-lu *Dr. Polizu*. Petrunsu de acestu adeveru D-lu *Dr. N. Cretiulescu*, pentru a subveni la acesta trebuintia, au cercatu a creá inco la annulu 1842 unu invetiamentu medicale, pentru care au scrisu in limba romanesca unu manuale de anatomia destullu de aptu dupo starea scientieloru medicali de atuncia si dupo puçinele progresse ce facusse limba româna in desvoltarea ei; totusi acesta idea nu se potù realisá din cauza difficultatiloru addusse de cotra administratiunea de atuncia a ospitiului Coltia.

La 14 Decembre 1855 *D. Dr. Davilla*, suppuindu principelui Stirbeiu unu proiectu de organisarea scôlei medicale din Bucuresci dupo modellulu scôleloru secundarie din Francia, proiectulu fu approbatu, si scôla acesta se contopi cu scôla de mica *chirurgia* a ospitaleloru civile si militare. Scôla de medicina fu inscrissa in budgetulu Statului cu allu seu personale invetiatoriu si cu unu internatu de 60 elevi interni.

Scôla acesta possedeá inco la annulu 1859 una biblioteca de 4000 volumine, formate prin donazioni particularie, si unu museu de anatomia indestullu de completu.

Prin buna voientia maiestatoru s'elle imperatoriului Francesiloru si regelui de Sardinia se accordâ studentiloru scôlei de medicina din Bucuresci privilegiu de a poté terminá studiele loru in facultatiile Franciei si alle Italiei ca si studentii din scolele medicali ai imperieloru mentionate.

La annulu 1859 Augustu in 16 scola acesta capetâ allu ei regulamentu definitivu, si numirea de scola nationale de medçina si farmacia.

Scopulu scolei acesteia erá de a formâ medici sau officiaru de sanitate pentru plasse si armata, fora a poté se dee si diplome de doctori in medicina, trametendu cei mai buni dintre elevii sei in universitatiile Franciei seu alle Italiei spre capetâ acelle diplome.

Prin concursulu acestei scole s'au instituitu unu esternatu si unu internatu in ospitalile civili, prin cari s'au inlocuitu barbiarii de prin spitale; asseme-nea s'au numitu in modu provisoriu dintre elevii scolei si medici de plasse spre a inlocui pre barbiarii si a da cellu antâiu adjutoriû la terra in lipsa mediciloru primari; in fine totu prin concursulu eleviloru essiti din scola nationale s'au infientiatu 18 ospitali districtuali.

Peno la annulu 1869 unu numeru de 32 elevi ai scolei s'au dussu cu spesele loru in Francia si Italia spre a-si obtiné diploma de doctori in medicina.

Scol'a acesta au produsu mai multi licentiati in medicina si chirurgia si au facutu atâte progresse in medicina si chirurgia, in câtu comissionea, insarcinata cu essaminarea propunerei D-lui ministru institutionei publice, relativa la transformarea acestei scole in facultatea de medicina, au declarat, co scol'a de medicina possede materialele, si personalele scolarescu si professorale necessariu spre a poté fi transformata in facultate medicale, cea-a ce s'au si effectuatu la annulu 1870.

Programm'a scolei de medicina si de farmacia, care erâ analoga cu cea prescrissa pentru scolele secundarie din Francia, se afla consemnata la pagina 32 a annuariului generale pre annulu 1864 si 65.

Studiile se predau in acesta scola dupo manuscriptele profesoriloru respectivi, fiendu-co, afora de anatomia mentionata a D-lui Doctore *Cretiulescu* si de fisiologia D-lui doctore *Polizu*, elevii n'au avutu la dispositionea loru de câtu manuscripte in limb'a romanesca sau carti franceze relative la obiectele studiiloru lor.

XLVI. Scola secundaria de farmacia.

Acesta scola fu organisata, precum s'au dissu, inpreuna cu scol'a nationale de medicina la annulu 1856, si fu suppusa succesivamente la acelle-asi reforme. Ea erâ impartita in 5 clase, si studiile farmaceutice se faceau dupo programma aprobata de consiliulu superiore alle instructionei publice in annulu 1862.

Din annuariulu generale pre annulu 1863 si 64 se constata co numerulu eleviloru de la infientiarea scolei au fostu de 53, din cari 11 au obtinutu diploma de assistenti in farmacia. Din statistica scoleloru publice pre annulu 1870 si 71 se vede co scola de farmacia si veterinaria la unu locu aveau unu numeru de 11 profesori cu 125 elevi.

In urm'a transformarei scolei de medecina in facultate capetâ si scol'a de farmacia uua organisatione difinitiva, consecrata prin regulamentului ei, ce este publicatu in *Monitoriulu ufficiale* No. 232 din annulu 1871. Prin acestu regulamentu se fisséza programm'a, durat'a studiului farmaceuticu, modulu trecerei eleviloru din vechi'a scola de farmacia in cea noua si inscrierea celloru noui veniti, modulu admitterei la invetiamentulu farmaceuticu dupo differitele state de elevu, de assistente sau de studente academicu.

XLVII. Școala de veterinărie.

După programul din anul 1864 învățământul veterinar era destinat să se facă în cursul de 5 ani.

Prin regulamentul publicat în *Monitoriul oficial* No. 22 din anul 1872; școala aceasta capeta a ei organizație definitivă. Regulamentul menționat prescrie condițiile de admitere a elevilor în școală, examenele anuale și cele pentru obținerea certificatului de aptitudine, și obiectele învățământului.

Personalul școlii se compune din 6 profesori, dintre cari unul directorul.

Elevii în veterinărie sunt interni. Școala aceasta urmădea a avea un spital cu materialele necesare pentru clinică, un local pentru facerea autopsiilor, una farmacia și un laboratoriu chimic, un muzeu coprenditoriu de preparate anatomice, și una bibliotecă, una grădina botanică, una ferraria pentru construirea potecilor și potecovitul cailor.

XLVIII. Societatea pentru încurajarea junilor români la învățătura în străinătate.

Pre la anul 1854 una sumă de bărbați veniți de curendă din străinătate, între cari D-lu Nicolau Ionescu, I. Leacă, repăsații: N. Chineză, D. Raletu, Scarlatu Vernavă și alții, se ocupau cu formarea unei societăți în scopul de a fundă un capital din alu caruia venit se se pota transmite la universitățile străine tinerii, cari terminandu cu succes științele colegiale în patria erau lipsiți de mijle pentru învățătura unei științe profesionale.

Statutele societății, fiind aprobate de guvernul Moldovei în anul 1855, societatea începă a transmite treptat câte un june în străinătate cu venitul capitalului adunat prin subscripționile de la binevoitorii contribuitori.

De atunci și până astăzi societatea aceasta au tinut unu certu numeru de tineri la studiu în străinătate în măsura strimtelor șelle mediloe, cari constau din produsul capitalului de aproape 4000 galbeni, și din contribuțiunile anuale ale unor Români generosi, dintre cari D-lu B. Pogoru, episcopul Fălărcu Șcribanu, D-lu farmacistu A. Racovița, C. Polizu, etc.

Între junii trimiși cu spesele acestei societăți vom menționă aici pre D-nii: B. Alexandrescu, A. Urechia, G. Draghici, C. Trăteanu, B. Răteu, V. Conta și alții, cari întorcându-se în patria servesc cu demnitate națiunii române, unii în ramul științelor literare, alții în alu conștiințelor comerciale, agronomice, medicale, etc., fora a mai indică aici și pre acei ce se ocupa astăzi în străinătate, studiandu științele comerciale, medicina, arhitectura, ingineria, etc.

Științele, cu cari după statute tinerii trimiși au să se ocupa în străinătate, sunt științele fisco-nationale aplicate la necesitățile țării noastre, și în parte: chimia, fizica, agronomia, ingineria și arhitectura.

XLIX. Societatea medico-chirurgicală din București.

La anul 1857 s'au înființat una societate medicală, ce portă titlul de

Societatea medicală științifică din România. Unu annu mai târziu se infiență alta societate numita: *Societatea medicală științifică din București*, alle carei statute mai co nu differu de alle societatei medicale din România.

Scopulu acestei societate eră de a urmari desvoltarea scientei medicale, a college casurile, cari interessedia progressele selle si a studiă diversele cestioni medicali si de scientie naturali ce aru poté concurre la imbunatetirea servitiilor publice, si in fine, a da occasione membriloru ce compunu corpulu medicale de a forma una legatura de confratia care se i puna in positione de a combină medilococele celle mâi bune pentru respandirea benefaceriloru medicinei in România.

Societatea eră reprezentata prin unu officiu compusu de unu presiedente, patru vice-presiedenti, patru secretari, unu cassiaru si unu archivariu, fia-care cu attributionile prevediute in statute.

Dupo unu lungu intervallu de interrompere a siedentieloru selle, membrii societatei s'au intrunitu erosi la 22 Augustu 1863. Apoi societatea a mai tinutu câte-va siedentie si in annulu 1864.

La annulu 1867, societatea reorganisata fiendu, si-au luatu numirea acesta: *Societatea medico-chirurgicale*, alle carei statute s'au intaritu la annulu 1867, prin decretu cu No. 1469.

Aceste statute, renoite la annulu 1870, suntu basea lucrariiloru societatei medico-chirurgicale. Despre scopulu si activitatea acestei societate s'a vorbitu la pag. 15 si 16 a discursului de facia.

L. Societatea junimea.

Societatea junimea a fostu fondatà in anulu 1865 de catrà D-ni Pogor, Maiorescu, Teodoru Rosetti, si I. Negrutu; la cari se adauserà apoi Leon Negrutu si N. Schileti. Numerulu membriloru crescu apoi din ce in ce schimbandu-se in cursulu timpului. Numerulu membriloru se urca asta-di la mai multu de patru-dieci.

Acesta societate nu au avutu neci un'a data statute sau regule dupa care se 'si orânduiasca activitatea literaria. Relationile dintre membri a fostu totu de un'a regulate numai prin sentimentulu de colegialitate care i basa impreunarei. Fie-care membru a fostu cu totul liberu in privirea activitatiei selle; discutitiunile de asemenea ne supuse neci unui soi de regulamentare. Cu tote aceste, sau mai bine dicându, d'in acesta cauza neci nu s'a ivitu in acesta societate neintelegeri sau certe pentru lucruri de simpla forma fora interesu; precumu si pe de alta parte legatura d'intre membri s'a intaritu d'in ce in ce luându caracterulu prieteniei.

Pentru a face parte d'in acesta societate nu trebeu nici o formalitate. Devisa ei sagalnică, in sa care corespunde adeverului este „intra cine vrea, rămâne cine pote.“

In privirea intereselor materiale societatea junimea a avutu la inceputu o

tipografie a sa in care a tiparitu gratisu mai multe carti scolare, care se vor enumera mai la vale. In urma unei crise financiare societatea a fost nevoita a se desface de acesta tipografie care a fostu luata de catre doi din membrii acestei societati ca intreprindere privata. Acesta in sa nu atinge intru nemica in datoria ce societatea a luatu asupra-si de a tipari pe socotela sa carti de o utilitate recunoscuta care i s'ar propune de autori lor.

Societatea junimea a infientiatu in Iassi si una libraria precumu si unu cabinetu de lectura, cautându a tiene publiculu Iassianu in curentulu produceriloru celloru noue ale scientiei apusene. In urma in sa s'a desfacutu de acea libraria (acum'a libr. Surandansky) precumu si de cabinetulu de lectura. Esistentia unui asemenea cabinet in Iassi pornesce in sa de la Societatea junimea.

Afora de acesta Societatea junimea dà câte una bursa unui studente din strinatate, fora concursu si numai dupo aprecierea produceriloru selle de societate.

Activitatea literaria a societatiei junimea are doue parti: un'a mai multu interiora, pentru cultura mutuala a membrilor sei. Pentru acesta se cetescu in sidentiele ei pre longa producerile membriloru, opuri insemnate straine (Buckle, Schopenhauer, Carey, etc.) Fia-care membru e tienu se communice societatiei descoperirile noue, scrierile insemnate aparute in sfera de scientia cu care se ocupa in deosebi.

Societatea discute si critica in sidentiele ei producerile literare si scientifice Romane, atâtu acelle alle membriloru câtu si alle cellor ce nu facu parte din ea. Critica joa in genere unu rolu capitalu in societatea junimea; ea este exercitata fora neci unu feliu de consideratione si cu destulu de mare asprime, si chiaru cu privire la acesta cricica si'a luatu societatea devisa numita mai susu.

Activitatea exteriora a societatiei junimea se manifestesa prin foia convorbiloru literare si prin prelegeri populare, nu mai putienu prin cartile produse de membri societatii, s'au de alti, si tiparite de ea.

Convorbirile literare au fostu fondate in annul 1866 de D. I. Negrussi. Acesta foia nu este chiaru organul societatii. Scrierile publicate in ea nu trecu tote prin aprobarea societatei. Totu-si pâna la unu punctu junimea se servesce de convorbirile literare ca organu de publicitate. Acesta foia este acumu in allu seselea annu allu essistentiei selle. In annulu acesta materia fiindu mai imbelsugata, foia ese in unu numeru mai mare de cole (6 cole pe luna). Ea numera colaboratori din tote partile locuite de Romani, si coprinde lucrarile celle mai variate, mai alesu literare; cele mai multe originale. Poesii straine traduse in versuri sunt de asemenea destulu de multe prose straine traduse, forte rare.

Prelegerile populare au fostu introduse in Iassi de D. Maiorescu in annul 1864. Infintiandu-se apoi societatea luara parte la ele mai multi din membri junimei. Aceste prelegeri se tienu in numeru variatu in fia-care annu in lunile de ierna. Subietu este totu de una unu intregu. Fia-care prelegere contine o

parte din suma de idei ce este se se infatisiedie publicului. Diferitele programe si resumatele acestoru prelegeri s'au publicat in convorbiri. Ele se tienu in sala universitatii inaintea unui publicu destulu de numerosu in care si damele sunt reprezentate.

Societatea junimea posedea unu *dosaru de curiositati* in care tote aberationile gustului ce sunt din nenorocire atot de dese in literatura noastra, sunt pastrate in originalu.

Politica militante este esclusa din discusionile societatiei. Interesele mari ale tierii facu inasa adesea obiectulu discusionii pentru ca membri se se lumineasa mutualu asupra loru. Opinioniile suntu inasa cu totulu libere. Societatea nu are principie fisse si nestramutate de la admiterea carora se atarne participarea la ea. Silintiele ei suntu de a afla adevurul, si pentru acesta trebuie respectate tote opinionile, pentru ca din ciocnirea si combaterea loru se se pota deosebi. Pentru a da idea despre obiectele asupra carora s'a discutat in societate, citamu: Valorea istorica a poporeloru latine si germane. Causele voiniciei Romaniloru in timpurile mai vechi. Directionea spiritului bucurescianu. Politica esteriora pe care trebuie se o urmesa tiara noastra in viitoru, basata pe mersulu istoriei poporeloru Europei in legatura cu starea interiora a spiritelor in fasa actuala, meritele lui Heliade, etc. etc.

Unulu din obiectele care a ocupatu mai multu pe societate atot in timpurile de mai nainte cot si in celle din urma este cestiunea ortografiei. Acea ce a rezultatu este adoptata in convorbiri, de si nu in mod absolutu, ci numai provisoriu pone la noue cercetari.

In fia-care annu la aniversarulu fondareii societatiei se da unu mare banchetu la care iau parte numai membri societatiei. Fia-care membru e tienu se faca pentru acea ocasiune cote una scriere pe cotu se pote de unu contienutu vesel si mai alesu satiricu.

Carti publicate de membri ai junimei — s'au de alti tiparite de ea.

- Maiorescu 1) C. Penalu, Barnuti.
- Idem 2) *Pressa Romana.*
- 3) *Scrierea limbei Romane.*
- T. Negrussi 4) *Dramele lui Schiller (Hotii, Fiesco, intriga si amoru); Traduceri.*
- 5) *Miron si Florica.*
- 6) *Poesii.*
- P. Carp 7) *Traduceri din Schakspeare: Macheth.*
- 8) *id Othello.*
- D-na E. M. 9) *Schiller, mortea lui Valenstein, traduceri.*
- I. Muntenu 10) *Ode si epode de Horatiu cu comentariu.*
- G. Paicu 11) *Epitome Hist. sacrae.*
- I. M. Melic 12) *Elemente de aritmetica.*

- id 13 — gramatica.
 V. Culiario 14) — algebra.
 Mesota 15) Prütz, Geografia si Istoria Univ. prelucrata pentru Romani.
 Bodnarescu 16) Riensi, dram'a in 5 acte.
 V. Alexandri 17) Dumbrava Rosie, poema istorica.
 Xenopol 18) Discursu la serbarea de la mormentu' lui Stefanu-cel-Mare.
 id 19) Despre invetiamentulu scolaru.
 Caragiani 20) Gramatica Elina.

Subu pressa

Maiorescu.— Traducere din Schopenhauer.

Xenopol.— Chronologia Ist Universale.

Culiano.— Calculu diferencialu si integralu.

Quetelet.— Astronomie, traducere.

Burla.— Gramatica Elina. 1)

LI. Societatea de scientie naturali din Bucuresti.

Acesta societate alle carei statute erau sanctionate inco din annulu 1864 s'au inauguratu la 31 Octombre 1865.

Scopulu societatiei este de a conlucra la inaintarea scientieloru naturali in genere, si in specie a aduna si a face se se conosca productionile solului Romaniei in sene insusi si in reporturile selle cu artile industriali si agricultura.

Idea de formarea acestei societate s'au conceputu in modulu urmatoriu: la annulu 1864 D-lu Doctore *N. Cretiulescu*, pre atunce Ministru Instructiunei publice, invita pre D-ni Doctore *Davilla*, *Essarcu* si D. professore *G. Stefanescu*, de a combina medilocele celle mai nemerite pentru studiulu solului tierrei, a esplotarei lui, si pentru facerea unei charta geologica a *Principatelor-Unite*.

In reportulu seu commissionea acesta aréta: *a*) importantia acestoru lucrari si lipsa loru in tierra nostra; *b*) pucin'a importantia ce se da studiiloru acestoru-a, si *c*) pucin'a desvoltare ce au luat instructiunea scientieloru fisico-naturali in societatea nostra.

Pre bazea acestoru considerande commissionea propune:

- 1). Instituirea unui cursu speciale de geologia si mineralogia,
- 2). Constituirea unei comisiune permanente de geologia pentru conducerea lucrariloru, care se voru allege din senulu societatiei de scientie naturali. Mem-

Relationea precedente mi s'au comunicatu de D. B. Pogoru membru allu societatiei junimea.

brii acesteia voru face mai întâiu nesece excursioni spre a se informá despre localitățile, unde se afla fodine de pētra, de carbuni de pamentu sau de alte minerali.

3). Commissionea propune impartirea tierrei in circumscriptioni geologice dupo numerulu geologiloru, cari impreuna cu scolarii loru se faca excursioni, si, dupo ce rezultatulu cercetarei loru va fi essaminatu de societatea de scientie naturali, se se tramitta una dare de sēma la ministreriulu instructiunei.

4). La finele lucrarei fia-care geologu avea se de una charta detaliata a circumscriptionei sēlle, pentru ca din instruirea totororu charteloru speciali se se formodie chart'a geologica a tierrei.

Societatea de scientie naturali din Bucuresci se dividea in trei comitate: *zoologicu, botanicu si geologicu*:

a). Comitatuulu zoologicu, avea a se ocupá cu anatomia si fisiologia comparata, cu acclimatarea animaliloru utili tierrei, cu formarea de collectioni si cu determinarea speciiloru essistenti;

b). Comitatuulu botanicu erá insarcinatu de a face erbariulu tierrei, de a aduná plantele utili gradinei botanice si a climatisá pre acelle ce voru poté face se prospere industria si agricultura, si

c) Comitatuulu geologicu urmá a se ocupá cu adunarea collectioniloru de roce minerali si fosili. Scopulu speciale allu acestui comitatu este formarea chartei geologice a Romaniei.

Officiulu societatei se compune de unu presedente, trei vice-presedenti, unu secretariu, unu tesaurariu, unu conservatoriu, unu archivistu, cu attributionile prevediute in statutele societatiei.

(Societatea se imparte dupo alle ei ramure de activitate in sectiunea: *zoologica, botanica si geologica*.)

Statutele societatiei prevedu: a) Co membrii ei se faca la tempu-opportunu excursioni de istoria naturale in unele parti alle tierrei; b) se se propuna in fiecare annu unu subiectu de premie asupra materiloru de istoria naturale ce se potu supune esperientiei si observatiunei si cari voru avé de scopu se adduca folosu tierrei.

Pentru intempinarea speseloru societatiei in budgetulu annului 1865 se prevediuse 10,000 lei, éro pentru spēsele cari necessita facerea excursiiloru geologice 30,000 lei.

Cu ocasiunea infientiarei acestei societate scol'a de medicina d'in Bucuresci i au offeritu urmatoriele collectioni: a) un erbariu de 5,639 plante, b) 246 mostre sau probe de lemne, c) 827 roce minerali (esemplarie paleontologice), d) 5,341 specie d'in regnulu animale. In sedentia generale d'in 9 Noembré 1865 membrii societatei si au luat ca organu de publicitate diariulu *Natura*.

Societatea de scientie naturali din Bucuresci care erá conceputa sub asiá de bune auspicie, in annulu 1868 nu mai da semne de vieta.

LII. Societatea academica romana.

Motivele infientiarei acestei societate sunt indicate in referatul D-lui ministru instructiunii cotra consiliulu ministriloru d'in annulu 1866. Pre basea acestui reportu se decretà si aprobà regulamentul pentru formarea societatiei litterarie române, a cui missiune speciale e de : a) a determinà ortografi'a limbei române, b) de a elaborà grammatec'a limbei române, si c) de a incepe si realisà lucrarea dictionariului romanu.

Pensru antâia ora societatea se compuse d'in 21 membri luati d'in diferitele provincie locuite de Români, conformu regulamentului mentionatu, si ministriulu instructiunii publice avea se invite la societate de a dreptu pre acei barbati d'in tierrele locuite de Români, ce se distingu prin meritele si lucrarile lor litterarie.

La acesta intrunire a societatiei, ce avú locu la 1 Augustu 1867, se formà : a) statutele definitive alle societatiei; b) se descussera basile dupo cari urmá a se elaborà dictionariulu si grammatice'a; c) se defipse modulu cumu avea a se adunà materialile si formele limbei d'in tôte tierrele locuite de Romani; si d) se decise de cotra cine si cumu se se lucrede cele doue carti d'in materialile adunate.

In fine la 16 Augustu 1867 se iea in discussiune proiectulu de statute pentru societatea academica romana, cari se si aprobà in sedinti'a d'in 24 Augustu 1867.

Scopulu acestei societate este de a lucrà la inaintarea littereloru si a scientieloru intre Romani.

Societatea se imparte in trei sectioni : a) sectionea litteraria filologica, b) sectionea istorica archeologica, si c) sectionea scientieloru naturali, fla-care cu attributionile enumerate la art. 4 din statute.

Societatea si allege membrii ei conform cu prevederile statuteloru. Membrii societatiei au drepturile si indatoririle prevediute in statute. Asemenea statutele prevedu si modulu tinerei siedentieloru adunarei generale si alle celloru de sectioni.

Societatea academica romana are unu presedente, unu vice-presedente si unu secretariu allessu din senulu ei, cu attributionile indicate in statute.

Societatea are unu organu speciale, „*delegationea societatei academice*,” compusa d'in presedentele seu, vice-presedentele si secretariulu societatiei d'in preuna cu alti doui membri allessi de societate. Acestia constituescu organulu reprezentativu si administrativu allu societatiei, cu insarcinarea de a administrà fondurile societatiei dupo budgetulu validatu de densa.

Societatea academica romana are una missiune inalta si un scopu atâtu de sacru in câtu nu pôte fi vre-unu Romanu adevratu, care se-nu-i reconoseca acesta missiune importante si se nu-i uredie cele mai salutare rezultate pentru intréga Romanime.

LIII. Societatea pentru invetiatura poporului romanu 1).

Scopulu acestei societate, infientiata la annulu 1866, este instructiunea si educationea poporului român, precumu acesta in speciale se precisa in statutele societatiei.

I. Conformu scopulu seu societatea si-au indreptatu activitatea in crearea scoleloru de adulti pentru a da mediloce ori-carui Român ce nu scie carte de a invetiá a scrie a citi si in acellu-asi tempu a capetá conoscentiele celle mai indispensabile pentru a deveni buni cetatiani. Indata dupo inaugurarea societatiei, sectionea centrale au deschisu in Bucuresci V scole de adulti. Scolarii acestia erau impartiti in trei divisiuni : I in prima divisiune s'au pusu toti adultii, cari nu scieau nici serie, nici ceti ; II in a doua s'au pusu acei-a cari aveau óre cari inceputuri de scriere si cetire, carora pre longa cetire si scriere mai buna li se dau notioni de aritmetica, necessaria pentru viéti'a practica, si in a III divisiune veniau cei ce scieau bine scrie, ceti si socoti, caroru-a li se predau notioni elementarie de geografia si istori'a tierrei, precumu si ore-cari inceputuri de istoria naturale. In aceste scole pre longa invetiaturile aretate mai susu se predau si notioni elementarie de igiena si de scientiele fisico-naturali, applicabili la necessitatile vietiei.

Scole de adulti s'au deschisu, afora din capitale, in mai multe cetati alle tierrei ; inse successulu acestoru scole nu au respunsu la staruentiele societatiei ; de si mai multe sectioni, precumu cea de Prahova, Gorju, Iassi si altele, s'au incercatu a incepe assemenia cursuri, totusi elle n'au reessitú, afora de sectionea centrale, care au pututu tiené 4 ani successivi scole de adulti deschise, cari si aceste au reessitu in modu incompletu din lips'a auditoriloru.

II. Allu doilea scopu ce si au propusu societatea au fostu *formarea de invetiatori*, cari se fia in stare a respandi lumina si moralitatea in mass'a poporului de la térra, pentru care s'au infientiatu *scoolele normali primarie*. Societatea posede asta-di 4 assemenia scoli: una in capitale, a doua in Ploesci, a treia in Berladu si a 4 a la Putna.

Pentru a veni in adjutoriulu unoru institute atátu de importanti, guberniulu tierrei au accordatu unu subsidiu pentru intretinerea scoleloru normali.

Scola normale din Berladu s'au infientiatu la annulu 1871, prin concursulu patrioticu allu D-loru professori in cea-ce privesce lectionile, prin concursulu generosu allu cetatianiloru intregului judetiu, cari au inscrissu in budgetulu seu sum'a de 6,000 lei noui, cumu si prin contributionea comunelor rurali.

Scola normale primaria d'in Ploesci s'au deschisu la annulu 1866.

1) In chronica societatei acesteia se constata eo D. V. A. Urechia antáiu au avut idea de a organisa una societate pentru invetiatura poporulul Român, intitulata *Societatea amiciloru instructiunei*, care idea au comunicatu-o in Augustu 1866 unei adunari de amici in casa D-lui D. Essarcu.

Intre alte obiecte, se preda in aceste scole : *Notioni d'in igiena popularia, d'in agricultura, de istoria naturale si fisica popularia, si de orticultura.*

III. Pre lunga acestea societatea au mai infientiatu si *una scola tehnica*, in care se facu cursuri profesionali publice si gratuite, cu scopu de a respandî primele principie alle scientieloru naturali si a face se petruna in clasele de meseria si comercianti români conoscentie tehnice speciali necesarie fiacareia d'in aceste clase.

Cursurile profesionali deschise de sectionea centrale sunt :

1. Cursuri pentru lemnari si murari, unde pe lunga instructionea generaria, se preda adultiloru notioni de geometria descriptiva, applicabili la aceste meserie.

2. Cursuri pentru tabaci, unde, intre altele, se preda chymia applicata la tabacaria.

3. Cursuri pentru comercianti, unde, intre alte invetiaturi, se preda tehnologia si cunoscentia merciloru, conformu cu programm'a formata de comitatu.

IV. A patra lucrare ce si au propusu societatea au fostu infientiare unei foie. Intre altele foia acesta coprende articuli relativi : 1) la actele societatiei, 2) articuli despre differitele sistematate si metode de invetiamentu, 3) despre istoria naturali, 4) d'in istoria tierrei, 5) relationi despre conferentiele publice tinute la atheneulu românu ; 6) diverse poesie, etc.

V. In fine unele d'intre comitatele societatiei, precumu cellu allu sectionei de Gorgiu si de Putna, constantandu importanta a revisioniloru au luat u iniciativa de a tramette persone d'in senulu loru spre a merge se inspecte scolele rurale si se arete apoi autoritatiloru competenti lipsele descoperite.

LIV. Societatea atheneului romanu.

Atheneulu românu fu organisatu mai antâiu in Iassi de D-lu V. A. Urechia la annulu-1860, si apoi reorganisatu in Bucuresci la annulu 1864.

Scopulu ce si propunu membrii acestei asociatione este : *a)* de a si immulti conoscentiele prin lecturi, prin discussioni, prin placide si conscientiose investigationi asupra scientiei si asupra adeverulu, uninduse astu-feliu in idee si sentimente communi si dandusi abitudinile ordinei, egalitatiei si a discussionei collective, si *b)* a propaga aceste conoscentie prin fascieli, prin diarie si publicatiuni periodice, prin lecturi si cursuri publice.

Asia déro atheneulu românu este una societate scientifica, litteraria si artistica, ce tintese a intruni in unu scopu commune pre toti barbatii, cari se interessa la desvoltarea si respandirea scientieloru, littereloru si artiloru in Romania. Acesta asociatione se divide in : *a)* sectionea scientieloru morali si politice, *b)* sectionea scientieloru naturali, fizice si mathematice, si *c)* sectionea litteraturei si a belleloru arti.

Medilocene de cari dispune societatea pentru realisarea scopulu seu sunt :

I. Facerea de cursuri publice de cotra membrii atheneului; II publicarea acestor cursuri spre a le poté respândi câtu mai multu, si

III. Discussioni si convorbiri in senulu societatiei pentru luminarea reciproca a membriloru sei.

Societatea atheneului au lucratu si lucrédia forte multu pentru litteratura, arti si scientie, cumu si pentru propagarea loru in senulu nationei, prin alle sale cursuri publice si gratuite, cari suntu atátu de frequentate.

L.V. Institutulu Academicu d'in Iassi.

Acestu institutu, fundatu in annulu 1866, fu destinatu pentru prepararea la essamenulu de bacalauriatu si de admissione in scola militaria. Cursurile in ellu suntu dispuse astu-felliu co elle se correspondu cu programmele officiali.

In annulu scolaru 1871 si 72, Institutulu Academicu despunea de 18 profesori pentru una populatione de 169 elevi, d'entre cari 138 interni si 31 esterni.

In cea-ce privesce rezultatele obtinute de la infientiarea lui peo asta-di, 13 elevi preparati in acestu institutu au intratu in scola militaria, si 36 au capetatu diploma de bacalauriatu la Universitatea din Iassi. Pentru demonstrarea scientieloru institutulu possede urmatoriele collectioni :

1. Tóte figurele solide de Geometria lucrate in lemnu;
2. Instrumente pentru redicare de planuri si pentru nivellare;
3. Charte istorice de geografia;
4. Pentru istoria naturale, si a nume : differite specie de animali, mustre de roce si unu erbariu;
5. Una mica machina electrica si alte câte-va aparate de fisica;
6. Charte complete de geologia;
7. Gradina spatiosa pentru preambularea eleviloru;
8. Una gradina rezervata, unde se afla unu inceputu de gradina botanica.

L.VI. Societatea Transilvania pentru adjutoriulu studentiloru románi d'in Transilvania si partile ei.

Ídea acestei societate s'a produsu in diu'a de $\frac{3}{15}$ Maiu annulu 1867. Mai multi studenti si alti onorabili cetatiani din Bucuresci, serbandu anniversaria acestei mari dille a reinnoirei nationalitatei române in Transilvania, unii studenti d'in Transilvani'a avura fericita idea de a propune infientiarea unei societate pentru adjutoriulu studentiloru románi de peste Carpati. Propunerea fu primita cu insufletire. Se tinura mai multe adunari. In adunarea de la 23 Iuniu 1867 se allesse unu comitatu definitivu sub presedenti'a *D-lui A. Papiu Ilarianu*. In adunarea de la 30 Iuniu 1867 se votara definitivu statutele societatei. Dupo aceste statute, ori-ce románu póte fi membru allu societatei, respundendu 10 lei noui pre annu. Adunarea se convóca de patru ori pre annu.

Membrii adunarei sunt : a) membrii comitatului; b) acei domni membri ai so-

cietatei carii au luat initiativa infientiarei ei; c) acei domni membri ai societatei ce dau o data pentru totu denna suma de 12 galbeni; in fine, d) acei carii in cursu de cinci anni au indeplenu regulatu tôte obligationile de membri ai societatei.

Comitatulu societatei se compune din 15 membri, unu presiedente, doui vice-presiedenti, doui secretari, cassiaru, si alti noue membri, apoi comptabili si scriitori. Comitatu ingrijesce de averea societatei, si essecuta decisionile adunarei.

Comitatulu se allege pre unu anu, si este responsabile cotra adunarea societatei.

In adunarea societatei de la 22 Octobre 1867, se constatà co societatea inca-sasse 12,856 lei vechi, 25 parolle, d'in cari spesandu 497, l. v. 33 par., dispu-nea de miculu fondu de l. v. 12,358, par 32, numerandu preste 400 membri.

La adunarea din 12 Maiu 1868, fondulu societatei, scadendu spesele, erá de lei v. 88,520, par. 6.

In acesta adunare se decise tramitterea a trei studenti la universitatile din terrele latine, cea ce se si facu in tomn'a annului 1868. Societatea facu progresse neinctate si neaseptate. In adunarea tinuta la 10 Decembre annulu 1872, se constata co fondulu societatei, scadendu tôte spesele, este de lei noui 118,674, 04.

Din veniturile acestui fondu se intretinu asta-di 6 studenti la universitatile d'in terrele latine.

Societatea serbédia diua de $\frac{3}{15}$ Maiu, care este un'a din celle mai frumóse serbatori nationali din Bucuresci. Pre fia-care annu se tiparesce cartea societatei, in care se publica tôte socotelile si tôte lucrarele ei. In adunarea societatei se pronuntia si câte unu discursu litterariu.

Studiele pentru cari au tramessu peno acumu societatea acésta-a pre teneri in strainetate, au fostu : medicina, scientiele matematice, montanistica si polytechnica.

LVII. Societatea de scientie fisico-naturali d'in Bucuresci.

Acesta societate infientiata la annulu 1868 are de scopu :

a) De a elaborá programme detaliat de scientie fisico-naturali pentru invetiamentulu secundariu, si a mediloci admitterea loru in scolele publice pentru ca astu-feliu se se introduca una singura sistema ;

b) A elaborá carti didactice, conforme acestoru programme, si a face se se imprima, a infientiá si intretiené cabinete de fisica, chimia si istoria naturale pre longa fia-care lyceu si gymnasiu din terra, dupo medilocele de cari va despune societatea ;

c) A offeri scolariloru fora mediloce d'in cartile didactice elaborate de membrii societatei, si

d) A discute asupra differiteloru cestioni d'in scientele fisico-naturali

Suntu de dreptu membri collaboratori resedenti toti professorii publici ai invetiamentulu secundariu de scientie fisico-naturali d'in capitale. Assemene suntu de dreptu membri collaboratori correspondenti toti professorii publici

de acelleasi studie de prin judetie. Potu deveni membri resedenti seu correspondenti tote persoanele speciali in scientie, cari esprimendu-si dorentia de a face parte d'in societate, voru fi admissi prin votulu societatiei.

Basea toturoru lucrariloru acestei societate suntu statutele votate la 27 Ianuariu 1868.

Dupo constituirea societatei la allegerea officiului definitiv, societatea avendu in vedere destinsese merite scientifice, offeri prin votulu seu unanimu presedentia D. E. Bacaloglu. Din chiaru enuntierea scopului societatiei se vede importantia lucrariloru, la cari tintesce acesta asociatione, despre care mai in speciale se tractedia in foia, Romanulu, din 30 Martiu 1868.

In diariulu Romanulu din 18 Maiu 1868 se vede publicata programma generale de scientie fisico-naturali propuse pentru collegiele si gymnasiile d'in Romania in conformitate cu principiile societatiei.

LVIII. Societatea Hydrologica.

Societatea hydrologica din Romania infientiata la annulu 1869 are de scopu desvoltarea si propagarea studiiloru apeloru minerali.

Societatea se compune de membri *fundatori*, de membri *titulari resedenti*, si membri *titulari correspondenti*, nationali si straini, si de *membri donatori*.

Membrii titulari constituu essentialmente societatea; ei au singuri voce deliberativa in allegerile si in cestionile reglementarie.

Pentru a obtine titlulu de membru titulariu resedente sau cellu de titulariu correspondente, este trebuintia de a se presenta una lucrare manuscripta asupra apeloru minerali din Romania.

Acesta lucrare va fi essaminata prin una commissione.

Reportulu commissionei va fi cititu in sedentia publica. Votulu se va face prin scrutinu secretu, si decisionea nu este valabile de catu numai candu ea va reuni majoritatea absoluta din suffragiele membriloru presenti.

Societatea si adauge membrii onorari, cari-i suntu representati de *biurou*, procede la admissionea loru prin scrutinu dupo modulu indicatu mai susu.

Membrii titulari, cari nu presenta in fia-care annu una lucrare societatei, devinu membri onorari.

Toti membrii societatei voru primi una diploma portandu sigillulu societatei.

Biuroulu este compusu de unu presedente, de doi vice-presedenti, de doi secretari, din cari unulu este si tesaurariu, si altulu archivariu, insarcinatu cu collectionile

Reunionea *biuroului* constituie una commissione, care are a se ocupa de tote cestionile administrative si reglementarie, in interessulu societatei.

Toti membrii *biuroului* suntu allesi pre trei anni, si nu potu fi allesi de catu dintre membrii titulari.

Sedentiele societatei au locu una data pre luna, si suntu publice.

Lucrarile societatei se compun: de reporturi asupra lucrarilor manuserisite sau tiparite, adressate societatei; de communicationi din partea membrilor societatei; de discussioni asupra cestionilor propuse de *biuron* si puse la ordinea dillei a sedentiei urmatoria.

Societatea publica una dare de s \acute{e} ma despre sedentiele selle redactate de secretariu si publicate in *Monitoriulu official* si in gazet'a Spitalelor.

La epoce ce societatea va hotari prin votu speciale se voru distribui premie asupra celloru mai importanti memorie prezentate societatei.

Fondurile societatei se voru compune de subventionile cari va hotari guberniulu, de donationile personelu particulare si de una cotisatiune anuale de 20 lei noi pentru fia-care din membrii titulari, de una retributione de 10 franci pentru diplomele membrilor titulari si correspondenti nationali.

Pentru acesta cotisatiune fia-care membru titulariu va primi gazet'a spitalelu, in care voru fi publicate tote lucrarile societatei, fia in numeru de fia-care luna, fia ca supplementu estraordinariu.

De la infientiarea societatei s'au tienutu c \acute{a} te-va siedentie, in cari membrii respectivi au luat insarcinare de a se occup \acute{a} cu diverse cestioni relative la scopulu societatei; rezultatulu acestoru lucrari, inse, peno acum nu s'au datu publicitatei.

LIX. Associationea fratiloru Ioannu si Nicolae Ionnescu pentru infientiarea scolei particulare de agricultura la Bradu.

Miscati de unu sentimentu de gratitudine cotra terr'a care-i au crescutu si de una pietate filiale cotra nascutorii lor, D-nii frati Ionnesci s'au asociatu la annulu 1871, a fund \acute{a} chiaru in locul nascerei lor una scola de agricultura particulare, a carei administratione nemediata este incredentiata D-lui Ioannu Ionnescu.

Scopulu ce-si propune D. I. Ionnescu este: de a introduce in terr'a nostra medilocele prin cari se se faca una agricultura rationabile progresiva si inavutitoria, apoi a respandi luminele aceste prin formarea de vechili, epistati, si alte persone capabili de a aplic \acute{a} pre ori ce mosia principiele agriculturei rationale, adeco, acea care da folosulu cellu mai mare cu spesele celle mai mice, fora a saraci pamentulu si fora a assupri pre muncitorulu ei.

Programm'a invetiaturei se compune:

1) Din invetiatura elementaria pentru copii cari vinu in scola fora scientia de carte.

2) Invetiatur'a teoretica a agriculturei ce contine: *fiologia*, *zootecnia*, *economia rurale* si *contabilitatea*.

3) Invetiatur'a practica a agriculturei, ocupandu pre elevi la differitele operationi alle culturai de la intrarea lor si peno la essire din scola.

Cursulu invetiaturei agricole tine 3 anni, dupo care elevulu trebue a face una callatoria de 3 luni intru un'a d'in partile locuite de Romani, si apoi ellu

merge la un'a d'in mosiele ce i se va desemnà de directiunea scolei, unde elevulu va sta alte trei luni ; apoi depunendu essamenulu va primi diplom'a cuvenita.

D. Ionnescu voiesce a prì bà prin medilocele de care despune, co acestu invetiamentu va contribui la imbunetatirea si in florirea agriculturiei, si prin rezultatele castigate va determinà pre cultivatoriu se lasse sistem'a de cultura ruinatoria si se o inlocuesca cu alt'a mai raționale, mai inavutitoria si mai conforma cu nevoiele si cu impregiurarile actuali alle agriculturiei nostre. D. Ionnescu 'si propune a aretà sateniloru prin fapte, co cu una intendere de pamentu ca a loru unu cultivatoriu cu doui boi pote se-si creedie unu traiu mai bunu de câtu cella de care ellu se plange asta-di, si co astu-feliu terr'a nostra pote se indestuledie una populatione cellu pucinu indoitu mai mare de câtu cea ce posede asta-di acestu pamentu. D. Ionnescu dice, co indata ce va ajunge a creà unu modellu de cultura pre 4 falci, D-sea va merge mai departe, applicandu principiile scientiei la cultivarea a 40, a 400, a 4000 falci.

La inceputu scol'a a avutu numai diece elevi, carora se predau scientiele prevediute in programma. Elevii se ocupau un'a jumetate di cu teoria si un'a jumetate di cu practica. In practica elevii s'au ocupatu cu tote lucrurile de gradinaria si de plugaria, si la essamenele depuse in facia unui publicu numerosu d'in Romanu, elevii au respunsu intr'unu modu multiemitoriu.

Resultatele lucrariloru agricole alle D-lui Ioannu Ionnescu suntu forte satisfactorie, precumu acesta se probeza d'in relationea publicata in diariulu „*Unionnea liberale*“ la inceputulu annului currente.

LX. Liceulu nou din Iassi.

Acesta institutiune privata este fundata de una associatiune de professori de littere, si scientie in annulu scolariu 1871 pentru desvoltarea invetiamentulu nationale in scola.

Aice s'au formatu una gradina botanica si unu laboratoriu chimicu ; ambele se afla asià dicundu in embrione : 1 pentru co scol'a de abià este la inceputulu fundatiunei, si 2 pentru lipsa de mediloce sufficienti, cu cari se se pota procurà de una data tote celle necessarie.

B) Diverse tractate si scrieri periodice.

Barbatii cari au facutu tractate generali despre scientiele naturali in terra nôstra, sau cari au descrissu constitutionea ori productionile solului României suntu urmatorii :

LXI. *De Peyssonel. Observations historiques et g'ographiques sur les peuples barbares qui ont habité les bords du Danube et du Pont-Euxin. a Paris, 1765 in 4.*

Idem. Sur le commerce de la Mère-Noire.

LXII. *D. Cantemiru. Historisch-geographisch-politische Beschreibung der Moldau. Leipzig 1771 in 8.*

LXIII.¹ *Carra. Histoire de la Moldavie et de la Valachie, avec une dissertation sur l'état actuel de ces deux provinces, par C... (Carra). Iassy, 1777, in 8 Paris, Sangrain, 1778, in 12.— Nouv. édition, augmentée des mémoires historiques et géographiques sur la Valachie, par M. de B... (de Bauer) Neuchâtel, 1781, in 12.*

LXIV. *Franz Grisellini: Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temeswarer Banats. Wien 1780.*

LXV. *Pallas. Voyage en Russie et dans l'Asie. Paris, 1788.*

LXVI. *Raicevich. Osservazioni storiche naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia (dal signor Raicevich, di Ragusa, cons. d'Austria in Moldavia) Napoli, G. Raimondi, 1788, in 8.*

LXVII. *Hacquets. Neueste phisikalisch-politische Reisen in den Jahren 1788 und 1789 durch die Dacischen und sarmatischen oder nördlichen Carpaten, Nürnberg, 1798, 4 Th. in 8.*

LXVIII. *Amphilochi, a publicat cartea intitulata: „De obste geografia pre limba moldovenésca, scósa depre geografia lui Bufier, tiparita la annulu 1795 in Iassi“.* In cartea acesta se vedu descrissi câti-va arburi essotici, precum: *cuisiorulu, ca-caulu, etc.*

LXIX. *Engels Geschichte der Moldau und Wallachei. Halle 1804, 2 Theile.*

LXX. *Wolf Andrei Med. Dr. Beiträge zu einer statistisch-historischen Beschreibung des Fürstenthums Moldau. Hermanstadt 2 Th. in 8. 1805.*

LXXI. *Fr. Gretzmiller? a scrissu oper'a intitulata „Topogrisch-historische Beschreibung der beiden Fürstenthümer Moldau und Wallachei, Wien 1810. Autoriulu descrie in oper'a sea: productele naturali d'in remnulu animale, vegetale si minerale. La annulu 1821 a apparutu acea-asi opera insocita de una charta, luandu-se in privire starea depre atunci a terreloru nostre.*

LXXII. *M. P. M. Lejeune, professore particulariu allu princepelui Moldavei, atradussu, d'in limb'a italiana la annulu 1822, „Voyage en Valachie et en Moldavie avec des observations sur l'histoire, la physique et la politique, augmenté de notes et additions pour l'intelligence de divers points essentiels. Autoriulu tractedia in oper'a acesta despre animalile, vegetalile si mineralile conosciute pre atunci in terra nostra.*

LXXIII. *Wilkinson W. Tableau historique, géographique et politique de la Moldavie et de la Walachie, traduit de l'anglais par M. de la Roquette, 2 edit. à Paris 1824 in 8.*

LXXIV. *D. Dr. Stefanu Vasiliu Episcopescu, au scrišu: 1) la annulu 1824, medi-loce si lécuri de ocrotirea ciumei; 2) la annulu 1829, Oglinda sanetatei si a frumusetiei omenesci, si 3) la annulu 1837, despre apele metallice alle României (vedi pag. 30).*

LXXV. *Rudolf Lindau. Die Wallachei und Moldau in Hinsicht auf Geschichte, Landesbeschaffenheit, Verfassung, gesellschaftlichen Zustand und Sitten der Bewohner nach Wilkinson und andern Quellen beirbeitet von 1829.*

LXXVI. *Paulu Vasiciu, nascutu in Temisiora, Dr. in medicina, fostu directoriu de carantina, mai tardiu inspectoriu allu scoleloru nationali romanesci in*

Transilvania, cá stundente la medicina in Pesta a scrissu romanescu *Antropologia*, 1 tomu, sau *scurta cunoscentia despre omu si insusirile selle*, la annulu 1830; dupo aceea-a *dietetica*, una mica carticica. Cá directoriu de carantina a tradussu *Macrobiotic'a* lui *Hufeland*, 2 tomuri; *nepotentia si totalea ei vendecare*. A mai scrissu multi articli d'in medicina popularia in *fóia pentru minte, anima si literatura; éra de la 1868 in Transilvania care esse la Brasovu*.

La annulu 1870 au scrissu *Catechismulu antropologicu intoemitu pentru poporul romanescu, si Catechismulu sanatatei (hygiéna)*.

LXXVII. *D. Dr. Constantinu Vernavu* a publicatu la annulu 1836: a) una disertatione intitulata: *rudimentum physiographiae Moldaviae*. In acesta scriere *Dr. Vernavu* tractedia: 1) despre intenderea si limitile Moldovei, despre muntii, padurile si apele ei; indica: oppidele, museele, scolele, clima, starea solului; 2) despre mineralile Moldovei si alte producte alle selle; 3) despre apele minerale do la Borea, Strunga, Slanicu, etc.; 4) *Dr. Vernavu* notedia diversele specie de cereali, legume si verdetie, plantele testili si medicinali, cumu si speciile de arbori si intensele campie de pasionatu; 5) ellu enumera animalile, cari crescú in Moldova in stare domestica ori de salbatacia; 6) in fine, *Dr. Vernavu* tractedia in serierea sea si despre morbiu cei mai communi, de cari suffere poporul românú si despre remediile intrebuintiate de ellu pentru cautarea acestoru morbi.

b) La annulu 1844 *Dr. Vernavu* publicà, fóia intitulata: „*Povetiutorulu sanitatiei si allu Economiei*“, care contine: 1) invetiaturi despre conservarea sanitatiei si tractarea la casu de bóla; 2) instructioni despre applicarea descoperirilor facute in economia casei ori a tierrei intru càtu elle se potrivescu cu idemanarile nóstre si cu soiulu pamentului patriei, si 3) invetiaturi despre bólele viteloru, etc.

c) In annulu 1848, *Dr. Vernavu* a scrissu una carte, care contine invetiaturi relative la cunoscerea cholerei asiatica, la modulu de a se ferí de ea si la medi-locele de tractare.

d) La annulu 1852, *Dr. Vernavu* a editatu foi'a societatei de medici si naturalisti d'in Iassi, si:

e) La annulu 1872, a scrissu unu fasciculu despre cholera asiatica.

LXXVIII. *Felix Colson*, a scrissu oper'a intitulata „*de l'état présent et de l'avenir des principautés de Moldavie et de Valachie, suivi des traités de la Turquie avec les puissances Européennes*“. Paris 1839.

LXXIX. *Doctoriulu infilosofia Theodoru Stamati* a publicatu urmatorele opere:

1. La annulu 1841 unu manuale de istoria naturale prescurtatu, pentru *tenerimea Romána*.

2. La annulu 1844, ca membru allu societatei de medici si naturalisti d'in Iassi, a impressu mai multi articli in *povetiutoriulu sanatatiei*, si in foi'a mentionata a societatei.

3. La annulu 1849, unu manual de fisica elementaria dupo *Muncken*.

4. La annulu 1850, a tiparitu: *Dictionariulu Románu* de cuvinte tehnice.

5. *Vocabulariulu Germanu-romănu*. In medi-loculu acestoru lucrari *D. Th. Stamati* trecu d'in vietia la 13 Decembre 1852.

LXXX. *D. Ionnu Ionescu* a scrisu si tiparitu urmatoriele opere:

1. La annulu 1841 au tradussu d'in cartea de agriculturra a professoriului *David Low*, *capitululu despre vitele albe*.

2. In annulu 1843, *Calendariulu bunului gospodariu*, dupo modellulu : *Calendariulu lui D. Dombasle*.

3. La annulu 1845 au inseratu in „*Povetiutor'ulu sanetatei si allu economiei*“, mai multi articli de economia domestica si rurale.

4. La annulu 1850 au publicatu scrierea intitulata : „*Tessalia cumu este si cumu pôte fi*“.

5. La annulu 1859 au publicatu in diariulu de *agricultura practica*, *studiulu statisticu si economicu allu colonieloru din Basarabia*.

6. La annulu 1859 si 60 au publicatu diariulu de *agricultura practica* in Iassi.

7. La annulu 1862—63 au deschisu diariulu, *Terranulu Romanu*, in Bucuresci.

8. La annulu 1859 au publicatu scrierea intitulata : *Povetiuri date pentru catagrafia Moldovei*, si totu atunce au tradussu cartea D-lui *Ioseph Garnier* : *Elemente de finantie*.

9. La annulu 1864 au tiparitu cartea intitulata : *Arenda mosieloru*.

10. La annulu 1865 au publicatu cartea : *Proiectu de cultura pentru exploatarea modellu a mosiei Pantelemonului*.

11. De la annulu 1865—69 au publicatu, *studie importante asupra agriculturii Române din judetiulu Dorohoiu, Mehedinti si Putna*.

12. La annulu 1867, au tiparitu scrierea intitulata : *Agricultur'a francesa la expositionea generale d'in Parisu*.

13. La annulu 1869 au tiparitu relationea data congresului de la Haya sub titlu : *Rapport du délégué officiel du gouvernement Roumain au septième congrès international de statistique sur les progrès statistiques accomplis en Roumanie depuis le dernier congrès de Florence jusqu'à celui de la Haye*.

14. La annulu 1870 au tiparitu cartea intitulata : *lectioni elementarie de agricultura, si:*

15. Totu in annulu 1870 au publicatu : *Gazetta sateloru*.

LXXXI. *D. Dr. George Cuciuranu*, in lung'a sea cariera de protomedicu allu principatului Moldaviei si de medicu primariu allu spitilului santului Spiridon din Iassi, a elaboratu mai multe opere; asia :

1) La annulu 1842, a datu la lumina descrierea celloru mai insemnate spitale din Germania, Anglia si Francia ;“

2) La annulu 1847 a publicatu una brosiura „despre vaccinare, una „despre lipitori si alta „despre mesurile contra holerei epidemice.

3) *D. Cuciuranu* a scrisu unu opu forte voluminosu intitulatu „*Proiectu despre organisarea ramului sanitaru*“.

4) Pe candu era epitropu casei santului Spiridon , *D. Cuciuranu* a prezentatu princepelui Cuza unu proiectu de organisare a spitilului centralu din Iassi,

care s'a tramisu ministeriului de Interne. Dauna este, inse, ca aceste proiecte, facute cu atota ostenela si sacrificii, nefiindu date publicitatii, se perdu, si astu-feliu, nu se potu folosi de elle neci compatriotii actuali neci generatiunile vie-toare.

LXXXII. D. Dr. G. A. Polizu, a publicatu: a) carticeica numita „*mica chirur-gia sau notitie practice in binele bolnavului*“, Bucuresci, annulu 1842, d'in care a apparutu una adoua editiune la annulu 1862, si b) *elementele de physiologi'a omu-lui*, tradusse dupo a septea editiune a Doctoriului *Iulius Budge*, Bucuresci, 1861.

LXXXIII. D. Dr. Nicolau Cretiulescu, a scrisu si publicatu, la annulu 1843, *unu manualu de anatomia*, I. volumu in octavu.

LXXXIV. D. Leonu Filipescu, professoriu la *Academia Michailiana*, a publicatu la annulu 1844: *Agronomia sau manuicatoriulu in tote ramurele economiei*. Ac-esta carte fu tradussa d'in limba germana, dupo agronomulu *Schliff*, recom-mandatu de G. Asaki, referendariulu invetiatureloru publice d'in Moldova, pre candu D. L. Filipescu se aflä inco la invetiatura in strainetate.

LXXXV. D. Dr. C. C. Epitis a publicatu, la annulu 1847, unu fasciculu inti-tulatu „*Insusirea fisica a apeii minerale numita Balta-alba*“.

LXXXVI. D. Dr. Vidmann a publicatu la annulu 1847 unu fasciculu intitu-latu „*despre apa minerala de la Balta-alba*“.

LXXXVII. D. I. B. Herz a scrisu una opera intitulata: *La Moldavie et la Valachie dans leurs relations diplomatiques et commerciales avec l'Autriche, du commerce et des productions de ces pays*. 1849.

LXXXVIII. D. Ioannu Brezoianu, a tradussu cartea intitulata: *Cursu de a-gricultura si economia rurale*, 1850.

LXXXIX. Dr. I. Barasch, a scrisu si publicatu urmatorele opere:

1) Mai multi articli despre boatele animaliloru, publicati in annalele acad-emicii de scientie d'in Viena.

2) *Minunele Naturei*, conervationi asupra differiteloru obiecte de istoria nat-urale, physica, chymia si anatomia, in annulu 1850, la Craiova, din care au facutu una a doua editiune, la Bucuresci, in annulu 1852.

3) *Istoria naturale*, destinata pentru copii cu intrebari si figure, traductiune d'in limba franceza cu adnotatiuni, dupo G. Belèze, Bucuresci 1854. part. I si II.

4) *Zoologia*, la annulu 1855, Bucuresci.

5) *Elemente d'in istoria naturale*, pentru usulu classelorn superiöri gymna-siali, T. I. *Zoologia* 1864 Bucuresci. Tom. III. *Mineralogia* 1867, Bucuresci.

6) *Botanica silvica*.

XC. D. Dr. L. Steege a publicatu la annulu 1856 unu fasciculu intitulatu: a-pele minerali de la Slanicu in Moldova.

CXI. D. profesoriu *Alexe Mariuu*, a publicatu: a) unu *tractatu de chymia* dupo *Peluze si Fremy*, la annulu 1851-4, si b) unu *tractatu de physica* dupo *Pouillet* la annulu 1857.

XCII. D. P. S. Aurelianu, a publicatu urmatoriele scrieri:

- a) Mai multi articli asupra invetiamentului profesional in *Nationalulu* d'in 1859.
- b). Unu numeru insemnatu de articuli, asupra agriculturii si sciintieloru naturali in *Monitoriulu oficiale* din 1860 si 1861.
- c). *Monitoriulu comuneloru*, diariu agricolu, in anii 1861 si 1862 si parte din 1863.
- d). Articuli de agricultura si economia rurale in diariulu *Agronomia*.
- e). *Manuale de agricultura practica* pentru scolele primarie.
- f). *Elementele economiei politice*, pentru scolele primarie, aprobate de consiliulu permanente allu instructiunii.
- g). Mai multi articuli sciintifici in *Romanulu*.
- h). *Despre moneta*, in *Revista Romana*.
- i). *Imbunatatirile de introdusu in agricultur'a romana*, in *Revista Romana*.
- j). *Notice sur la Roumanie, au point de vue de son Economie rurale, de son commerce et de son industrie* (in colaboratione cu D. A. Odobescu).
- k). *Despre asociatione*, in *Revista Atheneului*.
- l). *Viet'a floriloru*, traducere publicata in *Revista Atheneului*.
- XCIII. D. A. Holbanu ingineru-agricolu a publicatu la annulu 1860 una scriere intitulata „consideratii generali asupra geologiei.“
- XCIV. D. A. Treboniu Laurianu. Pre lenga oper'a intitulat'a „*tentamen criticum in linguam romanicam*“, si celle cinci tomuri d'in *Magasinulu istoricu pentru Dacia*, D. T. Laurianu a publicatu unu numeru insemnatu de scrieri literarie, istorice si filosofice, cumu si unu tractatu de chronologia astronomica, in foia *Instructiunea publica*, depre annulu 1861.
- XCv. Doctoriulu I. Felix a scrisu si publicatu operele urmatorie:
- a). *Despre alimentatiunea terraniloru*, publicata in annalile statistice si economice de D. P. Martianu, annulu 1861.
- b). *Observationi asupra Pellagrei in judetiulu Muscellu*, in *Monitoriulu medicale* allu Romaniei, in 1862 Ianuariu si Februariu.
- c). *Despre moriea aparente*, in *Revista romana*, Maiu 1862.
- d). *Studie igienice asupra carnei*, publicate in *Monitoriulu medicale* allu Romaniei, d'in annulu 1862 Iuniu si Iuliu.
- e). *Apele de beutu alle Bucuresiloru*, unu fasciculu in 4°, Bucuresci 1864.
- f). *Intoxicarea*, publicata in „*Natura*“ Ianuariu si Februariu 1865.
- g). *Despre starea medicinei legale in Romania*, in gazet'a medicale, Februariu 1865.
- h). *Despre politia sanitaria a locuientiloru*, gazet'a medicale, Martiu 1865.
- i). *Studie igienice asupra inchisoriloru*, gazet'a medicale, Aprile 1865.
- j). *Studien über das recurrirende Fieber von I. Felix und A. Marcovici*, in „*Wiener medizinische Wochenschrift*“ 1865 N.N. 49, 50, 51 si 52.
- k). *Studie asupra epidemiei de febre recurrente d'in St. Petersburg, de I. Felix si A. Marcovici*, *Monitoriulu medicale* 1865 Iuniu si Iuliu.

l). *Beitraege zur Kenntniss der oeffentlichen Hygiene in Russland*, in *Wiener medizinische Wochenschrift* 1865 N.N. 65, 66.

m). *Reportu generale asupra servitiului sanitarium allu communei Bucuresci* pre annulu 1868, Bucuresci 1869.

n). *Canalisarea Dambovitiei d'in punctulu de vedere allu hygieni publice*, in *gazetta spitaleloru*, annulu II Nr. 3.

o). *Studie asupra preparatelor arseniose. gazetta spitaleloru*, ann. II Nr. 8.

p). *Reportulu generale asupra servitiului sanitarium allu communei Bucuresci*, pre annulu 1869, Bucuresci 1870.

q). *Beitraege zur Kenntniss der epidemischer Diphtherie*, *Wiener medizinische Wochenschrift*, 1870 Nr. 36.

r). *Hygien'a scoleloru*, in foia societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu annulu I Nr. 8.

s). *Tractatu de hygienu publica si de politia sanitaria*, partea I, Bucuresci 1870.

t). *Die oeffentliche gesundheitspflege in Bucarest*, *Deutsche Vierteljahres-schrift für oeffentliche gesundheitspflege*, III. Band s. Heft.

u). *Hygien'a dentiloru*, in foia societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu, annulu II Nr. 1.

v). *Studie hygienice asupra petroliului*, in *Revista scientifica*, an. II Nr. 9.

w). *Zur Aetiologie des Scorbutis*, *Deutsche Vierteljahrsschrift für oeffentliche gesundheitspflege*, III Band 1. Heft.

x). *Asupra aprovizionarei cu apa a capitalei*, in *Revista medicale*, an. I Nr. 8.

y). *Hygienische Studien über Petroleum und seine Destillate*. *Deutsche Vierteljahrsschrift für oeffentliche gesundheitspflege*, IV. Band 2. Heft.

XCVI. *Dr. A. H. Bassero*, a scrisu oper'a intitulata: *cursu elementariu de anthropologia*, 1 vol. Bucuresci 1863.

XCVII. *Dr. Constantinu Essarcu* a publicatu la annulu 1864 oper'a intitulata: *cursu de scientiele naturali la facultatea de scientie d'in Bucuresci, introductione la scientiele naturali*, Bucuresci; a mai scrisu multi articali de scientiele naturali in diariulu *Natur'a*, in *Atheneulu* si in foia *Societatiei* pentru invetiatur'a poporului romanu, etc.

XCVIII. *D. Demitreu Iarcu*, vechiu professoriu, a scrisu cartea: *Elemente de istoria naturale*, prelucrata dupo *Bélèze*, pentru clasa IV primaria, 1860—4 Bucuresci, a VI-a editiune.

XCIX. *D. Dr. Capsia*, professore la facultatea de medicina d'in Bucuresci, a publicatu la annulu 1866 unu manuale de mositu, elaboratu dupo metodulu doctoriului *Noegele*.

C. *D. professore Gregoriu Stefanescu*, pre longa celle alte lucrari mentionate la pag. 36, a publicatu si cartea intitulata: *elemente de zoologia*, opera adoptata de consiliulu permanente allu instructiunei pentru clasele superiori alle liceului, Bucuresci, 1865.

CI. *D. A. Odobescu* si *P. S. Aurelianu*, membri comisiunei la espositiunea universale de la Paris, annulu 1867, divudu raportulu mentionatu la pag.

12 in trei parti: a) *partea antiana* concerne positionea geografica a Romaniei, nationalitatea, agricultur'a romana, intenderea teritoriului cultivatu, cereale, gradine potagere si fructifere, paduri, animalile domestice, influenti'a elimei asupra remnului animale si vegetale, faun'a si flor'a Romaniei, (pag. 12 si 13), remnulu geologicu (pag. 13), productele brute ale agriculturii, comerciulu Romaniei si navigationea commerciale a Dunarei; b) *partea a doua* coprende catalogulu speciale de productele espuse in sectionea romana, si c) *partea a treia* contine notitia asupra istoriei *travaliului* in Romania, cumu si catalogulu sectionei archeologice.

CII. D. Dr. *Georgiade Obedinariu* a publicatu despre febri doi fasciculi; unulu *despre fenomenele spinale in febrile eruptive*, 24 pagine, Bucuresci 1868; allu doile *despre friguri seu micu extractu potrivit* pre intellegerea populului romanu pentru a servi in localitatile unde nu suntu medici, 41 pagine, Bucuresci 1873.

CIII. D. *Ananescu*, a scrisu: a) unu fragmentu in *Atheneulu romanu: Omulu si rasele umane*, 1868 Bucuresci, cu 4 gravure; b) *Contemplationea naturii*, opu pentru respandirea scientieloru naturali, lucratu dupo *Charles Bonnet*, cu adausuri si corecture, in annulu 1869, Bucuresci; c) *Cursu elementariu de istoria naturale*, opu completu pentru clasele superiori d'in lycee si seminarie, tom. I. Geologia, tom. II Zoologia, annulu 1873; d) D. *Ananescu* a mai scrisu multi articli de scientiele naturali in diariulu *Natur'a* si in alte foie.

CIV. D. Dr. *Velleanu* a publicatu in annulu 1869 doue serieri relative la apele sulfurose de la Olanesci; una intitulata: *despre actiunea apelor minerali sulfurose de la Olanesci in tratamentul syphilisului*, si alta: *notiuni scientifice asupra bailoru Olanesci*, estrase din raportulu adresatu on. Eforii a spitaleloru asupra malaziloru trimisi acolo in cura.

CV. D. *Petru Poni*, a publicatu in Iassi, la annulu 1869, cartea intitulata *cursu de chymia elementaria*.

CVI. D. *Petru Alessandrescu*, a elaboratu si tiparitu urmatoriele carti:

1) La annulu 1869, *compendiu de agricultur'a practica*, opu ilustratu cu 28 fig., pagine 200 in oct.

2) In annulu 1870, *notiuni de arboricultura si gradinaria*, opu ilustratu cu fig. 28, pag. 42.

3) In annulu 1873, *notiuni de orticultura si gradinaria practica* a 2-a edit. cu fig. 28, p. 112.

4) In annulu 1871, *mica carte*, pag. 104, *manuale de agricultura si gradinaria*.

5) In annulu 1873, *cultivatoriulu sau agricultura practica*, a 2-a edit. pag. 150 cu fig. 30.

CVII. D. Dr. *G. Juliano* a scrisu unu fasciculu despre hygienu intitulata *cursu de hygienu publica si privata*, Iassi 1869.

CVIII. D. *professore Georgiu Bacaloglu*, a scrisu si publicatu la annulu 1870, unu tractatu de *physica*.

CIX. D. *Sim. Michalescu* a publicatu oper'a intitulata *elemente de istoria na-*

turala pentru scolele secundare inferioari de ambe sexele, care coprinde zoologia, botanica si mineralogia, Craiova 1870.

CX. D. Stefanu C. Michailescu a publicatu urmatoriele scrieri: a) *influentia luminei asupra vietiei*, annulu 1870, si b) *mineralogia* in annulu 1871, Bucuresci.

CXI. D. B. Navianu a scrisu: *Elemente de istoria naturale: mineralogia, botanica, zoologia, si geologia*. prelucrate pentru usulu invetiamentului secundariu de ambe sesse, cursulu inferiore, editionea II este ameliorata si illustrata cu figure intercalate in testu, 1870—71, Bucuresci.

CXM. D. Dr. Demetriu Brandia, a scrisu si tiparitu urmatoriele opere

1) *Considerations sur les ovaires infères*, Paris 1867.

2) *Note sur plusieurs roses monstrueuses*, Paris 1867.

3) *Histoire botanique et thérapeutique des gentianacées employées en médecine*, Paris 1867.

4) *Cursu elementariu de istoria naturale*, pentru usulu lyceelor, gymnasie-loru, seminarielor, scolelor secundarie de fete si a scolelor normale, redactatu conformu programmei oficiale pentru essamenulu de bacalaureatu, in trei parti: partea I Zoologia, partea II Botanica, partea III Geologia, 1872 Iassi.

CXIII. Prof. Cav. Giovanni Capellini: *Giacimenti petroliferi di Valacchia e loro rapporti coi terreni terziari dell'Italia centrale configure entercalate (estrassa della serie 2 Tom. VII delle memorie dell'Accademia delle scienze dell'Istituto di Bologna)*, Bologna (Tipi Gamberini e Parmeygiani), 1868, i vol. in 4°, 40 pagine.

e) Scrieri periodice.

Afara de tractatele indicate mai susu s'au publicatu si differiti articuli despre scientiele physico-naturali in foiele periodice, cari au apparutu de la renasce-rea literelor si peno asta-di. Celle mai insemnate d'in aceste foie suntu urmatoriele:

CXIV. *Foiele: Albina romanesca*, fondata la annulu 1829, *Patria, Gazetta de Moldavia, Icoana Lumei, Spiculatoriulu Moldo-romanu si Buletinulu oficiale*, infientiate si conduse de repausatulu G. Asaki in cursu de 50 anni. Aceste foie contienu, pre longa novellele dillei, tractate despre fisica, chimia, zoologia, botanica, agronomia, si alti articoli tintitori la respandirea conoscentieloru positive si la educationea poporului. Intre alte scrieri sunta de notatu aici numerocele calendarie alle repausatului G. Asaki, cari continu articuli forte folositori si instructivi despre medicina populara si despre scientiele naturali, mai allesu cellu d'in annulu 1865. Pre longa acestea G. Asaky a datu la lumina mai multe fascicule d'in istoria Patriei, illustrate cu tabelele litografice, unu atlante geograficu, unu tabellu istoricu, lucrari cari au contribuitu la desteptarea spiritului nationale si la respandirea conoscentieloru folositorie. Meritul acestoru lucrari nu se pote mai bene pretiui decatu reflectendu asupra prejuditioru nutrite de ignorantia, cari au desparutu inaintea luminei si conoscentie-

loru positive, cu cari publiculu s'a indiestratu prin citirea diverseloru scrieri populare.

CXV. *Foi'a pentru mente, anima si litteratura*, si *foi'a Transilvana* infientiate si condusse de *D. Georgiu Baritiu*. Domnulu *Baritiu* este cellu de antâiu carele a intemeiatu publicitatea romana in Transilvani'a in an. 1838. De la acellu annu inainte peno in 1850 a publicatu in *Foi'a pentru mente, anima si litteratura*, succesivu mai multi articli, nu numai litterari, ci si d'in diverse ramure alle scientieloru naturali, cari peno in acellea tempuri erá interdise in scolele austriace, si pentru ca se insufe gustu mai multu pentru acelle scientie, a mediocitu ca in scolele romanesci de la *Brasiovu* se se introduca cellu pucinu istoria naturale, ceea ce s'a si intemplatu inco de la 1839. De la 1850 înainte, de candu poterea absolutistica a departatu pre *Baritiu* de la redactionea numiteloru foie, ellu n'a incetatu a recommendá, cellu pucinu in foia, tote ramurele de scientie naturali, asemenea si agronomi'a, peno candu a reusitu ca se castige unu mare numeru de apperatori ai opinionei selle. Dupo ce s'a intemeiatu *Associationea transilvana* in an. 1861, *Baritiu* a mediocitu, ca in adunarile generali alle acellei associationi se se votodie burse pentru teneri buni, cari d'in annu in annu se tramitu pe la diverse institute europene, unii la cursulu de medicina, altii la cursuri de montanistica, de agronomia, de silvicultura. Conoscentiele cu cari se reintoreu acei teneri in patria, folosescu nationei in diverse moduri. In fine G. B. de la 1868, de candu redactedia *Transilvani'a*, *foi'a* associationei transilvana, continua a publicá d'in tempu in tempu articli d'in sfer'a scientieloru naturali; a elaboratu si una programma pentru infientierea unei scole agronomica la *Fagarasiu* in Transilvani'a.

CXVI. *Foia Isis* s'au *Natura*, infientiate de *Dr. Barasch*. Redactoriulu acestei foie nu crede necessariu de a face una programma in capulu diariului seu, ei intra de a dreptulu in materia, tractandu differite cestioni relative la scientiele fisico-naturali, agronomice, medicali, etc. Numai in art. despre omu si natura, publicatu la No. 3 allu diariului seu d'in annulu 1856, *Doctoriulu Barasch* face unu feliu de professiune de credentia, emitendu opinionea, co omulu si natur'a, formandu doue principie coordinate si reconoscute, ambele cauta a fi ecale cultivate si venerate pentru consolationea genului umanu si pentru desvoltarea sea progressiva; in fine co trebue a se cultivá in modu armoniosu studie abstracte si ideali, punendule in contactu armonicu cu studiulu naturei, si numai atunci recurremu la principiulu autoritatiei si allu credentiei, candu damu peste nisce idei abstracte de una sfera mai mare, adeco candu natur'a obiectului este atâtu de ideale, in câtu nu lu potemu ajunge prin sensurile nostre, si candu aceste idee implica in sene inalta conceptione morale, a carei credentia contribue la fericirea genului umanu.

Diariulu *Isis* s'au continuatu de la 1856—1860, candu atuncea ellu a incetatu d'in lipsa de medilöce banesci.

Dupo una pausa de 2 anni, diariulu in cestione a reapparutu sub titlulu de *Natur'a*, avendu de redactoriu, pre longa *Doctoriulu Barasch*, si pre *D. Ana-*

nescu. Dupo unu annu de dille, diariulu *Natur'a* incetà d'in caus'a mortei Doctoriului *Barasch*.

La 1 Ianuariu annulu 1865 diariulu in cestione reaparù sub redactionea Domniloru *Doctoriu C. Essarcu* si *Lic. D. Ananesou*.

Dupo programm'a publicata la 1 Ianuariu 1865, in cadrulu diarului *Natur'a* intra: zoologia, botanica si mineralogia, precumu s'au dissu la pag. 17.

CXVII. Assemenea, au contribuitu la propagarea scientieloru naturali diarielle: *Universulu, Museulu Nationale, Invetiatorulu satului, Revista Româna*, mentionate la pag. 17, foi'a intitulata *Romania literaria* si in urma *Propasirea*, infientata de D-nii *B. Alessandri, C. Negruti* si *A. Donici*; foi'a *Zimbrulu*, creata de D-nii *Th. Codrescu* si *D. Gusti, Currierulu romanu*, infientiatu la annulu 1840. de *D. I. Eliade Radulescu, Anuariulu* si *Bulletinulu Instructionei publice*, ambele foie redactate de *D. V. A. Urechia*. In respectulu ultimei publicatione nu potemu mai bene esprime ideia nostra de câtu citandu cuventele redactoriului diariului spaniolu „*La ensenanza: Bulletinulu Instructionei publice era una foia destinata de a lumina pre invetiatorii satesci, a inavuti conoscentiele, a lumina mentea si a innobila anim'a Romaniloru* (vedi Buletin. I. P. d'in annulu 1865 pag. 352).

CXVIII. Revist'a scientifica. Optu anni dupo trecerea d'in vietia a *Dr. Barasch*, apparù unu nou diariu pentru vulgarizarea scientieloru naturali si fizice, sub redactionea *D. P. S. Aurelianu, C. F. Robescu* si *Gr. Stefannescu*. D'in prospectulu annesatu la No. 1 allu acestui diariu se potu vedé rationile importanti cari au motivatu editarea acestei foie, cumu si tint'a la care D-loru voiescu a ajunge, si care este a provocá reformele necesarie, ce D-loru credu urgenti a se introduce in patria nostra si vulgarizarea scientieloru fizice naturali in terra.

Domnii redactori 'si propunu: 1) a tiné pre lectorii diariului in curente cu progressulu acestoru scientie, mai cu sema d'in punctulu de vedere allu applicatiunei loru la agricultura, silvicultura si la alte reforme, cari aru fi de introdussu in terra nostra dupo esemplulu altoru terre; 2) a indicá pre scurtu vietia si lucrarielle differiteloru naturalisti, si 3) a face ca diariulu asestu-a se devina una carte de lectura instructiva pentru ori-ce individuu.

CXIX. Despre scrierile periodice infientate si condusse de *D. Dr. C. Vernavu* si de agronomulu *Ionnu Ionnescu* s'au tractatu la pag. 15, si 16.

d) *Diare medico-chirurgicale*.

Afara de foia societatiei de medici si naturalisti din Moldova, redactata la annu 1852 de *D. Dr. C. Vernavu*, au mai aparutu si alte foi medicali si anume: foia intitulata „*Medicul romanu*“ fundata de cotra *D. Dr. Severinu*; *Monitorulu medicalu*, organu officialu allu servitiului sanitaru; si *Gazeta medicale* ce a aparutu in annulu 1864 sub directionea unui comitetu allu caruia redactorusiefu era *D. Dr. Turnescu*. Aceste organe de publicitate au disparutu victima indiferentiei si din lipsa de fonduri; asta-di esista numai doue organe de publicitate medico-chirurgicale si anume:

Gazeta medico-chirurgicale a spitaleloru. La annulu 1867, aparù unu allu patrulea diariu medicalu „gazeta spitaleloru“ care, gratia staruintei D-lui Dr. Sutz, s'a potutu lupta cu dificultatile in cursu aprobe de patru anni si daca indiferintia d'in partea unora nu esista, amu avea asta-di o adevèrata gazeta medicala; coci, ea era patronata de societatea medico-chirurgicale si de eforia spitaleloru. Pentru a nu cadea si astu organu preda indiferentii, la annulu 1870 D. Dr. Dimitrescu (Severénu), Sutz, Romniceanu si Vladescu au cerutu de la societatea medico-chirurgicale de a li se ceda dirigerea acestui diariu si luandu-si numele de „Gazeta medico-chirurgicale a spitaleloru“ apare de 2 ori pe luna deja in cursu de trei anni de dile. Asta-di diariulu acesta se conduce de D-nii Dr. A. Sutz, C. Dimitrescu (Severénu) si Gr. Romniceanu, fiindu co D. Dr. Vladescu s'a retrasu. Acestu organu de publicitate este sub auspiciile Eforiei Spitaleloru din Bucuresci, si se sustine cu o mica subventiune data de Eforia mentionata si d'in produsulu abonamenteloru. Scopulu cesi propune a realisa redactionea acestei foi este indicatu in numerulu I din 20 Ianuariu 1870.

Revista medicale. In luna Ianuariu 1872 aparù unu nou organu medicalu intitulatu „Revista medicale din Bucuresci“ sub redactionea Domniloru Dr. Maldarescu, Cherbahu si Valleanu.

In primulu numeru allu acestei foi Domnii redactori si facu professioneloru de credentia.

Foia acesta se sustine numai d'in produsulu abonamenteloru selle.

ANNESSA D.

B) Mediloce publice de vulgarisarea scientieloru.

Instructionea este publica si privata in Romania.

Instructionea publica e gratuita, cea privata inco se face une-ori si in modu gratuitu precumu acesta se practica in scolele intretinute de ori-cari particulari sau de associatiuni ca acea-a a societatei pentru invetiatura poporului romanu, precumu si in scole intretinute de commune uabane sau rurale ori de cotra communitati religiose.

Instructionea remunerata se face in diferite pensionate private sau in institutele de invetiamentu secundariu si superioru, precumu suntu in Iassi *Institutulu academicu si liceulu nou.*

Instructionea publica se imparte: in instructione primaria, instructione secundaria si instructione superiora.*

*) Asupra scoleloru primarie, secundarie si inalte din Romania se voru consulta urmatoarele opere:

1) Relatione statistica de starea scoleloru d'in Moldova de G. Melidonu, Iassii 1862.

Instructionea primaria coprinde: scolele primarie din comunele rurale si urbane.

Instructionea secundaria coprinde: liceele, gimnasiile, seminariile, scolele reale, de bele arti, profesionali si scolele secundarie de fete.

Instructionea superioara coprinde: facultatile de littere, de sciintie matematice si physice, de dreptu si de medicina.

a) INSTRUCIUNEA PRIMARIA

CXX. Scolele rurale.

Scolele rurale au de scopu a dà sciintia intregi masee a poporului.

Articolulu 66 allu legei actuali de instructione publica prevede: ca in fiecare communa rurale se se institue cellu pucinu una școla primaria cu unu invetiatoriu, art. (68) prescrie ca in comunele celle mari si populate pre longa școla normale de baeti, se se infintedie si una școla separata de fete.

In celle-alte commune scolele rurale voru servi atota pentru baeti cotu si pentru fete.

In scolele primarie rurale urmedia a se predà, pre longa celle-alte obiecte de studiu prevediute la art. 32, si notioni de hygiena.

Pentru crearea scolelor rurale s'au facutu differite incercari inco de la annulu 1832 mai alesu in Muntenia, unde sub Domnitoriulu Alessandru Ghica s'a incercatu fondarea a trei mie de școle lancasteriane. Scolele inse, ce s'au pututu atunci creà, au avutu una esistencia mai multu ephimera in privintia organisationei loru, erà in urma reactiunea ce s'a produsu la 1848 le a desfiintiatu totalmente.

In aceste școle se invetia: scrierea, cetirea, catechismulu, celle 4 lucrari alle aritmeticee, ore-cari notiuni de geografia si de plugaria.

Cu tote acestea, d'in informationile ce amu luat, se pare co in realitate scolele rurale, atatu in Muntenia catu si in Moldova n'au avutu una fientia seriosa de cetu de la 1858 incoce.

D'in annuariulu generalu allu instructionei publice pre annulu școlariu 1858-59 erau infientiate in Muntenia 1011 școle rurale, er' in Moldova 21. La annulu 1859-60 esistau deja in Muntenia 1381 școle rurale si in Moldova 57. La annulu 1860-61 se aflau in Muntenia 2129 școli rurale si in Moldova 64. La annulu 1861-62 Muntenia numera 2096 școle rurale, Moldova 65. Acestu numeru remase stationariu in Muntenia, er' in Moldova numerulu loru se redica la 71 in annulu 1863-64. Cu introducerea legei actuali a instructionei publice, numerulu scolelor rurale au mai sporitu atatu in Muntenia catu si in Moldova;

2) Annuariulu generalu allu instructionei publice d'in Romania pe anii 1863-64, 1864-65, 866 și 868, de B. A. Urechia.

3) Tãletinulu instructionei publice pe annulu școlariu 1865 si 66 de B. A. Urechia, si

4) Scolele șatasesi in Romania istoriculu loru de la 1830-1867, de B. A. Urechia, Bucuresci 1868.

astu-feliu in càtu d'in statistic'a generala a instructionei publice pre annulu 1870-71 se gasea in Romania 1734 scole rurale ordinare cu 2093 invetiatori si 48 invetiatoare, erà populationea eleviloru era de 56,604 baeti si 3,800 fete.

CXXI. *Scole rurale modelu.*

Totu in privirea imbunetatei invetiamentulu sateniloru s'au mai introdusu ore-cari reforme ulterioare, coci in *Monitorulu officiale* d'in annulu 1867 No. 132 gasimu dispositioni pentru alocare in bugetulu statulu de mediloce banesci spre a se infientia trei sute *scole modelu* cu scopu de a intemeia unu numeru de scole rurale in conditioni mai bune de cotu celle essistenti, atatu pentru invetiatori, càtu si pentru localuri, cumu si pentru instructionea eleviloru. In consecentia, Ministeriulu de Culte si instructione a luat dispositioni in privintia concurentitoru invetiatori la aceste scole, pre cari i-a supusu la studii pregatitoare propria noiei loru destinationi peno la deschiderea scoleloru rurale modelu. Ei au fostu chiamati a se aduna in Bucuresci si Craiova; in Berladu si in Iassi la scolele preparandale spre a se mai perfectiona in cunnoscintiele ce posedau. Aspirantii frecuenta si scolele primarie urbane si secundarie alle orasieloru unde nu erau scoli preparative, pentru care mai multi d'intre profesorii respectivi au facutu in timpulu vacantieloru cursuri supplementarie speciali invetiatoriloru destinati la conducerea scoleloru modelu.

S'au intocmitu instructioni pentru indatoririle ce au aspirantii a impleni in totu timpulu preparationiloru pentru noulu essamenu.

Aspirantii de invetiatori la aceste scole, in urma depunerii essamenulu, primescu unu ajutoriu lunariu de lei o suta in totu timpulu preparationei, si nu mai dupa essamenu se classifica in privintia gradulu de salariu potrivit capacitatii loru.

Materiele acestei preparationi supplementarie erau: notiuni de agricultura, gradinaria si orticultura, notiuni de geniulu ruralu si tinerea registreloru, dupo programm'a intocmita intru acesta.

Trebuia inco se se dea inlesniri de plantationi, semintie, locuri imprejurulu scoleloru spre a se aplica cunnoscintiele de cultura in ochii eleviloru sateni.

Aceste dispositioni cari deca se aplicau cu strictetia, putea se dea mari folose sateniloru si se ridice intr'unu modu simtitoriu nivelulu instructionei practice in terra, a primitu numai in parte applicationea si mai multu in ceea ce privesce teori'a. Cu tote acestea credemu ca si astu-feliu, au adusu ore-cari imbunetati in invetiamentulu rurale cumu era inainte de acesta reforma.

CXXII. *Scole primarie urbane.*

Legea actuale a instrnctionei publice la articlii 44 si 61 prevede eo in tote communele urbane se va stabili cate una sau mai multe scole primarie de baeti. In tote communele urbane se va stabili una sau mai multe scole primare de fete deosebitu de celle de baeti.

In scolele urbane de baeti si de fete suntu prevediute a se preda intre alte obiecte si cunnoscinte de hygiena obligatoria.

1) In *Muntenia* Eforia scoleloru se occupà cu asiediarea scoleloru urbane inca d'in annulu 1831 in Bucuresci, Craiova si alte orasie judetiane; dero lipsa de localuri apropiate, de invetiatori inzestrati cu cunoscenti mai intinse cumu si lipsa cartiloru didactice, inpiedecà prosperarea scoleloru urbane ca si acelu ruralu.

Reactiunea d'in 1848 avu de efectu inchiderea scoleloru peno in annulu 1856. D'in relationea de la finele annului scolasticu 1856-57 de directorele scoleloru D-lui Gheorghe Costaforu se constata ca, in fie-care judetiu se afla cote una scola de 4 clase primare, afara de acelle scoli primare cari se intretineau de comunele respective precumu in Ploesci si Bucuresci.

2) In *Moldova* Epitropia invetiaturiloru publice infintia siese scole incep-tore (primarie) inca d'in annulu 1832 in principalele capitale de judetiu; ero in annulu 1834 se infintia una scola publica primara pentru crescerea feteloru.

Ca si in *Muntenia* scolele urbane se inchisera in annulu 1848 si in *Moldova*; inse pe la annulu 1850 s'au redeschis si s'au reorganizatu din nou. Resultatulu acestei ingrijiri fu ca in annulu 1862 esistau deja in *Moldova* 65 scole urbane, 40 pentru baeti si 25 pentru fete, avendu fie-care orasiu de ordinulu allu doilea una scola primara de baeti.

Fie-care orasiu de ordinulu antaiu poseda una scola primarie de baeti si una de fete, Galatii avea cote doue scole de ambele secse, Peatra trei de baeti si una de fete, Berladulu cinci de baeti si una de fete, Iassi cinci de baeti si patru de fete. Aceste scole primare aveau de la una peno la patru clase, elle numerau uua populatione peno la 7000 elevi.

Intre alte obiecte alle programmei d'in annulu 1851 se preda in scolele primarie urbane scurta istorie a celloru trei ramuri de produceri naturale ajutate prin culegere de minerale, plante si animale, Elemente de fisica populara, Probleme d'in technologia, d'in chimia si mechanica.

D'in anuariulu instructionei publice pe annulu scolariu 1863-64 se constata: ca la annulu 1853-59 au fostu in *Muntenia* 23 scole urbane de baeti si de fete. La annulu 1859-60 au fostu 24. La annulu 1861 au fostu 41. La annulu 1862-64 au fostu 68.

In *Moldova* au fostu in annulu 1853, 12 scole urbane de baeti si de fete; a-cestu numeru au sporitu treptatu pe fie-care annu in catu la annulu 1854 se aflau 13 scole urbane. La annulu 1855, 14; la annulu 1856, 15; la annulu 1857, 16; la annulu 1858, 20; la annulu 1859, 22; la annulu 1860, 27; la annulu 1861, 40; la annulu 1862, 44; la annulu 1863, 65; si la annulu 1864 se gaseau 76 scole primare de baeti si fete.

Asia dero numerulu scoleloru primare urbane au sporitu treptatu d'in annu in annu, atotu in *Moldova* catu si in *Muntenia*, si dupo statistica instructionei publice vedemu ca esistau in *Romania* la finele annului scolariu 1870-71, 129

scole primari de baeti si 103 de fete cu una populatione de 19,634 baeti si 7,613 fete, cu 391 institutori si 243 institutrice.

Dintre aceste scole se intretinu cu spesele comunale noue scole de baeti si patru de fete.

D'in programele indicate mai susu se constata ca atatu in scolele rurale catu si in acelle urbane se invetiau una soma de notioni relative la scientiele naturali (intru catu ele suntu necesare la economia casnica).

Scopulu introducerii notiuniloru de sciinti naturali in scolele primari este: de a inlatura superstitionile ce s'au introdusu in clasele neculte si spre a demonstra in modu practicuu folosele ce se potu trage de la obiectele naturali cari se gasescu la indemana fia-caruia cetatianu; a deprinde pre-elevi de a cunosee animalele, plantele si mineralele folositoare si trebuintia aplicarei loru, a inicia pe elevi la cunoscintia planteloru si animaleloru vatamatore spre a se feri de elle si a le starpi.

* * *

In cea ce privesce zestrea scoleloru primarie se constatata d'in actele afatorie la Ministeriulu Culteloru si Instructionei publice co mai tote aceste scole suntu lipsite de celle mai indispensabili obiecte de studie si aparate necesarie unei instructiune systematice si regulate pentru predarea materieloru.

De abia d'in dotea acesta, atatu de necesaria scoleloru populare, am potutu gasi cate ceva in privirea scoleloru d'in celle 2 mari urbi alle terrei (Iassi si Bucuresci), si despre cari mentionedi u aici; — dupo norm'a acesta se pote deduce in de adjunsu cata lipsa trebue se duca intru acesta-a celle alte scoli primarie d'in terra.

Ecco dotea scoleloru primarie d'in Iassi :

Scole primarie de baeti :

1) *Scola de la Trei-ierarchi* possede : unu telurii, unu compasu, un teu, unu triunghiu, unu reportatoriu, unu atlante de istoria naturale si unulu geograficu, una cutia cu 20 corpuri geometrice, cinci charte generali si una speciale pentru Dacia ;

2) *Scola din suburbea Sararia* are 10 charte noue si vechie, 4 atlanti geografici, 1 globu, 20 corpuri geometrice, una vergea paralelipeda pentru cotitu;

3) *Scola Adamachi* este lipsita de tote obiectele cari inlesnescu predarea :

4) *Scola Nr. 2 d'in Sararia* possede chart'a Daciei si 1 atlante ;

5) *Scola d'in Tatarasi longa spitalulu Pascanu* possede 28 charte, 3 atlanti, 20 corpuri geometrice, una vergea paralelipeda pentru cotitu.

6) *Scola d'in Tatarasi longa santulu Vasiliu* are doue globuri, 4 atlanti si ceteva charte vechi si rupte ;

7) *Scola d'in Tergusioru* (podulu-lungu), possede: 6 charte generali si un'a a Daciei, 4 atlanti generali, 1 globu artificiale, 20 corpuri geometrice, una vergea paralellipeda pentru cotitu;

8) *Scola d'in strada Floriloru* are doue charte si unu numeratoriu;

9) *Scola d'in Pacurari* possede: 1 globu, 4 charte continentali, 2 charte alle Daciei, 20 figure de lemnu pentru studiulu geometriei, un'a vergea pentru cotitu.

Scole primarie de fete:

1) *Scola de la Podulu-lungu* are unu atlante geograficu si doue globuri;

2) *Scola de la Nicolina* are unu atlante geograficu;

3) *Scola d'in Tatarasi* (Nicoritia), n'are neci una charta;

4) *Scola de la Beilicu* (biseric'a Barnovski) possede 2 atlanti si cateva charta vechie;

5) *Scola d'in Sararia* are 4 charte si 1 globu;

Scola d'in Sararia (Ticou) are 1 atlante;

Scola d'in Pecurari possede 2 globuri, 2 atlanti si 5 charte.

* * *

Ecco zestrea scoleloru primarie d'in Bucuresci dupo annuariulu Instructionei publice d'in annulu 1863—64:

Scole primarie de baieti

a) *Scola primaria de baieti de colorea negra* possede: 14 charte, 1 collectione de solide pentru geometria in numeru de 136 bucati cu lantiulu si 1 globu;

b) *Scola primaria de baieti de colorea galbina* possede: 1 cutia cu obiectele necesarie pentru geometria, 16 jalone si 1 ecaru de agrimensura;

c) *Scola primaria de baieti de colorea rosia* possede: 11 charte, 66 instrumente de agrimensura;

d) *Scola primaria de baieti de colorea albastra* possede: 1 mica biblioteca, 12 charte, 1 globu, 40 obiecte de agrimensura si 1 cutia cu obiecte de corpuri geometrice;

e) *Scola primaria de baieti de colorea verde* possede: 39 obiecte de agrimensura si 9 charte;

Scole primarie de fete.

Scola de fete Nr. 1 d'in capitale possede 3 charte;

Scola de fete Nr. 2 possede 4 charte;

Scola de fete Nr. 3 nu possede nici unu obiectu de demonstrarea invetiamentului;

Scola de fete Nr. 4 assemenea nu possede neci unu obiectu;

Scola de fete Nr. 5, colorea albastra possede 3 charte;

Scola de fete, colorea negra possede 8 charte;

Scola de fete colorea galbina, possede 3 charte.

b) INSTRUCTIONEA SECUNDARIA.

CXXIII. Gimnasiile si liceele.

Legea instructiunii publice prescrie urmatoarele :

(Art. 93.) Se voru institui gradatu si catu se va pote mai repede gymnasii si lycee in urmatoarele orasie si in numerulu ce se arata aice mai josu : in Bucuresci, doue lycee si trei gymnasie. „In Iassi si in Craiova câte unu lyceu si câte doue gymnasie.“ In Botosiani, Buzeu, Focsiani, Ismailu si Berladu câte unu lyceu, in Ploesci doue gymnasii. In tote celle alte capitale de judetie câte unu gymnasiu.

Asta-di se gasescu in Romania siese lycee si a nume : Liceulu S-tului Sava si Mateiu-Basarabu d'in Bucuresci; Lyceulu centralu d'in Iassi; Lyceulu centralu d'in Craiova; Lyceulu d'in Berladu si Lyceulu d'in Botosiani si dece gymnasii si anume : Gymnasiulu Alexandru cellu Bunu si Gymnasiulu Stefanu cellu Mare d'in Iassi, Gymnasiulu Lazaru, Gymnasiulu Mihaiu Bravulu si Gymnasiulu sucursalu allu Lyceului Mateiu Basarabu d'in Bucuresci, Gymnasiulu St-loru Apostoli Petru si Pavelu d'in Ploesci, Gymnasiulu d'in Galati, Gymnasiulu d'in Pitesci, Gymnasiulu d'in Bacau si Gymnasiulu d'in Focsiani.

In lycee si Gymnasii pe langa celle alte scienti prevediute in programme se invetia d'in scientiele naturale urmatoarele obiecte :

Istoria naturala sistematica, Zoologia, Botanica, Mineralogia, si Fisica esperimentara insocita de demonstratiuni matematice.

1) Peno la annulu 1856 esista in Moldova unu Gymnasiu completu seu lyceu in Iassi, si doue Gymnasii necomplete : in Berladu si Botosiani.

Gymnasiulu d'in Iassi infientiatu la annulu 1835 si apoi indiestratu de principe Mihail Sturza cu una biblioteca, unu cabinetu de instrumente de fisica, de chimia si de matematica, s'a transformatu in *Academia* numita *Mihailcana* completata fiindu cu siepte clase de la annulu 1855.

Lyceulu acesta are unu localu propriu si unu internatu de elevi atatu solventi câtu si gratuiti; ellu este unulu d'in lyceele celle mai bine organizate d'in Moldova, si a produsu bune rezultate fiindu-cà, in deosebite timpuri, cu tote fluctuationile ce a avutu instructiunea in terr'a nostra, a fostu pepiniera inbel-siugata de unde s'au recrutatu junii cu una invetiatura care complectendu-si studiele in universitatile straine, formedia corpulu invetiamentului inaltu d'in terr'a, precuma si omenii aceia cari essercitedia differite profesioni inalte in societate.

Zestrea speciale a Lyceului d'in Iassi se compune, afora de efectele de economia, d'in urmatoriele instrumente :

- a). 9 Instrumente pentru cosmographia ;
- b). 6 Instrumente pentru geographia;
- c). O mica biblioteca care coprinde 577 opere literarie, istorice, geographice, matematice, juridice, phisice si de istoria naturala.
- d). 7 Atlanti geographici, 4 tabelle de figuri geometrice si 8 charte.

Afora de obiectele aceste se mai gasesc in localulu lyceului si unu cabinetu de phisica cumu si unu laboratoriu de chimia despre care se tratesa la depozitele de cultura.

Gymnasiulu Alexandru cellu bunu d'in Iassi este infientiatu la annulu 1865.

Afora de efectele de economia, gymnasulu acesta possede urmatoria zestre:

1 Biblioteca mica, care coprinde 27 volumine si 39 fasciculi ;
4 Atlanti, 1 globu, 6 charte si una mică collectione mineralogica și de animalu implute.

Gymnasiulu Stefanu cellu Mare d'in Iassi este infientiatu la annulu 1865.

Gymnasiulu acestu-a possede una mica biblioteca compusă din 49 volumine de diferite carti romanesce si d'in 6 fasciculi.

Obiectele de demonstratiune lipsescu cu totulu.

Lyceulu d'in Berladu. Institutulu acestu-a s'au infientiatu in annulu 1858 si numeră peno la annulu 1862 numai IV classe. Lyceulu acestu-a possede a sea avere propria d'in legatulu repositulu Codrianu, care i au ascuratu unu venitu annuale independente de casa statulu.

Afora de efectele de economia, lyceulu acestu-a eră inzestratu in annulu 1871—72 cu urmatoriele collectioni :

- a). 36 Charte geographice, 2 tabelle de monete Daco-Romane;
- b). O collectione zoologica, compusa d'in 30 animale implute; una collectione botanica, compusa d'in 100 bucati plante; una collectione mineralogica ce contine 500 specie de minerali; una collectione de 130 instrumente phisice si chimice
- c). Una collectione de 27 aparate geometrice, 60 figure taiate in lemn :
- d). Una collectione de aparate cosmographice ;
- e). Una mica biblioteca de 430 volumine, carti didactice.

Gymnasiulu d'in Botosani s'au infientiatu la annulu 1862 cu III clase.

Gymnasiulu d'in Galati. Din acte ce se afla la Ministeriulu Instructionei publice, se constata ce in annulu 1871, acestu gymnasiu possede urmatoriele obiecte destinate pentru instructiune : 1 globu, 1 barometru si termometru, 1: machina electrica, 2 charte, 2 atlanti, 7 carti si dossier.

Gymnasiulu d'in Bacau possede in annulu 1871—72 urmatoriele instrumente de invetiamentu :

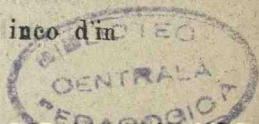
1 pendulă, 2 atlanti si unu compasu de lemn.

Gymnasiulu d'in Foziani possede in annulu 1871—72 : 5 charte, 3 atlanti, 12 terrusie cu lantiulu si figurele geometrice, 2 globuri, 1 stingenu si alte obiecte de mesurare, 40 monete antice si 52 volumine de diferite opere.

Dupo legiuirea d'in annulu 1851, intre alte obiecte se predau in Gymnasiile d'in Moldova : zoologia, botanica, mineralogia, geologia, phisica, chimia, astronomia si mineralogia.

Muntenia. D'in annuariulu mentionatu mai susu se constata ce peno la annulu 1859 au statu in Muntenia numai 2 gymnasie : unulu in Bucuresci si altulu in Craiova.

Gymnasiulu centrale de la St. Sava d'in Bucuresci s'au infientiatu inco d'in

annulu 1817, si erà destinatu de a prepara bacalauriatulu in litere. Scolarii cari absolveau in ellu, cursulu invetiaturei loru, erau primiti la facultatile straine ; ellu erà completatu cu VIII classe. D'in acestu lyceu au essitu toti profesorii actuali si toti barbati, cari conducu commerciulu si industria Romaniei, sau cari occupa fonctioni de alle statului san esercitiedia professioni inalte in terra.

De la annulu 1860 incoce s'au mai desehisu urmatoriele gymnasie :

Lyceulu Matheiu Basarabu. Acestu lyceu, care are si unu internatu, in annulu 1871—72 possedeo urmatori'a zestre :

26 volumine de differite opere, 8 charte, 16 tabelle cartonate de istoria naturale ;

90 differite aparate de phisica ;

472 specimine de zoologia ;

300 plante ;

800 mustre de geologia si mineralogia ;

9 Apparate pentru cosmographia ;

66 differite buccati pentru geometria.

Gymnasiulu Lazaru. Acestu gymnasium in annulu 1871—72 possedeo urmatoriele obiecte pentru invetiamentu :

72 instrumente cosmographice ;

253 aparate phisice cu alte instrumente ;

861 registre si alte carti ce se afla in bibliothee'a gymnasiumului ;

37 charte geographice ;

678 modele de desemnu.

Gymnasiulu Michaiu cellu mare possedeo in annulu 1871—1872 urmatoriele obiecte :

1 globu, unu pendulu, 1 armariu cu modelle de desemnu si altulu cu archiv a gymnasiumului ; 60 figure geometrice, 5 obiecte relative la mesurare, 4 atlanti geographici, 11 charte, 3 cutii cu insecte, 60 modelle de desemnu.

Lyceulu d'in Craiova erà compusu peno la annulu 1865 numai d'in IV classe, mai tardiu ellu s'au completatu cu VII classe.

In annulu 1871—72 lyceulu acestu-a possedeo urmatoriele obiecte de invetiamentu :

1. Collectione de modelle de desemnu, 3 globuri, 5 charte si una collectione de table colorate pentru istoria naturale ;

1,599 volumine de differite carti ;

147 differite instrumente si figure geometrice.

9 differite aparate cosmographice ;

37 obiecte pentru phisica si chimia, procurate prin una contributione benevola.

Gymnasiulu Petru si Paulu d'in Ploiesci s'au fundatu la annulu 1865 d'in contributioni voluntarie. Possedeo in annulu 1871—72 urmatori'a zestre :

18 charte geographice si unu arbore istoricu ;

309 effecte ce apartinu la studiu ;

1 systema-solaria si 2 globuri ;

1 biblioteca compusa d'in 1,382 volumine de diverse opere literarie si scientifiche;

407 varietati de minerale;

14 monete antice;

681 aparate ce formedia cabinetulu de phisica.

Gymnasiulu d'in Pitești possedeo in annulu 1871—72: 3 charte, 1 linia si 4 condici.

Din reportulu D-lui Georgiu Costaforu de finea annului scolaru 1857—58, se constata eo in gymnasiele d'in Muntenia se preda d'in scientiele naturali: phisica, chimia, mineralogia, geologia, botanica si zoologia.

Dupo introducerea legei Instructionei publice d'in annulu 1864, scientiele naturali, cari se predau in lycee si gymnasie suntu acelle prevediute la art. 116 allu mentionatei lege.

CXXIV. Seminariele.

Legea actuale a instructionei publice prevede ca fia care eparchia se aiba cate unu seminaru de gradulu antai, ero in Bucuresci si Iassi se fia cate unu seminaru de gradulu allu duoilea.

Asta-di essistu in Romania optu seminarie, si anume: seminariele centrali d'in Socola (Iassi) si d'in Bucuresci; seminariele d'in Romanu, Buzeu, Argesiu, Husi, Romniculu-Valcei si Ismail.

D'in annuariulu generale mentionatu se constata, eo la annulu 1853—54, essistea in Muntenia numai patra seminarie mici. In Moldov'a era unu seminaru mare, acellu d'in monasteriulu Socolei, ero seminarie mice au fostu de la 1853—59 unulu cellu d'in Husi, si la annulu 1859 s'au mai infientiatu unu seminaru micu in Romanu.

Seminarulu Socolei, este unulu d'in celle mai vechie institute alle terrei, cu cari s'au inceputu renascerea invetiamentulu nationale. Ellu fu infientiatu la Socola, longa Iassi in annulu 1803, de metropolitulu Veniaminu Costache, si dotatu cu mosie si cu unu locale forte bene situatu. Seminarulu acestu-a inse de la annulu 1820—1828 decadiu mai cu totulu, ero la 1851 s'a reorganisatu d'in nou.

Peno la annulu 1858, seminarulu Socolei se administrá dupo legiurea d'in 1851 de cotre unu comitetu speciale sub ingrijirea materiale si morale a unei epitropie compuse d'in Vorniculu averiloru besericeseci si Metropolitulu terrei. La annulu 1858, desfientandu-se epitropia si comitetulu mentionatu, seminarulu acestu-a a intratu in ordinea generale a assiedimenteloru de invetiamentu secundariu, sub ingrijirea speciale a unui rectore, avendu acelleasi indatoriri ca si toti rectorii scoleloru secundarie.

Pre longa celle alte obiecte de invetiamentu, se predau d'in scientiele naturali urmatoriele: zoologia, botanica, mineralogia, geologia, phisica, cosmografia, elemente de chimie, agronomia si medicina popularia.

Zestrea seminarului Socolei se compune d'in :

1. Una bibliotheca care contine 899 opere in 1515 volumine, cari cu duplicatele si triplicatele lor, plus 2,809 esemplare offerite la finele anului 1864, se ridica la 3,773 volumine.

Afora de acesta-a s'a primitu de la bibliotheca centrale d'in Iassi, in annulu 1871 una summa de 186 esemplarie differite in 496 volumine.

Cartile coprense in acesta bibliotheca suntu relative la theologia, la philosophia, la pedagogia, la scientiele matematice si phisice, la scientiele naturali si chimice, la agronomia, la medicina, la grammatica si rhetorica, la lessicografia, la litteratura classica latina si elina cum si la acea moderna, la istoria, la geographia si calletoria, la jurisprudentia.

2. Aice se afla inco unu numeru de 9 charte geografico-phisice; 3. una collectione de differite semintie donate de la expositionea regionaria, care au avutu locu la Frumosa in annulu 1865.

Afora de acestea, pentru predarea scientieloru phisico-naturali seminarulu Socolei este lipsitu de ori-ce midi-locu de demonstratiune.

Seminarulu d'in Husi este infientiatu la annulu 1851 si possede unu locale propriu.

Programm'a scientieloru si administrationea institutului au fostu ca si a seminarului centrale d'in Socola.

Bibliotheca seminarului acestuia se compunea, in annulu 1851, d'in 1,579 opere relative la theologia, geographia, istoria naturale, phisica si chimia. Pre longa acestea scola mai possede unu atlante mare istorico-phisico-geographicu; 4 atlanti mici istorico-geographici; un atlante de anatomia si 2 globuri; cinci charte a continentiloru, 1 charta a Romaniei si 1 atlante de geographia sacra.

Aice essiste si unu micu cabinetu de phisica, compusu d'in 17 differite apparate, pentru a caruia fundare s'au facutu la annulu 1871 una subscriptione privata.

Archiv'a seminarului coprende 97 acte diverse si 59 registre.

Seminarulu eparchiei Romniculu-Valcei, este infientiatu la annulu 1836. Afora de obiectele de economia, seminarulu acestu-a possede urmatoria zestre :

1. O mica bibliotheca compusa d'in 85 volume de diverse opere, celle mai multe ecclesiastice si 4 atlanti geographici.

Afora de acestea seminarulu possede unu barometru, unu thermometru, unu arbore istoricu alu Romaniei si mai multe dosarie pre anii 1865, 66, 67, 68, 69 si 70.

Seminarulu eparchiei Buzelui, este infientiatu la annulu 1836.

Afora de efectele de economia, zestrea acestui seminaru se compunea in annulu 1861 d'in urmatoriele :

Una bibliotheca compusa d'in 700 volumine de differite carti, celle mai multe besericesci ;

17 charte diverse, 2 globuri si 1 tabla statistica.

Seminarulu eparchiei Argesiulu, este infientiatu la annulu 1856.

Zestrea seminarului acestuia, afora de efectele de economia, se compune

d'in una mica bibliotheca, care constá la annulu 1871 din 210 opere, parte carti besericesci, parte carti de studiu relative la agricultura, geographia, anatomia descriptiva, phisica, istoria; pe longa aceste mai essiste unu globu si 8 charte.

Seminariulu eparchiei Dunarei de josu.

In privirea acestui seminariu nu avemú alta de notatu de catu co d'in actele ce se afla la Ministeriu se constata co in annulu 1871—72, acestu seminariu possedeá una charta, arborele Romaniei si unu armariu cu carti fora ver-una specificatione.

* * *

Seminariile d'in Muntenia s'au infientiatu sub domnia lui *Alexandru Ghica*. Elle se aflau mai inainte ca si celle d'in Moldova sub una administratione speciale, ero la 1860 s'au suppusu administrationei Ministeriului de culte si Instructione publica.

Dupo programa annului 1865, d'in scientiele naturali se predau in seminariile d'in Romania pre longa obiectele indicate pentru clasa I, II, III, si a IV primaria urbana: phisica experimental, in classea V-a; chimia anorganica si organica, in classea VI; agronomia si artea veterinaria in classea VII: medicina popularia in classea V, VI si a VII-a.

D'in statistic'a generale se constata co tote aceste seminarie aveau la finele annului scolariu 1870 si 71: 91 professori si 1663 elevi, d'in cari 699 stipendiari.

CXXV Scolele centrali seu secundarie de fete.

Scolele centrali de fete s'au infientiatu cu scopu, pre de una parte, de a se procurá feteloru una educatione morale si de a li se da conoscentie folositorie ero pre de alta parte elle suntu destinate a produce invetiatorie pentru scolele statului.

Necessitatea de institutrice este in adeveru forte semtita, coci, de si in orasie scolele de fete au luatú una disvoltare mai mare, in catu la finele annului scolariu 1871—72 se numerá 108 scole urbane cu 7613 eleve in cari nu intra scolele private, totusi scolele de fete d'in sate suntú forte pucine la numeru, si numerulu eleveloru cari invetia carte pre la sate de abia se redica in tota terra la 3800.

Dupo legea actuala a instructionei publice se prevede a se infientia scole secundarie de fete in tote orasiile unde suntú lycee.

Asta-di inse essistu numai urmatoriele scole secundarie de fete: trei scole centrali cu internate: in Iassi, in Bucuresci si in Craiova: sesse cu esternate: in Iassi, Bucuresci, Braila, Berladu, Bacou si Botosiani.

Scola centrale de fete d'in Iassi este infientata la annulu 1834, si are localulu seu propriu.

Intre alte obiecte se predă in acesta scola, dupo program'a d'in annulu 1851, scurta istoria a celloru trei remne a istoriei naturale cumu si elemente de phisica popularia.

D'in scol'a acesta au essitu mai multe ronduri de tenere preparate cu cunoscentie pedagogice, dintre cari unele s'au intrebuintatu ca professorie pentru scolele primarie de fete.

Intre alte obiecte pentru invetiamentu scol'a acesta possede 12 charte, 1 compassu, 1 linia si 1 triunghiu de lemnu, 2 globuri; Unu micu cabinetu de phisica, compusu d'in: 1 busula, 2 manometre, 1 barometru, 2 termometre, 1 tubu astronomicu, 1 telescopu, 1 machina pneumatica, 2 aparate pentru lumina electrica, 2 aparate electro-magnetice, 1 microscopu, 1 bilancia, 1 higrometru, 2 lenti, 1 areometru, 1 perspectiva, 1 nivella si 1 velu electru.

Scola centrale de fete d'in Bucuresci possede la annulu 1870—72, între alte obiecte de invetiamentu, 20 charte.

In scola acesta, intre alte obiecte, se predau elemente de scientiele naturali si pedagogice.

Scol'a centrale de fete d'in Craiova este infientiata la annulu 1853; ea possede între altele:

5. Atlanti geographice, 4 charte a principatelor-unite, 2 arbore geologicu si una mica bibliotheca compusa d'in 41 opere.

Esternatulu secundariu de fete d'in Bucuresci possede, între alte obiecte de studiu, si: 5 charte, 1 globu terestru, una sisthema planetaria, 3 atlanti geographice si 40 modelle de desemnu.

Esternatulu secundariu de fete d'in Iassi, de la santulu Sava possede, între alte obiecte de studiu, si: 10 charte istorice și 3 atlanti geographici.

D'in statistic'a generale se constata, co aceste scole la unu locu aveau la finele annului 1870—71, unu numeru de 25 professori si 16 professorie cu una populatiune de 450 eleve, d'entre cari 289 stipendiarie.

CXXVI Asilulu Elena Domna.

Idei'a primitiva a infientiarei unui asilu pentru copii orfani, au fostu conceputa de Metropolitulu Filaretu d'in Bucuresci, care la annulu 1792, lassà in testamentulu seu una avere insemnata pentru intretinerea copiiloru sermani si pentru educatiunea loru. Cu tote acestea dorenti'a testatoriului remase neindeplinita peno la annulu 1861.

Realisarea in practica a acestei piose si umane conceptiune s'au facutu in prima-ver'a annului 1861 de cotre D-lu si D-na Davila, carii au adunatu vre 40 orfane spre a le cresce si a le aduce intr'unu internatu speciale sub directiunea Domnei Davila. Cu tote acestea, organisationea acestui internatu se efectua numai dupo sosirea D-nei Elena Cuza in Bucuresci, care au luat initiativ'a unei lotarie si a unei colecte prin subscriptione, d'in cari s'au realisatu 60,660 lei vechi. Cu acesta summa se termina cea mai insemnata parte a edificiului asilului *Elena Domna*. S'au installatu atunci in asilu 100 fete si 20 baeti

orfani. Numerulu acestoru-a a crescutu d'in ce in ce mai multu in eatu la anulul 1870 erau in asilu peste 250 orfani de ambe-sexe.

La 30 Decembre 1869, principess'a *Elisabetha* luà asilulu acestu-a sub a sea proteccione, donà summ'a de 12.000 lei noui si interveni cu staruentia pre longa Domnele romane, indemnandule a contribui pentru terminarea asilului si construirea unei capelle. Appellulu au fostu ascultatu pretutindinea, si offertele voluntarie a Domneloru au venitu se complete medilocene banesci, cu cari s'au terminatu edificarea celloru necesarie in asilu.

Invetiaturile ce se predau în acestu institutu suntu celle prevediute de programm'a celloru IV classe primarie ale statului; afora de acestea, orfanele se ocupa cu lucrulu de mana si cu celle privitorie la trebuintiele casnice, dreptu care essiste in asilu una officina pusa sub directionea institutriceloru speciali, unde copilele invetia croitoria, cusutul, allessetura, etc.

Asilulu acestu-a contine cele mai importanti elemente pentru organisarea unei scole normale de fete, dreptu care Efori'a spitaleloru a infiintiatu pre longa invetiaturele indicate mai susu si 2 classe suplementarie dupo programm'a scoleloru normali.

Dupo programm'a publicata in Monitorulu Officiale No. 136 d'in annulu 1871. in asilulu *Elena Domna* se predau obiectele urmatorie: In classca normale in annulu I^o: Istoria si Geographia, limb'a francesca, religionea si musica vocale; in annulu II limb'a romana, matematica, phisica, geometria, istoria, geographia, limb'a francesca, religionea si musica vocale; in annulu III, limb'a romana, matematica, limb'a francesca, istoria, geographia, phisica si geometria, scientiele naturali, religione si musica vocale; in clasa I primaria: grammaticea, aritmetica, religione, cetire, scriere, recitare, musica vocale; in annulu II: religione si musica vocale; in annulu III: grammaticea, aritmetica, istoria, geographia, religione, musica vocale; in annulu IV: geographia, grammaticea, aritmetica, istoria, religione si musica vocale.

CXXVII. Asilulu orfaniloru d'in Iassi.

Pentru pruncii aflati essisteà in Moldov'a *cas'a copiiloru aflati*, prevediuta la sectionea a III annessa lit. F, cap. 3 d'in regulamentulu organicu, care prevedeà crescerea loru prin darea pre la mance (doici) si crescutori.

Dupo infiintierea inse a institutulu *Grigorianu* si a sectioniloru lui de prunci aflati, se ordona ca summele destinate mai înainte pentru intretinerea orfaniloru se se centralise la noulu institutu, care s'au pusu sub patronagiulu casei St. Spiridonu d'in Iassi.

Sectionea acestu-a era organisata la inceputu numai pentru 40 de prunci, si sfer'a ei de activitate nu se intendea de catu forte raru peste cerculu fostei capitale a Moldovei, fiindu datorie primariele celloru alte orasie si commune rurale de a ingrigi insele de prunci parasiti in circumscriptionea loru respective. Mai tardiu numerulu prunciloru parasiti au sporitu cu multu peste limitele prevediute de chrisovulu de fondatione.

Unii d'între acești orfani și anume cei ce suferu de vre-unu morbu se tinu în localulu institutului, care possede pentru acestu scopu numerulu trebuitoriu de mance. Cei mai multi prunci inse se tinu cu spesele sectionei prin suburbiile orasiului sau prin satele invecinate.

Modulu priimirei și a creșterei acestorn orfani este prevediutu în chrisovulu de fondatione a institutului *Gregorianu* d'în annulu 1852.

e). Scole secundarie de medicina si scola de mositu.

Despre scolele secundarie de medicina, farmacia și veterinaria s'au tratatu la pag. 84, 85 și 86. În cea-a ce privesce scolele de mositu:

Legea actuala a instructionei publice prevede instituirea, în orasiile mari de prin judecie, prelonga spitalurile centrale de *Maternitati*, cate una scola de mositu, pentru formarea de mosie de clasa a dou'a, destinate la trebuintiele comunelor rurale și cate una scola secundaria de mositu la institutul *Gregorianu* d'în Iassi, și la institutul de nascere d'în București, pentru formarea mósieloru de clasa antaia, cari voru avea dreptu de a essercità artea mositului în tota întenderea Romaniei.

Actualamente essistu numai doue scole de mositu: cea d'în institutul *Gregorianu* d'în Iassi și cea de la institutul de nascere d'în București.

Invetiaturile prescise de art. 222 allu legeri a se propune în scolele de mositu, suntu: 1) teoria și practic'a mositului, 2) altoirea, 3) pensamentele elementarie, și 4) conoscenti'a asupra planteloru și substantieloru usrali necesarie lechuseloru și prunciloru.

CXXVIII Scola de mositu d'în Iassi.

Acesta scola este infientiata la annulu 1852, și face parte întregitoria a institutiilor create de Domnitorulu *Gregoriu Ghica*, și care se împarte în una casa de nascere, unu asilu pentru pruncii parasiți, una clinica ambulanta pentru copii, una mesa de vaccinare și una de doici (mance).

Dupo chrisovulu de fondatione a institutului, personalulu scolei se compune d'în professoriulu, chirurgulu mositoriu, catichetulu și mosi'a conductoria. Scol'a are unu internatu pentru 15 eleve interne și unu numeru nedeterminatu de eleve esterne. Dupo terminarea cursulu de unu annu allu invetiaturei teoretice și practice a artei mositului, și dupo depunerea essamenulu definitivu, elevele primescu diploma de capacitate, subscrissa de commisionea essaminatoria și întarita de ministeriulu instructionei publice.

La inceputu prelegerile se faceau dupo cartea de mositu elaborata la 1852 de antaiulu professore allu scolei, dupo care s'au predatu artea mositului peno în tempulu d'în urma, candu actualele professore au adoptatu pentru cursulu seu cartea de mositu elaberata de D-lu professore *Capsia* la annulu 1866.

CXXIX *Scol'a de mositu d'in Bucuresci*

Școala aceasta a fostu fundata la annulu 1839 de *Michailu Ghica* și este unu parte întregitoria a maternității d'in ospitiulu St. Pantelimonu.

Institutulu acestu-a e destinatu, pre de una parte a primi femeiele sermane asupr'a facerei, ero, pe de alta a înlesni la învătătura pre femeiele cari se deprendu la arta mositului.

Fundatoriulu acestui institutu numindu professore pre Doctoriulu *Iosef Sporer* l'au insarcinatu cu prelucrarea unui manuale de artea mositului. Acesta carte elementaria a servitu mai multu tempu pentru învătătura mositului, și presenta ore cari bunuri, fiendu în socita și de desemnuri, cari facilita pre elevu la învătătura differiteloru parti alle artei. D-lu doctore *Capsia*, actualele professore, a datu la lumina, în annulu 1866, unu altu manuale de mositu, elaboratu dupo metodulu Doctoriului *Naegle*, dupo care se urmedia actualemente cursurile școlei.

d). *Instructionea superioare.*

Învătătmentulu superioare consiste d'in doue universități, d'in cari cea d'in Iași cu trei facultati: de litere, de științe și de dreptu; ero universitatea d'in Bucuresci pe longă celle trei facultati are și una facultate de medicină. De acesta facultate deinde una școala de farmacia și un'a de veterinaria.

În *Moldov'a* se predau de la annulu 1835 și peno la 1860 în liceulu d'in Iași, pre longă științele collegiali, philosophia, legile și theologia, care acesta d'in urma se învătă în seminariulu *Veniaminu*.

La annulu 1860 creanduse universitatea d'in Iași, se predau acolo științele juridice, philosophice și theologice, remanendu ca facultatea medicale se se deschida mai tardiu.

Dupo dispozițiunile decretului de fundatione peno la annulu 1864, universitatea d'in Iași se administră de unu Rectoru allesu de consiliulu academicu și întaritu de Domnu, foră ca Ministeriulu se aiba vre unu amestec în direcțiunea interioară a universității. Dupo unificarea legislațiunei, învătătmentulu superioare se face conformu cu legea promulgata în annulu 1865.

Assemenea d'in reportulu D-lui *Costaforu* se constata eo peno la annulu 1858 învătătmentulu superioare d'in *Munteni'a* se preda în Bucuresci în collegiulu St. Sava. Ellu se compunea d'in cursulu de legi și d'in cursulu de Ingeniaria, destinatu a formă ingeniari pentru statu, constructori de drumuri și șosele și arhitecți.

Cursulu de dreptu se predă dupo programm'a facultatei juridice d'in Paris, și elevii cari terminau cursulu de dreptu în terra se primiau a urmă annulu allu treilea la facultatea juridică d'in Paris și a depune essaminele licenței.

Se învătă assemenea cu multa staruentia matematicelle applicate, spre a formă

conductorii, ingeniari, architecti, officianti pentru telegrafia si alte servitii publice speciali.

Dupo introducerea legii d'in annulu 1865. invetiamentulul superiore s'au completatu si s'au unificatu si la Universitatea d'in Bucuresci ca si la cea d'in Iassi.

Lasandu la una parte prevederile legii in respectulu celloru alte facultati, vomu nota aici, in ce priveste *facultatea de scientie phisice si naturali*, co, dupo programm'a d'in annulu 1865, intre alte obiecte, se predà in annulu antaiu: phisica theoretica si experimentale. chimia; in annulu allu duoilea: continuare din chimia, mineralogia si cristallographia; in annulu allu treilea: geodesia, mechanica applicata, astronomia, physiologia si geologia.

Durat'a studioloru la facultatea de scientie phisice, matematice si naturali este de trei anni. Examinele se tinu inaintea unui juriu compusu d'intre professorii facultatei. In Universitatile Romaniei pentru scientie se obtinu graduri de licentie in scientiele phisico-matematice si phisico-naturali.

Pentru demonstrarea scientioloru phisico-naturali la Universitatea d'in Bucuresci essiste: a) museulu nationale d'in Bucuresci, b) cabinetulu de chimia d'in ospitiulu Coltiei, c) collectionille de instrumente phisice. Assemenea Universitatea possede si una bibliotheca publica, despre care se va tractà mai giosu.

Pentru demonstrarea studioloru phisice, chimice si naturali, Universitatea d'in Iassi nu possede vre unu cabinetu de phisica ori de chimia propria, sau vre una collectione de istoria naturale, ci facultatea de scientie phisico-matematice si naturali se adjuta cu vechiulu cabinetu de phisica si chimia allu Liceului si cu collectionile museului de istoria naturale intretinutu de societatea mediciloru si naturalistiloru d'in Iassi, precumu si cu collectionile de plante alle gradinei botanice d'in Iassi, care e una creatione privata. In fine Universitatea d'in Iassi contine in localulu seu una bibliotheca publica destulu de avuta, despre care se vorbesce mai departe.

In cea ce priveste *facultatea de medicina d'in Bucuresci*, ea s'au infientiatu la annulu 1870—71, transformanduse in facultate scola secundaria de medicina, care essiste de multu tempu in Romania.

Facultatea de medicina coprende: 1) anatomia discriptiva si istologia; 2) fisiologia umana si comparata; 3) phisica si chimia medicale; 4) chimia chirurgicale si medicina operatoria; 5) pathologia medicale si anatomia pathologica; 6) patologia chirurgicale, protesea si aparate de fracture; 7) pathologia si therapeutica generale; 8) clinica medicale si therapeutica applicata; 9) obstetrica theoretica, clinica morbiloru de lechuse si de prunci; 10) hygienu si medicina legale; 11) clinicele infantile, ophthalmologia, syphilitica si dermatologia; 12) botanica, zoologia, materia medicale si artea de a formulà.

Nu ne potemu intende mai multu asupr'a facultatei de medicina, pentru co infientiata de curendu, n'au avutu inco tempu indestullatoriu se dea fructele ce cu dreptu cuventu se astepta de la densa.

e). *Scole speciale.*

Legea instrucției publice prevede a se înființa școli industriale de meserie în orașele : București, Iași, Galați, Braila, Craiova, Ploiești și Turnul Severin, în cari statul urmează a înființa și să plătească ce se vor da prin concursul elevilor fără plăți. Cursul învățării va fi de 4 ani.

Între alte obiecte a învățământului prescris de lege se va învăța : fizica, chimia și mecanica aplicată la lemnăria, fierăria, alămăria și turnăria. Astăzi există școli de industrie în Turnul Severin, Galați, Ploiești, Iași și București.

Scoala tehnică din București, s'a înființat încă din anul 1855 sub *Principele Barbu Știrbei*. Ea a fost organizată din nou în cursul anului 1858 și după 13 ani de asistență a fost închisă. În fine s'a redeschis în anul 1870 cu patru specialități : fierăria, tâmplăria, lemnăria și tăierea piatrilor.

Programul școlii s'a combinat în vedere de a forma meseriași capabili, și cuprinde numai cunoștințele teoretice strict necesare spre a pune pe lucrători în poziție de a cunoaște rațional executarea lucrărilor lor. Școlii este practică, elevii rămân 5 ani în școală, unde se plătesc cu cheltuielile statului 60 internii.

Scoala de meserie din Iași înființată la anul 1841 de *Epitropia școlilor*, care vedându, că toate meșteșurile se exercită în Moldova de către străini, și simțind lipsa unei industrie naționale, au fondat școala de meserie, pentru ca se producă meseriași cu cunoștințe practice și teoretice în diferite arti aplicate la industrie și meșteșuri.

Cu toate vicisitudinile prin cari au trecut, acest institut totuși a produs fructe, cei puțini meseriași români ce se găsesc astăzi prin orașele Moldovei, în cea mai mare parte sunt vechii elevi ai acestei școli.

Scoala de meserie a fost organizată la anul 1866 și transformată în școală specială de instrumente agricole, reducându-se cele șapte ateliere, cari au existat în trecut, numai la trei, către cari s'a adăugat o turnărie de fontă.

Această școală este astăzi în activitate.

CXXX *Scoala de agricultură de la Pantelimonu, strămutată acum la Herăstreu.*

Din discursul D-lui *Maier* (pag. 26), ținut în adunarea generală de naturalisții germani, ținută la *Bonn* în 18 Septembrie 1835, se constată că școala de la Pantelimonu este creată încă din anul 1835. Și în adevăr, se vede că chiar în anul 1835 s'a fondat sub *Principele Alexandru Ghica* o societate, destinată a perfecționa agricultura țării, cea-a ce se constată și din No. 4 a foii „*Museulu Nationalu*“ din anul 1836.

Această asociație înființată mai întâi *fermă de la Pantelimonu* sub direcția Ministrului de Interne *Michail Ghica* ca președinte, colonelul *Iacobson* vice-președinte, Dr. *Zucher*, directorul stabilimentului.

Principile *Alexandru Ghica* darui acestui stabilimentu una multime de instrumente de agronomia, modelle. Mai apoi scol'a acesta-a aflanduse in scadere, s'a reorganizatu la annulu 1852 sub *Principele Stirbeiu*.

La reorganizarea scolei de agricultura au contribuitu forte multu Domnii *P. Poenariu*, *Dr. Arsaki*, *Generalele Florescu*, *C. Bozianu* si altii.

In acestu stabilimentu se aflá unu campu de experientie pentru unu numeru de peste 400 specie de plante; una gradina botanica agricola si alt'a de pomologia. Essistea assemenea una scola de sericicultura cu unu seminarium însemnatu de muri (duzi), d'in care s'au respanditu sute de mii de pui de muri prin terra.

Scol'a de la Pantelimonu au fostu cellu antaiu stabilimentu de respandirea culturai agronomice si a machineloru perfectionate in terra nostra. Pentru plurile sele scola acesta-a a fostu medaliata la Espositionea de Paris d'in annulu 1867. Cu tote acestea la annulu 1869 scol'a s'au stramutatu de la Pantelimonu la *Ferestreu*.

Scopulu scolei de agricultura este a da terrei omeni practici si instruiti in agricultura, care se faca una cultura mai inavutitorie de catu cea de asta-di, si totu de una data a respandi in terra instrumentele necesarie si varietatile de plante a caroru introducere s'au probatu prin experientie a fi utili.

Aice essiste unu inceputu de gradina botanica, de livede si gradina de pomi, unu seminarium silvicu, una gradina de legume si viia, unu parcu sistematicu, una scola de muri, una preseca.

Depositulu pentru instructionea teorica la aceste stabilimente se compune dintr'unu museu de agricultura si istoria naturale; possede assemenea una statione meteorologica si una fabrica de machine si instrumentele agricole.

Scol'a are vre o 50 elevi destinati la studinlu propriu allu agriculturai si 14 destinati la mechanica agricola.

CXXXI Organisationea fermeloru scolei d'in Iassi si Craiova.

Invetiamentulu agriculturai de la fermele scole d'in Craiova si Iassi s'au organizatu in scopu de a fi folositoriu terrei prin esemplulu unei culture castigate si progressive si prin crearea de omeni capabili de a respandi una cultura mai perfectonata de catu cea de asta-di. Regulamentulu speciale, in consecentia a fissatu trei puncte in Romania corespunditorie la trei reginni agricole pentru assiadiarea institutioniloru de invetiamentu sgricolu: Bucuresci, Iassi, Craiova. In acestu regulamentu se dice co mosiele statului, pre cari se voru assiedia fermele, voru fi esp'otote cu scopu de a inapoia tote spesele de cultura si a realisa unu venitu mai mare de catu cellu ce se scote de la mosiele d'in regione unde se afla prin mediloculu culturai ordinaria.

Prin urmare cautarea mosiei este una intreprindere industriale si productorie de venituri si totu de una data una scola practica de instructione pentru elevi.

Scoale ferme d'in Romania s'au modellatu forte apropiatu pre organisarea

fermeloru de modellu d'in Francia, atatu pentru instructiune cotu si pentru systhemele de esplotare.

Invetiamentulu este elementariu si practic, coci se demonstra prin cultur'a mosiei si se esplica prin teoriile cele mai simple alle scientiei agricole.

Pentru invetiamentulu agricolu propriu dissu, spesele suntu in sarcina guvernului.

Mosi'a avendu a fi una esplotatione rurale profitabile, se da in intreprindere particularia Directorelui scolei prin contractu si in conditionile prevediute in Monitoriulu officiale No. 197 annulu 1867.

Scopulu scolei este de a formà epistati si omeni practici. Elevii iau parte la essecutarea lucrariloru esplotationei, ero munc'a loru este in profitulu Directorelui.

Numerulu eleviloru se fisedia la 30. Elevii nu potu fi admisi mai inainte de versta de 14 anni. Elevii suntu detori a sta la scola trei anni. Pentru fia care elevu guvernulu platesce Directorelui una subventione de 800 lei vechi pre annu.

Personalulu invetiatoriu se compune din Directore, sub-directore si maies-tru de practica, comptabile, veterinaru, grădinariu, presecariu si capulu fabriceei de instrumente agricole si machini.

Atelierulu se va applica mai cu sema la facerea de pluguri, prasitori si grape, de semenatori si venturatori si de tote uneltele cari ceru numai lucrulu de feraria si stolaria. Acestu atelieriu este montatu si inzestratu pre comptulu guvernului si datu in esplotarea Directorelui.

Capitalulu datu pentru infientiarea atelierului este fora procente; ero Directorele este detoriu se restitua guvernului capitalulu datu gradualminte in termen de 10 anni.

Uneltele si machinele agricole, ce se voru face in atelieriu, se voru vende dupo una tarifa aprobata de Ministeriu.

Pre basea acesta ferm'a de modellu destinata regiunei Bucuresciloru s'a annessatu cotra vechi'a scola de agricultura care se afla acumu la Ferestreu—care inco nu este pe deplinu realisata in practica; pentru celle-alte doue regiuni, s'a infientiatu totu in comformitatea normelor de mai susu doue ferme isolate—un'a la Craiova si alt'a la Iassi, d'in cari cea d'in Iassi s'a desfientiatu dupo 2 anni de functionare.

CXXXII Scol'a ferma de la Galata (longa Iassi).

Scol'a acesta infientiatu la annulu 1868 s'a desfientiatu la 1870.

Numerulu eleviloru interni era de 34.

De si scol'a ferma de la Galata, ca tote institutele cele noue, au avutu a se lupta cu mai multe dificultati, totusi, la essamenulu tinutu in 12 Augustu 1870, commisionea essaminatoria au constatau: 1. co invetiamentulu teoreticu d'in obiectele mentionate mai susu s'au facutu in modu satisfactoriu; 2. co elevii de

commune s'au aflatu dibaci in essecutarea operationiloru practice; 3. Co plurgurile si celle-alte instrumente agricole construite in ateliere erau solide si bine conditionate; 4. co vitele de esplotatione suntu bine intretinute de elevii scolei; 5. co recolt'a au fostu ingrigita si cultur'a essecutata in conditioni bune, avendu in vedere atatu productivitatea annului, cotu si tempulu de candu s'a infientiatu.

Cu tote acestea prevalendu se de ore-cari neajunsuri inerenti tuturoru creationiloru noue, Ministeriulu a desfientiatu acesta scola.

Faptulu este cu atatu mai semtitoriu, cu catu in partea dedincolo de Milcovu suntu doue scole—un'a pentru invetiammentulu inaltu agricolu si alt'a pentru invetiammentulu practic—pe candu in partea de dincoce unde agricultur'a este atatu de intensa, nu essiste nici unu stabilimentu, care se dea essemple bune cultivatoriloru si se procure instrumente perfectionate si omeni speciali bine instruiti.

CXXXIII Scol'a ferma de la Craiova.

Scol'a acesta s'a infientiatu, ca celle alte, la annulu 1868.

Din reportulu commisionei mentionate resulta: 1, co elevii suntu forte slabi in lucrarile agricole; 2, co ferm'a nu possede animali de lucru nici pluguri si prin urmare esplotarea agricola e nulla; 3, co ferm'a n'are regulatu unu assolamentu si una rotatione propria; 4, co esplotarea fermei se marginesce numai intr'una cultura de legumi; 5, co partea pomologiei mai co nu essiste; 6, co atelierulu de fabricationea machineloru se afla intr'o stare ce nici nu merita acestu nume; in fine 7 co nemicu d'in tote celle prevëdute in regulamentu nu s'au gasitu de cotre commisionea tramessa.

Cu tote aceste Ministeriulu nu au desfientiatu scol'a, ci a luat numai dispositioni de ameliorare si indreptare a neajunsuriloru acestoru-a grave. Ar' fi fostu bine ca mesur'a acesta indulgente se se fi intensu si asupr'a scolei ferme de la Iassi, careia pucinu i lipsia se satisfac pre deplinu programm'a sea, si care in scurtu tempu ar fi potutu se dea insemnate fructe.

CXXXIV Scol'a ferma de la Ferestreu.

Pentru regionea Bucuresiloru s'a otaritu a se alipi ferm'a-scola de invetiammentu practic cotra scola cea mare de agricultura de la Ferestreu, pentru ca un'a si acea-asi administratione se realizese ambele scopuri.

Cu tote acestea ferm'a scola potemu dice co nu essiste inco in realitate, fiendu co in acesta creatione s'au realizatu peno acumu numai cursurile teoretice fora demonstrationea si aplicacionea culturai practice raționate.

CXXXV Scole de belle arti.

Essistu doue scole de belle arti, un'a in Bucuresci si alt'a in Iassi, pre longa cari suntu alipite doue pinacotece.

Scoalele acestea au capitatu organisationea lor prin unu nou regulamentu decretatu la 8 Maiu 1869 si publicatu in Monitoriulu officialu No. 109 a aceluiași annu.

Conformu cu mentionatulu regulamentu, obiectele ce coprende fia-care d'in aceste scoale sunt urmatoriele: pictura, sculptura, architectura, estetica si istoria artiloru, perspectiva, *anatomia*, gravura, calligrafia si desemnulu liniariu. Inregistramu aceste scoale in espunerea nostra, pentru ce se preda in elle si *anatomia*.

Personalulu scolei de belle arti se compune d'in: a) comitetulu academicu de belle arti; b) directoriulu scolei si a pinacotecei; c) professorii de diverse studie.

Atributionile acestui personalu cumu si modulu numirei lui suntu prevediute in mentionatulu regulamentu.

Admissionile eleviloru se facu conformu cu prescriptionile regulamentulu, inse nu se admittu de cotu tinerii cari au terminatu cellu pucinu IV classe primarie.

Cursurile scolei de belle arti au una durata differita si anume: studiulu picturei, allu sculpturei si allu architecturei duredia 5 anni, allu gravurei 3 anni, ero allu calligrafiei si desemnulu liniariu numai 2 anni.

Afora de essaminele annuali se tinu pre fia-care annu essamine, cari consistu d'in espunerea lucrariloru scolariloru pentru fia-care studiu, in urma caroru-a se dau premie ce consistu in medalie de bronzu, de argentu, etc. Tote aceste premie se dau prin concursu, conformu regulamentulu mentionatu.

Fie-care scola de belle arti are cate cinci stipendie pentru cinci elevi saraci.

CXXXVI Scole militari.

Cea d'antaiu scola militare in Romania fu infientiatu la annulu 1850 sub domnia lui *Stirbeiu* in Bucuresci, cu scopu de a scoate officiaru pentru ostirea Valachiei. Numele lui *Nasturellu Herescu* e legatu de acesta creatione, coșellu era in acellu tempu spatariu allu ostirei si a steruitu la infientiarea scolei.

In Moldov'a scol'a militare destinata de a forma officiaru a fostu infientiata la 1857.

Ambele scoale functionara separatu peno la 1862, candu s'au unificatu reorganisarea, stabilinduse in Bucuresci.

La 1866, prin una lege a constituantei, scola militaria fu transferita in Iassi, cu scopu de a da acestui orasiu una compensare pentru perderile incercate de ellu prin Unirea tierreloru. Acesta scola era destinata a produce officiaru *de tôte armele* (sublocotenenti). Cursurile erau impartite in 5 anni de studiu; scolarii erau numai interni, suppusi regimelu militariu si admissi in urma unui concursu.

Materiele ce se propuneau in aceste scoale erau :

Matematici: aritmetica rationata, geometria, algebra cu functioni si derivate, trigonometria, geometria analitica, geometria descriptiva;

Sciinte phisico-naturali: geologia, phisica, chimia, cosmographia, mecanica.

Sciinte applicate: diversele regulamente militari de infanteria si alle armelor speciali, artea militare, cavallaria, artillaria, fortificationile, administrationea militare;

Limba romana, francesa, germana;

Istoria si geografia detailata a tierreloru romane.

La 24 Aprilie, annulu 1872, s'au infientiatu priu unu decretu dom rescu doue scole militari: una in Iassi, numita scol'a filoru de militari, si alta in Bucuresci numita scol'a militare de infanteria si cavallaria.

Scol'a filoru de militari d'in Iassi seu scola pregatoria pentru scol'a de infanteria si cavallaria are de scopu de a da' crescere si educatione complecta filoru de militari de ori ce gradu, alle caroru servitiu indelunga'e si repetite le constitue unu dreptu la recunoscentia tierrei. Fiii militariloru suntu intretinuti in acesta scola de cotra statu. Scol'a este unu collegiu militariu, si in ea elevii capita tote conoscentiele de bacalauriatu in reportu cu cerentiele militari. Cursurile collegiului militariu d'in Iassi suntu de patru anni. Modulu si conditionile de admittere a eleviloru in acesta scola suntu prescriste in Monitoriulu officiale d'in 24 Iuniu, 1872. Pre longa fiii de militari potu fi admissi in acesta scola si alti copii, platindu una tassa de 40 lei noui pre luna. In favorea acestoru d'in urma elevi s'au infientiatu cinci burse si diece semi-burse, cari se potu capeta conformu regulamentului scolei presentandu certificatu de paupertate.

Completulu scolei acesteia este fissatu de una camu data la 121.

Pentru studiulu scientieloru ce se predau in ea, scol'a militare d'in Iassi possede, pentru matematici: figurele si unu mare numeru de modelle necessarie; pentru scientiele physico-naturali una collectione de stanci, un'a de fossile, un'a de minerali, unu laboratoriu de chimia, unu cabinetu de physica, cateva aparate de cosmographia si modelle de mechanica; pentru scientiele applicate aparate de topographia, si cateva modelle de architectura si cateva modelle de fortificationi si charte istorice.

Scol'a militare d'in Bucuresci este destinata a forma officia de infanteria si cavallaria. Cursurile suntu de doui anni, dupo care tempu ellevii primescu de dreptu gradu de sublocotenente in armata permanente, si in urm'a unui esame de essire. Elevii suntu intretinuti in scola de statu. Scol'a militare de Bucuresci se alimenta cu elevii ce au terminatu cu successu studiele collegiului militariu d'in Iassi si cu aspiranti bacalauriati. Completulu scolei acesteia este fissatu de una camu data la numerulu de 60. Medulu si conditionile de admittere eleviloru in scol'a militare d'in Bucuresci suntu inserate in Monitoriulu officiale d'in 24 Iuniu 1872.

CXXXVII Despre scolele commerciali.

De si legea actuale a instructionei publice prevede instituirea scoleloru de commerciu in orasiel: Bucuresci, Iassi, Braila, Craiova si Turnu-Severinu,

totusi peno acumu n' s'au infientiatu de catu doue assemenia scole, si a nume : un'a in Galati si alt'a in Bucuresci. Scopulu infientiarei acestoru scole este de a da tierrei barbati inzestrati cu conoscentiele necesarie pentru viét'a practica, barbati capabili si dotati cu conoscentiele commerciali necesarie spre a face se prospere commerciulu romanu.

In scolele eceste nu se primescu de catu tinerii in etate de la 12—18 anni, cari au terminatu celle IV classée primarie. Obiectele invetiamentului suntu celle prevediute in art. 125 d'in legea instructionei publice intre cari se prescriu elemente de physica, chymia, mecanica si scientiele naturali, si a nume :

Scientiele commerciali: comptabilitatea teoretica si practica, cursulu marfuriloru; *scientiele sociali commerciali*, economi'a politica, dreptulu commerciale, dreptulu administrativu; *scientiele matematice*, aritmetica rationata si practica, calcululu mentale, geometria; *scientiele physico-chymice*: phisica generale, chimia generale, chimia analitica; *scientiele literarie*, grammatic'a limbei romane, statistica, compuneri diverse, corespondentia commerciale, istoria universale, coloniele moderne; *limbe straine*: limb'a italiana, limb'a francesa, limb'a germana, limb'a greca moderna; *formosele arti*: desemnulu de figure geometrice si desemnulu cu mana libera, desemnulu liniariu, desemnulu de topografia si de situationi campestre, calligrafia ordinaria si commerciale.

Legea prevede in fia-care d'in aceste scole cate 12 stipendie pentru scolarii fora mediloce. Summele prevediute in budgetulu statului suntu destinate numai pentru salariarea personalului, fiendu eo localulu, mobiliariulu, reparationile, etc. cadu in sarcin'a comuniloru respective, conformu art. 218 d'in legea instructionei publice.

Cursulu completu allu studieloru commerciali este de 4 anni. Dupo terminarea cursului de patru anni scolarii suntu suppusi la unu essamenu generale d'in tote obiectele ce se prevedu in programm'a scolei si se eliberedia celloru primi diplom'a de capacitate in scientiele commerciali.

CXXXVIII Scol'a de commerciu d'in Galatzi.

Scol'a commerciale d'in Galati s'au infientiatu la 1 Septembre 1864 sub numirea de scola superioare *Alexandru Ioannu*. Acesta scola possede una biblioteca de peste 3000 volumine de carti prin daruri particulare cumu si unu inceputu de muzeu de marfi, continendu peste 200 probe.

Scol'a acesta numera asta-di numai 30 elevi pentru tote IV classe.

Scol'a acesta au datu una serie elevi cu diploma, cari asta-di ocupa locuri bune pre la celle mai mari case commerciale d'in Galati.

Dupo statistic'a generale d'in annulu 1870—71, scol'a commerciale *Alexandru Ioannu* are 8 professori si 54 elevi.

CXXXIX Scol'a commerciale d'in Bucuresci.

Scol'a acesta s'au infientiatu la 28 Novembre, 1864. Ea au datu peno acumu

peste 40 juni romani, cari toti au inbraciosafu negociulu, cea mai mare parte dintre ei ocupa positioni bune in commerciu; unii ca bancari, altii ca primi comptabili prin diversele comptorie si case de commerciu.

Ce lipsesce acestei scole e unu cabinetu de phisica si unu laboratoriu de chimia, cumu si unu museu de probe, cari se serva eleviloru la studiulu marfuriloru, date in modu abstractu lassa multu de doritu.

Scol'a acesta numera actualmente 150 elevi regulati si 53 neregulati. Invetiammentulu este incredintiatu la 9 professori, dintre cari unu directore insarcinatu cu administratiunea scolei.

CXL Scol'a de poduri, calli de communicatione si de mine.

Prin votulu camerei inscrissu in bugetulu annului 1867, fissanduse summ'a de 120,000 lei, s'au reinfientiatu scol'a de poduri, calli si mine, si s'au approbatu de Domnitoriulu programm'a si regulamentulu ei de administrare.

Scopulu scolei acesteia este a da ingeniari practici de poduri calli si mine.

Dupo programm'a mentionata, in scol'a acesta urmedia a se preda urmatoriile obiecte: aritmetica, geometria si trigonometria, phisica, desemnulu, calculele differentiale si integrale, chimia, mecanica analitica si applicata, unu cursu de constructioni, mineralogia si geologia, phisica industriala si geodesia.

In sectiunea de poduri se mai preda unu cursu de poduri si calli impetrati, unu cursu de calli ferrate, architectura industriala, proiecte si desennu.

In sectiunea mineloru se va invetia: chimia analitica, metallurgia, esplotarea mineloru, proiecte, desemnulu, dreptulu administrativu si economia industriale.

Scol'a e pusa sub autoritatea superioara a ministeriulu de agricultura, comerciuri si lucrari publice, care delega una parte d'in autoritatea sea consiliulu scolei compusu d'in professorii ei, dintre cari unulu este Derectoriulu scolei.

Attributionile consiliulu si derectorelui suntu prevediute in regulamentulu mentionatu.

Cursulu scolei este de 5 anni, dintre cari cellu antaiu este destinatu pentru preparatiuni.

Instructionea in acesta scola este gratuita si libera pentu ori-cine.

Studiulu in scola coprende cursuri orali si lucrari practice.

Dupo finele completu allu cursuriloru scolei se depune unu esame pentu obtinerea diplomei de ingeniariu de poduri si calli ori ingeniariu de mine.

Essamele de essire va consiste intr'unu proiectu relatiyu la specialitatea candidatulu si va coprende cea mai mare parte d'in studiile facute in scola, fiindu insocitu si de memorie explicative.

Candu proiectulu mentionatu va fi judecatu sufficiente se accorda scolariulu diplom'a cuvenita, care da dreptulu de a intra in serviciulu lucrariloru publice.

Scolarii stipendiati, la essirea loru d'in scola suntu indatorati a servi statulu in specialitatea loru una numeru de anni indoiti de cei in cari au primitu subventionea.

CXLI Școl'a de telegraphia.

Dupo plecarea misiunii austriace d'in Romania s'au incercatu a se tiene cursuri de telegraphia in anii 1865, 67 si 68. Asi vedemu publicatu in Monitoriuu officiale No. 147 d'in annulu 1867 eo, pentru completarea si sporirea personalei telegraphice, indiestratu cu co noscentiele teoretice si practice asupr'a scientiei telegraphice s'au approbatu fundarea unoru atari scole in orasiile: Bucurasci, Iassi, Galati si Craiova.

Intre alte conditioni de admittere la concursu se cere ca candidatii se presente unu certificatu de studie, constatandu ca possede cellu pucinu conoscentiele ce se predau in cele prime patru clase gimnasiali.

Obiectele cari se predau in școl'a de telegraphia sunt: a) studiulu electricitatei, 2) descrierea si manipularea aparateloru, c) constructioni de linie, si d) installarea de mese telegraphice, cursulu de comptabilitate si de administratione telegraphica si postale, applicata la servitiu.

Cursulu de telegraphia este de 5 luni. Elevii cari voru proba la esame co possedu conoscentiele ce li s'au datu, se voru classifica dupo meritu, si voru avé dreptu la gradulu de officianti, classea V cu salariulu prevediutu in bugetu.

La annulu 1870 s'au approbatu si intaritu de Domnitoriu propunerea facuta de D. Ministru de interne de a se infientia una scola teoretica si practica de telegraphia.

Programm'a obiecteloru ce urmedia a se preda in școl'a de telegraphia electrica d'in Bucuresci, este publicata in Monitoriuu officiale No. 199 d'in annulu 1870.

Invetiamentulu preparandale.

Pentru prepararea invetiatoriloru legea prevede: a) infientierea de scole normali secundarie, b) fundarea de stipendii pentru scolele d'in strainetate si c) instituirea de scole primarie normale si de conferentii scolare satesci.

CXLII Scole normali secundarie.

Legea prevede instituirea atatu in Bucuresci catu si Iassi de scole normale pentru formarea professoriloru de lycee si de facultati.

Ramurele invetiaturei acestoru scole sunt: 1° literature in genere; 2° scientiele matematice si naturale; 3° teoria invetiamentulu sau philosophia considerata ca metodu de cercetare a processeloru spiritulu umanu in litere si in scientie; 4° practic'a celloru mai bune mediloce de invetiamentu si de disciplina scolaria.

Elevii acestoru scole voru fi interni, intretinuti pre spesele statulu cu nutrire, vestimentu, incaldirea, luminarea, cartile si materialulu necesariu studieloru. Numerulu loru va fi de 30, d'in cari se voru admite cate 10 pre totu

annulu sau mai multi, de va cere trebuientia. Elevii se voru admite prin concursu annuale. Conditionile de admittere suntu prevedinte in art. 322 d'in lege.

Cursurile voru fi de trei anni. Elevii se impartu in doue sectioni: litere si sciintie. Studiele annului antaiu suntu: revisionea approfondata a invetiatureloru d'in lyceu; in annulu allu II-lea una mai mare desvoltare si perfectionare a acestoru studie. Totu o data elevii in acesti doui anni voru urmá cursulu facultatiloru respective. In allu treilea annu elevii se considera ca venitori professori si li se specificu studiulu dupo invetiamentulu la care se destina. In allu III-lea annu elevii potu suppleni pre professorii classelor gimnasiali.

Aceste scole normali inco nu s'au infientiatu.

CXLIII. Stipendie pentru scolele d'in strainatate.

Legea prevede acordarea de stipendie pentru invetiatura in scolele d'in strainatate, in interesulu instructionei publice nationale.

Stipendiele scestea se accorda: a) numai Romaniloru nascuti, si a nume doue treimi d'in summ'a prevediuta in bugetu in favorea studentiloru essiti d'in scol'a normale si, in lipsa, celloru ce au absolvitu cursulu facultatiloru de litere sau scientie; ero una treime in favorea studentiloru essiti d'in celle alte facultati. Stipendiele acestea se accorda prin concursulu prevediutu la art. 322 d'in lege.

Stipendistulu se obliga a servi la intorcerea in patria ca professore in decursu de indoitu tempu de catu cellu petrecutu in strainatate cu spesele statului.

CXLIV. Scolele primarie normali si conferentiele scolare satesci.

Nu se voru poté priimi invetiatori in sate de catu cei cari justifica co au trecutu cursurile prevedinte prin art. 32, (allu instructionei obligatoria).

In orasiile unde essistu mai multe scole primarie urbane consiliulu permanente va determiná una scola care va servi de scola primaria normale.

Programm'a speciale pentru aceste scole va coprende si notioni de agricultura si de arte veterinaria.

Necessitatea infientiarei scoleloru normali pentru formarea de invatiatori capabili pentru scolele satesci au fostu semtita de guvernulu Munteniei inco d'in annulu 1855 pentru care regulamentulu scolaru de atuncea obliga pre invetiatorii satesci a frecuenta cursulu invatiaturiloru scolei centrale a judecielor d'in clasea I-ia, II-a si a III-ia cumu si a se deprende la aplicarea geometriei, la mesurarea pamentului si la ore-cari conosciintie plugaresci.

Asseminea si in Moldov'a guvernulu, fiendu preocupatu de instructionea invetiatoriloru satesci, institui in Iassi una scola normale, in care se primiau scolari absolviti de 4 clase primarie, preferendu-se teneri cari au terminatu cursulu inferiore in gimnasie sau la seminariulu Socolei. In acesta scola pre longa repetirea obiectelor insemnate mai susu aveau se capete conoscentiele relative la industriá agricola si domestica, la agrimensura si invetiatur'a necessaria d'in scientiele naturali, d'in pedagogia si didactica.

În anul 1857 erau deja preparați mai mulți candidați de profesori în școlă normală din Iasi, cu cari s'au înființat la anul 1859 24 școli satesci.

Considerându-se că cu toate progresele ei, școlă preparandale nu da îndestuiți candidați de profesori, se înființară înco 4 școli normale după sistemul celor din Muntenia: în Botosani, Bacou, Tecuci și Ismailu,—aceste din urmă s'au stramutat în școlă Petra din cauză lipsei de școlari la Ismailu. Aceste școli chiar de la crearea lor lipsite fiind de școlari, de locali speciali și de profesori au rămas nerealizate, afară de școlă normală, școlă preparandale de trei ierarhi din Iasi, care este înco în activitate.

Pre la anul 1864, se organiză mai bine institutul lui Vasiliu Lupu din Iasi și se creară în Bucuresci și Iasi școli de modulu, în cari revisorii studiindu metoda mistu, se fă obligati a lu întinde pretutindena.

Numărul școlilor de modulu a mersu totu crescându înco după statistică generală pre anul 1870—71 existau în țară 407 școli de modulu cu una populație de 1,734 elevi, precum amu mai vorbitu aiurea despre aceste școli.

CXLV. Școli normale primare de băiați.

Școlă normală din Bucuresci, s'au înființat la anul 1867 din inițiativă Mariei selle Carol I.

Cursul învățaturilor acestor școli dădea trei ani. Științele cari se predau în școlă sunt: literatura română, istoria și geografia, matematica, fizica și științele naturale, noțiuni de agricultură, de igienă și medicină populară, pedagogie și alte obiecte prevăzute în programă. Școlă aceasta numă 12 profesori și 120 de elevi stipendiari.

În anul 1869 au existat din școlă aceasta 52 școlari capabili, ero în anul 1870—71, școlă au preparat unu număr de 43 învățatori, cari au dat în judecie unde au fostu trimiși probe de deplină capacitate.

Din notele castigate de elevi se constată nu numai capacitatea didactică, ci și principiile morale; lucrările de agrimensură și planurile de măsurare redactate de elevi cu ecariu și cu lanțu, promittu că ei voru poté se ajute pre sateni la împartirea agrilor și a pământurilor de muncă.

Școlă aceasta posedă nna bibliotecă și aparatele necesare.

La anul 1871—72, Școlă normală Carol I din Bucuresci posedă următoarele zestre: 25 charte, 1 demonstratoriu, 2 globuri, 2 pendule, 1 colecție mineralogică, 1 colecție geometrică, 2 lantje geometrice, 12 jalone, 40 fisse, 1 metru, 1 steriu, 3 compase, 7 mesuratori metalice, 1 busolă decimale cu 11 bucăți greutăți, 1 cutie cu 12 greutăți, 10 bucăți mesuratori de greutăți, 1 busolă, 1 ecariu, 9 cifre pentru măsurarea efectelor, 1 pentru calculul sistemului lui Devin, 1 idem pentru sistemul Chevalier; 1 armariu, 1 bibliotecă.

CXLVI Scol'a pedagogica (normale) d'in Iassi.

Scol'a acesta este infiintata inco de la annulu 1855, precumu s'au aretatu mai susu. In acesta scola se primia scolari cu 4 classe primarie terminate, preferindu-se tenerii, cari au terminatu celle 4 classe alle unui gymnasiu seu allu seminariulu Socolei.

In acesta scola preparatii, pre longa repetirea obiecteloru celloru 4 classe primarie, aveau se capete invetiatur'a necessaria d'in scientiele naturali, pedagogia si didactica.

Dupo introducerea legeri noua a instructionei publice invetiamentulu ambeloru scole normale s'au unificatu. Intre alte obiecte alle programmei respectiva se prevede si fisica si istoria naturale, agricultura, hygiena si medicina popularia.

D'in statistic'a generale se constata co la finele annului scolariu 1870—71, scol'a normale pedagogica d'in Iassi avea 8 professori si 77 elevi stipendiari.

La annulu 1871—72, *scol'a normale Vasiliu Lupu* d'in Iassi avea urmatoria dote: 23 charti, 60 figuri geometrice, 1 lantiu, 1 metru, 1 stangenu, 106 carti, 1 globu, 3 atlanti, 6 cutii compasse, 76 bucati de modelle de desemnu.

CXLVII Conferentiele scolarie satesci.

In acesta privire legea prevede (art. 346) una data pre annu si a nume: in cea d'antaiu septemana dupo pasci, fia care revisore va aduna in conferentia la orasiulu centrale allu circumscriptionei salle pre toti sub revisorii acellei circumscriptione. Aceste conferentie voru tine cellu pucinu trei septemani.

Revisorele va areta sub-revisoriloru in ce consistu detoriele loru, le va espicã legele si regulamentele relative la scolele communali; va discuta inpreuna cu densii totu ce interessa invetiamentulu comunale si mesurile de luatuu spre imbunetatre.

Revisorele va adresa Ministeriului unu reportu detalieatu despre aceste conferentie.

De doue ori pre annu, si a nume la inceputulu lui Iuniu si la inceputulu lui Septembre, sub-revisorele va aduna in conferentie, la una scola comunale, cea mai centrale, pre toti invetiatorii satesci d'in circumscriptionea sea.

Aceste conferentie voru tienè fia-care cellu pucinu cate trei septemani.

Sub-revisorele va tienè in aceste conferentie lectioni repetitorie si desvoltorie asupr'a invetiaturiloru ce se propunu in scolele rurali.

Ellu va tine inco unu micu cursu de pedagogica si didactica.

Amu cautatu pre catu au fostu possibile se notedi in aceste resumate notiunile precise in privirea mediloceloru applicate de statu pentru respandirea luminiloru, si in speciale pentru studiulu scientieloru naturali.

Medilokele statului, dupo enumerationea ce amu facutu, s'ar' paré sufficienti scopului de a respundé luvina in mass'a poporului; cu tote aceste necessitatile

instrucțiunii sunt înco departe, de a fi satisfăcute. Scoalele aceste sunt, cele mai multe necomplete și unele precare, au mai multa aparantă de catu realitatea unui invetiamentu practic și systematicu. Dorent'ă cea mai viua a patriotiloru romani este realizarea serioasă a invetiamentulu de tote gradele și mai cu sema a invetiamentulu *speciale*, care coprende diferitele și multiplele meserie necesare unui statu bine organizatu, precumu și a instrucțiunii primaria rurale, care e în stare embrionaria în Romania.

Terr'a aflându-se în privirea civilizației selle, înco în studiulu de transiție, și clasa cea mai numerosă fiindu agricultorii—este neapăratu ca economia rurale, în privirea invetiamentulu practic se aiba passulu asupr'a întregii nostre culture.

Agricultur'a cu tote ramificațiile ei industriale este logic și rationale se afe în invetiamentulu practic allu Romaniloru tôte adjutoriele cu profușione pentru propășirea ei și pentru prepararea medilocoloru unei prosperitate se cure în venitoriu.

S'au facutu dejă multu, nu este de negatu; în acestu d'în urma cartu de seculu.— Dero este și mai multu înco de facutu pentru întemeierea unoru instituții serioase și practice, cari se dé reali fructe poporulu romanu. Comerciulu e coplesitu de straini, industri'ă mai co nu essiste, de și terr'a possede mii de fontane industriale, cari i-aru da avuție și potere; dero instrucțiunea literaria avendu preponderant'ă asupr'a întregulu invetiamentu, fontanele terrei dau pucine folose și comerciulu nostru nu ne profita — essercitatu fiindu de intermediarii straini și neassimilabili cu elementele indigene.

Aci e una mare problema, care merita se atraga profund'ă attentione a barbatiloru de statu ai terrei, ceci este evidente co, fora una reforma radicală în system'ă actuală a instrucțiunii poporulu, nu potemu progress'ă—și cu tempulu vomu deveni una terra esclusivemente esplotată de straini.

Particularii miscati de multele nevoie alle instrucțiunii nationale, au contribuit și ei cu mediloceloru la respandirea lumineloru. În diferite orășe și chiar' în multe communi rurale s'au edificatu scole de invetiatura prin inițiativa particularia.— Ne pare înse reu co nu amu potutu înregistra aice tote creațiile particulare, d'în cauză co nu amu potutu cullege informații precise.

Onore celoru ce au facutu unu asia de nobile și de generosu usu de averealoru: ei prepara generațiile venitorie alle Romaniloru; ei, simpli cetățiani, s'au adoperatu cu mediloceloru private se complete cea ce însăși poterea colectivă a statulu n'au fostu în stare de a realiză.

Legea instrucțiunii publice prevede la art. 406—418 regulele după cari instituțiile private potu se se institui. Singurele note ce avem despre aceste sunt următoriele:

Scol'a primaria înființată de *D-lu I. Anghelutiu* la proprietatea sea d'în judeciulu Vaslui. Acesta scola are IV clasă primarie.

Scol'a de fete d'în orașulu Berladului, înființată d'în fundulu de 6000 galbeni,

lassati pentru acestu scopu defunctului *N. Rosca Codrianu*. Acesta scola are unu internatu de 15 fete sermane cu tote celle necesarie.

In judeciulu Teleormanu mai multi proprietari au construitu scole cu spe-sele loru.

In judeciulu Vlasca *D-lu Arsachi* au claditu cu propriele mediloce unu lo-calu de scola, pre care l'au inzestratu cu mobiliariulu necesariu si cu medilo-cele de intretinere.

In judeciulu Dorohoiu s'au construitu mai multe locali de scole d'in initia-tiv'a unoru proprietari generosi, precumu acellu de la *Horodistea*, de la *Cotiusca*, *Domilenii*, *Hudestii* si *Dimachenii*.

D'in annuariulu generale allu instructionei publice pre annulu 1864—65 se constata co atunei esistean in Romani'a 31 scole private de baeti cu 95 pro-fessori, si 1,811 elevi, 38 scole private de fete cu 72 professori si 59 professorie si 1,536 elevi.

Mai suntu si alte multe institute private in Romani'a despre cari, ne avendu note, nu amu pututu vorbi; speramu co altii mai fericiti de cațu noi voru comp-letà aceste lacune, de cari ne pare reu.

ANNESSA E.

Deposite de cultura private s'au publice.

DESPRE MUSEE.

CXLVIII Museulu de zoologia si mineralogia din Bucuresci.

Acestu museu s'a fondatu la annulu 1834 de cotra *D. Mihailu Ghica*, pre a-tunceza *Ministrulu de culte*, fratele *Domnitoriului A. Ghica*. Acestu ministru a-dunà cu multu zelu totu ce terr'a possedeo relativu la scientiele naturali, cumu si monetele si anticitatile romane si grece ce se afla a dese in vecinetatea *Ca-racalului*.

Museulu acestu-a au fostu administratu peno la annulu 1864 de *D. Dr. Fer-rerati* addussu d'in Itali'a, unde ellu se aflà ca allu doilea preparatoriu la mu-seulu d'in Turinu.

Collectionile museului acestuia provinu: d'in daruri particulare, d'in cum-parari si adunari facute in excursioni prin terr'a. Un'a d'in donationile celle mai importanti s'au facutu de guberniulu italianu.

Afara de relationea data in annuariulu generale allu Instructionei publice pre annulu 1863—64, publicata de *D. V. A. Urechia*, se mai aflu una alta re-latione despre numerulu obiecteloru museului acestuia in *Monitoriulu Oficialu* No. 237 d'in annulu 1867, facuta cu occasionea priimirei collectioniloru mu-seului de cotra actualele derectoriu *D. Gr. Stefanescu*.

D'in acestu inventariu se constata, co museulu cuprendeà in annulu 1867:

Mammifere 68

Passeri	798
Reptili	94
Pesci	189
Conchylie actuali, fossili si ossamente fossili	498
Zootomi'a coprende buccati	79
Echinodermile suntu in numeru de	30
Pollypi suntu	42
Insecte si arahnidi	800
Minerali	2300
	<hr/>
	Totale 4205

D'in suma de 4204 buccati primite, numai 1582 suntu cumperate si adunate in excursiuni, si d'intre acestea numai 519 suntu d'in térra, pre candu restalu peno la 4204 provinu d'in daruri si de la Museulu vechiu.

Starea actuale si numerulu obiectelor coprense in museulu de istoria naturala d'in Bucuresci este urmatori'a:

48 modelle in cartoniu, representandu systematele circulatoriu, digestiva si nervosa alle anemaliloru.

24 modelle in céra, representandu differitele stari alle embrionelui in oulu gainei.

8 tabelle de cera, representandu desvoltarea columnei vertebrale si a meduvei spinarei.

23 cranie de differite animali.

5 idem *in ipsosu*.

1 sceletu de omu.

1 sceletu de furnicariu.

2 scelete de brosee.

16 boreane cu monstri.

92 mamifere de differite ordini.

905 passeri, adeco:

82 rapitorie differite genuri si specie.

47 agatiatore, idem, idem.

430 passerelle, idem, idem.

64 gallinacie, idem, idem.

155 alligatorie idem, idem.

127 palmipedi, idem, idem.

23 cuiburi de differite passeri.

118 oue, idem, idem.

10 pui, idem, idem.

320 pesci de differite genuri si specie.

1 morunu mare.

58 reptili de differite genuri si specie.

1 crocodillu mare.

1 brosea testosa mare.

- 58 batraciane de diferite genuri si specii.
 10 raci de diferite genuri.
 2 idem, mari.
 1 faguru de mere in cartoni.
 36 conchylie de diferite genuri de gasteropzi.
 1 melu mare in cartoni.
 40 echinoderme de diferite genuri.
 42 zoophyte polypaxie.
 2062 minerali de diferite genuri si specii.
 23 modelle de cristalle in lemnu.
 105 fossili de mamifere in fragmente.
 55 conchylie fossile.
 1200 mustre de roce si fossili straine.

Acesta collectione destinata pentru sectionea de geologia generale este pre-
 calle de clasificare.

500 roce si fossili d'in terra.

Afora de aceste obiecte classate si semnate mai sunt in magazinulu de re-
 serva ce au a fi semnati si classati :

- 33 passeri in pei de diferite genuri.
 300 minerali de diferite specii.
 30 fragmente fossili de mamifere.
 300 conchylie, fossili si altele.
 In totale, 7363 mustre.

D. Stefanescu in epistol'a mentionata adauga co totu ce au sporitu de la ve-
 nirea domniei sale, afora de câte-va din collectionea de geologia generale,
 este d'in tierra.

In sectionea pesciloru, deco numerulu nu s'au crescutu cu multu, caus'a este
 co multi d'in pescii vechi s'au inlocuitu cu altii noi, fiindu-ca aceia se conser-
 vase mai inainte in spirtu, ce este una systema forte rea, mai vertosu co nu se
 potu appretia indestulu de bene caracteriele pesciloru.

Museulu de scienti naturali d'in Bucuresci possede si una bibliotheca com-
 pusa d'in 39 opere, 31 fasciculi si 112 foi charta topographica a Romaniei.

CXLIX. Museulu scolei de medicina si farmacia d'in Bucuresci.

D'in annuariulu Instructionei publice pre annulu 1863-64 se constata, co a-
 cestu museu posseda in annulu 1863 si 64 urmatoriele collectioni :

1. Anatomia descriptiva umana, bucati	328
2. Anatomia comparata, idem	92
3. Anatomia patologica si microscopica	183
4. Una collectione zoologica: amfibii, mollusce, crustacie, arachnide, insecte si passeri si diferite specii de oue.	
5. Botanica, tabelle, una collectione de plante uscate (erbariu) . . .	3520

6. Erbariulu generale contienendu in xylographia 147 familie, 126 modelle, ciuperci imitate in paste petrificate si colorate in 56 modele; modelle de plante imitate in marime insemnata: 11 modelle.

7. Una collectione de materie medicali, contienendu diferite specie cu sticlele si etichetele loru pentru studiu. Asemeneya si pentru materia veterenaria, diferite specie de medicamente veterenarie.

8. D'in mineralogia bucati	775
9. D'in Cristallografia bucati.	51
10. D'in Anatomia umana urmatoriele bucati:	
Osteologia umana normale	759
Syndesmologia umana normale	853
Miologia umana	1980
Angeologia umana	990
Nevrologia	1220
Splanchnologia.	55
Bucati anatomice	132

Aceste collectioni sporite, constitue averea facultatii medicale d'in Bucuresci.

CL Museulu anatomicu allu Eforici spitaleloru civili d'in Bucuresci.

Prin bine-voitoriulu concursu allu D-lor Efori a-i Spitaleloru civili d'in Bucuresci Principele Dimitrie Ghica si D. Dr. Davilla, mi s'au comunicatu o copia depe catalogulu acestui museu.

D'in cuprinsulu acestui catalogu resulta ca museulu in cestiune contine unu numeru insemnatu de preparate forte importanti d'in anatomia comparata si d'in anthropologia. Collectionea acésta este importata dupe urmatoriele categorii:

	bucati.
<i>Anatomia comparata</i> bucati naturali si artificiali	116
Idem bucati artificiali de cartomin	89
Idem Fossili	7
Collectionea anthropologica, cuprinde.	116
Preparate de <i>anatomia microscopica</i> : relative la sange	8
Preparate de peru taiatu transversalmente	35
Tessetura ossósa si dentiósá	44
Diferite tiesseturi simple	22
Organele systemului respiratoriu	5
Organele systemului nervosu	30
Organele systemului digestivu	30
Organele systemului progenitale	16
<i>Remnulu vegetale</i>	61
Preparate microscopice de difarita natura	90

	<u>bucati.</u>
<i>Anatomia patologica, bucati</i>	32
Anomaliile partiloru oului.	6
Embrione de diferite etati.	14
Anomaliile pelei, a conjunctivei, a periostului si a musculiloru	23
Anomaliile osseloru	81
Anomaliile organeloru systemului nervosu	7
Anomaliile organeloru circulatiei si alle respiratiei	57
Anomaliile organeloru uropoetice	17
Anomaliile organeloru genitali	23
Entozoere	7
Corpuri straine si calculi	9
Preparate de anatomia pathologica in cartoniu puse pe scanduri.	19
Tesseturi microscopice de papier-maché, idem	15
Preparate anatomo-pathologice adunate in cursulu anului 1869.	263

Preparate anatomo-physiologice:

Osteologia	98
Arthrologia si miologia,	49
Splanchnologia	14
Angiologia,	55
Nevrologia	3
Preparate complesse de miologia, angiologia și nevrologia	182
Cartile ce se afla in acestu museu suntu in numeru de volume.	48

CLI. Museulu societatei de medici si naturalisti d'in Iassi.

S'au infientiatu la annulu 1834. Primele elemente alle museului acestuia, cu cari i se facu inaugurarea la 16 Februaru 1834 de cotre Generalulu Chiselevu fura: una collectione de passeri indigene, preparata de D. *Bel*, si alta de passeri americane si africane offerita de Dr. *Cihak*. Una collectione de minerali d'in terra, daruita de guberniu; diverse mustre de ossamente fossili offerite societatiei de Metropolitulu Veniaminu Costache.

Collectionile museului societatiei d'in lipsa de locale propriu au fostu espuse peno in annulu 1844 in sallonele D-lui *Alessandru Balsiu* si alle D-lui *Gh. Asaki*, candu atuncea societatea cumperá cu pretiu de 3000 galbeni cas'a Vorniculu *Costaki Sturza* prin formarea de actioni d'in cari celle mai multe s'au daruitu societatiei de cotra actionari.

D'in relationea societatiei d'in sedenti'a generale d'in 24 Mai 1836 se constata numerulu obiecteloru coprense in museulu societatiei, precumu urmedia:

I D'in Zoologia:	164.
II Botanica, esemplarie de diverse plante:	200.

III Mineralogia	805.
IV Petrefacte: a) de animale	10.
b) de vegetali diverse bucati de palmiaru, de stejaru, etc.	
V Monete si medalie:	169.
VI Bibliotheca: volume	300.
D'in Annuariulu generalu allu instructionei publice in Romania pe annulu scolariu 1863 si 64 se vede ca in acestu tempu Museulu nationalu d'in Iassi posedeaa in collectionea zoologica urmatoriulu numeru de esemplarie:	
1 Animalele cu sange caldu	613.
2 Animalele cu sange rece	60.
3 Insecte	460.
4 Scelete de omeni	8.
5 Preparate anatomico-fisiologice	16.
6 Preparate anatomico-patologice	12.
7 Monstri	12.
8 Preparate de cera { a) fisiologice	5.
b) patologice	7.
9 Scelete de animali	14.
10 Collectiune de animali in spiritu	39.
11 Collectiunea de monstri	9.

Collectionea mineralogica contine urmatoriulu numeru de esemplarie:

1 Sectionea oryctognostica	857.
2 Sectionea geognostica	299.
3 Petrefacte	39.
4 Minerale adunate d'in terra	138.
5 Minerali care nu suntu sistematicu arangiate	810.
6 Conchilie	610.
7 Scoici	200.
8 Petrefacte	40.

De la annulu 1863—64 in coce, collectiunile museului nationale din Iassi au sporitu la numerulu ce se afla asta-di, si a nume:

A. Collectionea zoologica contine:

	<u>esemplarie</u>
1. Animalu cu sânge caldu	656
2. „ „ rece	136
3. Insecte	6,305
4. Preparate de cera patologice	9
5. Scelete de animali	19
6. Monstri pastrati in spiritu	15
7. „ de prunci pastrati in spiritu	25
8. Tenia sau cordella (<i>taenia solium</i>) in spiritu	15
9. Oua de diferite specie de paseri.	68

B. Collectionea mineralogica contine astadi :

1. Sectionea oryctognostica	2,220
2. „ geognostica	429
3. Petrefacte ordinate systematice	239
4. „ inordinate	239

C. Collectionea botanica este reprezentata prin acelle 3,000 esemplarie de diferite specii de plante adunate in mare parte de D. Dr. Szabo, ce au ramas peno acumu neclasificate.

D. Pre longa acestea mai essista *una collectione de instrumente* agronomice si alta de diferite specii de lemne de acelle ce cresc in tierra nostra si reprezenta una summa de probe de lemne cari se cauta in commerciu, precumu sunt specimine de platanu, ulmu, arcariu, paltinu, jugastru, teiu, ceresiu, vissinu, frassinu, molidu, allunu, cornu, stejariu, nucu, meru, peru, carpenu.

Pre longa acestea, museulu acestu-a possede una mumia, si mai multe corne de cerbu.

Pre longa acestea mai essistu preparate chymice 160

Erbe si radecine	} parti medicinali	149
Sementie si fructe		

E. Collectionea numismatica contine :

Monede Antice:

	Bucati de arama	Buc. de argintu	Buc. de auru.
Grecesci	15	27	1
Romane	28	335	5
Macedonice	—	23	—

Monete din evulu mediu:

	Buc. de arama	Buc. de argintu	Buc. de auru.
Bizantine	2	—	—
Romanesci	2	308	—
Francese	2	1	—
Germane	—	1,700	1
Anglese	1	1	—
Rusesci	9	13	—
Polone	6	120	—
Unguresci	—	57	2

Monete moderne:

	Buc. de arama	Buc. de argintu	Buc. de auru.
Romanesci	40	—	—

unu cabinetu de physica. Cabinetulu acestu-a essiste numai de vre-o 20 anni si detoresce originea sea generosei donationi de diverse aparate ce a facutu colégiului St. Sava D-nii *Constant*. si *Nicolescu* si *I. A. Phillipescu*; aceste aparate de physica sporite prin altele ce s'au cumperatu mai tardiu, ocupa trei sallone in edificiulu Academiei.

Dupo annuariulu Instructionei Publice pre annulu 1863 - 64, laboratoriu si cabinetulu continu instrumentele urmatorie :

		actuale
De appesare	142	in anul 1871—90
Caldura	93	49
Magnetismu	18	} 171
Electricitate	77	
Electro-magnetismu	137	
Acustica	25	} 104 ?
Optica	28	
Hygrometria, metereologia	4	
Chymia anorganica	356	?
Organica	972	?
Substantie chymice	435	?
Instrumente de mecanica	23	?

D'in reporturile aflate la Ministeriu Instructionei Publice se constata co collectionile acestea s'au sporitu de la annulu 1864 incoce, in catu prin adjutoriu loru se pote face unu cursu completu de physica si de chymia.

Laboratoriu de chymia este forte bene tienutu, gratia directionei inteligente a D-lui *Alesse Marinu*, professoriu la facultatea de scientie. Assemenea este bene tienutu si cabinetulu de physica, ce se gasesce sub administrationea D-lui *Emanoil Bacaloglu*.

CLIV. Cabinetulu de physica si geodesia din Iassi.

Acestu cabinetu possede, dupo annuariulu Instructionei publice din annulu 1863—64, 415 instrumente, ero asta-di se afla intr'ensulu 468 instrumente, precumu aici se areta :

	in annulu 1863—4	astadi
La doctrina despre proprietatile generali alle corpuriloru	16	29
La doctrina despre ecilibriulu corpuriloru in genere (Statica)	70	64
La doctrina despre miscarea corpur. in genere (Dinamica)	19	27
La doctrina despre teoria motului undulatoriu in Acustica	20	36
La doctrina despre lumina (Optica)	110	114
La doctrin'a Magnetismului	9	15
La doctrin'a Electricitatii	104	115

	in annulu 1863—4	astadi
La doctrin'a caloricului	22	28
La doctrin'a meteorologica	12	11
Apparate geodesice (matematice)	18	19
Apparate ce ne servescu la deslegarea problem. astronom.	5	9
	415	468

Laboratoriulu de chymia din Iassi.

Laboratoriulu acestu-a coprende astadi aparate chymice 729.

Preparate chymice 390.

Atâtu cabinetulu de physica câtu si laboratoriulu de chymia d'in Iassi suntu forte bene tienute, gratia directionei inteligente a D-lui *Stephanu Micu*, profesoriu la universitatea d'in Iassi.

CLV. Biblioteca centrale din Iassi.

Idei'a de a infientiá bibliotece publice in Moldov'a au inceputu a se realisà mai seriosu de la annulu 1830 in coce. In adevern in acestu tempu essistau deja ore cari bibliotece pre la unele monastirie, precumu la Nemptiu si Doljesci, inse elle servieau mai multu pentru usulu calugariloru respectivi si a visitoriloru ce mergeau acolo d'in tempu in tempu.

Cea d'ântâiu biblioteca in Iassi au fostu fundata la annulu 1835 de cotro Domnitoriulu *Michail Sturza*, de acea-a se si numia *biblioteca Michailiana*; in urma ea s'au numitu *biblioteca Academiei*, apoi a *Universitatii*, ero de la annulu 1865, dupa otarirea ministeriale No. 3,977, ea se numesce: *biblioteca centrale*.

Acesta biblioteca continea la annulu 1841, 595 opuri; de la acestu timpu in coce, numerulu acestoru-a crescu astu-felin in câtu la annulu 1860 numerulu opuriloru se suisse la 1823 in 4,166 volumine, mai tote provenite din offertele particulariloru.

Numerulu opereloru au sporitu apoi si prin allocationile facute in budgetulu Statului pentru inavutirea bibliotecei.

La annulu 1863 bibliotec'a acest'a inavutita prin primirea in sinulu ei a biblioteceloru Metropoliei d'in Iassi si a celei de la Doljesci, numerà unu totale de 3,000 opuri.

In annulu 1868 bibliotec'a centrale din Iassi numerà preste 5,000 opuri, afora de rezerv'a ce mai attinge de 2 ori acea-asi cifra. La acesta sporire au contribuitu si bibliotec'a monastirei Sf. Sava din Iassi, ce s'au stramutatu la bibliotec'a centrale in annulu 1865.

La annulu 1865 principele *Gregoriu Sturza* au offeritu acestei institutione summa de 50,000 lei vechi pentru sporirea opereloru acestei bibliotece. Asseminea si Eminentia sea *P. S. Metropolitulu Callinicu Miculescu* au donatu acestei bibliotecei unu numeru de opuri forte utile. Actualmente bibliotec'a centrale d'in Iassi se compune din urmatoriele opere, si a nume:

a). *Sectionea Cartiloru.*

Teologia=	871	esemplarie in	1,276	voluma
Filosofica=	532	"	955	"
Jurisprudentiala=	1,615	"	2,768	"
Meidcina=	472	"	572	"
Economia polit. si Statistica=	862	"	1,116	"
Istoria=	1,194	"	3,120	"
Geografia si Voiagie=	757	"	1,501	"
Pedagogica=	207	"	249	"
Scientie Matemat=	312	"	729	"
" Naturali=	320	"	1,583	"
Agricultura si Industria=	321	"	443	"
Grammatica=	955	"	1,017	"
Lessice=	433	"	1,510	"
Literatna Latin. Clas.=	729	"	756	"
" Greca "=	213	"	403	"
" Moderna=	2,087	"	3,813	"
Arte=	98	"	235	"
Biografie si Memmorie=	143	"	367	"
Bibliografie=	136	"	198	"
Serieri periodice=	1,043	"	1,046	"
Serieri diverse.	2,109	"	2,135	"
Totale .	<u>14,949</u>	"	<u>25,794</u>	"

NB. Sub numerulu de 14,949 esemplarie se intiellege atâtu reserva câtu si cartile provenite d'in donatiunea *Constantinu Hurmuzachi*, a caroru numeru se radica la 3,794 opuri in 8,426 volumine, a caroru-a catalogisare se face acuma.

In totale d'era biblotec'a se compune d'in 14,940 esemplarie in 25,794 volumine.

b). *Sectionea Manuscrisselor.*

128 opuri in 174 volume.

c). *Sectionea Stampelor.*

154 esemplarie in fotografia si litografia.

d). *Sectionea Numismatica*

Se compune d'in diferite monete si medalie din diferite tempuri, si a nume:

- a). Monete de auru=2—esemplarie.
 " " argentu=491—esemplarie.
 " " arama=271—esemplarie.

In totale=764—esemplarie.

b). Medalie preste totu=28—esemplarie.

e). *Sectionea Raritatiloru.*

Bibliotec'a possede unu numeru de 30 de diferite obiecte vechie si una cutie cu 199 geeme, copie in gypsu.

CLVI Bibliotec'a societatei mediciloru si Naturalistiloru d'in Iassi.

Bibliotec'a societatei de medici si naturalisti din Iassi se compune d'in urmatoarele opere : 866 medicina, 205 istoria naturale, 86 agricultura, 7 astronomia, 50 geographia, 33 charte, 119 istoria, 28 jurisprudentia, 16 industria si comertiu, 20 *lexica*, 99 litteratura antica si noua, 20 matematica, 27 filosofia, 52 fisologia, 19 tehnologia si 20 opere miste.

Pre longa acestea bibliotec'a societatei coprende mai multu de 10 feluri de reviste scientifice, bulletine academice, diarie medicali, geologice, mineralogice, paleontologice, etc.

CLVII. Bibliotec'a centrale din Bucuresci.

Formarea unei bibliotece nationale in Bucuresci fu decretata la annulu 1834. Antaia idea de a forma una biblioteca nationale avu D. Petru Poenariu, vechiu directore allu Instructionei publice in Valachia. Insarcinatu, impreuna cu principele *Stirbei*, de a regula scolele, D. *Poenariu* insera in reglementulu organicu unu articlu, care obligu pre mitropolitu de a da statului bibliotecile loru, spre a constitui unu inceputu de biblioteca publica.

In momentulu candu fu decretata formarea bibliotecei nationale, numerulu volumineloru luate de la metropolia se redica la 12,000. Acesta biblioteca se compunea la inceputu d'in carti istorice, philosophice, scientifice, litterarie, etc., celle mai multe scrise in limba italiana, proba ce vechii Romani cultivau limba italiana, precumu noi cultivamu pe cea francesa.

Pre longa acestea se afla unu mare numeru de opere latine juridice ; in fine, mai esista si unu numeru insemnatu de manuscripte slavone, cari astadi facu parte d'in bibliotec'a imperiale de St. Petersburg. Tote aceste opere fura adunate in monastirea santului Sava.

Mai tardiu, se inavutu bibliotec'a centrale: 1 prin compararea bibliotecei D-lui *Stephanu Ballaceanu*, avuta in opere noue de jurisprudentia, 2 prin diverse alte acisioni, si 3 prin mai multe donationi.

Astadi bibliotec'a centrale se afla in palatulu academiei si consta d'in 26,618 carti impresse, d'in 273 manuscripte si din 411 stampe.

Cartile tiparite suntu impartite precumu urmedia :

Agricultura si scientie economice. 577

Archeologia si numismatica	136
Astronomia si astrologia.	181
Biografia si anecdote.	253
Dictionarie si nomenclature.	830
Encyclopedie	581
Epistolarie si scrissori	354
Geographia si ethnographia.	524
Grammatica si rhetorica.	576
Istoria si chronologia.	3,116
Istoria naturale.	853
Itinerarie.	709
Jurisprudentia si institutoni	1,182
Litteratura si critica	1,306
Matematica si mecanica	392
Medicina si anatomia.	1,130
Miscelle si collectioni diverse	705
Mythologia	70
Pedagogia si educatione	522
Opere periodice si diarie.	1,544
Philosofia naturale.	104
Physica si chymia.	335
Poetica si poesia	1,174
Politica si regulamente	914
Polygraphia	774
Elocentia.	354
Romantie si basme.	1,026
Technologia	392
Theatru.	1,032
Theologia si elocentia bisericésca.	1,092
Totalulu cartiloru impresse.	26,618

D'in celle 273 *manuscripte* sunt : 11 romanesci, 17 latine, 7 italiene, 1 francesu, 201 grece, 3 germane, 7 bulgare, 1 russescu, 22 arabe, persiane si turcesci.

Sectionea stampeloru se compune din 411 bucati, si a nume : 28 atlanti geographici, 67 tablle istorice, 38 tablle de voiagiu, 4 albumuri de espeditioni militare, 1 atlante de anatomia, 34 albumuri de peisage si espeditioni scientifice, 9 atlanti si tabelle archeologice si numismatice, 3 albumuri umoristice, 20 albumuri de architectura si planuri, 36 atlanti de istoria naturale, 13 icóne industriale, 3 globuri mari si 5 mici, 124 charte geographice, 3 albumuri de musisa, 9 portrete, 1 aibum in bassu releviu, 8 tabelle cu preversuri.

DESPRE GRADINELE BOTANICE

CLVIII Gradin'a botanica d'in Iassi.

Acesta gradina s'au infientiatu in annulu 1856 in scopu: 1° de a imbunetati salubritatea Iassiloru si 2° a indemanà pre junimea studiosa la invetiarea botanice, procurandu si iubitoriloru de scientie naturali occasione de a contemplà natur'a in momentele loru de repausu.

Gradin'a acesta-a contine actualmente 2,500 specie de plante, precumu se pote vedea d'in catalogulu gradinei ce s'au publicatu in revista scientifica d'in annulu 1871 si 72.

Distributionea planteloru in acesta gradina s'a facutu dupo metodulu naturale, incependu cu plantele celle mai perfecte si terminandu cu celle mai imperfecte. Nomenclatur'a este cea latina adoptata de magistrii scientiei pre longa cari se au inserissu si cuvintele cunnosute de poporulu românu pentru denumirea planteloru vulgari.

Cellu antaiu d'entre compatriotii, cari au oontribuitu la intretinerea acestei gradini au fostu *D. Nic. Istrati*, acumu repausatu, cari in annulu 1856 a daruitu acestei institutioni salariulu seu pre trei luni, ce i se cuvinea a priimi ca de rectoriu de la departementulu Instructionei publice.

Acestu barbatu care doria a vedea in florindu scientiele naturali in terr'a nostra, medilocia se accordà acestei gradini una subventione d'in t'saurulu publicu a Moldovei, care si astadi se da d'in cas'a statului. Mai tardiu a venitu in ajutoriu acestei gradini cu una mica subventione si primari'a urbei Iassiloru, care s'a suppressu la finitulu annului 1872.

Plantele pentru acesta gradina provinu parte d'in terri straine, de ess. d'in Germania si chiaru d'in gradin'a botanica ce essiste in Chisineu, parte d'in erborisationile facute d'in diversele localitati alle Moldovei, la cari *D. Dr. Szabo* au contribuitu intr'unu modu insemnatoriu.

La annulu 1865 si gradin'a acesta-a a figuratu la esposionea regionale, care s'au tienutu la *Frumos'a* sub directiunea espèrimentatului agronomu Ioannu Ionnescu. La acea occasione gradin'a in cestione au presentatu unu numeru de 300 specimine, parte in natura, parte in sementie, luate d'intr'unu numeru de 25 familie; resultatulu acestei espositioni au fostu acordarea unei medalii de argentu.

In acesta gradina, essistu doue florerie, un'a calda pentru plante din regiunile tropicali, alta temperata, in care se conserva plante de floraria rece. Una espunere amenunta despre situationea acestei gradina se gasesce in catalogulu ce *D. Ioannu Ionnescu* a facutu despre productele espuse la *Frosmeia* de longa Iassi in annulu 1865.

CXXXIV. Gradin'a botanica d'in Bucuresci.

Necessitatea infientierei unei gradini botanice in Bucuresci se sentiea inco

d'in annulu 1857, pentru studiulu planteloru de cotra elevii foctei scole de Medicina si Pharmacia, de acea-a chiaru pe la annulu 1858, reposatulu gradinariu Ulrich Hoffmann, gradinariu forte iscusitu, formulase doue planuri de gradini botanice: unulu erà destinatu pentru o gradina botanica, ce trebuia se ocupe unu locu allu mon. Radu-Voda la polele Cotroceniloru, altulu erà allu gradinei zoologice ce trebuia sa ocupe locul despre Caramidari la drépta sosselei Cotroceniloru. Dintre aceste doue planuri numai cellu antaiu allu gradinei botanice s'au esecutatu in anulu 1861. Intre barbatii cari au luat u o parte activa la fondarea acestei gradini vomu semnalà aici, pe longa (fostulu) direttore allu scolei de medicina D. Dr. Davilla, pe principele Dimitrie Ghica, pe atunci ministru Instructiunei Publice, care luptà pentru obtinerea unei sume anuale de 30,000 lei vechi cu cari se incepù lucrarea.

In annulu 1861 si 1862 se puse in esecutiune: partea ce trebuia se constitua gradin'a botanica, floracia impreuna cu sesse resadnitie, imprejmuirea cu nluci numai in partea despre sosseaua Cotroceniloru, si la una din partile gradinei longa sossea se facù si o casa mica in stilu helveticu cu doue soprone destinate pentru scola veterinaria, unde elevii se pota face practica de potcovitulu si copit'a cailoru. Cele-l-alte lucrari continute in planulu gradinei remasera a se pune in lucrare mai tardiu, cari, inse, nici pino astadi nu s'au mai esecutatu pentru lipsa de mediloce banesci.

Scol'a botanica ocupà partea centrale a gradinei; ea are o forma octogonale, este incinsa de alee de plantatiuni, ero midiloculu i este ocupatu de unu helesteu d'in care se iea apa pentru stropire. Din alee spre centru pornescu doue potece largi, intre care se afla resórele s'au straturile cari continu differitele specie de plante.

Numai aleea si potecele suntu batute cu molosu si asternute cu nisipu; ero resórele dintre elle n'au de catu pamentulu primitivu, acoperitu cu erba-verde d'in care radicinele pirului intendindu-se in resore amerintia de a inadusi plantele destinate pentru scola. Assemene, malurile helesteului suntu formate numai d'in pamentu batutu acoperitu cu erba, pentru care ele suntu innecate cu apa la casu de inudatiune, acea-a ce se intempla mai in toti anii, din cauza ca siantiurile cari primescu apa de ploie din delulu Cotroceniloru n'au destula seurgere de la gradina spre garla.

Straturile gradinei botanice potu continè pene la 4,000 cuiburi destinate pentru unu numeru egal de specie de plante; cu tote aceste numerulu speciiloru ce s'au cultivatu in aceste resore au variatu in diferite tempuri; asià vedemu co dupe lista anexata la No. 9 a monitoriului medicale din annulu 1863. scola acesta continea atunci 1,900 specii de plante luate din 97 familii, ero din catalogulu publicatu la annulu 1866 de D. professore Ulrich Hoffmann, scol'a acesta cuprindea atunci 2,400 specii de plante distribuite in 109 familii; in fine, dupe notitia ce au bine-voitu a-mi comunicà D. professore Dr. Grecescu, numerulu speciiloru de plante cultivate in acesta gradina in ultimii anni au variatu intre 3000—3500. Assemene se constata d'in lista publicata de D. professore

Grecescu, co in annulu 1871 s'au adunatu d'in gradin'a in cestione semintie de la unu numeru de 953 specii de plante luate de la 48 familie. Fie-care specia de plante porta unu numeru tinutu pe unu tierusiu de lemnu infiptu in pamentu; Plantele suntu asiedate in ordinea classificationei naturale, methoda lui Jussieu modificata de Ach. Richard, incependu cu speciile mai imperfecte. Nomenclatura de pe tablitiele puse d'inaintea planteloru este acea latina. Etichetele inse suntu in numeru insuficientu relativu cu allu speciiloru si chiaru d'in acelle ce mai essistu; unele suntu vechie, ero altele in total sterse. Dupo mortea professorelui Ulrich Hofmann gradin'a botanica ajunsese a fi mai cu totulu desorganisata, inse, de de vre-o trei ani incoce, starea lucrurilor s'au amelioratu, grati, a activitatei D. professore Dr. Grecescu, in câtu astadi speciile de plante formesa unu lantiu dupo method'a naturale, si pre candu mai nainte scola nu possedeau nici arbori nici arbusti, actualminte essista acolo si mai mare numeru de arbori (altu soi) de vegetali.

Essiste una singura *floraria* in acesta gradina botanica, cu locu: de floraria calda, de floraria temperata si de floraria rece. Floraria in cestione este mica si neincapatoria pentru plantele ce resulta d'in multiplicatiune si pentru acele care acumu au devenitu de ua inaltime mare.

Acele sesse resadnîte stabilite una data cu infintiarea gradinei botanice au ajuuu intr'una stare de a numai puté fi reparate.

Imprejmuirea gradinei consiste intr'unu gardu de uluce despre sosseoa Cotroceniloru, care este faciata gradinei; ero partea d'infundu fiindu aparata numai cu unu micu siantiu, vitele intra adese-ori in gradina si causésa mari stricatiuni.

Asemene *casa de la porta*, ce este destinata, parte pentru scol'a veterinaria, parte pentru magazia gradinei, a devenitu in stare de derapanare.

Pentru servitoriu si pentru gradinariu nu se afla nici o locuintia.

Essiste si unu pavilionu de scanduri transportatu de la fosta tabera a Cotroceniloru, spre a servi de sala de prelegere in timpul verei; acestu pavilionu, inse, nu pote fi utilizatu d'in lipsa de instatare interioare.

Personalulu gradinei botanice d'in Bucuresci se compune d'in :

1 Directoriu cu unu salariu lunariu de 100 lei noi.

1 Gradinariu 140 „

1. Preparatore 80 „

2 Servitori cu câte 36 „

Pre longa acésta, gradina acésta mai primesce d'in budgetulu statului si o soma de 3000 lei noi ca materialu pentru intretinerea gradinei, a florariei, a cultivarei planteloru si a tuturor reparatiuniloru necessarie de peste annu.

Dupo informatiunile luate de la D. professore si Directore gradinei Doctorulu Grecescu, gradina acesta aru trebui reformatu cu totulu spre a se puté asemená nu cu o gradina botanica de prima ordine, daru macaru cu acelle de ordinea a treia d'in Europa civilisata.

ANESSA F.

ACTU DE DONATIONE.

Subserisulu Doctore in medicina Anastasiu Fetu facu cunoscutu ca, precum prin discursulu meu de receptiune ca membru actuale allu Societatei Academice Romane, am declaratu co offeresu ua data pentru totu de una summa de diece mii lei noui pentru facerea unei charte scientifice a Romaniei, acumu, prin presentulu actu de donazione affirmu si repetu acea declaratiune co, adeca, facu societatei academice, respective sectiunei de scientie Naturale a ei, offranda de enumerata summa, cu urmatoriele conditioni:

1° Offeresu societatei academice Romane summa de diece mii lei noui, spre formarea unui capitalu perpetuu, d'in a carui venitu annuale societatea academica va contribui la formarea premiului cu care se se recompensedie pre persona ce va compune cea mai buna charta scientifica a Romaniei.

2° Dupo indeplinirea lucrarei indicata la Nr. 1; veniturile annuale (procentele), alle fondului de diece mii lei, se voru intrebuintia de cotra societate, erosi ca premiu pentru alte opere de scientie Naturali, precumu de geologia, botanica si zoologia Romaniei, care prin concursu voru meritá titlulu cellu mai bunu.

3° Dupo terminsrea si a opereloru de scientie Naturale indicate la No. 2. Societatea academica va chibsi asupra altoru lucrari d'in domeniulu scientieloru Naturali in genere, pentru care va regulá premiulu cuvenitu, cumu si summ'a necessaria spre publicarea unoru asemenea opere.

4° Operele effectuate, in modulu prescriu mai susu, se vor publicá. Trei parti d'in numerulu esemplareloru imprimate, cu spesele acestui fondu, se voru vinde in scopulu sporirei capitalulu; ero, din a patra parte se va depune, mai anteu cate unu esemplaru la fia-care d'in bibliotecele romane d'in tote provinciele locuite de romani, si remasitia se va da ca premiu la studentii meritosi in scopulu propagarei scientieloru Naturali.

5° Summ'a donuita va appartine sectionei de scientie Naturale a societatei academice Romane in modu independente de celle-l-alte sectioni alle Academiei, in câtu sectionea acesta va poté dispune de veniturile summei donuita, spre realisarea scopului prevedintu la art. 1, 2 si 3, chiaru si candu celle-l-alte sectioni realisandusi scopurile pentru care sunt menite, aru incetá de a mai functioná.

6° Fiendu-co pentru ajungerea scopului susu descriu, adeca, compunerea, mai antaiu, a chartei scientifice a Romaniei, apoi compunerea defferiteloru opere indicate la No. 2 si 3, s'au destinatu intrebuintiarea numai a venituriloru capitalulu donuitu, fora a se putea vre-o diniora, sub ori-ce pretecestu, attinge acestu capitalu, apoi, eu, pre catu creatoriulu mé va conserva in vietia, voiu pastrá capitalulu de diece mii lei, cu titlu de imprumutu, platindu procente annuale, câte diece la suta pe annu.

7° Avendu inse, in consideratiune co, atâtu charta scientifica a Romaniei (care trebuie a se compune mai întâiu), câtu si celle-l-alte defterite opere, au a se compune cu tempulu de cotra persone competente, fora a se poté precisa data seversirei unoru assemenea opere, apoi, veniturile annuali ale capitalului donuitu se voru conservá, erosi, de cotra mine, totu cu titlu de imprumutu, pene in momentul candu operile in questiune voru fi compuse, si societatea academica gata a respunde meritosiloru autori premiulu destinatu de ea.

8° Deco, inse, d'in nefericire, intr'unu tempu de diece anni, operile menite a fi recompensate nu s'aru fi compusu, atunci, procentele produse in acestu periodu de diece ani, se voru allatura la capitalulu primitivu, si voru forma impreuna unu singuru capitalu, allu caruia destinatu, atâtu in privirea sea ca capitalu, câtu si a procenteloru selle viitore, va fi supusu reguleloru aicea descrise.

9° Se stabileste de rigore clausa co ori candu societatea academica, Guvernammentulu tierrei, sau ori care persona judiciaria oru individuale aru voi se dée alta destinatiune summeloru donate sau procenteloru loru, atunci, eu, seu mostenitorii mei, cumu si ori ce Romanu va fi in dreptu a somá pe deviatori, prin midilocene legale, de a respectá si a essecutá strictu conditiunile presentului actu de donatiune; ero candu dupo trei legiuite somatiuni in termenul de trei luni summele donatiunei nu voru fi restituite si puse in sigurantia spre intrebuintiarea venituriloru la scopulu donuirei, atunci actulu de donatiune remanendu in deplina vigore, dreptulu de essecutare va trece cotra mine seu mostenitorii mei legali; in lipsa mea, inse, ori a mostenitoriloru mei, la consiliulu comunale allu urbei Iassiloru, care, impreuna eu consiliulu universitatei d'in Iassi, voru avé dreptulu de administrare. Consiliulu acesta va fi obligatu a mi da concursulu seu in realisarea scopului câtu voiu fi eu in vietia, ero dupe mórtea mea mostenitoriloru mei.

10° Societatea academica si, la-casu eventuale, mostenitorii mei ori consiliulu comunale seu consiliulu academicu d'in Iassi, voru fi datori a da sema annuale despre starea capitalului donuitu si despre intrebuintiarea procenteloru.

11° Tote operele premiate de societatea academica d'in veniturile capitalului donatu voru fi compuse in limb'a romana.

12° In fruntea opereloru typarite d'in veniturile capitalului donuitu se va indicá, atâtu la premiuri, câtu si la spesele de tiparire summ'a cu care au participatu veniturile acestui capitalu.

13° Fondulu donatu va purtá numele de fondulu Fetu.

Presentulu actu de donatiune s'au formatu in patru identice essemplare, d'entre cari: unulu se va depune la societatea academica Romana, allu duoilea la primaria urbei Iassiloru, allu treilea la consiliulu universitatei d'in Iassi, si allu patrulea mi se va immaná mie donuitorului.

Dr. Anastasiu Fetu, Bucuresci in 17 Augustu 1872.

In sedentia d'in 19 Augustu 1872, Societatea academica Romana a acceptatu in unanimitate acesta donatiune.

Presidente **N. Kretzulescu.**

Secretar. *I. Caragiani.*

Tribunalulu de Ilfov, secti. III.

1872, August 28, No. 4,734.—

S'a presentatu in pretoriulu Trib. D-lor Dr. *A. Fetu* si *N. Kretzulescu*, Presedintele Societatei academice Romane, si dupo ce li s'a cititu acestu actu de donatiune, au declarat D-lui Dr. *Fetu*, co, este facutu de D-sa, subsemnatu prin propria D-selle semnatura; ero *D. N. Kretzulescu* co accepta in numele Societatei acesta donatiune.

Tribunalulu in facia acestoru declaratiuni, dà autenticitatea legale acestui actu de donatiune.

N. Voinescu,

D. Pr. Georgescu.

(L. S.)

Greff. *I. Iliescu.*

Trecutu la No. 524 allu condiceii.

1872, Augustu 28.

ANESSA G.

Scrieri publicate de Dr. Anastasiu Fetu.

Scrierile publicate de Dr. Anastasiu Fetu peno la 1 Augustu 1872 sunt urmatoriele :

1. Thèse pour le Doctorat en medecine. Paris, 1847.
2. Invetiaturi dietetice relative la serophule, inserate in gazeta de Moldavia' d'in annulu 1850, N-rii 3 si 4.
3. Monographia despre friguri, publicata totu in aceiasi gazeta la N-rii 32, 34 si 35.
4. Descrierea si intrebuintiarea apei simple si a apelor minerale d'in Moldov'a, publicata in annulu 1851.
5. Articululu despre anno-timpuri, publicatu in calendariulu d'in annulu 1851 a typographiei Buciumului Român.
6. Articululu despre sanetatea publica d'in annulu 1851, inseratu in foia societatei de medici si naturalisti d'in Moldova la N-rii 10 si 11 d'in annulu 1852.

7. Manualulu pentru invetiatura mosieloru d'in annulu 1852.
 8. Statutele societatei de încuragiarea tineriloru români la invetiatur'a d'in annulu 1855.
 9. Cuventulu de inaugurarea societatii pentru încuragiarea tineriloru la invetiatura, publicatu in folitonulu zimbrului d'in annulu 1855, No. 25.
 10. Articlulu despre starea institutului Gregorianu, publicatu in annulu 1856 in calendariulu institutului albinei d'in Iassi.
 11. Mai multi artiele, relativi la hygienu privata, publicati in jurnalulu de agricultura a D-lui Ionnu Ionnescu d'in annulu 1857.
 12. Proiectulu de organisarea politieii sanitarie a Romaniei d'in annulu 1863.
 13. Enumerationea speciiloru de plante, cultivate in gradin'a botanica d'in Iassi peno in anulu 1870, publicata in Revista scientifica pentru vulgarisarea scientieloru naturale si fisice d'in annii 1871 si 1872, cumu si intr'o deosebita brosiura.
 14. Manualu de medicina practica popularia, publicatu in annulu 1871 si 72.
-

Responsul D-lui V. A. Urechia la discursul de receptiune alu D-lui Doctor A. Fetulu.

Domniloru Membri

Dupo ascultarea abundantelui si bine cugetatului discursu alu invetiatiului nostru collegu D-nu Dr. Fetulu, care persona d'in acestu auditoriu pe câtu numerosu pre atâtu romanescu si alessu, alle caruia aplause au reamintitu Reci-piendariului numai in parte, deosebita stima, de care se bucura intre Români; — cine dicu d'in acestu brillantu auditoriu, nu se va fi acceptatu se védă urcandu treptele acestei tribune, unulu d'in membri cei mai docti, cei mai de auctoritate seu celu pucinu acela carele, macaru prin darulu unei eloquentie ce'mi lipsesece mie, se fia la inaltîmea missiunei d'a intempinâ publice pre D-nu Dr. Anastasie Fetulu.

Déca in loculu acelui invetiatu si eloquentu Membru allu Societatei Academice, speratu cu dreptu cuventu de auditoriu, spre a intempinâ pre Reci-piendariulu nostru illustru, la portile templului june allu scientiei romane, me presentu eu, D-lor Membri, permiteti-mi se ve desarcinezîu d'in data de tota respunderea nesuccesului meu, amintîndu-ve D-lor Membri, circumstantiele in care amu luat u acesta indatorire.

Câte-va dile dupa deschiderea actualei sessiuni, vi se anuncia de Onor. Reci-piendariu co e gata a si tiné discursulu inauguralu. Atunci fia-care d'in D-stra, cunoscundu meritele noului Collegu, erati gata de buna sêma a primi pre D-nu Dr. Fetulu prin unulu d'in cei mai illustri membri ai societatei academice, deco, sub impulsîunea unor sentimente, in cari singuru speru a afla adi scuza mediocritatei melle, — nu va 'si fi sollicitatu acesta missiune si onore, care me aduce acumu plinu de via emotiune la acestu locu.

Temeritate neiertata âru fi, D-lor Membri, pasulu meu, deco nu v'asiu fi declaratu d'in data ca sacrificiulu amor-propriului meu 'lu facu adi pre altariulu sanctificatoriu alu recunoscintei.

'Miami adunatu multa pucina invetiatura, orfanu cumu eram, cu adjutoriulu ce 'mi a acordatu Societatea de incurajare a junimei la invetiatura in strai-natate, una d'in numerocele creatiunei patriotice, cu care D-nu Dr. A. Fetulu dotâ têra româna.

De buna sema, D-lor. co ori care d'in D-stra s'aru fi ardicatu spre a da Reci-piendariului inbratîsiarea de buna-venire in sinulu societatei, omagiulu ce

i'aru fi adussu aru fi fostu d'in acele care le subliniézia cu aplause intusiaste unu auditoriu inteligente. Permettimi ensa a fi presuntiosu peno a crede, co deco limba scie da afecteloru, sentimenteloru sufletului midioce de manifestare, voiu afia in alu meu, plinu de gratitudine si devotamentu, accente care se suplinesca nescientia. necapacitatea mea. Au nu fu acésta si credintia D-stra, candu bine voirati a me insarcina . . . nu ! vorba e impropria, a 'mi accordá fericirea animeloru recunoscutore ?

Nascutu la inceputulu secului acestuia, cu 5 ani inainte de marea miscare a lui Tudor (1816, 2 Ianuaru stil nou), in satulu Musiata, in districtulu Falcu, d'in una familia dedicata bisericeii (ca atâtea altele care la altariu mai aflara protectiune in dilele de avilire, si durere ale seculului alu XVIII) recipiendariulu nostru este unu esemplu viu de ce putea face generatiunea sea, cu multu mai pucine mediloce, cu altmintrele grele lupte, de catu noi junii de eri si de adi, spre a adjuge, asi apropiá lumina, cunoscintiele catra care lu solicita una natura bine cuventata de D-dieu la altare in persona servitorului seu, be-tranulu preotu.

La anu 1834, junele fiu de preotu, pleca la Viena, in urma celor mai stralucite essamene la scolele publice, adjutatu cu spesse de la guvernulu terrei . . . A ! le a inapoiatu terrei selle cu prisosintia animei si pote chiaru cu neadju-sulu pungei selle !

La 1842 Recipiendariulu nostru era incununatu cu laurele Doctoratului in dreptu.

Doctore in drepturi deja barbatu maturu 'si intorse privirea in cotro inim'a sea erá d'a pururea, spre terra, si intielese co in terra veduve de libertate, in terra biciului si a nedrepteloru privilegie, nu avea ce cautá Doctorulu in drepturi..

Acolo era o patria bolnava de greua bola a ignorantiei.....

Ignorantia singura asecura triumfulu nedreptatei !

In locu dar d'a se intorce in patria ca se si caute, cumu se face cu atátu afanu adi, una cariera, elu pleca spre Francia la noué studii, la noue lipse si nevoi. La 1847, Doctorulu in drepturi de la Viena, era doctoru in medicina alu Fa-cultatei d'in Paris.

Unu anu dupo aceea Recipiendariulu nostru incepu in terra larga si merito-ria sea cariera de medicu, medicu alu saracului, consolatoru alu suferindului.

Urmavoiu pre D-nu Dr. Fetulu in tote lucrarile selle numeroze ? aretaviluvoi brazdandu cu sudorea a frunti in tote directiunile ogorulu intielenitu alu inte-legintei romane ? Ori catu de uitaciosa aru fi una juna generatiune, nimenue d'in D-stra, caruntiti cei mai multi la scola lupteloru, nu ve este de lipsa se vi se spuna ce au facutu D-nu Dr. Fetulu.

Alegerea unanima a Domniei selle este proba ne dubia la ceea ce dicu.

Deca de demultu D-nu Dr. Fetulu nu este intre noi, acesta e numai co secti-nea scientifica a societatei nu esista . . so spunu si eu dupo D-nu Dr. Fetulu ? —Nu esista d'in lipsa de mediloce ? in una tera carea gasi . . in trecutu, mi-li one pentru cultura sufletesca ! ? Si acumu chiaru candu sub urgentia tempului,

in facia amenintatiorei faze in care intra in Europa scientia si mai allesu *economia nationala* D-stra, Domniloru Membri ati declaratu infientiata cu ori ce pretiu sectiunea scientieloru, si ati conoiatu la ea barbati de renume ca D-nii Poienariu, Cretziulescu..., ori lucratori eminenti, ageri si neobositi adi, si mane *ilustratiumi* certe, ca D-nii Aurelianu, Stefanescu, etc., — si acumu chiaru, dicu, cu ce esimu inaintea ospetiloru nostri?

Si pre candu Societatea Academica numai prin unu sfortiu, care istoria aces-tei societati, lu va inregistra ca pre una minune, — abia pote aduce inaintea membriloru sectiunei sele scientifice, unu budgetu de lei una mie una suta (1,100), pentru urmarirea imenselorule sele scopuri, audirati! Recipiendariulu nostru nu vine numai se ne aduca tesauerele eruditiunei sele, ci si una donatiune considerabile de fonduri!

Dar ce fonduri egale cu abundantia de eruditiune a magnificului seu discursu!?

Aci este una fontena plina de notitie preciose asupra desvoltarei sciintieloru naturale intre Romani, cu deosebire in seclulu curgetoriu.

Abia aru fi ceva de adaosu pentru unu omu de specialitate, ne cumu pentru mine la acestu discursu, si chiaru si acelu adaosu posibilu n'aru putea fi consideratu de catu ca spicele ce lasa voluntariu in urma pre ogoru, una secere pre catu bogata pe atata generosa.

Onor. nostru Recipiendariu dicandune ca la desvoltarea scientifica si deci la civilisatiune, concure trei factori: *initiativa privata, asociatiunile si scolele*, a trecut in una complecta revisiune aces-te trei fontani, d'in care natiunele, esau-
redia sciintia, adica progresulu nu numai materialu, ci mai alesu morale si in-
telectuale.

Initiativa privata, individuale. A! eta de siguru sorgintea sancta a mai tutu-
roru fapteloru romane.

In adeveru, D-lor, eu nu sciu afla in trecutulu nostru esplicatiune pentru fapte de catu in una conscientia nationale desvoltata pre esuberantia mare a in-
dividualismului romanu.

La noi individulu singuru a traitu, a cugetatu, a faptuitu. Romanismulu a re-
sistatu mai multu prin *individulu* de catu prin *masse*, de catu prin *collectivitate*
nationale. — Ignorandu, durere! adesse peno si esistentia sincronistica a ce-
loru de unu sange cu elu, *individulu romanu*, prin ce lupte si pesuri crancene
n'a trebuitu se treca spre a se salva si asi conserva individualitatea sea romana!

Dar, Domniloru; *individulu*, acestu factoru liberu alu libereloru Colonii si
Municipii Trajane, remase si persista in Dacia si sub Goti, si sub Huni, si sub
Avari, etc., ca ace sentinela de la polele Himalaiului, cu picioarele increscute
d'in pamentu spre a n'o pute dobori sirurile navalitoriloru barbari, si de pep-
tulu caruia de bronzu, dice fabula indiana, se tociau in vanu sagețile loru veni-
nate. Cine ne asigura ca deca in locu de *individulu romanu*, barbarii aflau una na-
tione, ea aru fi pututu se resiste, impetului violentu alu siroiului? *Civis romanus*
sum! Acelu apelativu gloriosu alu dileloru vechi, carele demarca sfera de

mişcare a Romanului de a barbarului, a continuat în Dacia a individualiza pre Romani, chiar și când o dominau barbarii. Dacia, posesiunea unui *individu*, Cesarele, eră nu a unei colectivități că Senatul, în ziua când perdu pre Delegatul individului *Cesare*, remase *Dacia indivizilor*, Dacia separatelor colonii, a separatelor municipii, foră cohedinea ce da *unitatea națională*. Dă, fia care continuă a se proclama cu încredere: *Civis Romanus sum!*, der coesiunea dintre *Civi* nicairea! — A! se multiamim totusi Providentei!

Romanimea stincă s'aru fi sdrobotu sub impetulu barbariei, cumu se sdrobi metropola Romă; *individulu Romanu* s'a strecuratu sub valuri, ca petra pre care siroiu celu mai violentu nu pote de catu s'o asverle pre unu malu; „*Apa trece petrele remanu!*” nu a disu acesta Romanulu inconsciu (aplause).

Individulu! Ce fura de catu *individii*, detasiandu'si personalitatea lor grandiosa pe fondulu națională, în realtiu netocitu de secli, acei barbati, carii, de la restauratiunea terrelor romane, ilustrara Romanimea?

Amintitive de marele figuri ale Domnilor nostri și întrebati deca *Collectivitatea* aru sci se le esplică faptele? și ore cultura romana, în tote directiunile nu afa și ea la sorginte'i pre individuu?

Care este midloculu socială, colectivitatea care esplica pre *cronicarii* nostri?

De la care colectivitate aflara ei, de essemplu, a cé admirabile definitiune a scientiei, a istoriei: „*cu celle trecute vremi a pricepe celle venitorie*”?

Der chiaru acești *individii* nemuritori facu ei istoria *elementului populare* ca factore la fapte, ori numai acé a altor *individe*, numiti *Domni*?

De credé utile Onor. D-nu Doctore, puté se arrete rolulu *individului romanu*, la desvoltarea scientifica și d'în trecutuu, cu multu adeca 'nainte de seclulu nostru.

Ce figura mare nu 'l aru fi intempinatuu pre noulu nostru Collegu, la portile templului serinu alu scientiei d'în secli trecuti! Acolo de essemplu, e *Milescu* caletoru celu cutediatoriu d'în Europa la China, ca ambasadore alu Țarului Petru I.

Ce esuberantia de *individualitati* duse d'în terra romanilor cultura la vecinii Rusi și peno și la *Chievu* pe unu Metropolitu Moldovanu, pre Movila?

Der Cantemirii? Der Antioh scriindu rusesc admirabile satire a la Boileau și Juvenale?

Mari *individualitati* der esceptionale, ne esplică de midloculu lor socială prelati că Varlam, Dositeiu, Antim, Veniaminu. . . Cine 'i a formatu pre ei? În stare normală, Geniulu pare ca este insumarea spiritului tuturor.

De la ce candela aprinsu s'a nisce sori ca cei ce 'i numiramu?!

Der, Domnilor Membri, Onor. nostru recipiendariu conchide cu dreptate, vorbindu de rezultatele dobandite de la initiativa privata individuală, la *neeficacitatea ei*. Asia, initiativa privata ni a datu, spre essemplu (că se vedemu *neeficacitatea ei*) una multime de biserici purtandu sigiliulu *individualismului* în numele ce portu. Cumu putému ave temple ale colectivității, ca St. Stefan în Viena, Catedrala de la Strasburgu, Cologne, domulu de la Milano,

Modelena de la Paris etc., avendu fia care din noi pretentiunea d'a face una biserică cu numele nostru?

A trebuitu epoce esceptionale că ale Lupilor si Mateilor pentru ca se avemu ceva mai bine. De buna sema co individele isolatu, fia elu cellu mai dotatu de Dumneadeu si favoritu de imprejurari, nu *pote* pre catu *pote* colectivitatea.

„Unde'i unulu nu'i putere,

Unde'su doi puterea cresce

A dis'o de unadi iubitul nostru poetu si membru onorariu al societatei. Al decă cedandu ecouriloru provocatore alle acestei incinte, devenita politica prin una neconsiderare eronata a placideloru si serenelor selle destinatiuni; deca, dicu, cedandu ecouriloru provocatore alle ei, așa respunde aceloror vorbe repercutate d'in luptele de cati va ani a barbatiloru nostri de statu, eu le asiu striga (cu D-ta D-le Dr. Fetulu):

„Sunteti mari, illustri, inteliginti, elocinti ori catu voiti, ori catu vē voimu der sunteti pre multu, tineti pre multa fi *individualitati*! Reveniti mai multu la massă, la colectivitatea nationale si veti pune capetu neastempelei, ametirei ce ne tine in locu (sgomotose aplause).

Bine ai disu Onor. D-le D-re Fetulu, co aseđiarele politice sunt pre nisi-pu pre catu sunt opera individuale in locu d'a fi a colectivitatei.

Deca facendu, cu celle mai bune intentiuni, de aproape 20 ani legi, celle mai multe n'avura in terra effectu, este co acelea fura esite de la *individi*, cari nu mai cugetau ca poporul romann, chiaru de'lu iubia, ci ca francesi ori ca germani, seu nu mai sciu ce alta terra in care'si petrecusera ei tineretia.

Deca alta data *individulu* a pututu fi paladiulu *Romanismului* in Dacia, astadi numai agora, forum singuru pōte se ne asecure salvarea; der nu agora ori forum ignorantiei ci allu progresului, alu civilizatiunei reale si solide (aplause).

Nu este de adjunsu adi se aflamu la unu poporu, omeni extraordinari, fia macaru de talia unor Dōsitei, Costinu, Varlam, Cantemir ori Mircea, Stefan, Mihai; trebue se aflamu mai anteniu de tote esistandu in adeveru unu poporu! Era poporul nu'i da esistentia platonicele coduri promulgate de crierii cutarui ministru, ci, repetu, *cultura reale*. Remediulu la *individualismu*, ni 'l au aretatu Onor. D-nu D-re, in *asociatiune* si in *scoli*.

Prin scoli si asociatiuni faca-se fia-care membru allu poporului unu individu si unu *individu* consciu nationalitatei selle si atunci suntemu salvati-Remedie-diese la individualismulu esceptionale prin crearea de atati *individi* cati suntu si insisi membrii unui poporu! Numai o minte in unghiuri aru putea se ne a cudit aci de utopia egalitatii intelectuale.

Der cine vorbesce surdiloru de voia buna surdi?

Vorbindu-ne de asociatiunile romane ni ati arretatu cu multe si preciose detalii numerulu societatoru de cultura scientifica d'in terra si lucrarile loru

In Bucuresci, Capitala Romanie si a Romanismului abia aflareti vr'o 6 s'en 7. Candu in Bucuresci aflamu alaturea cu 7 asociatiuni Romane preste 15 strēine, nu se cade se ne bucuramu multu ei se recunosemu ca avemu anche

multu d'a face peno se fimu intrati in calea ce duce la cultura prin asociatiune, acestu putinte fattore al progresului.

Pare co chiaru asociatiunile infiintiate, nu au essitu de adjunsu de sub influentia *individualismului*, asia co odata retrasi din asociatiune, prin unu modu seu altulu, individii, cari au luatu initiativa organizarei loru, ele 'si perdu vivacitatea, si do nu moru, tragedia una vietia, mai re de catu mortea.

Fie-mi permis D-lor, a vedea unu bunu auguru togmai in mersulu asecuratu alu onora din acele societăți, care le memoredia Onor. nostru Recipientariu.

Asia este *Societatea pentru incurajarea junimei la invatiatura*, pre care D-nu D-r. Fetulu ne o cita in trecere, der care, D-lor, sciti co este una din faptele numeroze patriotice alle Domniei sele. Ceea ce vigurosa si romanesca societatea *Transilvania* face, de pucinu tempu, pentru junimea de preste munti, a făcut-o de la 1855 societatea infiintata de D-nu D-r. Fetul, nu numai prin faptulu d'a fi luatu initiativa, ceea ce anche aru fi unu merit, der donandu-i indata deci de sute de galbeni, si acestia, permite-mi D-le D-r. Fetulu a te denuntia amorului junimei, care me onore cu ascultarea, — nu din prisosulu averei, ci din neadjunsulu unei pungi de labore si de privatiuni: (aplause). Alta societate care bine voesce D-nu Fetulu a o aminti D-loru, este *Ateneul Romanu*. Si aci voiu adaugi, D-lor, o notitia omisa de D-lui. Organizarea acestei societati in Iassy, in 1860-61, fie-mi permis a o repurta ca unu omagiu allu meu catre D-lui. Acesta societate renascuta in Bucuresci in 1864 dupa stremutarea me in capitala afla ca totu ce este utile culturai nationale, de la Onor. nostru actuale Presedinte D-nu N. Cretzulescu, una imbratisare care 'i a datu destula caldura, pare-se, ca se fia potutu trece fora a muri de *recela* ultimiloru ani

Societatea pentru invatiatura poporului Romanu este si ea propria a respandi cultura scientifica, da D-le D-re Fetulu, bine diceti: cellu pucinu asia amu fostu conceputu planulu ei. Permisa fia'mi acesta punere inainte nemodesta a persoanei melle neinsemnate. De facu acesta este numai spre a repurta macaru acest mieu merit, deca merit este, asupra D-nii tele, caruia datoresc existenta mea intelectuale ca atati alti juni distinsi.

Una alta societate, care nu se cade a fi uitata, caci este d'in pucinele, pre pucinele care ne remasera d'in miscarea dintre anii 1830—1848 este ace de naturalisti d'in Iassy, carea atata datoresce Recipientariului nostru.

Si deca ochiulu nostru aru sbura pre callea animei preste acei munti, de unde ventulu ne aduce d'in nou pre aripi, suspine si dureri, — amu ave occasiune se salutamu una data mai multu pre acei conductoru nationali, d'in carii unia illustredia Societatea Academica, pentru directiunea spre *associare* ce au sciutu descepta peste munti de cate va decimi de ani. Societati dise de lectura pre la tote scolile secundarii, Asociatiune transilvana pentru litteratura romana si cultura poporului romanu (1861 la Sabin) Asociatiunea Alexi-Sincaiane in Aradu, asse-menea in Cernautiu etc. etc. (vedi anexa) eta opera romana de presta Carpati.

Da! suntu anche pucine, pre pucine! Der pucinulu loru numeru se constitue ore si adi una carecteristica a Romanului, care ar simti repugnantia pentru a se asocia?

A! D-lor D-stre sciti mai bine de catu mine a esplica acesta repugnantia, deca repugnantia este. Asociatiune? Dar ea presupune omeni cari se considera, se stima si introduc in midiuloculu loru acea urbana egalitate, carea da fotoliu principilor alaturea cu burgediulu cellu mai saracu.

Asociatiune ceruramu de la Romani? Cu cine? Cu fanarioti in seclulu trecut? Cu natiunile assupritore chiar adi preste munti?

Erau possibile *asociatiunile*, nu de multi ani, candu in Moldova, in Divanulu terrei, in ajunulu organidiarei de scoli publice, se gasira representanti d'in clasa disa atunci *culta*, cari se propuna, se cera deosebirea educatiunii fiiloru poporului de a fiilor avutilor, pe euventu ca „alta se cade- se fia hrana boulu si alta, a nu ne amintim care *animalu*, „cu care propunetorul aflase cu cale a compara boeria sea.

Propunerea nu trecu, eaci in dillele cele mai de avilire D-deu totu a pestratu romanimei peno si in clasa ce beneficia de neegalitatea cu poporul, aparatori ai causei populare; der s'a propusu fenu la boi si nu sciu ce alta la animale mai nobile.

Surideti D-lor? D-stre de la sectiunea de scienti naturale, ati fi pututu dice representantulu pacalitu prin termenulu seu de comparatiune: cestiune de clasificare, boerule, boulu la maniferele utile, cella laltu la *taritore*! Si numerulu celloru cu asemenea tendintia era destulu de mare ca se para a legitima eronata asertiune a lui *del Chiaro*, d'in opulu seu de la 1718 ca, „*pare che i principi i boyari o nobili fossero slavi, descendententi dagli ultimi conquistatori e i sudditi Valachi oriundi dagli Romani e dagli antichi Daci.*“

Candu in divanulu adhoc se discuta cestiunea rurale, au nu s'au aflatu alti boeri carii se sustina érasi asemene rusinosa desnatianolisare a boerului?

Era possibile asociatiunea D-lor cu asemenea sentimente in elassa cea mai desteptata a societatei? Era possibile asociatiunea sub acele guverne vitrige, care au indignatu peno si pre straini si mai recentu pana si peana poetica a D-nei Urban Rattazzi (Marie de Solms:), care cu durere striga Europei:

Italie et Pologne! encore vous! toujours vous!
 Pourtant il est encor d'autres races frappées
 Que l'Europe devrait arracher aux épées:
 J'en sais une surtout qui vers nous tend les mains
 Et demande un vangeur pour les fils des Romains
 Oh! laisse ton regard, Liberté diligente,
 S'arrêter bienveillant sur la terre indigente
 Où flotte sans pudeur le sanglant et endart,
 Qu'en tourent les soldats d'un cupi de Hospodar.
 Bucarest et Iassy doi vent ouvrir leurs veines,

Se déchirer de flanc pour ceindre de verveines,
 Le front d'un Polycrate étranger qui s'endort,
 Quand ses anacréons chantent la dîme d'or;
 Ecoutez cette voix qui pleure et se lamente,
 Ce long cri de victime au sein de la tourmente,
 Ecoutez! Ecoutez! Ce ne sont pas des pleurs,
 Que font couler des yeux de banales douleurs:
 C'est le cri de l'esclave expirant sous la chaîne,
 C'est l'indignation qui réveille la haine!
 Oh! vous qui lisez ces feuillets désolés,
 Puissent être vos coeurs soudainement troublés!
 Au tableau déchirant de telles agonies
 Votre âme maudira toutes les tyrannies
 Et la colère aux yeux et les armes aux mains
 Tous vous voudrez venger les derniers des Romains!
 Muse, tant qu'on verra le firman et l'Ukase
 Régner en Roumanie et jusques au Caucase;
 Muse, prend dans tes mains le glaive de l'archange... (aplause) (pag. 65
Rives de l'Arno.

Le firman et l'Ukase régner en Roumanie!

Si pre candu firmanulu ori Ucasulu domniau in Romania, si'n Ardelu ceva si mai greu: *iobagia la straini*, pe ce cai progresulu, civilisatiunea resbiau intre Romani?

A! bine cuventata fia terina vostra *individualitatii* esceptionali, care focuri isolate in nopte negra de unde esimu, ati aretatu natiunei calea salvarei selle. (aplause). Nu este adeveratu Onor D-le Doctore, ca deca in 20 de ani de veghiari ai scrutatu ogorulu romanu spre a aduna materialulu, pre care mani geroise der pre slabe prin isolare, la concentrase pentru construirea templului scientiei, nu este asia ca ai aflatu acestu materiale neinsemnatu, totusi cu anima D-stra romana, plena de recunoscintia si stergendu una lacrima la presimptirea luptelor primilor apostoli ai luminaie nationale, t'ai disu cu Cronicarii: „*Pucini suntu der nu in multi ci in cei pucini areta D-zeu puterea sea!*” (aplause).

Si cu tote acestea numerul loru e mai mare de catu'lu scimu pote noi generatiune care pare co perdem memoria faptelor si a celloru cari ne au iubitu si a celloru cari ni au uritu, noi generatiune, care mai eri chiaru n'avuramu timp; . . . eram se dicu animă se ne amintim cu toti, între doue lacrime sanetificatore, de unu *Bolintinenu*, de celu care, a avutu se ne dea 40 de ani de veghiare si suferintie, de celu care n'a avutu anima de catu pentru noi! (aplause).

Da, numerulu propagatoriloru scientiei este mai mare, On. D-le Doctore, deca pre langa cei 3 factori recunoscuti de D-stra ati adaogi si *pressa periodica* in genere.

A! negresitu nu aludu la acele pretinse foi alle unoru pretinsi redactori si Directori, cari de catu va tempu, n'au pututu publica de catu ingnorantia loru grosa pelunga triste si desgustatore pamflete; E vorba de acea *pressa*, cumu

incepuse la noi dupo 1830 si ca si care gracia Ceriului tot mai avem ca-
teva foi.

Daca acele foi periodice n'au fostu pur scientifice; daca nu si-au disu ca atatea
de adi, cu littere mari pre frontispiciul lor: *foia sciintifica literaria-economica
belletristica* etc, mai sciu eu? elle n'au fostu mai pucinu propagatorie scientiei
in multe si variate directiuni alle ei.

Nu este neci loçulu neçi tempulu a face aci istoria publicitatei nostre care^a
de altminterilea s'a si facutu de curindu de pena romanesca a publicistului nos-
tru D-lui Misailu, reamintind-o de curindu in una adunare de diaristi.
se recunoscem numai ca incercarile de introducere a diaristiceii, catre 1791,
ne venira totu de acolo de unde venira Lazarii, Sineai, Petru Maior, Tichin-
delu din Ardelu, pamentu in care lacrimile robiei au roditu cugetaromăna.

Daca incercarile de la 1791 in ardelu, nabusite de guvernulu domnitoriu a-
colo nu au facutu nemica pentru scientia; deca asemenea pucinu au facutu in
acestu sensu alte incercari de publicitate literaria istorica ale repausatului
Damaschin Bajinca, intre anii 1827 — 8, — apoi nu totu asia fu cu foia belle-
tristica, ce dupo indemnulu venerabilului nostru collegu *D. Tim. Cipariu*, au
editatu unii barbati din Broșovu pe la 1836 (August), dupo modelulu foiei ger-
mane *Pfennig Magazin*.

Acesta foia aparu cu ilustratiuni xilographice, care dadura multu preciu
populareloru articole propagandu varii cunoscintie in poporu. Indata apoi la
1837 Ianuariu 1, aparu si alta asemenea: *Foia Duminiceii*, sub redactiunea lui
Ioanu Barac si edata de Radu Orghidan si esactu unu anu de la aparerea acesteia
(— quasi cursores vitai lampada tradunt) la 1. Ianuariu 1838 D-nu G. Baritiu
publica N. I alu importantei *Foia pentru literatura, minte si anima*, curendu
(martie) urmendu o *Gazeta de Transilvania*. Serviciile care aceste foi adusera
propagandei scientifice pre baze nationali, suntu gravate in anima si mintea
nostra a tuturoru.

Incercarile de publicitate din ardelu fura urmate de publicatiuni in Moldova
si Muntenia, care facura epoca in istoria noastra in genere. Ne dubiu ca pre
langa publicatiunile litterarii si istorice care aflara locu in foile redactate de
barbati ca D-nii M. Cogalniceanu, Ion Ghyea, Alessandri, Negruzi, etc. *Icona
lumei* cu numeroasele ei ilustratiuni, Spicuitoriulu etc. a multu laudatulu repo-
satul Asaki, facura multe servicie propagandei scientiei.

Si cata gloria n'a adunatu in Romănia de dincoco de Milcovu in acelu tempu,
nemuritoriulu Heliade? Eternă bună memoria fie der conservata tuturoru
publicistilor Romăni, care au intielessu ca cea mai buna politica este ace care
face opositiune ministriloru neplacuti, in vetiandu, luminandu poporulu, si
dera la polemicele politiceii dilei au astatu medilocu a adaogi si un loc pentru
divulgarea scientiei in mase!

Alu treilea factoru alu culturii, sunt, disa-ti D-le D-re, scolele.

A constata acésta in acestu locu, standu pre scaunulu Presedintiei, Onor. D-nu N. Cretzulescu, si avendu in sinulu societati pre D-ii Poenaru, Odobescu, si mai ales pre Cogalniceanu, este D-lor a aduce omagiu aceluor barbatii, care ca Ministri Instr. publice seu cu ori ce titluri, au intreitu si impatritu numeru scoleloru, si au creatu atate institute indispensabile pentru sincronistica cultura activitatiei umane. Se nu uitamu chiaru ca tot sub ministeru unuia din acestia in mai tote directiunile'au urditu si insesi lucrarile in virtutaa carora adi exista acesta societate Academica (aplause).

Deca D-le Doctore, scolele private incredintiate in mani straine, suntu mediuloce numai de instrainarea filor de patria si nici macaru foculare de cultura falsu disă umanitarie, este in multu culpa parintilor, caci si adi dupe o propaganda contraria sustinuta de pressa si chiaru in sinulu camerei, mergu cu una condamnabile usurintia, si înceredu copii pe manele primulu strainu, care desgustatu de vre-o meseria se otaresce a se face preceptore in Romania.

Nu suntem D-lor contra strainulu, caci din ei ne illustredie insesi societatea nostra ca membri corespondenti seu onorari, der suntemu inainte de tote *Romani!* (aplause vii).

Deca D-le Doctore, scolele nostre satesci nu adjungu la scopu, se nu fiă ora din cauza ignarantieii aceluor cari, dealmintrelea cu anima buna si romana, au asemnatu aceluor scolii umai misiunea d'a invetia pre terrani d'a ceti si d'a scrie, in locu d'a face din ei *omeni-cetiani Romani?* cetirea si scrierea suntu instrumente nu scopul aducatiunii.

Nu putem se ne tingumu in sa ca invetiamentulu nostru secundariu neglige sciintia: pucina indreptare si inteligintia mai mare in distribuirea materiiloru pe clase si *ani si rezultatele* sciintifice aru fi multiamitorie.

• Invetiatura superiori, cea mai propia a introducee *sciintia* si adevarata baza a invetamentulu ingenere in o țera, este, durere! era in lupta d'in care nu o va putea selva de catu tempulu, care va lumina pre cei cari nu i-a intielesu importantia. In ceea ce numimu *Facultati de scienti si littere*, scolarii se vedu ca *marinarii poetului:*

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

Cutare barbatu de statu va profita de acesta noua marturire venită de la chiar unu profesore alu unia din acele facultati. Pre așa barbatii n'avem noi se'i intimpinamu, caci nu ne vom afla neci una data pre callea loru.

Cellor carii inse voru binele terreii loru, le vomu dice: Avizati la indreptare caci culpa nu este a scoleloru ci a societateii intregu, a directiunii materialistice in care intra si in care se afla statulu (aplause).

Frumose si mult escelente suntu D-le Fetulu consiliile D-le pentru ameliorarea scoleloru! se dorim numai ca se nu remana *desiderate* ca atata sute de imbunatatiri care nestatornicia vremilor le au ingropatu prin proiectele de legi si de budgete ale atator ministri inteleginti si buni Romani ce se suceadera in fruntea scoloru.

Este *D-lor*, ori care fia actuala situatiune a scolelor noastre, unu punctu din care nu putem ave de catu bucuria.

Invetiamentulu Romanu este scutitu pena adi de acelu spiritu strimtu in care este tinută scientia in scolele catolice din Enropa Relegea noastra, pururea s'a impacatu cu scientia. Prelati nostri cei mari au fostu acei cari au radicațu ori protegiatu scolile, altare ale sciintei.

Durere numai că de asemenea avantage, de asemenea impacare a democratiei nostre bererici cu scientia nu s'a bucuratu Romanii de pretutindenea ori catu si prelatii Romani de acolo aru fi permisu acesta. Asia in Ardelu, ca si in tota Austria, inventiatura scienteloru naturali fu esilata de ordine superioare, peno mai ieri, peno in 1850, candu abia in gymnasium se permise introducerea unui elementariu cursu de fisica de unu anu. Abie din 1856 se permise si introducerea a pucine scientie naturale, in urma caria invoiri, in anii ultimi, se avisă la fondarea si'a unei societati de naturalisti, compusa de doctori de tote nationalitatile.

Scole speciale in care se se cultive scientiele naturali, (precum sunt deja la noi aceea atatu de cu succes condusa de colegul nostru D. Aurelian, si acele diverse mentionate de D-nu D-r. Fetulu) ; — d'asemenea scoli speciale nu au anche Romani de preste munti ; este anse, ni se spune, sperantia ca se va deschide una de agricultură la Fagarasiu. Daru acesta nici odata nu va respunde necesitatiloru poporului Romanu de acolo. . . Se le aducemu, D-lor, peno ce adunarea terrei va semti datoria a reintregi subventiunea imputinata, se le aducem cellu pucinu omagele nostre fratesei si pentru pucinulu ce au pututu face, caci care din noi ignora cu ce lupte adjunsera la acelu pucinu !

Unu mare si de romanu bunu consiliu ai datu D-le D-re Fetulu, vorbine despre scoli, consiliu care am voi selu putemu grava pre muri tuturor localeloru de seola si pre frontispiciulu tuturoru legiloru si regulamentelor scolara *sciintia*, disesi D-le D-re, *trebuie sa iee caracterulu nationale*. Da! aci este petrd angulara a vitorului nostru insula latina in mediuloculu ocenului slavo-germanicu din Resaritul Europei. Da! scientia Austriaca, Unguresca, Englezesca, Prusesca, fia chiar Francesca, au adusu multi din barbati nostri si invetiati si de statu de pre la scole unde si au facutu studiele. Dar atata nu fu de adjunsu acelu amestecu, ace confusiune acelu *mal estar*, cum dicu spanioli, ce ne tine pre locu de cati va ani, se nu fia ore explicabile prin neomogenietatea de *atmosfera a educatiunei* ? Nu cum va au eugetatu si cei mai buni patrioti chiar in limba straina despre ale noastre de nu au pututu, cum dice cu atata sinteticitate elocinta, D-nu D-r. Fetulu, de nu amuscitu croi mai nici o haina adaptata pre corpul nationale, d'in atatea haine cu care lam vergatu si impedicatu in desvoltarea sea ?

Da, D-le D-re Fetulu ; D-ta a'i pusu degetulu pre plaga ce ne consuma ivetia si este aproape ane *invenina sangele si organismulu nostru intregu A !* de ce n'amu vocea Romanului basmului popularu, carele o pute transmite anchisa, ca ventulu lui Omeru in pai gigantice, pentru a spune muntelui se pornesca

șiroiele se innece dusmanii! Ce asi face cu ea? asiu voi se umplu ecourile acestei aule, ca in ziua candu fotoliile acele voru fi reocupate de barbati de statu, de pretutindinea, la ori ce imprejurare, se audă strigatul D-tele D-le Fetulu: „*Scientia se fia nationale! Economia se fia nationale*“ (vii aplause).

D-lor, urmavoiu acumu pre D-nu Dr. Fetulu in abundenta si erudita sea cercetare a tuturor lucrurilor, care s'au facutu de la finea seclului trecutu si peno adi in tote ramurile scientilor natūrali?

Acesta nu o asceptati de la mine ne speciale in materia.

D-nu Dr. Fetulu se refuza a cerceta mai in detaliiu pre atatia scriitori streini cari s'au ocupatu de Mineralogia, fauna, flora ori terenurile nostre geologice. Si in adeveru co cei mai multi d'in acestia nu ne lasara niscai tractate de sciintia, ci informe aprecieri, d'in puncte de vedere cu totulu subiective. Superficialitatea celloru mai multi nu este egala de catu malevolentii mai a tutaroru facia cu Romanii. Malevolentia seu interese streine sciintiei ori Romaniei, eta originea aceloru scrieri.

Suntu nedubii preciose esceptiuni la aceste procedari. Nu D-ta D-le Dr. al de lipse se ti se arete cari suntu acele, ca Del Chiaro Antonio, ca *Viaggio in Valachia e Moldavia. Conversazione istoriche naturale e politiche.* (Milano 1822, Napoli 1788). Deca citezu acestu opu dupo D-ta, D-re este numai spre a aminti cum însusi auctorulu ei, dupo 11 ani de locuintă in terra pre la 1788 se indigna de ignorantia Europei despre noi: „*La Valachia, la Moldavia, sono meno conosciute del America, e pure sono in Europa!*“

Cu tote aceste au fostu epoce candu eramu mai bine cunoscuti strainiloru. Pre atunci nu se afla scriitori platiti se ne injure in foile si cartile publicate in Viena, Berlinu etc.

Asia epoca candu litteratura straina despre noi a fostu mai avuta, este epoca in care trai unu Mariu Antoniu Grazianu, Sommer, si a unui Iohan Lasiciu: (aceea epoca este a esistentiei in embrionu a universitatei de la Cotnariu).

Nu e mai pucinu demna de studiata miscarea literaria si scientifica, care in seclulu alu XVIII dupo marele nostru Cantemiru, fu provocata in terrele Romane, cu ocasiunea durerosa a invasiunei fanariotice, de care Zaloni, Neculcea Beldimanu sciura se ne vorbescă destule *drepte!* (De cartile produse in acesta epoca, consulta catalogulu lui Vreta).

Fie dintre Romani, fie dintre Greci, au scrisu unia opere dedicate si de siguru imprimate cu spesele multora d'in Domnii teriloru nostre, precumu este *Στοιχια φυσικης τυparita* la Lipsca in 1766 si dedicata Domnului d'atuncea al Moldaviei Gr. Ghica.

Acesta miscare s'a prelungitu si dupo miscarea d'in 1821; adica dupo caderea fanariotiloru d'in terra; chiaru Romani cari treusera pre la dascali greci scrisera inca catuva tempu in limba greca opere, d'in care unele scientifiche.

Asia este aceea a D-lui D-re C. Caracasi imprimata intre 1828—1830 in (typografia *Filantropia*, creata de D-nu D-re Caracasiu. Acesta tipogr. trecu apoi la D-

Heliade si deveni instrumentu activu alu gloriei repausatului si al luminarei Romane! Cartea D-lui Caracasiu se numia: „Descrierea fisica a Romaniei cu observari asupra hygienei“.

Catre finea discursului seu, D-lu D-re Fetulu ne aduse espositiunea lucrari-loru in Geologia, incepute de particulari de pre la anulu 1834. Lucrările repausatului ingineru Mihalicu de Odocin, carele dona la morte frumosa sea biblioteca de mineralogia bibliotecei universitateri d'in Iassy, — au avutu prin D-nu D-re Fetulu meritata lauda postumă.

Vorbindu de scientiele vaste care se ocupa cu sinulu pamentului, permiteti' mi ca curiositate mai multu archeologica se ve aducu unu micu pasagiu de la Cantemiru, in care se arreta cum atentiunea lui au fostu atrasa de unulu d'in acele fenomene, care dadura nascere Paleontologiei. Elu dice: *Circumjacentibus collibus* (vorbesce de Pion:) subinde conspiciuntur equorum, canum, alarumque rupibus impressa vestigia, haud aliter ac si ingens equestris exercitus ibi aliquando transisset. Multas de illis fabulas incolae referunt, sed quae veritati magis consentanea sit, de illis inquiring opinionibus curiosi rerum naturalium senatores“ (pag. 25 editiu acad.). *

Vedendu pucinulu realizat si in respectulu Geologiei, D-nu D-re Fetulu, se intrêba cu durere ce a facutu Statulu Romanu spre a se adjuje la confecti- uarea chartei geologice fero de care neci scientia, neci industria, nu potu face neci unu pasu inainte.

Ce au facutu Statulu? Candu au trecuta pe la elu, adusi de fortunele politice, individi cari neci banuiau despre esistencia scientieloru naturali, negresit co ridaea ca de una *halîma* de cutediarea acelora cari le insinuau se trêca in budg- etulu scoleloru nu numai lefi si era lefi, ci si spese pentru scopuri puru scienti- fice; si candu in dille bune, de care totu mai au datu Dumnedeu si pentru Ro- mania, la disulu statu veniau barbati cari sciau valoarea sciintei pentru popore, ei bine atunci, D-le Doctore, se agitara intrebarile D-le frumose, prè- cumu insi vè aretarati faptele de la 1862—1868.

Infintiarea sectiunei de scienti naturale a societateri academice prin membri ca D-nii N. Cretzulescu, Poenaru, Aurelianu, Fetulu, este o scire asecuratorie pentru progresulu acesteî ramure a scientiei umane. Acolea suntu barbati cari in seclulu curentu inavutira literatura nostra scientiefica cu primele opere, multe de tota distinctiunea si in modu absolutu privitu. Acolea acei barbati cari ca cetateni ori cá omeni de statu, au intielesu de ce urgentia este cá Romania se intre cu una ora mai nainte pre calea ce duce la civilizatare... Sperantia buna deraeste! Cu unu poporu dotatu de solide qualitati, cumu e alu nostru; Cu unu po- poru nerutineru, care (o vedeti pre tota ziua) primesce fero resistentia si a pri- mitu ori ce industria, ca si ori ce machine i s'aũ pusu la dispositiune, (tipogra- fia, machinele in agricultura), la ce rezultate nu ne putemu accepta in directiunea desvoltarei scientielor? Si ce ne trebuè pentru a adjuje la acesta desvoltare?

Trebuè ca, dupo cum dici D-ta asia de bine D-le Fetulu, scientia romana se

* Ceva asemenea este între Meedia și Rusava, vedi *Baile erculeane de Dr. Popovici*.

adjungă a fi apreciată în regiunile înalte oficiale. Poporul și societate trebuie să se dea mâna spre a ajunge la acestu scopu.

Și acesta di se vena de urgentia căci nu o se aiba Romanulu a lupta numai cu ignoranția, cu acea stare de inertaie pre care o preferim de una mia de ori unei miscari în rea direcțiune. Adă o falsă știință în vade agrulu pre poteci fatale, deca petecile aceste nu suntu închise de adevărata știință. Adă pernicioase doctrine, sia politice, fie filosofice suntu gata a se insinua acolo unde nu afla altu rivalu de catu ignoranția; stavom indiferință la vederea materialismulu care dupo ce a învadat Europa latina, pe portile ce iaă deschisu filosofii și mai bine economisti germani, pote cu premeditațiune, ameninta a cotropi și noele noastre, generațiuni? Ori catu de slabe încă încercările de insinuare între noi ale uciditorulu acesta materialism, ele reclama se inarmam ne interdictu mentea și anima a loru nostri cu știința pură impacata cu Dumnedeu.

Asemene contagioase bole nu se oprescu la fruntariile terrei prin carantines și inconjurandu natiunea cu murulu tare allu științei reale (aplause).

La edificiulu acelu muru trebuescu fortie de tote speciele. Ave-le va macaru în venitoriu societatea academica?

D-ta D-le Dr. Fetulu ai aretatu adineaore chiar de aci, cumu de curendu asemenea fortie aru pute se prisosesca societatei. D-sa ai datu din prima di a sosirei D-le între noi, de la acestu locu, una sangerosa desmintire doctrinei moderne „lupta pentru esistența individulu”.

Esitu din leganulu, care nu desenora, ba d'în contra, a'lu saraculu, ale preotulu de la Mușata, D-ta carele, secerisii după secerisii, tiaă depus totu ce ai castigatu prin o munca de di și nopte, pre altarulu atriei, infientindu societatei de cultura, gradine botanice, publicandu deci de opuri utile, etă ca departe d'a lupta pentru esistența „privata” venisi și adă, ca Romanu și apostolu alu luminei, se scuturi fundulu pungei D-le în casa vaduva a sectiunei de știință a societatei academice: 10,000 franci în una ora are de la D-ia societatea! ai aruncatu destula semintia D-le Doctore ca se speramu recoltă mare, din esemplulu D-tale, pre care ne dubiu'lu va urma și însusi statulu romanu. (Aplause prelungite) 10,000 franci de la D-ta carele deja ne aduci adăosulu mare alu ilustrațiunei societatei cu laurele adunate de D-ta în o viuetia de labore!

Der nu pote fie ce romanu aduce societatei dota D-tele D-le Dre Fetulu, asia este, dar cine nu pôte da obolulu veduvei? Și ce ne trebuie obolulu vaduvei?

Ascultati magnifica tradițiune a poporulu nostru.

— Cine a facutu D-lor muntele „Ceahlău”, Cauclandulu lui A. Marcellin?

Nu raspundeti! . Plaesiulu cu care la Hangu me ureamu pre munte mi-a spus cee ce nu știu naturalistii nostri ca „Ceahlăulu l'a făcut Romanulu”.

— Cum?

— Si veniau mari veniaă limbi streine pagane cată frundia și cată iarba. . . Atunce imperatulu Romaniloru strigă: *La lupta Romaniloru!* și Romanulu și elu cata frundia și cata iarba la lupta sari. . . .

Dar nu suntu sagete la tolbe cati dușmani de ucisu, dar toiagul s'a tocit de lupte multe. . . Cu ce se vor bate ai nostri?

— Impleți mana de terină, copii, strigă imperatul, și aruncați-o pre dușmanu Asia au facutu Români și pumnu de terina peste pumnu de terina s'a ardicata acelu ceahlau de 6,000 picioare peste nivela mare.

Nu 10,000 franci Români, caci muntele Ceahlau l'a făcutu mana de țerena a strebunilor, multi la numer! (emotiune, aplause.)

Veniți toti, cați simțiți romanesc, veniți in jurulu societății acestia, cetatea limbei și a scientiei române. Vai! adieste singura cetate care n'o pote alinge si darima tunurile Krup!

Veniți toti si dandu cu societatea academică D-lui Dr. Anastase Fetulu imbratisare de buna venire între noi, se-i dicemu: traesce multi ani, Domnule Doctore, caci anii D-tele, — ai dovedit'o, — suntu ani ai terei și ai scientiei române!
(Aplause lungi prelungite.)

ANESSA

Associatiunea transilvana pentru literatura romana si cultur'a poporului romanu e infiintata in annulu 1861, cu resiedentia centrale in Sibiu, dar' ramifi cata preste totu coprinsulu transilvaniei, prin mai multe asociatiuni filiali. Acesta asociatiune este adeverata bine curentare pentru locuitorii de nationalitate romana d'in transilvania. Multime de teneri au a'si multiami progressele loru in scientie, acte, industrie, etc., numai acestei asociatiuni,

Associatiune este de aceeași natura si vocatiune in Aradu pentru romani d'in Ungaria si Banatu.

Associatiune totu ca cele duce se afla in Cernauti, pentru Bucovin'a.

Reuniunea femeiloru romane e infiintata la Brasiovu in annulu 1851 pentru ajutoriulu fetiteloru orfane de nationalitate romana si pentru infiintare de scole pentru politie. Păna acum acēsta reuniune dă d'in venitul modestulu-seu capitalu subventiunea annuale la trei scōle, in Brasiovu, Sibiu, Blasiu; ea are si filiale.

Reuniune de aceeași natura esiste in Oradea-mare.

Mai multe societati de lectura la romanii d'in Sibiu, Blasiu, Zelau, Maramurasiu = Sigetu, Gherla, cumu si in alte locuri si tienuturi. Tōte acestēa societati si reuniuni au de scopu a *confirma* romanismulu, a desvolta sintiementele nationali, a propaga cultur'a scientifica ca si moralitatea privata si publica. B.

SECȚIA PEDAGOGICĂ
VERIFICAT 1914

BIBLIOTECA
CENTRALĂ